YNGRE DANSKE DIGTERE

YNGRE DANSKE DIGTERE

1880—1890

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1905

Dansk Literatur har siden Gennembruddet i Syvtierne af det 19de Aarhundrede været kendetegnet i ligesaa høj Grad ved sin Forskelligartethed, sin Mangfoldighed af Afskygninger, som ved sin overordentlige Frodighed, og dette gælder fornemmelig paa Novellens og Lyrikens Omraade. Fra Begyndelsen af Firserne søger Gennembrudsliteraturen ud i utallige nye Spor, og der fremstaar en Mængde Forfattere, som hver især gaar sine egne Veje og søger sine egne Maal.

Med nærværende Antologi, der i Bibliothekets næste Aargang vil blive efterfulgt af en ny Samling „*Yngre danske Digtere*" (efter 1890), og hvori de forskellige Retninger indenfor lyrisk og novellistisk Digtning ville findes repræsenterede, har det været *Gyldendals Bibliotheks* Hensigt at yde et Bidrag til Kjendskab og Forstaaelse af yngre dansk Skønliteratur.

Red. af Gyld. Bibl.

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

ANTON ANDERSEN

[f. 1856. Udgivet: „Fra Planternes Verden", kulturhistorisk-botaniske Skitser (1885) — „Historikeren Vedel Simonsen", en litterærhistorisk-biografisk Skildring (1887) — „Danmarks Bregner", en populær Monografi (1890) — „Fra stille Skove", Digte og Sange (1890) — „Skuffede Haab", Fortællinger og Skitser (1894) — „Danske Forfatterinder", Biografier og Karakteristiker (1896) — „Dyrebeskyttelsen i Opdragelsens Tjeneste", et Prisskrift (1899) — „Linda", en Fortælling (1901) — „Fyen", Digte (1901) — „Juledæmring", smaa Fortællinger og Skitser (1904)].

GRÆVLINGEN

(Af „Juledæmring", smaa Fortællinger og Skitser, 1904.)

Herdrup! Hvilket Mylder af Minder kalder dette Navn ikke frem hos mig! Fra alle Kanter hilser de mig i Møde. Lyslevende ser jeg atter for mig denne gamle „uforanderlige" Landsby, klemt inde i den trange Dal mellem de høje lermuldede Bakker.

Jeg husker saa grant alle Skikkelserne fra Barndommens glade Aar. Jeg kender hver og en af disse prunkløse, sortstolpede Bøndergaarde, der som lavstammede Gamlinger i bred fynsk Magelighed dukker frem under evigt skælvende Popler.

Paa Skraaningerne ned mod den lille, vandfattige Aa, der snor sig gennem Lavningen, strækker sig de gamle Haver, hvor Skyggerne ligger dybe og sorte under de

mossede Frugttræer. Her staar Gæs og Kalve tøjrede paa Grønningerne. Gangene er saa smalle som lønlige Skovstier, Hvilebænken i Lysthuset kun en skiden, algegrøn Fjæl mellem et Par skæve, halvraadne Pæle ...

Og dog! Hvor er der hyggeligt derinde i de gamle Haver!

Solen leger Tit, og Fuglene synger saa lystigt bag Løvet om baade Vaar og Sommer.

Bag stive, kirkegaardsagtige Buksbomhækker gemmer sig de smaa Blomsterbede, hvorfra de titter frem alle hine gammeldags Bondeblomster, douce af Farve, men stærke af Duft.

Det er endnu til Dels den samme Slægt, der færdes her, som i min Barndom, en Æt, der var stærk og sund og sej. Trolig arbejdede den i sit Ansigts Sved, saadan som den efter Skriften var dømt til at skulle. Helst rettede den sit Blik mod praktiske Livsmaal og kerede sig lidet eller intet om Verdens saakaldte brændende Spørgsmaal.

Herdrupperne følte sig uadskillelig knyttede til den fede Muld, de ørkede, og de ofrede ikke mange Tanker paa en højere Tilværelse.

Som deres Fædre før dem elskede de én lystig Dans, en munter Sang, et rigtig gammeldags Bygilde, hvor der trakteredes med ægte hjemmelavet Sul, Godtøl og 8 Graders Brændevin. Mange Timer kunde de sidde stærkt interesserede om Kortene, mens fedtede Kobberskillinger trillede klangløst om imellem dem.

Præsten paastod, at Herdrupperne sang vel saa godt efter „Holmblad"s som efter „Roskilde Præstekonvent"s Salmebog. Den sidste forvaredes pænt i sit sorte, kirkelige Hylster og kom kun frem til Kirkefærd en sjælden Gang, eller naar man paa Højtidsaftener og i Tordenvejr læste en gammel Salme.

Den moderne Pietisme havde ikke endnu paa hin Tid sat sit skarpe Skel mellem hellige og vantro.

Herdrupperne plejede gerne at sige: „Vi er alle Vorherres Børn og gider gerne spise Pandekager." Og deres Valgsprog var: „Lad os holde os til det, vi har lært!"

Der var desaarsag ingen Vranglære i den gode, gamle By. Var der en eller anden, som gik udenfor det gængse og gav sig til at studere i Bibel eller Prækenbøger, eller sang Salmer uden for reglementeret Kirketid, husker jeg godt, at han blev Genstand for almindelig Beklagelse. De skikkelige Herdruppere rystede betænkeligt paa deres Hoveder og hviskede indbyrdes om, at det begyndte at rable for ham.

* * *

Helt uden for Landsbyen, bag de mægtige Engstrækninger vesterpaa, ligger Lindholms prægtige Storskov. Den gemmer paa en Uendelighed af rige Skønhedsaabenbarelser. I hvert Fald var den i min Barndom endnu saa uberørt af vandalske Økser som kun faa i dette Land.

Dybest inde, helt skjult af et næsten uigennemtrængeligt Krat, laa en ensom, blæksort Skovsø. Den kunde være forunderlig smuk, naar paa en Sommerdag Solen i legende Glitren dryssed som Guldstøv over den dystre Flade. Og midt ude i Søen fandtes en lillebitte Ø, næsten ganske rund.

Men det var forbundet med adskillige Vanskeligheder at komme ud paa den. Uden Strømper og Sko maatte man først vade et Stykke, saa springe fra Startue til Startue, balancere hen ad gamle, frønnede Trærødder og endelig ved Hjælp af en falden Birk, hvis Stamme kunde nyttes som Gangbræt, naa ud til den lille frodige Holm. Og naaede man derud, fortrød man det heller ikke.

Du lille uberørte Verden midt i Skovens perleblanke Øje, du var en Gang mit Paradis! Dig tyede jeg til ikke alene i Barndomsaarene, naar jeg vilde drømme uforstyrret, men ogsaa senere i Ynglingealderen, naar jeg dasede derhjemme i Ferierne. Jeg elskede at dvæle her i denne store, forunderlig dybe Ensomhed.

Du fredsæle Plet, du har baaret mine dristigste Morgendrømmes Eventyrslotte. Du kendte min Ungdoms stolte Higen, du fik mine første pippende Kvad! Paa dig fødtes de næsten ubevidst i den gribende Stilhed.

Denne Ø var mit Rige. Jeg var dens Konge. Paa den lærte jeg tidlig at gøre Iagttagelser og lytte til Naturens hemmelige Røster. Her aabenbarede den sig for mig i al sin Nøgenhed ...

I Ly af Graapilenes tætte Grenenet strakte jeg mig mageligt paa de silkegrønne, bløde Mospuder, over hvilke den lille rødlige Soldug bredte sine perleduggede Blade, der som Fangearme krummede sig sammen om de nysgerrige Insekter. Vidt og bredt slyngede Tranebærret sine fine, svaje Ranker med de pommeransfarvede Kuglebær. Sommerkonvallens matrøde Klokker hang og nikkede til mig fra deres krummede Stilke, og mægtige, flere Fod høje Ørnebregner slog deres brogede Vifter sammen over mit Hoved.

* * *

Men aldrig glemmer jeg, hvilken Forbavselse, der med eet greb mig, da jeg en Sommerdag, som sædvanlig, vilde gaa i Land paa mit Ørige og opdagede, at en anden havde taget det i Besiddelse.

I uforstyrrelig Ro, magelig og selvbevidst, bredte G r æ v l i n g e n sig paa min Yndlingsplads.

Brat standsede jeg og fæstede Øjet skarpt og mønstrende paa denne uventede Prætendent.

Men man maa bare ikke tro, at han lod sig forstyrre.

Med sine smaa, spidsvinklede Øjne plirede han ligefrem drilsk til mig og gjorde ikke fjerneste Mine til at ville lette paa sig ...

Altsaa fortrak jeg selv, harm i Hu!

— — —

Da vi imidlertid, en halv Maaned igennem, havde holdt i det mindste eet saadant stumt Møde om Dagen og grundigt nidstirret paa hinanden, blev vi til sidst enige om, at Paradiset, lige saa godt nu som fordum, kunde rumme to. Og efterhaanden tyede vi da nærmere og nærmere sammen paa den lille idylliske Ø, blev endog saa gode Venner, at jeg stundom fulgte med Grævlingen hjem til hans skumle Hule, hvor vi da i al Fortrolighed tilbragte en Times Tid sammen.

Nu sàa jeg forleden i Avisen, at vedkommende Grævling var død, og der fortaltes i flere Blade adskillig mere og mindre paalidelige Krøniker om ham.

Det stemte mig vemodigt, at han var død, uden at jeg havde faaet talt med ham paa det sidste. Thi i Grunden holdt jeg af ham. Han var en trofast, uegennyttig Ven.

Da det jo ikke er enhver Grævling, der, naar den lægger sig til at dø, bliver omtalt i Aviserne, vil man straks være paa det rene med, at denne var af en egen Art, hvad da ogsaa var Tilfældet. Han hørte, trods Navnet, til den menneskelige Slægt, var en af disse i vore Dage temmelig sjældne Eneboere, der, havarerede paa Skæbnekysten, afsondrer sig fra hele den øvrige Verden.

Grævlingen var en Særling, en rigtig udpræget Original.

Han var en lille, lavstammet Fyr med et alt for stort Hoved paa en meget for kort Hals. Den brede Mund, et mægtigt Vildmandsskæg, et næsten hvidt Pjuskhaar, et Par smaa skraatsiddende Øjne og en lang, spids Næse, der altid var blaa i Enden, gav ham et yderst snurrigt, men unægtelig meget karakteristisk Udseende.

Dertil kom en højst afstikkende Klædedragt, hvis mest iøjnefaldende Del var en uhyre islandsk Uldtrøje, som han bar hele Aaret igennem, og som navnlig om Sommeren i stærk Varme tog sig grundkomisk ud. Spurgte man ham om, hvorfor han paa en saa hed Dag gik i Vintertrøje, fniste han paa en egen lun Maade og gav altid det samme Svar:

„Det er for, at Bremserne ikke skal stikke mig."

Paa et Par korte, tykke Stolper spankede den lille, bredladne Skikkelse omkring i Herdrup og Omegn, overalt af Mødrene nyttet som Bussemand for hver en opsætsig Unge.

For øvrigt førte Grævlingen en yderst kummerlig Tilværelse. Han boede i en Mellemting af en Rønne og et Skur, som han selv havde klinet op mod en høj, stejl Lerskrænt lige uden for Lindholms Storskov. Bagsiden dannedes af selve Skrænten, medens Forsiden bestod af ujævne, forfaldne Vægflader, hvis pilraadne Risfletninger og hensmuldrende Lermasser hvert Øjeblik truede med at falde fuldstændig sammen. Taget var kun et Halvtag, bestaaende af Moserør og gammel Halm, der maadeligt skærmede det indvendige mod Regn og Sol. Et Par smaa Vinduesglugger med flaskegrønne, halvblinde Ruder tillod kun i sparsomt Mon Dagslyset at falde ind i Hyttens eneste beboelige Rum, hvis fugtige, ujævne Lergulv og faa Stykker klodset Bohave gjorde et fattigt og ligefrem nedslaaende Indtryk.

Der fandtes ikke en Gang en ordentlig Skorsten; men

Røgen trak paa gammel nordisk Vis op gennem en Aabning i Taget, efter at den længe havde bredt sig skytyk inde i Stuen. Saaledes i hvert Fald, naar Grævlingen havde Ild for at koge sig et Maaltid Mad paa det meget primitive Arnested. Fyrede han derimod — som om Vinteren — i den skrøbelige, gamle Bilæggerovn, han engang havde erhvervet sig paa en Auktion, gik Røgen til Vejrs gennem en Kanal af sammennittede Drænrør.

„Jeg har jo ikke saadan megen Luksus," plejede han at sige, naar en eller anden en sjælden Gang slap over hans Tærskel, „men et Par Ting har jeg da."

Og de Luksusgenstande, han fremviste, var et Skilderi, et meget stort, antikt Sølvur og en gammel Violin.

Skilderiet bar ikke sit Navn med Rette, thi det bestod kun af et skident, røgbrunt Papir, hvorpaa blandt andet saas to løvomkranste Søjler, hver bærende en Engel med smørgule Vinger. Øverst prangede et Par kongelige Kroner mellem svævende Engle. Alt var koloreret med de mest skrigende og mest umulige Farver.

Grævlingen kaldte dette Skilderi for sit „Dokument", og det bar for oven følgende Titel: „Nogle nyttige og for alle Mennesker, der elsker den hellige Skrift, tjenlige og derhos kort forfattede bibelske Spørgsmaal med Gensvar."

Dette „Dokument" kunde give Svar paa lignende Spørgsmaal som de, Erasmus Montanus i sin Tid fik forelagt af Per Degn, og det oplyste blandt andet, hvem det var, som slog den fjerde Del af Verden ihjel, hvem, der var født, men ikke død o. s. v.

Violinen, der var grim af Ælde og støvet som en Ulykke, ejede dog skønnere Toner, end man maatte formode, og Grævlingen evnede at aflokke den Klange saa sælsomme, smertelige og stundom vilde, at enhver, som lyttede dertil,

maatte gribes deraf. Der boede en vingestækket Kunstner i ham ...

* * *

Hvorfra Særlingen stammede, var der ingen, som ret vidste Besked med. Selv plejede han at sige:

„Jeg er ingensteds fra, hører ingensteds til, har ingenting lært, men kan noget af hvert!"

Og denne Karakteristik var, om ikke dyb, saa dog betegnende.

Som en halvgammel Mandsling var han en skønne Dag kommen hjulende til Herdrup i sin islandske „Nattrøje", midt i Høstens Tid. Han vilde dog ikke hjælpe til med Markarbejdet, men var ellers flittig nok. Han bandt Koste, flettede Maatter, lavede Skeer, Børster, Medetøjer og andre Træsager. Men han holdt ikke af at slide for Bønderne. Desaarsag blev han aldrig populær i Herdrup. Der havde de ingen Brug for en Husflidsmand.

Han var den største Dyreven, jeg har kendt. Og i Vintertiden samlede han om sin Rønne alskens forsultne og forskræmte Fugle, med hvilke han delte sine fattige Smuler. Alverdens herreløse Hunde og Katte fandt Ly hos ham. Han kaldte dem sine Plejebørn, og de kostede ham stundom ikke saa lidt.

Det kunde de snusfornuftige ikke forsone sig med. Man sagde om ham, at han holdt mere af Dyr end af Mennesker, og noget var der om det.

„Dyrene er i det mindste mer trofaste," sagde han, „og mer taknemlige."

Da han en Gang havde fundet en forkommen Grævlingehvalp paa Skrænten uden for sit Skur og opfostret den, saa den blev fuldstændig tam, gav man ham Øgenavnet „Grævlingen", som han fik Lov at beholde. Han yndede det jo

ikke; men var der en og anden, som gjorde ham opmærksom paa, at Folk kaldte ham med dette Øgenavn, svarede han altid muntert:

„Det bryder jeg mig ikke om,
dittelom, dittelom, dittelom."

Længe varede det, før jeg efter vore første Møder vandt hans Tillid og fik lidt Indblik i hans Liv. Men saa var det en Aften i Julen, at jeg gik ud til ham med lidt Sul fra min Moder og med lidt Tobak fra mig selv. Tobak elskede han og brugte det efter en større Maalestok ... Da tøede han op. Der var jo kun saa yderst faa, som tænkte paa ham, eller strakte en kærlig Haand ud imod ham. Og trods den store Forskel i vor Alder, fortalte han mig hin Aften hele sin vemodige Livssaga.

Det ejendommelige Sprog, hvoraf han betjente sig, og de mange Djærvheder og Pudsigheder deri, vil det næppe efter saa mange Aars Forløb lykkes mig at gengive helt igennem. Det kan kun blive rent lejlighedsvis, at jeg lader ham selv føre Ordet. Jeg vil fortælle om min gamle Ven fra de unge Dage paa min egen Maade.

* * *

Grævlingen, hvis egentlige Navn var Lars Dueborg, fødtes som Proletarbarn i et ulykkeligt Hjem, hvor han, saa langt hans Minde rakte, havde haft det ondt. Forældrene var Herregaardstrælle og flakkede om fra Sted til Sted, mest i Fyn. Smalhans dækkede Bordet; thi Armoden holdt til Dag ud og Dag ind. Stuen stank af Finkelos og genlød af raa Tale og evigt Skænderi. Faderen var Dranker, og til de fleste Tider en Rædsel for Børnene. Men særlig gik det ud over Lars, der under Opvæksten fik en umenneskelig

Mængde Prygl og ofte var Genstand for de raaeste Mishandlinger.

Han havde altid været Faderen en Torn i Øjet, thi han var et stakkels Udenomsbarn, som Moderen ikke evnede at skærme mod Stedfaderens Vold, sløv og svag, som hun var. Forholdet mellem Forældrene blev stadigt mere elendigt, og Ægteskabet opløstes omsider, da Lars var i en Alder af elleve Aar.

Saa kom han ud i Verden som Vogterdreng. Det var i 1836. Han fik en slet Husbond, stegtes brun af Sommersolen og gennemblødtes til Skindet af Efteraarsregnen.

Kosten var knap og sløj, Klæderne daarlige. Han saa ud, saa man maatte ynkes over ham. Dog den Slags Smaafyre er ikke Genstand for megen Medynk, og han fik Lov at gaa derude blandt fremmede: et ensomt Skumpelskud, som han havde gaaet derhjemme.

I Skole kom han kun en sjælden Gang.

„Og kom jeg der," sagde han, „havde Skolemester travlt med at banke Balles Lærebog ind i mig. Men ret langt ind fik han den rigtignok heller ikke."

Omsider blev han jo da konfirmeret og voksede til. Han vedblev at tjene i den Egn, han var opvokset i, og skikkede sig, saa vidt jeg skønner, godt.

Moderen døde, da han var fjorten Aar. Alle hans Søskende sattes af Sognet ud til forskellige Folk som Plejebørn; og Lars var ensommere end nogen Sinde, nu da han ikke havde Moderen at ty til.

Der havde ikke været ødslet megen Kærlighed paa ham. Som oftest følte han som en knyttet Næve løftet imod sig, og skønt Forholdene førte det med sig, at der nødvendigvis maatte avles Bitterhed, ja ligefrem Had paa Bunden af hans unge Sjæl, saa fortæredes han dog af en stedse voksende Trang til Ømhed. Han strømmede over af varme Følelser,

og det var ret naturligt, at han blev dødelig forelsket i den første Pige, der viste ham en Smule Venlighed og stoppede hans Hoser.

Sytten Aar gammel havde han sig da en reglementeret Kæreste, der var lige saa fattig som han selv, men køn af Ansigt — et stort, kraftigt, livssundt Menneske, i hvis Favntag den bitte Lars rent forsvandt. Men hun blev snart hans Afgud, hvem han kunde ofre alt. Trods Fattigdommen havde hun altid Hovedet fuldt af store Planer og højtflyvende Drømme. Fin vilde hun være, og fin skulde hun blive. Det svor den skikkelige Ungersvend, der jo i hende med Undren for første Gang mødte Kærlighedens Aabenbarelse. Hun blev derfor Lars en kostbar Brud, og tit maatte han selv undvære, for at kunne give hende. Lønnen var i hine Tider kun lille, og den Smule, Lars kunde forhverve, fik snart Fødder at gaa paa. Hans Kæreste s k u l d e være pæn, ja, hun skulde have det som en Prinsesse, saa kærlig og god hun havde været imod ham!

Til sidst indsaa han dog nok, at skulde de nogen Tid kunne tænke paa at sætte Foden under eget Bord, maatte han et Sted hen, hvor han kunde tjene flere Penge; og da han blev kasseret paa Sessionen, besluttede han at drage bort som Sømand.

* * *

To og tyve Aar gammel rejste han da ud i den vide Verden, for som en Jason at vende tilbage med det gyldne Skind. Han lod sit eet og alt, den bedrøvede Tine, grædende tilbage. Selv var han dybt rørt ved Afskeden. Men han mandede sig op. Det var jo for h e n d e s Skyld, han rejste, for en Gang at kunne gøre hende lykkelig, og gensidig lovede de hinanden evig, ubrydelig Troskab.

Men naar man i hine Dage med Sejlskibene gik paa de

lange Rejser, vendte man ikke saa hurtigt eller let tilbage igen. Og samfulde otte Aar gik hen, før Lars atter satte Foden paa sit Hjemlands Kyst. Hverken han eller Tine var videre stive i at føre Pennen; det var ogsaa da vanskeligere end nu at brevveksle paa lange Afstande. Der havde derfor saa godt som ingen Tankeudveksling fundet Sted imellem dem i alle disse Aar.

Men Sømanden stolede trygt paa sin Pige. Hun stod jo for ham næsten som et højere Væsen, og aldrig var der gaaet en Dag eller en Nat, uden at Lars havde tænkt varmt og længselsfuldt paa hende, han arbejdede for ...

Og endelig stod han da atter som trediveaarig livserfaren og livsmodig Mand i den kendte gamle Landsby, hvor han for tretten Aar siden, halvvejs Dreng endnu, havde fæstet sin Brud. Det var en solfyldt Vaardag med Stæreføjt ved alle Gavle og Biers travle Summen i aabne Blomsterkalke fjern og nær.

Det var saa underligt at se disse Huse og Gaarde igen, at mærke sig hver lille Forandring, der var sket. Men Lars stod der saa tryg og frejdig, med de møjevundne Spareskillinger i Lommen og de pæne Klæder paa Kroppen. Det var ikke fri for, at han følte sig som en hel Karl, ja, næsten som en Velhaver. Hjertet sang i hans Bryst om Kap med Vaarens Fugle ...

Men Lars var som saa mange af Datidens Sømænd lidt overtroisk, og han betragtede det derfor som et ondt Varsel, at den første, der mødte ham, da han hin Foraarsdag kom vandrende ind i Hjembyen, var en gammel Kælling, der langsomt humpede frem ved en Stok. Dog, da han kom nær til hende, opdagede han, at det var ingen anden end Ane Maren, hende, som havde rimpet Kludene sammen for ham, mens han tjente der i Byen. Hun var Specialist i Nyheder, og skønt hun var bleven meget aflægs, siden han

sidst havde set hende, var dog Munden i uskadt Stand; og da han havde standset hende og tilkendegivet, hvem han var, fik han snart al den Besked, han ønskede, om Forholdene i Landsbyen.

„Hvad var der saa bleven af Tine?" spurgte jeg utaalmodig, „traf De hende?"

„Traf hende, lille Ven, jo pyt! Nej, hun havde for længst glemt mig og alt, hvad jeg havde ofret paa hende, og hun havde brudt alle sine dyre Løfter."

„Havde hun faaet sig en anden Kæreste?"

„Jo, jo! Og det endda ganske kort efter, at jeg var gaaet ud paa Rejse! Hun var bleven gift med en halvfin Indiot af en Forkarl, der vilde kaldes Forvalter. Jeg kendte ham godt, en løs Person med en Kæreste i hvert andet Pigekammer. Fint og stort skulde hun jo ha' det, Tine, og grovt fint blev det startet. De kom til at bo til Leje i det gamle Skovfogedhus, hvor hans Forældre ha'e boet. Hun fik ikke blot Klude for Vinduerne og Hynder paa Stolene, men hun fik Sofa og min Sandten en Spille af de hersens Portefianer. Ja, det var vel ikke saadan det hed, men no'e lignende i Kadillen, eller hit for dat, hvad de kalder det, det er lige meget ... Men den skar bare ikke. Hvert Aar kom der en ny Skraalesak i Vuggen, og mange ha'e han jo i Forvejen at skatte til. Saa en skønne Dag kørte Hr. Forvalter galt i en Mose og gik lige bardus paa Hovedet i en dyb Tørvegrav. Saadan hed det sig da ... Nu sad Tine Enke med f e m smaa! ..."

„Traf De ikke sammen med hende mer?"

„Traf sammen med hende, bitte Mand! Aa nej, det gjorde jeg dog ikke, skønt „hun vilde saa gerne se mig og snakke med mig," mente Ane Maren. Ja, jeg vilde gerne tro det. Se mig, h u n! ... en andens Enke med en Redefuld Børn! Jeg ved ikke, hvad De gi'er mig! Ingen i Verden var

mig saa kær som hun, da jeg forlod hende, men hun spolerede alt i mig. Jeg saa ikke til noget Kvindfolk mer, for de er alle af samme Surdej.

> „De Kvindfolk vil ha' Kys og Klap
> ved Dag og Nat,
> aa ja!
> Men Pokker tro det falske Pak
> og deres Pjat,
> aa ja!"

* * *

Lars formelig rendte ud af Byen, da han havde hørt Ane Marens Meddelelser, forsikrede han mig. Han stak først i at le. Det hele forekom ham latterligt. Men snart mærkede han, at der var noget, som truede med at kvæle ham, noget som en fortvivlet Hulken ...

„Og jeg lo ikke mer," sagde han, „ikke i lange Tider."

Nu lod han staa til, saa længe der var en Øre tilbage af Spareskillingerne.

„Den sidste Hvid s k u l d e springe, og det var ikke saa vanskeligt," sagde han. „Jeg ligefrem hadede de Penge."

Grævlingen drak Glemsel og søgte Trøst i alskens vaade Varer.

„Man var jo ikke kræsen," ytrede han.

Han slog sig ned i den lille Kystby, i hvilken han sidst var kommen i Land, og tog Arbejde, hvor han kunde faa det, mest ved Havnen og Skibene, som laa der for at losse. Hvad han fortjente, satte han straks til i en af de mange Sjappebeværtninger, Smaabyen havde Overflod paa. Den bar det forhaabningsfulde Navn „Sømandens Havn", men var ellers en af de værste Buler, nogen Søstad kunde opvise.

Efter et Par Aars Forløb var han næsten kun Vrag. Men det var underligt nok; naar han saadan sad og drak, Aftener og halve Nætter, kunde der undertiden møde ham et Blik, der sàa saa forunderligt sorgfuldt og næsten ømt paa ham, ja, stundom bragte ham helt ud af Fatning ... Det kom fra en tarvelig, men net lille Opvartningspige i Beværtningen. Hun hørte hjemme der i Byen og havde kun tjent en kortere Tid i ,,Sømandens Havn", hvor hun nærmest var kommen af en Fejltagelse og øjensynligt slet ikke befandt sig vel. Hun hed Marie Lyders og var en køn og alvorlig Pige med et Skær af Vemod over Ansigtets Drag. Hun fattedes ikke Bejlere. Næsten daglig var der en Stab, som meldte sig. De formelig sloges om hende; men med en egen Værdighed forstod hun at vise de alt for nærgaaende Vintervejen.

Da en Aften et Par svenske Letmatroser alligevel vedblev at besvære Marie med deres grovkornede Paatrængenhed, sprang Lars pludselig op, slog dem i Gulvet og satte dem til Dørs. Fra det Øjeblik af vogtede hendes Blik deltagende paa Drukkenbolten, der snart efter blev syg og ussel, fuldstændig slaaet i Kvag af den stærke Kong Alkohol.

Saa var det en Aften, at Lars havde sjappet i en anden Beværtning og næsten utilregnelig naaede til ,,Sømandens Havn", hvor han kom styrtende næsegrus ned ad den stejle Trappe til Kælderen, hvis Skænkestue var fyldt af lystige Gæster.

Blodig og ynkelig forslaaet blev han sanket op. Hvad skulde man gøre med ham? Han var jo fuldstændig blottet for Penge. Der var intet andet for end at overgive ham til Fattigvæsenet, at der kunde drages Omsorg for at faa ham plejet og passet.

Men da traadte den sølle fattige Sjæl, Marie Lyders, til.

„Paa Fattiggaarden skal han dog ikke," sagde hun, „i det mindste ikke endnu. Lad saa mine Par Skillinger „ryge" først. Kør ham ned i Kobberstræde til min Mor, saa skal jeg tage mig af ham."

Baade Værten og Stamgæsterne fniste og sendte hverandre meget sigende Blikke.

„Jeg troede ikke, at det var saadan fat med j e r," sagde Værten, „men for min Skyld ingen Alarm."

„Lad m i g passe det," svarede Marie, „sørg blot for en Droske, I ser jo nok, at Manden er mere død end levende."

„Ja, Ulykken var ikke større, om han skulde himle," bemærkede en, „han er saamænd ikke denne Verden tjenlig mer."

„Hvem ved," ytrede Marie, „bær ham nu lempelig ud."

— — —

Som en barmhjertig Søster ofrede hun sig nu helt for Lars. Hun forlod sin Plads og veg saa at sige ikke fra ham, skønt han i Maaneder var fængslet til et svært Sygeleje. Det ene efter det andet stødte til, og flere Gange var Haabet ved at glippe. Efter det Liv, Lars havde ført, var det jo kun smaat med Modstandsevnen. Men Marie holdt ud med ham, skønt det tit var svært. Moderen havde kun en eneste Stue, som hun i al den Tid maatte dele med de to, der saa uformodet var faldet ind til hende uden mindste Varsel. Marie lod Lars ligge i sin egen Seng og redte til sig selv paa Gulvet, dækkende sig, saa godt hun evnede, i gamle Tæpper og Klædningsstykker.

Efterhaanden som Lars kom sig, og alt stod ham klart, blev han inderlig rørt over Maries Opofrelse, og han svor at blive et andet Menneske. Han skulde ikke alene gengælde hendes Godhed imod ham, men han skulde ogsaa redelig tilbagebetale hende det gjorte Udlæg — — —.

Allerførst vilde hun dog vænne ham af med at nyde Spiritus, og han gik villigt ind derpaa. Men Gang efter Gang blev han dog svag overfor Fristelsen, og hun maatte bestaa mangen haard Kamp med ham, før hun mærkede virkelig Fremgang.

Det Gode havde Ulykken imidlertid ført med sig, at han atter havde faaet et Menneske kær, atter havde skimtet en lille Straale af Kærlighedens varme Sol, den, han ikke i Aaringer havde troet var til. Han havde jo mødt saa lidt deraf i sit Liv.

Samfundet peger paa en saadan Stakkel, og man udbreder sig over, at han er, som han er, men man spørger ikke nær saa nænsomt om, hvordan han er bleven saaledes.

Marie Lyders havde faaet Indblik i hans kærligheds-fattige Liv; hun forstod, at der hos ham var en Tørst og Trang efter menneskelig Ømhed. Den var aldrig blevet stillet, og saa meldte Bitterheden sig i Stedet — og Menneskehadet ...

Nu forvandlede Kærligheden ham. Hendes store, aldrig trættede Kærlighed ligesom tvang ham i Knæ og gjorde ham blød og myg.

Han lejede sig et lille Kammer inde i en skummel Baggaard nær Havnen. Han satte sig for at ville arbejde og føre et regelmæssigt Liv. Og det gik bedre end forventet. Han følte, at Marie Lyders havde frelst ham, hun havde været hans gode Engel, uegennyttig og opofrende som ingen anden. Hende kunde og vilde han aldrig slippe mer, for han elskede hende, ja, levede kun for hende.

Overalt, hvor han gik og stod, saa han hendes fine, milde Aasyn, de gode Øjne og den tungsindigt smilende Mund. Hun havde gengivet ham Troen paa Kvinden og paa kvindelig Troskab.

Og hvor højt stod hun ikke over alle de Skænke- og Opvadskningspiger, han kendte baade fra „Sømandens" Havn" og andre Beværtninger af samme Rang. Hvor ren og elskelig var hun dog ikke i Sammenligning med alle de Tøjter, han hidtil var kommen i Berøring med, og hvoraf de fleste solgte sig til billigst Køb.

Kunde det virkelig lykkes ham at vinde hende, da var der endnu Redning for ham, da var der kanske endnu Livsværdier at vinde.

Ja, hun maatte blive hans, skulde han komme helt op over Afgrunden, han havde været nedsunken i.

Dog, kunde han tænke paa at sætte Bo, stifte Hjem? Ingen af dem ejede jo det mindste; og nu var alt, hvad hun havde sparet sammen, medgaaet til hans Kur og Pleje. Desuden havde han fra sin „Løsheds-Periode" adskillige „Bjørne", som han maatte have betalt. Alt, hvad der fandtes i det usle Kammer, han havde taget i Besiddelse, var lejet. Kunde han byde Marie at blive hans under disse Omstændigheder? Nej! Han maatte først for alt slide, slide, tjene Penge, saa maaske ...

Han arbejdede fremdeles mest ved Skibenes Losning, og mange Gange døjede han ondt. Men Lønnen, der ydedes, var kun tarvelig; og skønt han hang i fra Morgen til Aften, var der stadig Ebbe i Kassen. Han skulde jo dog leve; og lidt gik der til Marie Lyders ogsaa. Han vilde saa gerne glæde hende, saa gerne afbetale lidt paa sin store Gæld.

Hans Kærlighed til hende øgedes Dag for Dag; hun blev ham uundværlig til sidst.

At han dog ikke kunde tage hende ind til sig og dele Armoden med hende! At det skulde være nødvendigt med Giftermaal og alt Tilbehør, som vilde koste Penge. Han bandede Samfundet, Loven, og alt, som stod hans Lykke i Vejen ...

Koldt og stygt var der, naar han om Aftenen kom hjem og træt slængte sig paa den lille, umalede Bænk under Vinduet; og hyppigere og hyppigere meldte sig Fristelsen til at drive bort fra dette usle Hummer og blande sig mellem de lystige Kammerater og ved natlige Orgier i Knejperne ryste Dagens Tynge af sig.

Nogle Gange gav han ogsaa efter. Livet bød ham jo ingen ædlere Nydelser, og Viljen var endnu kun saa slap ...

Men Marie blev vred og talte ham haardt til Rette, da hun erfarede det. Det kunde han ikke bære. For hendes Skyld skulde han staa imod. Men hun maatte hjælpe ham.

— — —

Saa var det, at han tog hende hjem til sig.

Og hvor blev der lyst og varmt i det snævre, lille Bo! Nu evnede han at leve Livet og at holde ud i Kampen for Fattigmands triste Tilværelse, syntes han.

Men en skønne Dag mødte Lovens Haandhævere og satte Marie paa Porten.

Der var intet at sige dertil. De havde jo været fælles om Bord og Seng, havde kun dette ene trange Kammer. Det var ulovligt.

Lars var rasende. Han forstod det ikke. Herre Gud, han elskede jo Marie Lyders saa højt, saa inderligt, som nogen Sinde en Mand har elsket en Kvinde! Men Marie indsaa det godt. Hun havde en Følelse af, at hun var stemplet i Verdens Øjne og i Folks Bevidsthed stod som en brødefuld. Af sit hele Hjerte ønskede hun nu, at de kunde blive lovformelig viet, thi det var en stor Sorg for hende, at hun ikke vedblivende kunde hygge om den Mand, hun havde knyttet sin Skæbne til for stedse; og det følte hun, at aldrig i Verden kunde hun skille sin Sag fra hans,

komme, hvad der vilde. De hørte nu engang sammen, de maatte blive sammen ...

Altsaa maatte de gifte sig.

Og en vakker Dag i Vaaren, da Haabet rakte sin grønne Gren til alle, der vilde gribe efter den, gik det fattige Brudepar til Kirken for at blive viet. Stadsen var kun tarvelig, og ingen nysgerrig Skare strømmede sammen for at overvære Handlingen. Ingen Klokker kimede, ingen elegante Vogne rullede op foran Hoveddøren. Men oppe i Luften under Guds blaa Himmel sang Lærkerne og lod deres klare Klokkeslag lyde ned over dem. Solen dryssed Guld i Brudens lysblonde Haar og varsled Parret lyse Dage trods Armods Kaar.

„Saadan saa Marie paa det," sagde Grævlingen — — —.

I lidt over to Aar blev de boende i den lille Baggaardsstue, saa fattig den var. Det forekom Lars, at Livet endda havde givet ham meget mer, end han nogen Sinde havde turdet ønske. Han var lykkelig.

Vel kunde han til enkelte Tider istemme Kammeraternes højlydte Klager over Skæbnens onde Tykke og over den saa ulige Fordeling af Rigdom og Fattigdom. Men aldrig saa snart havde han sat Foden over den hjemlige Tærskel, hvor Marie smilte ham i Møde som et Barn, før alle Klager forstummede, og alt Misnøje var glemt.

Marie var altid lige mild og øm imod ham, „det gode Menneske", som han vedblev at kalde hende. Og naar han var hos hende, tændte Tilfredsheden og Kærligheden en Glædesstraale, der lued højt op over al Samfundsbitterhed.

* * *

En stormfuld, mørk Oktobernat vendte Lars sent hjem til Bagstuen. Han havde i nogle Dage været fraværende fra Byen med en Smaaskipper.

Da han satte Nøglen i Døren og drejede rundt, skreg den saa stygt, og hans Indtræden gav usædvanlig stærk Genlyd i det gamle Hus, hvori hans Hummer fandtes. Og der var saa underlig koldt og tomt i Stuen. Lugt af Muggenhed slog ham i Møde. Den firkantede Bilæggerovn var kold. Marie var der ikke.

Det var en Aftale imellem dem, at hvis hun under hans Bortrejse følte sig ilde tilpas, skulde hun gaa hjem til sin Moder og bo hos hende, indtil han kom tilbage. Hendes Tilstand var nemlig paa den Tid saadan, at hun ikke godt kunde være ene.

Det var ham altsaa ikke egentlig paafaldende, at hun var borte. Men han vidste nu tillige, at hun ikke havde følt sig rask. Og en uforklarlig Angest kom over ham. Han var lige ved at skælve lidt. Hun var maaske alvorlig syg og lidende. Hun havde jo ikke været ude af hans Tanker i de sidste Dage.

„Hun ligefrem plagede mig," sagde Lars. „Der var noget, som uophørligt tvang mig til at tænke paa hende. Det er virkelig sandt, at to Menneskesjæle kan mødes, skønt de er skilt ad. ... Ja, det smiler De kanske vantro af, men det tror nu jeg paa ... Det er vel kun saadan en Anelse, men Anelser er der til ..."

Og han fortalte videre for mig — — — Resten af sin vemodige Lykkesaga — — —.

Det tyktes ham næsten umuligt at gaa til Ro her uden at faa Rede paa, hvorledes Marie havde det. Men paa den anden Side var det ikke nogen heldig Tid at vække hende og den gamle paa. Klokken var lige ved tolv. Og desuden skulde han hele Byen igennem for at naa Svigermoderens Bopæl.

Omsider gik han da til Ro. Men det var ham ikke muligt at falde i Søvn. Underlige Tanker holdt ham

vaagen. Ængsteligheden voksede; og til sidst mærkede han, hvorledes den kolde Sved sprang frem paa hans Pande. Hans Hjerte hamrede som efter et hæftigt Løb ...

Men han forsøgte at trøste sig selv med, at han maatte have forkølet sig paa Hjemturen. Det var jo strengt og stormfuldt Vejr. Han følte sig syg, krøb tæt ind i Dynerne og kneb Øjnene sammen for at sove fra det hele. Han var hed og træt og et Par Gange „lige ved at dumpe hen".

Da lød der tre haarde Slag mod Ruden. De fik ham til at fare op og sætte sig over Ende i Sengen ...

Nok et Slag, og han hørte en underlig klangløs, ligesom sprukken Røst ængstelig spørge:

„Er du derinde, Lars? ... Er du kommen hjem, Lars?"

Aa, han genkendte saa vel denne Stemme og vidste, at det var Maries Moder, der stod derudenfor.

„Ja, ja, jeg er," raabte han, „tøv bare et Minut, Johanne."

Og op fo'r han, havde i et Nu Vinduet oppe, og spurgte:

„Er der noget galt med Marie?"

„Ja, desværre," svarede den gamle, „det er kun smaat med Marie nu ..."

Røsten blev næsten uhørlig under en utæmmet Graad.

„Men for Guds Skyld, Johanne, hvad er der dog?"

„Nu har hun været i Barnsnød i tre Dage, og jeg tænker, at det er mod det sidste. Vi har jo haft saa mange Bud hernede efter dig, men du var stadig ikke kommen tilbage ... Men hun vilde saa gerne se dig, førend hun gik bort, og saa maatte j e g afsted og se, om du skulde være her ... Det har Hastværk, Lars."

Han rev nogle Klædningsstykker paa sig og fo'r ud af Døren. Han glemte rent den gamle skrøbelige Kone, som ventede paa ham, han formelig s p r a n g hende forbi ...

Og som et galt Menneske jog han fort i Natten, først

langs Havnen, saa ind gennem Stræder og Smøger, til han aandeløs stod udenfor sin Svigermoders Hjem, der, som hans eget, kun var en fattig, skummel Baggaardsstue, et Par Trapper oppe. Disse var oplyst af laante Lamper, og da han vilde ile op ad den førstes pilraadne Trin, standsedes han i Farten af en pelsklædt Herre, der forsigtig reddede sig ned.

Lars var straks paa det rene med, at det var Lægen; men han havde hverken Mod eller Mæle til at spørge ...

I Døren til Johannes Stue stod der en Nabokone, som han kendte. Hun saa forgrædt ud og var ved at byde Farvel til en myndig Matrone, hvis Bestilling han ikke kunde være i Tvivl om.

Hun vilde gaa ham tavs forbi. Men saa sagde Nabokonen:

„Aa, Herregud, der kommer han, Skindet! ... Det er Manden, Madam Holgersen."

Denne fæstede et Par kolde, stikkende Øjne paa ham, men talte ikke.

Selv var han saa forpustet og fortumlet, at han næsten ikke evnede at faa et Ord frem. Men endelig fik han da stødt ud:

„Hvordan har hun det?"

„Godt," svarede den myndige, „for hun er død."

Han vidste ikke, om der var bleven talt mere til ham; det var for ham, som om Bevidstheden et Øjeblik forgik ham. Stum og stille blev han staaende paa Afsatsen uden for Døren, med Ryggen støttet mod den kalkede Væg, saa hvid som denne.

Som gennem en graa Taage skimtede han den skikkelige Nabokone, der medlidende saa paa ham, mens hun blev ved at viske Øjnene med Forklædet.

„Barnet?" stammede han omsider; nær ved at synke sammen, „hvordan gaar det med det lille Barn?"

„Det var saamænd dødt født," sagde hun. „Det var jo da godt, at det lille Pus ikke blev tilbage."

Var d e t ogsaa godt? Aa, han sansede intet mer, samlede ikke Tankerne heller. Han blev vist gal ...

Nu hørte han, at Johanne slæbte sig op ad Trapperne, hvert Øjeblik standsende for at hive efter Vejret. Det gjorde ham ondt for den gamle, som han var løbet fra. Dette stakkels svage Væsen var nu ladt ene tilbage, havde, som han selv, mistet alt, hvad der knyttede hende til Livet.

Endelig naaede hun op. Der paakom ham en Trang til at sige hende et godt Ord, til at trøste hende. Men han kunde ikke. Tungen nægtede at lystre. Saa greb han næsten mekanisk hendes gamle, brunskællede Haand; der sàa saa vissen og kraftløs ud, trykkede den og søgte at kvæle den Hulken, der truede med at tage Magt over ham ... Og hun fattede godt, hvilken Smerte der knugede ham ...

Hun takkede Nabokonen og lod hende gaa hjem til sit, fik saa Lars med ind i Lejligheden, efter at have slukket Lamperne paa Trappen. Stille, næsten lydløst gik de ind, hvor den blege Moder laa i Sengen med det lille Barn hvilende i sin kolde Favn.

De talte ikke. Tavse dvælede de ved de døde, rugende over Sorgen, for hvilken de i denne Stund ingen lindrende Balsam kendte.

Marie var virkelig død! Lars var ude af Stand til at fatte det, ude af Stand til at forsone sig med Bevidstheden derom. Han syntes, at dette Slag var f o r haardt ...

Der var rige Mennesker, som havde saa meget at miste af. De taalte at miste det, thi Livet bød dem Erstatning

paa saa mangfoldige andre Maader ... Men han var kun en arm Stodder, der intet ejede igen. Hun var Solen, der lyste og varmede over hans trange Sti. Og han havde intet at miste, for han ejede kun alene hende. Alt andet havde han taget paa Borg. Nu da hun var borte, havde han tabt alt — — —. Men inderst inde var han opfyldt af Tak til hende, som var gaaet bort, og som havde draget ham op af Skarnet, forvandlet ham, lært ham at leve under Ansvar ... Ja, Lykkens Morgenhilsen havde han mødt. Den havde straalet til ham fra hendes unge Kind, leget i Smilet om hendes gode Mund, tindret i de trofaste Øjne ... Han maatte tænke paa Lignelsen om den fattiges eneste Faar, som den rige Mand voldelig tog. Herefter vilde Haabløshedens Mørke ruge i hans Baggaardshummer.

— — —

Til sidst faldt Maries Moder i Søvn. Trætheden overmandede hende. Hun drog sin Aande saa tungt, nu og da med et stille Suk. Lars fæstede Blikket paa hende ... Der sad hun: gusten og vissen, træt og udlevet, et Billede paa selve Døden, der havde holdt saa rig en Høst i dette fattige Rum. Godt, at hun kunde sove, tænkte han; selv evnede han det ikke. Som en ordløs, men vaagen Vagt dvælede han hos de døde, indtil en matgraa Lysning trængte ind gennem det hvide Stykke, de havde fæstet for Vinduet. Han løftede en Flig og skimtede Dagrandens første blege Blussen over de røde Hustage.

* * *

Fra den Tid af var han som en knækket Stamme, der ikke mere vilde ranke sig opad. Hans Tanker taagedes, og helst flyede han bort fra de glade Menneskers Kreds. Og da han atter skulde tage sin Dyst med Livet, var hans Kræfter alt for vege.

Det var for Resten først efter at have tilbagelagt mange bugtede Veje, at han havnede i Herdrup, hvor han indrettede sit tarvelige Enebo. Den lille Stump Have, han havde lejet, gold og mager Grusjord, oparbejdede han i Aarenes Løb til en Mønsterlod, der for længst burde have været præmieret; og paa den avlede han det meste af, hvad han brugte i sin nøjsomme Husholdning.

„Men det „Dokument", hvad er det egentlig for et Papir?" spurgte jeg.

„Det skal jeg sige Dem," svarede han, „det er saadant et rart gudeligt Stykke. Det hang over Maries Seng, den Nat hun døde, og da jeg ikke har noget Billede af hende, gemmer jeg dette som en Helligdom. Det er dog altid et Minde ..."

„Men saa Violinen?"

„Ja, Violinen er der ikke saadan noget mærkeligt ved, bitte Mand. Jeg købte den paa en af mine første Søfarter af en sortøjet Satan nede i Spanieland. Han spillede i Zigeunerlejrene. Jeg fik ogsaa fat paa lidt af hans Tryllemusik. Det var navnlig Strøgene, det kom an paa, sagde han. Men jeg næmmede aldrig Kunsten rigtig, jeg har bare kunnet kludre lidt ..."

„Kludre! Nej, ved De hvad, Lars, De har kunnet spille vidunderligt. De var en ægte Naturkunstner. Jeg vil aldrig glemme Deres Musik."

„Tror De, jeg kunde have drevet det til noget?"

„Ja, det er jeg vis paa. Der var Smerte i Deres Spil."

„Tak for de gode Ord. Det var ogsaa først efter, at jeg havde fristet den store Sorg, at jeg lærte lidt. Men jeg har aldrig duet noget. Jeg har været en Kludrer til det som til alt andet. Men jeg har da kunnet klare for mig, og naar jeg ikke kan det mere, saa dør Lars."

„Aa, der blev nok nogen til at hjælpe Dem. Her er megen Hjælpsomhed her i Egnen."

„Kanske. Jeg har ikke mærket meget til den. Men det forstaar sig, naar Folk ikke kan have nogen Fordel af en, saa værs'go ..."

„De er bleven noget bitter, Lars."

„Aa, ja. Det kan være, De har Ret. Men jeg skal sige Dem noget, bitte Mand, det er hverken Penge eller Klæder eller Mad, jeg har tryglet Folk om her i Herdrup ... Det har jeg da kunnet skaffe mig selv i al Tarvelighed. Nej, hvad jeg hele Livet igennem har higet efter, det har været en Smule Venlighed, et lille Stænk af Kærlighed. Jeg har trængt til det. Jeg er nu født saadan. Men det er desværre ikke faldet i min Lod at vinde ret meget deraf. Jeg har maaske ogsaa selv stødt Mennesker fra mig. Jeg har jo mine Kanter, der kan være haarde og skarpe nok. Der er altid blevet taget paa mig med Stenhænder, og vi formes jo til sidst af dem, vi lever imellem."

— — —

Nu er han død, den gamle Særling. Kun faa anede, at der inde bag den tykke, islandske Uldtrøje, der altid dækkede hans Bryst, bankede et Hjerte, som rummede en mægtig Hengivenhedstrang. Der skulde bare et blødt lille Ord til for at mildne alt det, der hos denne gamle syntes haardt. Han blev en ensom Mand. Han søgte Forstaaelse, men fandt den aldrig. Han var ikke god til at klynke, tog ikke søde Ord i Munden, men gik lige paa. Han bad kun een Gang og var let at vise af. Følte han sig krænket eller saaret, var han ikke nem at faa i Tale igen. Ydmyg overfor Mennesker blev han aldrig ... Ogsaa faar saadan en jo ligge, som han har redet! ... Det er Verdens Dom — — —.

Han døde uden forudgaaende Sygdom. Man fandt ham

siddende paa Sengekanten med den gamle spanske Violin i Armene. Han blev otte og halvfjerds Aar gammel.

Hans Jordfæstelse var tarvelig. Ingen venlige Hænder flettede i Tak og Kærlighed Mindets Kranse til hans sorte, fattige Baare. Intet Øje duggedes. Kun en herreløs Hund, han en Gang havde taget til sig, var hans fuldtro Ven til det sidste. Den laa sørgende for hans Fod, da man fandt ham, og den fulgte vaklende og med ludende Hoved efter hans Kiste, da man bar ham bort.

Oppe i de gamle Popler, der susede om Grævlingens mørke Skur, sad i mange Dage efter hans Død nogle forpjuskede Krager og skræppede efter Mad, og rundt om hopped en Skare af alle Skovens Fugle, der forgæves søgte de Smuler, den gamle Eneboer saa trofast havde delt med dem.

Det var lige i Julen, at han døde, just da Vinteren med Larm og Lurlyd holdt sit Indtog. De vingede smaa havde i denne strenge Tid mistet en Ven ...

Uret og hans Ejendele solgte Sognet.

Jeg arvede Violinen og Dokumentet.

PAA TOMTEN

(Af „Fyen", Digte, 1901.)

En Askehob, en øde Tomt,
ej mer et Hjem jeg finder!
Tavs sidder jeg paa svedne Sten,
ombrust af dyre Minder!

Ja, overalt, hvorhen jeg ser,
de glimter mig i Møde
som Perlelys i dugget Græs,
som Stjerneblus, der gløde.

Mit Barnely, mit Ungdomslæ,
din Luft var Sundhedsstrømme!
Mildt skærmed du min Vaarbrudstid
og mine Morgendrømme!

Nu for mit Blik de dæmrer blødt
de gamle, kendte Steder.
Den svundne Tid en Kerteglans
af Mildhed om dem spreder.

Her var det, Moder græd og sang,
her har hun ømt os vugget,
her modervarm hun til os saa
med Øjespejlet dugget.

Her sysled hun og samled os
og Hyggeblomster fletted,
her Fader træt af Dagens Id
sin Ryg til Hvile retted.

Her mødtes jeg den første Gang
med Livets lyse Lykke,
og her det første Pust jeg fik
af Sorgens mørke Skygge!

Jeg siden fòr saa viden om
af Rejselængsler baaren;
alt har paa Kind jeg Sommerlød,
og længst forbi er Vaaren!

Men Hjemmets Aand mig fulgte tyst
saa langt om Land paa Veje,
alt fint og skært og ømt og kært
blev trofast i mit Eje!

Mit gamle Hjem, mit Fædrebo,
for evig lagt i Støvet!
Dit Minde du i Flammer skrev
højt i Kastanjeløvet!

Hav da Farvel! ... En moden Mand
jeg over Tomten træder,
og dog, ... hvordan? Dybt i mit Bryst
er der et Barn, som græder!

P. E. BENZON

[f. 1857. Udgivet: „Døberen Johannes", et Digt (1880) — „Kornmod" Digte (1883) — „Svovl", to Fortællinger (1894, 2. Oplag 1895) — „Det sjette Bud", Fortælling (1896) — „Landsmænd", Fortælling (1898) — „Gerda Rossen", Fortælling (1900) — „Husvild", Roman (1902) — „Mariamme" Skuespil i 5 Akter (1904)].

SVOVL

(Indledningskapitlet.)

Der herskede en højtidelig Stilhed i Povl Hansens Sovekammer. Morgenlyset, der faldt ind gjennem de smaa Vinduers bulede Ruder, farvedes grønt af Elmeløvet, som vuggede udenfor paa Gjærdet. Enkelte Solpletter dirrede paa det sandstrøede Gulv og fandt Vej op ad Dobbeltsengen i Hugget skraas for Vinduet, hvor de netop naaede at skinne paa et Par magre Hænder, som krammede med Salmebogen over Dynen. Hænderne var Povl Hansens, og det var svært, saa de var faldne af, disse en Gang saa arbejdsføre Næver, der havde styret en Plov og holdt en Tømme saa sikkert som de dygtigste i Byen og trumfet Kortene i Krostuens Bord mangen Aften til sent paa Natten. Gule og udtærede, saa hvert Ben kunde tælles, krøb de nu frem af de blaa Skjorteærmer, og det Arbejde, de syslede med, syntes at være dem uvant: kejtet famlede de ved Bogens

Blade uden at kunne finde Numret, som Degnen i Gaar havde lagt et mægtigt Æselsøre ved.

Hovedet, som hørte til Hænderne, var en gammel Mands. Ansigtet var stort og opdunstet, og de smaa lyse Øjne, hvis Blik fôr raadvildt op og ned over Salmebogens storstilede Skrift, brændte af Feber. Haaret var vaadt endnu efter Vandkæmningen og Kinderne søndagsbarberede, skønt det var Onsdag Morgen.

Den Syge skottede hen mod Døren, da den lempeligt blev skudt op. Det var hans Kone, som kom, i sort Kjole og med nystrøget Kappe. Hun stillede Bordet til Rette under Vinduet og lagde en Dug derpaa. Saa tog hun fra Skatollet ved Døren et Par anløbne Messingstager med lange skjævtsiddende Spiddelys i og anbragte dem klos paa hinanden paa Dugen op mod Vindueskarmen. En Lysesaks og en Æske Tændstikker fulgte efter.

Hun satte sig med sit Strikketøj i Armstolen ved Sengens Hovedgjærde; lydløst talte hendes Læber Maskerne. Mandens Øjne var faldne til; hun troede, han sov. Strikkepindenes Klirren og hans pibende Aandedræt var de eneste Lyde.

„Maren," lød det en Stund efter.

„Hvad er der, Povl?"

„Hvad skal de Lys?"

„Saadan vil han jo ha'e det, Præsten, naar han beretter."

Der kom et Glimt af Ivrighed i Povls Øjne. „Læg ogsaa Testamentet og Hannes Koffermationsbog frem," sagde han, „En kan aldrig vide, kanske kan han lide det."

Lidt efter kom det forsigtigt — Fingrene gik nervøst over Lagenet —: „Hvad tror du, han vil sige?"

„Ikke andet end godt," og hendes rynkede Haand strøg

kjærtegnende hen over Dynen; „hvad skulde han ellers sige til et sygt Menneske? Vær nu ikke forknyt, bitte Povl; du har jo ikke været af de værste."

„Tykkes du ikke, Maren?" Øjnene fik et spændt Udtryk og blev fugtige. „Tykkes du ikke, saa kan jeg da ikke tænke, at Præsten skulde være saa meget streng. For det er da nok dig, det er gaaet ud over, alt det Nattekommers."

„Ja Povl, det kan nok være, at jeg mangen Nat er faret angst op i Sengen, naar du kom fuld hjem. Naa det var jo da kun, den Gang Børnene var smaa. Jeg var bange for, at de skulde vaagne og græde, for saa slog du dem. Siden hen vænnede En sig jo til det, Mandfolk skal jo da ogsaa have noget at forlyste sig med. Mig slog du aldrig."

„Maren, Maren, du var alt for taalle. Hvorfor sagde du mig aldrig, at jeg var et Svin?"

„Du vidste det vel selv, Povl."

„En enlig Gang forstod jeg det, og jeg tyktes den Gang, at jeg aldrig skulde glemme det —.og dog glemte jeg det lige til i Dag."

„Jeg kan ikke vide, naar det var."

„Jo — det er nu mange Aar siden. Jeg husker ikke, hvordan det kom sig, men jeg kom den Aften tidlig hjem fra Marked, og jeg var klar i mit Hoved. Du sagde ingenting, men mens jeg sad ved Bordet og fik min Nætter, hørte jeg Hanne — hun var kun en bitte Tøs — sige til Per: i Dag er Far ikke fuld. Og saa saa' hun saa glad ud. Det kan ellers være, det gjorde ondt: at en uskyldig treaars Unge vidste saa god Beskeden om Ens Fejler."

„Ja Hanne var et fremmeligt Barn, det var kyvsomt, vi skulde miste hende. Og saa stor og kjøn hun var bleven."

„Præsten sagde, det var Guds Straf — tror du saa ondt om Vorherre, Maren?"

„En kan ikke vide det."

„Den forrige Præst, han Hansen, var ikke af det Slav. Han gav mig ikke et ondt Ord for, at jeg havde solgt ham den topattede Hjelmede."

Mindet om den heldige Handel drog et Smil hen over hans Ansigt, men det stivnede øjeblikkelig i maabende Højtidelighed, da i det samme en Vogns Rullen lød ude paa Vejen og tabte sig i en Skramlen paa Gaardens Stenbro.

Maren skyndte sig ud, og den Syges Fingre gav sig igjen i Lag med Salmebogen.

Præsten stod allerede paa Trappestenen. Det var en høj ung Mand med mørkt Fuldskjæg; et hvidt Slips stak frem under Sommerfrakkens Opslag.

„God Dag og velkommen, Vandborre, og Tak, at De kom. Ja han venter efter Dem."

Der gled et uvilligt Drag over Pastor Vandborgs Ansigt ved denne fortrolige Tiltale. Fra Marens Side var den iøvrigt ment i dybeste Ærbødighed: hun tiltalte altid Folk udenfor Bondestanden med deres Efternavn.

„God Dag, Povl Hansens Kone — er det ikke Maren, De hedder? Naa hvordan har Manden det?"

Og uden at vente paa Svar, fortsatte han, da Konen søgte at skubbe sig forbi ham ud til Vognen: „Nej, der er ingenting at hente ind, jeg har ikke Berettetøjet med mig."

„Da vilde han dog saa gjerne til Herrens Bord," sagde Maren og saa' skræmt paa Præsten. Og med en langsom Drejning mod Sønnen, der endnu sad modfalden i Agestolen og svippede med Pisken, spurgte hun: „Sagde du ham det ikke, Per?"

„Jo Deres Søn har rigtigt forrettet sit Ærinde," skyndte

Præsten sig at sige, „men jeg turde ikke forsvare det, saadant et Liv, som Deres Mand har levet."

„Aa Herregud," klynkede Maren, „han er endda saa sølle, nu bliver det da rent galt med ham."

„Ja lad mig nu selv sige ham det."

Og gjennem Opholdsstuen, hvor Svigerdatteren, Pers Kone, havde givet Møde med et savlende Barn paa Armen og stod forlegent smilende og rakte Haand, gik Præsten, fulgt af den snøftende Maren, ind i Sovekamret.

„God Dag, Povl Hansen."

„God Dag og velkommen, Hr. Pastor, værsgo' og kom nærere."

Den Syge rakte Haanden ud, og hans Øjne gled forbi Præsten og hvilede spørgende paa Marens forknytte Ansigt.

„Naa, hvordan har De det saa i Dag?" spurgte Præsten.

„Det er grumme ringe, er det, men vi skal jo se at finde os i det, aa Gud ja."

„Herren har fundet sig i meget med Dem, Povl Hansen; ser jeg ret, er nu hans Langmodighed til Ende."

„Det har Præsten Ret i, ja vi er alle Syndere. Nej, jeg har vist ikke længe igjen, saadan som det staar mig op for Brystet. Men det er jeg da ogsaa godt fornøjet med, dersom det er Guds Vilje; jeg er jo en gammel Mand og har levet min Tid. Nu vil jeg blot saa svært gjerne til Herrens Bord."

Efter denne lange Tale, under hvilken Stemmen var bleven svagere og svagere, maatte han lægge sig udmattet ned, mens et Hosteanfald gjennemrystede hans Legeme. Maren skyndte sig hen og løftede hans Hoved op.

„Saa, Povl, saa — er det nu bedre?"

Præsten gav ham Tid til at komme sig; saa sagde han: „De vil til Herrens Bord, siger De. Deri kan jeg ikke føje

Dem. Jeg tør ikke tage det Ansvar paa mig at lade Dem æde og drikke Dem selv til Dom."

Den Syges Læber bevægede sig, men han kunde ikke faa Ordene frem. Han var bleven askegraa i Ansigtet; Præsten ænsede det ikke.

„De har jo været en Dranker, Povl Hansen, alle Deres Dage: hele Sognet véd det." Der var en fløjtende Blidhed i Præstens Stemme, Ordene kom lavt og bestemt.

„Det vil jeg ikke nægte, Hr. Pastor; jeg har været slem," kom det efter et Ophold; Øjnene søgte Hjælp hos Maren — „men nu er det ovre; Præsten maa tro mig: jeg har ikke smagt Brændevin i min Mund i de sidste fjorten Dage."

Præsten vendte sig til Konen: „Sig mig, hvorlænge har Deres Mand været syg?"

„I Morgen bliver det to Uger," hulkede Maren; hun var krøbet sammen i Armstolen.

„Ja, jeg tænkte det! Nej, Povl Hansen, De lyver for Dem selv til det sidste, De er endnu midt i Deres Synder."

Maren saa' op. „De maa tro, Vandborre, han har altid været et fredeligt Menneske. Mig har han aldrig slaaet." Hun græd højt over dette rørende Træk af ægteskabelig Hensynsfuldhed. „Kom han ogsaa engang imellem hjem og gjorde lidt Mirakler, saa fortrød han det altid bagefter, naar han havde sovet paa det."

Præsten studsede lidt over det theologiske Ord i denne profane Forbindelse, men sagde ikke noget.

„Og saa har han ogsaa faaet saadan en urimelig Lyst til Guds Ord paa det sidste. Der gaar ikke en Dag, uden at Per eller Dorthe maa læse for ham."

„Fly ham Prækensbogen," indskød Povl ivrigt. „Her skal Præsten se, den fik vor Hanne til sin Koffermation af

den forrige Præst, fordi hun var saa flink til at svare igjen."

Præsten tog Bogen. „Hostrups Prædikener — hm. Véd De, at den Mand har skrevet Komedier? Det ene er vel Gjøgl saa vel som det andet."

„Han, der har skrevet de Guds Ord — var han en Komediantspiller? det kan jeg da aldrig vide." Povl saa' mistroisk interesseret ud.

„Han har skrevet Komedier til Verdens Børns Forlystelse, og de stakkels Mennesker har lét og moret sig, mens Herren og Frelseren" — disse to Ord udtaltes med skarpt e — „vendte sig bort og græd."

„Det var da slemt." Povls Ansigt antog et Præg af dum Forstenethed, som kunde antages at udtrykke en from Misbilligelse af det forfærdelige, den Mand havde gjort. „Jaja, Maren, læg saa Bogen hen."

Præsten stod henne ved Vinduet og trommede paa Ruden; han overvejede, hvad han skulde sige til denne formørkede Sjæl.

„Aa Gud ja," lød det fra Sengen.

Præsten vendte sig. „Sagde De noget?"

„Jeg ligger og beder Gud om, at han vil være mig naadig. Det gjør jeg den hele udslagne Dag. Præsten kan tro, det er svært at faa Ende paa den lange Tid."

Stakkels Povl Hansen vilde ikke have sin Bøn opfattet som en Tidsfordriv; men maaske forstod Præsten ham bedre, end han selv gjorde. Hans Ord vakte en Bølge af Harme i Præstens Sind, og med hvasse Øjne traadte Vandborg hen til Sengen.

„De beder til Gud, siger De. Hvad er det for en Gud, De beder til? Nu skal jeg sige Dem noget, Povl Hansen; De har bedet til Satan i al den Tid, De har ligget syg. Og han løser ogsaa snart op for Dem."

„Ja hvis det er Guds Vilje," stønnede den Syge mekanisk, han forstod slet ikke.

„Naar jeg dør," vedblev Præsten, „bliver jeg af Englene henbaaret i Abrahams Skjød, men véd De, hvor en Dranker kommer hen? I Helvede kommer han."

„Vi maa se at finde os deri, hvis det er Guds Vilje," mumlede Povl. Han var nu halvt bevidstløs, Kinderne blussede, og Øjnene brændte i Feber.

„Og hør nu mit sidste Ord" — Præsten var helt ude af sig selv af Harme over den forstokkede Synders formentlige Spot — „hør nu mit sidste Ord: lige saa vist som jeg inden fjorten Dage kommer til at kaste Muld paa Dem, lige saa vist gaar De fortabt. Nu er Herrens Langmodighed til Ende."

Povl Hansen hørte intet af, hvad Præsten sagde; han var faldet hen i en Halvslummer med snorkende Aandedræt. Men i Maren gav det et Sæt, da han nævnede Fortabelsen. Hun havde aldrig tænkt synderlig paa, hvad der ligger paa den anden Side af Døden, men i de sidste Par Uger var hun bleven tvunget ind i en Forestillingskreds, som hendes Fantasi befolkede med truende Skikkelser fra den Billedbibel, hun som Barn havde set hos sin Gudmoder. Saalænge Povl havde ligget, havde Huset nemlig modtaget hyppige Besøg af Sognets Vakte, en ganske lille, men meget ihærdig Flok af saavel mandlige som kvindelige Prædikanter i den sorteste Genre. Til daglig holdt disse Mennesker sig udenfor alt selskabeligt Samkvem med „Djævelens Børn" ɔ: alle, som ikke deltog i deres Søndagsforsamlinger hos Smeden; men saa snart der var Sygdom et Sted, kom de dryssende den ene efter den anden og fyldte Huset med Salmesang, saa det klirrede i Ruderne. Var den Besøgende alene med Husets Folk, kunde det hænde, at han eller hun manglede Mod til at bryde den forlegne Tavshed,

som afløste Sangen, og derfor listede af efter nogle Bemærkninger om Vejr og Vind. Men kom der Undsætning af „Vennerne", eller var der flere i Følge, var det sjældent, at ikke En fik Naade til at aflægge et lille Vidnesbyrd, hvor Satan og Helvede vare meget yndede Hvilepunkter i Foredraget.

„De lugter Lig," havde Dorthe sagt, da de første holdt deres Indtog i Povl Hansens Gaard. Og hver Dag, mens Sygdommen skred frem, var Povl med stigende Hyppighed bleven opfordret til at komme sin Synd i Hu og omvende sig, saa han havde vænnet sig dertil som til Miksturen, Maren hver anden Time rakte ham i den bulede Tinske.

Men Maren havde følt sig trykket ved Besøgene. Hun vidste, at hun burde føle sig taknemmelig: det kortede jo dog altid Tiden for Povl at se Mennesker. Men hun aandede altid friere, naar hun efter en passende Tids Forløb kunde smutte ud i Kjøkkenet og se til Kaffen. Maren var en gjæstfri Kone, og Kaffetøjet kom altid paa Bordet, inden Gjæsterne gik. „Gudsfolket", som Vennerne kaldte sig selv indbyrdes, kunde ikke staa for to Kopper Kaffe; men de gjorde dem ikke mildere i deres Tale, kun mere højrøstede.

Hun havde slet ikke noget sammen med de Mennesker, hun forstod dem komplet ikke. Deres Ord bragte Bud til hende fra en Verden, hun ikke havde færdedes i, siden hun gik til Præst, fraregnet de Svinkeærinder, hun siden havde gjort derind de to Gange om Aaret, naar hun og Povl gik til Alters, og saa ved Højtiderne, naar hun fulgtes til Kirke med Povl, der maatte være paa Pletten for at ofre. Kjendt Klang havde jo Ordene imidlertid, og uformærket pløjede de op et Bevidsthedslag, som havde ligget overgroet af Hverdagstanker og Hverdagssyssel gjennem mange Aar. Hun saa' for sig den lavloftede, hvidkalkede Stue, hvor hun

havde hørt de samme Ord for snart halvhundrede Aar siden af den tykke og godmodige gamle Provst, som havde forberedt hende selvsyttende til Konfirmationen. Men underligt var det, saa Ordene havde skiftet Mening: Provsten havde anvendt dem anderledes, end Smedestine og de andre gjorde, naar de snakkede om Omvendelse og Fortabelse. Hun kunde endnu huske, at Provsten havde sagt, de skulde omvende sig til at blive gode Mennesker og lydige Børn og nyttige Borgere, og han havde haft Taarer i Øjnene, da han gjentog det for dem paa Konfirmationsdagen; men Stine sagde, at En skulde omvende sig til Troen paa Jesu Blod. Jesu Blod havde den gamle Provst vist ikke talt meget om: for Marens Fantasi stod den Jesus, hun den Gang havde hørt om, som alt andet end blodig: en blond, renvasket Mand i Hvidt, der gik omkring og talte blonde Ord om at være gode og dydige. Bleg havde den Jesus altid været, og blegere stod han nu for Erindringen; ogsaa lidt kjedelig ja, men det gudelige var jo da heller ikke til Forlystelse. Og Fortabelsen var kun for de onde Mennesker, havde Provsten sagt: stræber I at gaa paa Dydens Vej, vil Gud gjøre Jer salige. Men Stine sagde — og det var ikke frit, hun jo havde sat Haanden lidt haardt i Bordet derved — at alle var Fortabelsens Børn, til de lagde sig ned i Jesu Skjød, og at for den, der døde uden at være tvættet ren i Jesu Blod, brændte Helvedes hede Pine.

Maren var helst fri for at tænke over de Sager. Hun ærede sin gamle Provst, og med ham i Ryggen havde hun været fast besluttet paa ikke at tro saa ondt om Vorherre. Rigtignok turde hun ikke paastaa, at Povl havde været saa meget dydig — men et ondt Menneske! nej, hun vidste da bedst, hvor godsindet han i Grunden var. Det var hende i disse Dage en Trøst at tænke paa den en Gang saa overvældende Sorg med Hanne, som de mistede, da hun stod i

sin fejreste Ungdom. Præsten havde vist haft Ret: at det var Vorherres Straf. En gjør jo meget galt i et langt Liv, og to gjør mere; det havde de to vist ogsaa gjort, fra den Gang de kom hinanden for nær, og Per blev født, inden de kom sammen. Men saa havde Vorherre taget Hanne; saa havde han vel faaet sit, saa Regnskabet var i Orden: det ene gik vel op imod det andet.

Men nu sprængte Vandborgs truende Ord al hendes Sikkerhed i Stumper og Stykker. Den uhørte Skam, der var overgaaet Povl: at blive afvist fra Herrens Bord, havde rystet hende dybt. Og nu denne Bestemthed, hvormed Præsten omtalte Povls Fortabelse som en Ting, der var sikker og vis. Stod han ikke dér pegende med den udrakte Haand og med Vredesrynkerne i sin Pande livagtig som Moses i Gudmoders Bibel!

„Lige saa vist som jeg inden fjorten Dage kommer til at kaste Muld paa Dem, lige saa vist gaar De fortabt" — Ordene rungede i hendes Øren, som om hun havde hørt en Profets Varselsrøst. De knuste hende. Hun sank hulkende sammen som en Bylt i Stolen.

Inde fra Dagligstuen hørtes Dorthes Snøften; hun havde nok ogsaa hørt Præstens Ord.

Fra dette Øjeblik stod det ganske klart for Maren, at hvis Povl døde en af de første Dage, var der ingen Redning for hans arme Sjæl. Og anderledes blev det ikke, Gud bedre det! I Gaar havde Doktoren sagt, at det ingen Nytte var til at hente ham igjen: det længste, Manden kunde leve, var tre Dage.

Præsten stod allerede i Døren. Hun fik hastigt tørret sig under Næsen og kom efter ham.

„Maa jeg byde Vandborre en Kop Kaffe?" spurgte hun og prøvede at gjøre Stemmen fast; den klikkede ynkeligt.

„Tak, jeg skal ingen Kaffe have; nu kan De have andet at tænke paa."

Han saa' ned i hendes rynkede Ansigt, som Graaden havde dækket med røde sortrandede Skjolder. Hendes matte brune Øjne saa' saa gode og jammerfulde ud. Han fik ondt af hende.

„Ja dette er tungt, meget tungt," sagde han, „ydmyg Dem under Guds vældige Haand, at han maa i sin Tid ophøje Dem. Dersom De kjender til at tale med Herren, skulde De betro Deres stakkels Mand — — i hans Frelserhaand," vilde han have sagt, men han brød hastigt af, da han kom til at tænke paa, at denne Anvisning ikke passede rigtig sammen med, hvad han havde udtalt inde ved Sygesengen. Glatte over og tage tilbage hverken kunde eller turde han; han stod i dette Hus som Herrens Tjener, udrustet med den ansvarstunge Myndighed til at foreholde de ubodfærdige deres Synder.

Pastor Vandborg havde et menneskeligt Hjerte i sit Bryst under det Panser af Dømmesyge, hvormed han havde omgjordet det, som det sømmede sig en Indehaver af den eneste af Guds Børn i Danmark patenterede Kristendomsbetragtning. Da han for fire Aar siden som grøn Kandidat var kommen til Sognet, havde de Vakte straks tilegnet sig ham som deres retmæssige Ejendom. I Begyndelsen havde han ikke altid villet lystre Parolen, kunde ogsaa undertiden en Søndag Eftermiddag, naar han kom træt hjem fra Udsognet, foretrække sin lille kjøbenhavnske Hustrus Klavérspil for Smed Jensens ildelugtende Stue, hvor „Vennerne" samledes; men Smeden havde saa en og anden Gang, som han selv sagde, „maattet tale Vandborg til Samvittigheden". Og snart tog denne afgjort sit Stade „midt iblandt de Hellige" ɔ: han fulgte den lille Kreds i tykt og tyndt, og det var en Lise for den uselvstændige unge Mand at være

sluppet saa let til et „fast" Standpunkt. Rigtignok blev derved hans Virksomhed overfor Størstedelen af hans Sognefolk ham betydelig vanskeliggjort, og han prædikede for næsten tomme Kirker. „Smeden skriver hans Prædikener," sagde de vittige Hoveder. Men desto klarere straalede hans Lys udensogns; i tætte Skarer flokkedes „Vennerne" til hans Forsamlinger, naar han gjorde sine Strejftog til fremmede Pastorater. Han var bleven en ivrig Rejsepræst, som aarlig i Partiets Tidende, naar der aflagdes Beretning om Virksomheden, glimrede med Snese af holdte Møder. Han var under alt dette bleven en Del af en Talemaskine, temmelig stor i sine egne Tanker, en Mand med snævert Syn og haarde Domme, men inderst inde slet ikke saa slem, som han gjerne vilde synes for Verdens Børn.

Da han saa' ind i Marens forknytte Ansigt, følte han en stærk Lyst til engang at tale menneskeligt til et Menneskebarn. Han havde allerede Haanden løftet for at klappe Konen paa Skuldren og sige hende et Par jævne hjertelige Ord. Men Haanden sank ned igjen: han var kommen for højt op til, at de jævne Ord kunde føje sig for ham. Det var meget almindeligt for Vandborg at komme temmelig højt til Vejrs. Maaske var denne bløde Bølge i hans Sind en Satans Indskydelse. Nej, her kunde han ikke trøste: denne Kvinde kunde kun tage imod Verdens falske Trøst, og den vilde han ikke bringe.

Saa sagde han kort Farvel og gik.

Per var ved at spænde for. Dorthe stod hos ham og tørrede sine Øjne i det stivede Forklæde.

„De behøver ikke at kjøre mig tilbage," sagde Præsten, „jeg gaar lige saa gjerne."

Mens han staaende paa Trappestenen knappede sin Frakke, kom Maren nølende ud efter ham. Hun havde

aabenbart endnu noget paa Samvittigheden, men havde svært ved at komme frem med det.

„Der var en Ting," sagde hun og holdt Haanden for Øjnene imod det skarpe Formiddagslys, „en bitte Ting endnu, som jeg gjerne vilde tale med Præsten om."

„De maa ikke bede mig om at tage Deres Mand til Herrens Bord, for det kan jeg ikke."

„Nej, det kan De vel ikke. Det er ogsaa noget andet. Han er grumme simpel, han gjør det ikke mange Dage."

„Det tror jeg heller ikke," sagde Præsten og borede utaalmodig i Stenbroen med sin Stok.

„Nej, han gjør saamænd ikke. I Gaar Morges, da han vækkede mig, var det da saa rent skidt med ham; det var, ligesom jeg saa' den lede Død glo ud af hans Øjne. — Kors, hvor du er falmet, siger jeg — du lever vist ikke, siger jeg. — Det har jeg selv tænkt, siger han, og naar jeg dog skal dø, siger han, saa vilde jeg lige saa godt, siger han —"

Hun holdt inde og saa' forskende ind i Præstens Ansigt.

„Hvad vilde han?"

„Han vilde — ja nu maa De ikke blive vred, Vandborre, for sært er det — han vilde —"

Præsten var træt af at hjælpe hende paa Gled, han bare borede.

„Han vilde se sin Kiste."

„Hvad for en Kiste?"

„Den han skal jordes i."

„Sin Ligkiste?"

„Sin Ligkiste ja." Da hun havde faaet det vanskelige Ord sagt, kom det i en ustandselig Ordstrøm, hvordan han i Gaar, saa snart han var ved sig selv, og nu til Morgen

havde plaget hende for den Kiste, og nu vilde hun da saa gjerne vide, om det gik an at føje ham.

„For Skroget faar den jo ellers ikke at se saadan som vi andre. Og det er jo hans Kiste. Det bliver ligegodt hans sidste Fornøjelse paa denne Jord," sluttede hun.

Præsten var uventet medgjørlig. „Naar De tror, at det kan glæde ham," sagde han, „saa lad ham bare se sin Kiste. Han faar snart Brug for den."

Marens Ansigt straalede, og al hendes Hjerteangst var glemt for en Stund. Hun havde ventet et lynende Forbud i Kirkens Navn, som om hun havde tænkt paa at krænke Gravfreden.

Hun takkede og takkede, til Præsten var langt ude af Gaarden, og skyndte sig saa over til Per, som var ved at sætte Hestene ind. Da han hørte, at han skulde til Kjøbstaden efter Kisten, var han ikke meget for den Forretning: det var aldrig værd at give Folk noget at snakke om, hele Sognet vidste jo, at Faderen ikke var død endnu. Men her kom Dorthe Svigermoderen til Undsætning.

„Du kan da sagt' vise din Far den Villighed, ingen behøver jo at faa det at vide. Du kommer jo tæt om ved vor Hede, saa du kan nemt kjøre det Par Skridt af Vejen. Tag saa og stop noget af den Lyng, du slog i forrige Uge, omkring Kisten og læg et godt Lag ovenpaa, vi skal jo dog snart bage til Begravelse. Kom saa bare ganske roligt kjørende, saa er der ikke en Kat, der griner."

„Det bliver da første Gang, jeg kjører Lyng i mit Stadstøj," indvendte Per grublende. Men han beundrede sin Kone ved denne Lejlighed som ved mange tidligere, og det varede ikke mange Minutter, før han rullede ud af Gaarden.

BLÆSTEN OG MØLLEN

(Af „Kornmod", Digte, 1883.)

Blæsten, han er en uartig Dreng,
Han farer saa vidt omkring,
Han leger den hele lange Dag
Og bestiller slet ingen Ting.

Møllen staar saa fornuftig
Paa Bakken ved Vejens Sving,
Den passer sin vante Gjerning,
Mens Vingen gaar evigt omkring.

Blæsten, han er nu saa grulig ung,
Slid og Slæb kan han daarligt forstaa,
Han kjender ej andre Vinger end dem,
Som løfte tilvejrs mod det Blaa.

Rask slaar han an i en vilter Galop,
I hans Spor staar det knygende Sand —
Møllen den skifter sit Tempo
Og drejer saa stærkt som den kan.

„Hør, Mølle! du slaar din Vinge saa tungt,
Du kan lige saa godt sige Stop:
Man lærer dog aldrig at flyve,
Naar man ikke er andet end Krop.

Du vil ud og søge saa vide
Den Skjønhed, du higer imod,
Men her maa du staa baade Nat og Dag
Og faar aldrig løftet din Fod.

Jeg kjender til Skjønhed og Glæde,
Som du kjender Frost og Slud:
Den hele dejlige Verden
Er min yndige rødmende Brud.

Hør, du! jeg sætter mig stille hen
Og synger en Kjærlighedssang,
Jeg synger om Livets Glæde,
Saa faar du dog smagt den engang."

I Grunden er han en skikkelig Fyr;
Men Møllen svarer ham mut:
„Behold kun din Sang om Glæde,
Og stem ej den rørende Luth!

Du tror, at jeg staar og længes
Efter det, som jeg aldrig har set —
Nej, du! har man noget at gjøre,
Faar man hurtigt gjort Længslerne Bét.

Du aander i Skjønhed og Glæde,
Du trykker en Verden i Favn;
Jeg skaffer Bonden Brød paa hans Bord —
Du morer dig, jeg gjør Gavn.

Nej, vil du som jeg, saa syng mig
En rungende, vældig Sang,
Som puster mig Kraft i runkne Arm,
Saa gjør du lidt Gavn dog engang."

Blæsten brummer lidt gnavent derved:
„Hør, Mølle, du snakker saa sært,
Synge min Sang paa Kommando —
Den Kunst har jeg aldrig lært.

Jeg morer mig, det har du Ret i:
Jeg gjør jo kun alt, hvad jeg vil,
Og dog gjør jeg Gavn vel paa min Manér,
Gjør Gavn ved min Sang og mit Spil.

Jeg synger for dem, som vil lytte dertil,
For Skov og for Hegn og for Krat;
En Vrimmel af vilde Blomster
De ryste som Tak i min Hat.

Jeg synger dem friske og sunde,
Men Takken forlanger jeg ej:
Jeg synger min Sang kun for Sangens Skyld,
Og fordi der er Lys paa min Vej.

Se, Du har en anden Gjerning,
Og den er vel god for sig:
Men nødigt dog vilde jeg bytte,
Thi, Kjære! jeg fatter dig ej.

Er det sandt, som du siger saa roligt,
At hver din Længsel er død,
At aldrig du kræver af Livets Haand
Den Rigdom, det bær' i sit Skjød —

Nej, saa er dog tusindfold rigere jeg:
Har end aldrig jeg blivende Sted,
Jeg har jo mit Hjertes Glæde
Bestandig paa Vejen med."

Saa jager han bort med en Fløjten,
Foran ham Skyerne gaa —
Møllen, den falder i Staver,
Saa Vingen gaar rent istaa.

Blæsten, han er en uartig Dreng,
Han farer saa vidt omkring,
Han leger den hele lange Dag
Og bestiller slet ingen Ting.

AXEL E. BETZONICH

[f. 1852. Udgivet: „Juleaften paa Kvisten", Skitser og Stemningsbilleder (1884) — „Skibbrudne Folk", Fortælling fra Overdrevet (1888) — „Under aaben Himmel", Skitser (1891) — „Myrrha", to Fortællinger (1892) — „Peter Jensen", et Afsnit af en Udviklingshistorie (1893) — „Don Juans Efteraar", Fortælling (1895)].

PAA JAGT EFTER LYKKEN

(Af „Under aaben Himmel", Skitser, 1891.)

Det kan være trist at bo ved en Landevej. Rumlende Køretøjer kommer jagende, og vandrende Svende kommer syngende, — og alle gaar de forbi. „Her har vi ikke hjemme," synger Svendene. „Afsted maa vi." Og Vinden synger paa sin klagende Maade gennem Poplens og Bævreaspens Blade noget nær den samme Vise: „Her har jeg ikke hjemme. Afsted maa jeg. Dér — langt, langt borte — finder jeg min Lykke!" Men aldrig finder Vinden sin Lykke. Den søger og søger, evig og altid, men altid forgæves. De fattige vandrende Svende derimod finder dog altid noget; lidt Lykke maaske — og Døden ganske sikkert. — Ja, det kan være trist at bo ved en Landevej!

Men der er Forskel paa Landeveje. Nogle skyder sig frem i blaalige Skygger fra høje Buske og Træer; det er de mest hyggelige. Andre ligger i bagende Sollys, med tomme-

tykt Støv paa Ryggen, med Spillerum for den farende Vind; og de er slet ikke hyggelige ... Og det var netop ved saadan en Landevej, at Hans og Grethe i sin Tid byggede deres lille fattige Hus.

De havde en Ko til at begynde med, og det varede ikke længe, før de ogsaa fik et Barn, en lille lyshaaret Pige.

„Ser vi dét!" sagde den forslidte, godmodige Hans. „Ja ja — nu kommer Lykken bestemt. Det fejler ikke."

Koen giver Mad i Huset, men det gør en ganske lille Pige ikke. Hun kræver Mad, saadan en spæd, vrælende Skabning, og derfor maatte Hans strenge sig an og slide haardt for Gaardmændene, baade med Høstarbejde og Arbejdskørsel og meget andet.

„Arbejde er Lykke," sagde Hans. „Men vi maa nu alligevel lade det blive ved denne ene. Ikke sandt, Grethe?"

„Som du vil, Hans," svarede Grethe.

Men Kærligheden lader sig ikke kommandere, og Elskov er ogsaa en stædig Tingest, der sjeldent tager mod Raison. Grethe fik da to Børn til, velskabte, blaaøjede Drengebørn, i Løbet af to Aar.

Havde de nu ogsaa faaet en Ko for hvert Barn, saa kunde det have gaaet i Huset ved Vejen; men den gamle Gud er intet Intendanturvæsen, der sidder og vejer og beregner og giver hver Moders Sjæl sin behørige Ration af Smør, Ost, Mælk og Brød. Nogle faar baade i Pose og i Sæk, som man siger, og andre faar ikke det bitterste; nogle faar Smørret og Brødet blot ved at gabe, andre maa slide Ryggen krum, og saa faar de endda kun Fedtebrød, — som jo forresten ogsaa kan være ganske velsmagende.

Grethe maatte slaa Kompagni med Hans og slide som et Bæst hos Gaardmændene. Børnene havde hun med. De

fik altid lidt Vandgrød i skummet Mælk paa Gaardene, og saa forresten sled de i Moderens Bryst baade til Davre, Middag og Vesperkost.

Naar saa Solen gik ned langt borte bag den store Skov ude i Horisonten, kom Hans og Grethe hver fra sin Side ad den støvede Vej: og begge var meget trætte, men uhyre glade ved at se hinanden.

„Det skal gøre godt at komme hjem," sagde Hans og lettede paa Skuldrene.

Grethe lo over hele det solbrændte Ansigt: „Det skal det rigtignok, for træt er jeg. Men véd Du hvad, Hans, sunde Børn og nok af Arbejde er Lykke!"

„Det er netop dét, jeg siger," mumlede Hans.

Naar Søndagen kom, gik Hans og Børnene hen ved Mosen, som laa en halv Fjerdingvej fra Huset; og her sad han og tyggede Skraa og glædede sig over de smaa Popler og Pile, der saa' ned i det brunlige Vand. Han skar Fløjter til Drengene og smaasnakkede uafbrudt med Pigebarnet.

„Ser Du de hvide, uldne Blomster dernede i Vandet?" sagde han. „Se, hvor de staar og nikker og vrikker! Synes Du ikke, de er kønne? De hedder Kæruld, man bruger dem til at lave Hovedpuder af, — og saa faar Ligene dem under Hovederne."

„Hvad er Lig?" spurgte Pigebarnet.

„Det er døde Folk, Ane Marie. Folk, som er trætte af det haarde Markarbejde, og som saa lægger sig til at sove."

Ved Middagstid kom Grethe med Maden; og saa sad de her ved Mosen og spiste og drak og talte om Fremtiden. Hans havde store Planer med Huset der henne ved Vejen. Det skulde baade tækkes og males; og saa vilde han have himmelblaa Vægge:

„Det er saa godt for Øjnene, — og saa pynter det."

„Ja — det gør 'et," svarede Grethe.

... Saaledes levede de i Kærlighed og Troskab flere Aar.

* * *

En Eftermiddag, da Støvet stod i hvide Skyer over Vejen, kom der en underlig farende Svend til Huset. Det var en bleg Mand med store, hule Øjne, og han havde Hastværk. Han tog den lille Pige og førte hende ad de lange Veje, bort fra Støvet.

Grethe græd og jamrede sig.

„Ja, ja — det var haardt. Men hun døde saa velsignet stille!" mumlede Hans og gned Øjnene med Bagen af Haanden. „Det er bedst, hun faar en lille Pude af Kæruld under Hovedet."

„Det har jeg selv tænkt," sukkede Grethe.

Hver evige Morgen stod Grethe ved Vinduet og saa' hen ad Vejen. Hun troede fuldt og fast, at den underlige farende Svend atter vilde komme. Og det gik, som hun troede. Manden med Skyggerne om Øjnene kom, og tog den ældste Dreng.

Fra den Dag rystede Hans og Grethe i deres fattige Hus ved Vejen. Naar Stormen, som havde været indeklemt oppe i den store, sorte Skov, rasede hen over Sletten, hvor den rigtig havde Fripas, og jog hen ad Vejen, ... troede de fuldt og fast, at Svenden var med.

De lagde deres Hænder paa Drengens Hoved og saa' paa hinanden.

„Aa ja — aa ja! Lad os blot beholde ham! Det er vores eneste Lykke!" sukkede Hans.

„Ja, det er 'et!" græd Grethe.

Og om Natten, naar Stormen kastede Kviste og Grene op mod deres Ruder, lagde de sig begge tæt op mod

Drengen. De troede, at det var den farende Svend, som bankede. Og Stormen hylede hele den lange Vinter, og det var kun sjelden, de havde Nattero.

Der kom mange farende Svende hen ad Vejen, glade og grædefærdige Folk, retskafne Fyre og durkdrevne Slyngler, som stjal, hvor de kunde komme til det; men Svenden, der stjæler Livet, kom ikke. Han gik paa andre Veje.

Og Hans og Grethe blev trygge og stolede paa deres Lykke.

Men saa — netop som de var mest trygge — kom den forslugne Svend og nappede deres Ko.

Da Hans kom ud paa Marken og saa' det døde Dyr, blev han baade glad og bedrøvet. „Kedeligt var det," mumlede han, „hun var et godt Dyr! Men alligevel — vi havde Lykken med os denne Gang. Drengen fik vi Lov at beholde, og saa er alt godt! — Men det vil knibe svært med Udkommet."

Ja, det kneb svært. Naar Hans kom hjem fra Markarbejdet, satte han sig strax til at skære og høvle, for fingernem var han. Hele Natten kunde han sidde og lave Strygespaaner og Høstleer. Grethe og Drengen laa i Sengen og sov, og Hans glædede sig i al Stilhed ved at betragte de sunde, kære Ansigter.

Men som han bedst sad, kunde Frygten komme over ham.

„Jeg faar vist ikke Lov at beholde Peter!" tænkte han. „Det tror jeg ganske bestemt."

* * *

En Morgenstund klagede Drengen sig. Han havde Smerter i Brystet.

„Jeg tænkte det nok," mumlede Hans.

Hvor nødig han vilde, maatte han dog hen paa den store Gaard og arbejde. De havde nemlig ingen Penge i Huset, og nu skulde de baade bruge Doktor og Medicin.

„Pas godt paa ham, Grethe!" sagde Hans, da han gik.

Da han ved Solnedgang kom gaaende ad Vejen, mødte han Grethe. Hun holdt Tørklædet for Øjnene og hulkede: „Peter er død!"

„Herregud!" græd Hans, og tog Grethe ved Haanden.

„Aa Herregud — aa Herregud!" sagde de begge, og gik med bøjede Hoveder ned mod Mosen, hvor de plukkede Kæruld ...

Der gik Aar og Dag, og aldrig havde Hans og Grethe Lykke i deres lille Hus ved Vejen. Der var trist og øde indenfor de fire Vægge. Kun yderst sjeldent kom Hans med en kort Sætning, og Grethe genmælede kun med Enstavelsesord. Den ene vilde ikke bedrøve den anden, og aldrig blev der talt om de døde Børn. Men hver Nat drømte hver især om den stille Landsbykirkegaard, hvor Ane Marie, Kristoffer og Peter sov.

En Aftenstund kom der en munter farende Svend og bankede paa Døren.

„Hør, Godtfolk, gi'er I mig en Drik Vand? Jeg er saa tørstig. Jeg har gaaet fem Mil i Dag."

„Vil I have Øl?" spurgte Hans.

„Tak den, som byder!" sagde Svenden og gik ind i den lille Stue, hvor han bænkede sig med fremstrakte Ben.

„Øllet er lovlig tyndt, men det slukker," lo han.

„Hvor skal I ellers hen?" spurgte Hans.

„Til Brasiliens Land — dér langt borte. Ser I, jeg er paa Jagt efter Lykken, og Lykken har hjemme i Brasiliens Land. Det er umuligt andet! Der er baade Sol, Guld og kønne Piger. Hvad behøver man saa mer?"

„Hvorledes kommer man til Brasiliens Land?" spurgte

Hans og stirrede hen paa Grethe, som sad ved Vinduet og saa' ud paa Vejen.

„Lige ud, Kammerat — og saa tilhøjre! Man kan aldrig tage fejl."

„Alvorlig talt," sagde Hans.

„Naa — alvorlig talt," lo Svenden: „man gaar til Kongens København, og dér indskiber man sig. Og saa gaar det — fut, fut, fut — lige til Brasiliens Land. Naturligvis skal man helst have lidt Penge med." Han slog sig paa Lommen, hvor Kronestykkerne raslede.

„Naa, farvel, Godtfolk, og tak for Drikken. — Vi ses kanske derovre."

„Kan være!" mumlede Hans.

„Kom blot!" lo den lystige Svend og dansede hen ad Vejen. „Mig finder I altid derovre — og Lykken — hva' behager —?"

Det gjorde formelig godt at høre lidt Lystighed.

„Hvad mener Du, Grethe, om vi solgte Rub og Stub og tog til Brasiliens Land?" sagde Hans.

„Værre end vi har det her, faar vi det vel neppe dérovre," sukkede Grethe. „For min Skyld kan vi godt sælge, hvad vi har, og saa rejse. Men ellers døde jeg helst, Hans."

„Ja jeg egenlig ogsaa!" sukkede Hans. „Men saa længe man har Livet, maa man vel slide det ud til sidste Trævl."

„Ja vist maa man."

„Og — Lykken, Grethe — det kan jo være, den kommer ...!"

Sommeren derpaa var Hans og Grethe rejsefærdige. De havde solgt Huset og stod nu ude paa Vejen, hver med en Bylt Klæder paa Ryggen. Grethe slæbte desuden paa en stor Lærredstaske.

De stod og saa' hen ad Vejen i Retning ad Kirkegaarden.

„Farvel, Ane Marie, Kristoffer og Peter!" mumlede de. „Lig blødt — sov sødt!" Og saa gik de hen ad Vejen.

Da de havde gaaet et langt Stykke, stod de stille og saa' hen mod Huset, som nu kun var en lille, hvid Prik.

„Hvad har Du i Din Taske, Grethe?" spurgte Hans.

„Kæruld fra Mosen, Hans. Der er nok til os begge."

„Aa ja — aa ja!" sukkede Hans og trykkede Grethes Haand. „Finder man ikke Lykken — Døden finder man altid ...!"

Og saa vandrede de ad Vejen til Brasiliens Land.

EDVARD BLAUMÜLLER

[f. 1851. Udgivet: „Saul", Tanker og Billeder (1886, 2. Udg. 1899) — „Pastorale" (1887, optr. 1900) — „Agnete og Havmanden", et Digt (1894, 4. Opl. 1902) — „Hellig Jord", Rejsebilleder fra Palæstina (1897—98) — „Manddom", blandede Digte (1900) — „Dronning Hjærteløs", en Krønike (1900) — „Sibylle", et Digt (1—2. Oplag 1901) — „Skilderier" (1903) — „Ovenlys", Digte i Manuskript (1904)].

VISION

(Af ,Manddom", blandede Digte, 1900.)

Jeg så, og se: En uendelig Steppe,
bar som en Fælled, intet Krat, ingen Træer;
som Muldvarpeskud under Grønsværets Tæppe
af nedtrådte Tuer en talløs Hær ...

Der svam et køligt Perlemorsskær
bebudende under den bleggrå Himmel;
ti Morgnen gryde, men uden en Strimmel
blånende Luft under Skyhvælvets Tag ...

Det var Natten før den yderste Dag.

Langt ude i Heden på en af de lave,
prunkløse Tuer — de dødes Grave —
dvæled en Kvinde, ene, glemt.

Hun var sortklædt og sad med Ansigtet gæmt
i de koblede Hænders Blomsterbæger,
som drak hun en Lidelsens Kalk, en bred
og bundløs, der ej noget Hjærte kvæger ...

Jeg så hende sidde — Minutter led —
og syntes, hun sad dér en Evighed.

Så kom der nogen. En Skikkelse dukked
op ved den vestlige Himmelrand,
hvor Natten endnu skygged og lukked ...

Der nærmed sig langsomt en nøgen Mand
med et flammende, tveægget Sværd ved Låret.
Han lyste af Bleghed, lyste som skåret
i Gloriesølv på den mørke Grund ...

Et Rædselens Veråb undslap min Mund!
Nu så jeg det først: Han var dødelig såret,
bedækket med Vunder fra Isse til Fod ...
De Spor, han trådte, løb fulde af Blod ...

Han vandred — jeg måtte mit Åasyn vende —
med slæbende Skridt, der aldrig fik Ende.

Så stod han dér, hvor den ensomme sad.
Hun løfted Hovedet, slog et Par blide,
forvågede Øjne op og bad
den sårede tage Plads ved sin Side.

„Du bløder, Broder?"

„Det må jeg vel"

„Har Kampen da fundet dit Værge sløvere
end dine Fjenders?"

„Jeg faldt iblandt Røvere,
hvis Hu kun stod til at slå mig ihjæl."

„Ja, ja, jeg forstår. Men, Broder, fortæl!
Hvor færdedes du? Hvor var du tilhuse?"

„Først stævned jeg did, hvor Folkene bruse
som Brændingen, lænket til Klippens Kam,
i Trældom og Mørke, i Last og Skam.
De råbte til mig, jeg hørte dem kalde ...
Umuligt kunde jeg gå dem forbi!
Jeg var jo Sandheden, gjorde dem fri,
fik alle Lænker og Bånd til at falde.

Men da de så mig, skifted de Sind;
den nøgne Sandhed vendte de Ryggen.
Langt hellere prøve at friste Lykken
så godt, man formåde det, døv og blind,
end under Sandheds-Opklaringens Trusel
kun beholde tilbage sit Ansigts Blusel."

„Og så?"

„Så stak jeg mit gode Sværd,
Befrielsens Mærke, pâny i Balgen.
Det bider Stene, det kløver Trær —
men sidder uhjælpelig fast i Talgen ...
De var for fede, de trængtes for tykt,
de Mænd fra Torvet, som alle forlod mig,
jeg søgte andre, der bedre forstod mig,
de enkelte Sjæle, som uden Frygt

for Sandhedslyset, i Mørket jamrende,
beråbte sig på mig omkring i Kamrene.
Men da opløftede Mængden et Skrål,
de dømte mig både til Bål og Strikke —
jeg følte Tråddet af Tusinders Sål ...
De tog mig, de slog mig og lod mig ligge."

„Men se, du leved!"

„Jeg levede som
den blodige Sandhed og fandt mig Venner,
trofaste Venner, hvorhen jeg kom —
men oftest blandt dem, hvem Verden ej kender.
Forfølgelsen vedblev, den vexled blot.
Den nøgne Sandhed slog man tildøde,
den blodige Sandhed drog man imøde
med Gadeviser, med Latter og Spot."

„Tung var din Skæbne, tung som en Kvindes,
der fremmed bærer sin Ensomheds Gru."

„Der er da også de Trængsler, du mindes?"

„Ingen. Jeg kommer ingen ihu.
Ti fremmed, det kunde jeg aldrig blive;
min Gærning var det at ofre og give,
og se, jeg fandt overalt på min Vej
forladte Stakler at holde i Live ...
Deres Trængsler var mine. Men egne? Nej.
Om en eller anden jeg bragte Lindring,
så meget desbedre. Jeg ved det ej.
Barmhjærtigheden er uden Erindring."

Hun tav. Han også. Så sad de en Stund,
Barmhjærtigheden med sorgfulde Miner,
og Sandheden rank, med tillukket Mund —
en Mand, gennemstungen af tusind Piner.

Da steg der i Øst et luende Skær,
men ikke med Dæmrings-Rosernes Sødme,
det brændte og sved — en Vredesrødme ...
Den nøgne sprang op med dragent Sværd
og pegede ud: „Se Tegnet dér!
Nu strækker jeg Seglen. Timen er inde."

Så førte han gennem Luften et Hug!
Det klagede bag ham, der lød et Suk,
en Stønnen som fra en døende Kvinde ...
Han vendte sig brat. For Gud, det var hende,
Barmhjærtigheden, hans Sværd havde ramt!

Hun lå på Graven med lukkede Øjne,
den højre Arm hviled i Græsset lamt,
den var som splintret, og frem ved den nøgne
Benpibe trængte en Strøm af Blod ...

Bestyrtet knæled han ved hendes Fod,
så løfted han hende fra Tuekammen
og trykked et Kys paa Søsterens Mund.

Men Bålet blussed ved Kimingens Grund,
der sivede blodige Pletter fra Flammen
op over Himlens morgengrå Bund.

De to blev stående Mund·imod Mund —
det var tilsidst, som om de flød sammen ...

HANS BRØCHNER

(Af „Manddom", blandede Digte, 1900.)

På Frueplads, med Blikket vendt
ærbødigt mod den gamle Ørn,
hvis Øje skuer Himlens Lys,
en Skare Russer — rene Børn.

De havde sovet mange År
på Skolebænke trindt omkring
i Landet over Pen og Bog
og kunde nærmest ingenting.

Nu stod de her — de fleste kom
fra en og anden Købstedby —
og drømte under Huen med
Kokarden på — den var så ny ...

Men Timen slog. Den tunge Dør
til Visdoms Tempelhal gled op.
Beklemte op ad Trappen steg
Novicerne i sluttet Trop.

Det store Avditorium
blev hurtig fyldt til sidste Plads,

og her, hvor alting syntes kendt,
her følte man sig vel tilpas.

Thi her var atter Skolens Bænk,
af Buxers Bag poleret glat,
og Skolens Bord forskåret, just
som det, man havde nys forladt.

Med gamle Kammerater kom
en munter Passiar istand —
da pusled det ved Dørens Lås,
den åbnede sig for en Mand ...

Og alle tav. Han skred forbi.
Han var af Middelhøjde, slank,
med gullig Teint, Moustache, Fip,
lidt skulderkrum, men ellers rank.

På Skolebænkene en Flok
Studenter, Russer — rene Børn.
Men på Katedret, stolt og klog,
i Blikket Himlens Lys — en Ørn.

* * *

Han var en Ørn med Næb og Klør
og skåned ikke Skovens Vildt.
På denne grønne Ungdom lå
hans mørke Øje varmt og mildt.

Måske lidt fjærnt. En fremmed Fugl.
Han ligned ikke nogen dansk.
Hans strænge Holdning, mørke Lød
var ganske sydlandsk, næsten spansk.

Han førte sig med afmålt Ro,
tog fornemt hver en Form iagt,
var kræsen ej, men altid højst
pertentlig med sin Klædedragt.

På Talerstolen stod han stram,
var lutter Tanke, lutter Ånd,
og skjulte, ellers gestusfri,
en Hoste i sin højre Hånd.

Og Foredraget selv var tungt,
abstrakt i Formen, armt på Blod.
Hans Ord lød mere læst end sagt —
en Tale uden Talens Mod.

Tiltrods for alt, tiltrods for den
Jargon, der efter Hævd blev brugt,
hans Sætnings lange Åndedræt
bevinged Ordet, gav det Flugt.

De unge skrev. Og deres Pen
kom ikke hurtig nok afsted.
Jo mindre de forstod, desmer
nødvendigt at få alting med.

Der var da dem, der daglig hang
i Høresalens fjærne Krog,
og hvem dens dunkle Visdom blev
bestandig kun en lukket Bog.

Men der var andre, som med Held
af Talens Kilder havde øst,

for hvem han havde, denne Mand,
Tilværelsens Problemer løst.

* * *

Hvad bragte vel de ganske få,
der slog sig ved hans Fod til Ro
og lytted til hans kloge Ord,
så lyst et Syn, så stærk en Tro?

Besad han den Geniets Magt,
der løser Tidens bundne Trang,
der dræber gammelt, avler nyt
og baner Vej for Slægters Gang?

Så var det ej. Han ejed vel
Talent, men endnu mere Flid.
Som Tænker kun en Epigon,
han bunded i en svunden Tid.

I Hegels Skole fik han lært,
hvad aldrig af hans Tanke veg;
og derfor blev hans Ånd abstrakt,
hans Udtryksform forældet, bleg.

Dog viste denne stille Mand,
der rolig prøvede sin Dont,
til hver en Tid, i al sin Færd
en skarp Personlighedens Front.

Ti fra sin første Ungdom vant
at stævne frem i Trods og Tål,
han hærdedes, blev stærk og fast,
hans Hjærte trygt, hans Vilje Stål.

Og aldrig kneb han udenom,
som mange andre, når det gjaldt;
han stod urokkelig på sit —
en Mand, hvem Sandhed gik for alt.

Og er der anden Tro end hans,
blev andre større Sandhed vár,
Sandheden selv, den blev ved ham
de unges Hjærter dyrebar.

* * *

En bitterkold Decemberdag
på Grænsen af et gammelt År
var Gravkapellet jævnt besat
på Stadens gamle Kirkegård.

I Midten red en Kiste højt
på Katafalkens Saddelspænd,
og rundt om stod en lille Flok
af gamle, unge — lutter Mænd.

En Tæringssot, der År og Dag
den stille Tænkers Sundhed brød,
men ikke tog hans Arbejdskraft,
den havde sejret — han var død.

Nu lå han under Kistens Låg,
som under blege Blomster kvalt,
mens efter vanlig Sæd og Skik
ved Båren der blev sunget, talt.

Så tog de unge — de på hvem
den døde havde dybest Krav —

hans Kiste op og bar den ud
på Kirkegården til en Grav.

Og der var én, som ikke slap,
som hele Vejen holdt sig rank,
skønt mange andre bød sig til
og vilde gribe Kistens Hank.

Først da hans Mesters dyre Støv
var sænket ned i Gravens Skød,
fornam han sår sin højre Hånd
og fandt, den sad i blodigt Kød.

Ti ned om Kistens Sidefjæl
i brede Buer, tung og lang,
af Kristtjørnblade sammensat,
en vintergrøn Guirlande hang.

Og den, som bar sin Mesters Lig,
og fra hvis Hånd der pibled Blod,
han stirred i den åbne Grav
og smilte bittert, men forstod:

Kun Kristtjørn, ikke Lavrens Blad
omkring hans Lok, den Stund han fór,
kun Kristtjørns stive, stinde Torn
til Bolsterdun i Gravens Jord!

JULE-EVANGELIUM

(Af „Manddom", blandede Digte, 1900.)

Der ganger en Sol i Natten at stå;
ti blegner nu alle de Stjærner små.

Det suser fra Vinger, gyldne og lange;
ti stækkes alle Småfugle i Vange.

Der springer en plaskende Lovsangs-Røst,
som aldrig randt af et Menneskebryst.

Der fødes så fagert et Barn med Smerte,
som aldrig har drømt ved en Kvindes Hjærte.

Og Barnets Moder, selv fager og fin,
hun river i Strimler sit Hovedlin.

Og svøber den Skat, i Skødet hun gæmmer,
den liden Pusling hans Legem og Lemmer.

Hun vikler Svøbet, hun knytter dets Bånd
med Moderfryd, men med skælvende Hånd.

Ti om hans Hoved, det signede, søde,
hun ser i Ånden en Guldkrone bløde .

Der ganger i Natten en Sol at stå;
ti blegner nu alle de Stjærner små.

Der skinner et Barn mellem Krybbens Fjæle;
ti sortner nu alle Menneskesjæle.

De sortner i Synd, de blegner i Skam,
de famler ved Svøbet med Hånden lam ...

Men Barnet med Kronen ler fra sit Klæde —
det fødtes og døde for Verdens Glæde.

J. BLICHER-CLAUSEN

[f. 1865. Udgivet: „Digte" (under Pseudonymet John Bentsen) (1885) — „Olaf Trygvason", Dramatisk Digt (1887) — „Ebba Brahe og andre Digte" (1888) — „Christian den anden", Skuespil (1889) — „Fra Markvejen", Digte (1890) — „Excelsior", et Sagn fra Hebriderne (1891) — „En Bryllupsrejse", Nutidsdigt (1894, 3. Oplag 1902) — „Fugleviser" (1895) — „Inga Heine", Nutidsfortælling (1898, 4. Oplag 1905) — „Violin", 1. Del (1899, 9. Oplag 1904) — „Gyldenregn", Digte (1901, 4. Oplag 1902) — „Farbror Frans", en stilfærdig Historie (1902, 8. Oplag 1904) — „Den sidste Hauge", Violin 2. Del (1903, 4. Oplag 1904) — „Kjeld", en Gademalers Historie (1903, 2. Oplag 1904)].

NEHLS HOLTE

(Af „Gyldenregn", Digte, 1901.)

Uden for Vridsløselilles Mur,
hvor Kragerne skreg paa Tofte,
stod i en raakold Efteraarsdag
en Mand i en luvslidt Kofte.

Sulten og fattig, tvungen af Nød
og tidligt lært til det onde
havde han stjaalet sit daglige Brød
og mere til, om han kunde.

Værst var det, da „Gamle-Mor" blev syg,
og Sulten var haard at stille:
Han kunde ej trygle sig Arbejde til,
hvor gærne han ogsaa vilde!

Saa gjorde han Indbrud en Vinternat,
blev fangen og maatte bøde.
Nu havde han siddet et helt Aarstid
i Cellen og sonet sin Brøde.

Med en Bylt Klæder under sin Arm —
et Minde om Fangedragten —
var han just lukket af Porten ud
med et „Lykke paa Rejse!" fra Vagten.

Hvor havde han længtes i Cellens Bur
mod det frie Liv i Naturen!
Hvor havde hans Øjne tindret af Fryd
ved en Solstraales Glimt paa Muren!

Hvor havde han tænkt sig god og glad,
naar Straffens Tid var tilende!
og nu — gik hans Længsel tilbage igen
til den skumle Bygning derhenne —!

Den syntes ham dog et Værnested
mod spottelystige Blikke;
Verden var ham saa fremmed og kold,
og Kærlighed kendte han ikke.

En gammel Kvinde, som kom forbi,
stirrede mistroisk paa ham
og hasted forbi, som frygted hun for
til Følge paa Vejen at faa ham.

Saa vendte han sig og gik mod Vest,
hvor Aftentaagen sig sænked;
han gik med tunge, mødige Skridt
og Panden mod Jorden sænket.

Hans Hjemsted var næppe en Mil derfra,
et Stykke udover Sletten;
og pludselig gik han med dobbelt Hast —
Før Aften naade han Pletten.

Fra Smedens Esse gløded det rødt,
Ildfunkerne sprang i Skæret,
og udenfor stod Ænder og Gæs
paa Ho'det i Gadekæret.

Hestene redes med Sang til Vands
under Smaabørns Støjen og Snakken,
og vejrbidte, arbejdstrætte Mænd
kom hjem med Spade paa Nakken.

Han omfatted alt med sit tavse Blik
og tænkte paa nu og førend —
Dèr laa det Hus, hvor hans Mor havde bot,
— nu stod der en fremmed i Døren!

Han kendte igen den knudrede Pil
og Pladsen til Blegetøjet —
alt saa forandret og dog saa kendt,
at Taaren stod ham i Øjet!

Der stod et Par unge Knøse og drev
med Hænderne dybt i Lommen;
den ene gav den anden et Puf
med et: „Det er Nehls, der er kommen!"

Og Rygtet fløj som en Løbeild frem
fra Smedjen til Andegangen;
snart lød det hviskende rundt omkring:
„Det er ham! Det er Straffefangen!"

De sved i hans Øren, de saarende Ord,
de gik ham som Gift gennem Blodet.
Han følte sig pludselig røvet alt Mod,
al Selvtillid sammen med Modet.

Der var end ikke en eneste Mund,
som bød ham et mildt Velkommen!
Da gik det op for Nehls Holtes Sjæl,
at n u først mødte han Dommen!

Dèr havde han siddet i Cellen gemt
de lange Nætter og Dage
og trot, at han havde sonet sin Synd,
og saa var det værste tilbage.

Han havde gjort op med sig selv og Gud,
trot Gælden betalt med Takken, —
nu saa han, der var en Efterstraf,
som nok skulde kroge ham Nakken.

Der fødtes et bittert Smil om hans Mund,
og der blev det ved at ligge — —
„Gud have Lov, at min Mor er død:
Det værste saa hun da ikke."

Han vendte sig om, gik i Kroen ind
og saa sig om, som han søgte —
Bedstebønderne sad som før
om Bordet og drak og spøgte.

De flytted sig lidt, da han satte sig ned —
en nysgærrig Stirren og Hvisken —
saa tav de — der hørtes ej anden Lyd
end Skraben af Kort mod Disken.

Den Tavshed var nærved at gøre ham gal!
Og Inger, var hun ikke hjemme? —
Endelig rejste han sig da op
og spurgte med dirrende Stemme:

„Er der ingen hjemme i Kromandens Hus,
som hører, naar Dørklokken ringer?
Har I ikke set min Kæreste her:
Kromandens lille Inger?"

Da kigged en Pige bag Døren frem:
„Det er ikke saa vist, vi er Venner:
Du har været for længe borte, Nehls,
jeg ved knap, om jeg dig kender."

Men da var Nehls Holtes Taalmod forbi;
han slog med Næven i Bordet,
saa Øllet spildtes paa Disken ud,
og Kortene fløð i Sporet:

„Jeg tvinger dig ikke til Venskab, Tøs!
Du tror vel, jeg skulde dig tigge?
Men om Du saa trygled paa dine Knæ,
til Hustru tog jeg dig ikke!"

Saa vendte han sig til den maabende Flok,
som halvfulde sad om Bordet
og stirrede paa ham og gabende lod
den vrede Mand have Ordet:

„Ingen af Jer tør være bekendt,
at vi har haft Venskab sammen!
Ser I da ikke, hvor fejge I er?
Og brænder Jer ikke Skammen?

Tror I da ikke, I agtede Mænd,
som stolt i Forsædet trone,
I velansete, tykmavede Folk,
at I har noget at sone?

Fordi Eders Synder kom ej i Strid
med Loven og Politiet,
er I vel derfor bedre end jeg
og mere for Skyld befriet?"

Han slog i Bordet, saa Pladen brast,
og Blodet sprang af hans Negle:
„Jeg skal Jer huske til Dommedag,
I usle, krybende Snegle!"

Saa stormed han ud af den aabne Dør.
Han løb, som den Onde var efter,
Byen igennem, til Kirkens Port,
dèr svigted omsider hans Kræfter.

Der sov han den Nat, til Morgenen kom
og vækked ham med sin Kulde,
— saa rejste han sig og søgte det Sted,
hvor hans gamle Mor laa i Mulde.

Han satte sig ned, med Hovedet gemt
i Haanden og Frakkekraven —
Der gled noget underlig varmt og vaadt
mellem Fingrene ned paa Graven.

Saa rejste han sig og skød Huen frem —
over Skikkelsen laa noget bøjet; —
dèr stod han og saa over Landsbyen ud
med det bitre Haanglimt i Øjet.

Dèr laa jo den gamle Smedje endnu,
den stakkels forfaldne Kasse,
hans Moders eneste Ejendomssted,
som ingen forstod at passe.

Den var jo dog hans, saa ussel den var,
saa raakold den laa dernede;
den kunde vel altid bruges endnu
som en Tilflugt — en hullet Rede.

Saa tog han den gamle Smedje i Brug,
og snart saas Essen at skinne;
han havde ej Dreng, han havde ej Svend,
Selvhersker var han derinde.

Han havde sig kun en sulten Ven:
en herreløs Kat uden Hale;
den spandt om hans Ben, den strøg mod hans Knæ,
den kunde blot ikke tale —.

Og Arbejde fik han, men ingen Ven,
slet ingen røved ham Freden:
man trak kun Hesten til Smedjen hen,
med sky'de at tale med Smeden.

Og mer og mer blev han folkesky,
og haardere slog han Staalet,
og glødende steg i gnistrende Flok
de røde Funker af Baalet.

* * *

Saa var det en Dag i den aarle Vaar,
at Klokkerne kimede glade,
og Bryllupsgæster i sluttet Trop
drog gennem Landsbyens Gade.

Fra Kromandens Hus kom Toget ud
i stive Frakker og Kjoler:
skrattende Horninstrumenter først
og siden falske Fioler.

Brud og Brudgom gik Haand i Haand,
og parvis kom Mænd og Kvinder;
Vinden leged med Brudens Krans,
og kyssed de friske Kinder.

Smaabørn stredes om Mønt i Grams,
og Trængselen var helt broget.
Paa Kirkegaardsdiget laa en Mand
og stirrede ned paa Toget.

Klokkerne kimede, Lærkerne sang,
alt jublede med i Fryden.
Nehls Holte laa paa Diget og lo,
saa selv han skræmtes af Lyden.

Solen skinnede, Skoven sprang
med Knopper i Løvspringstiden —
Nehls Holte laa paa Diget og lo,
saa ingen glemte det siden.

Følget forsvandt bag Kirkens Dør
med Puffen, Hvisken og Sukken —
Bruden var bleg som et Lig — men den Dag
da drak Nehls Holte sig drukken.

* * *

Aarene gik, og saa meget blev glemt,
tavse blev alle de sladrende Tunger,
men Nehls var til evig Ihukommelse bestemt,
Landsbyens Mødre brugte ham bekvemt
til Bussemand for deres uartige Unger.

Og han, som i Grunden havde Børnene saa kær,
holdt længe med Sukkergodt Mødrene Stangen;
men legede de Smaa rundt om Landsbyens Kær,
hvisked de dog bange, naar h a n kom dem nær:
Det er ham, I vèd nok, — Nehls Holte — Straffefangen!

Den Gang var han nær bleven svirende og gal;
da var det, at der hændte noget mærkeligt paa Egnen,
som fik ham til pludselig at ændre Signal —
Han glemte med det samme sin egen Hjærtekval
for at tænke paa en andens: en ung Søn af Degnen.

Fyren havde levet saa vildt som kun faa,
haanet Nehls Holte saa godt som hver anden,
nu havde han alene sin Gæld at leve paa —
saa brændte han to Gaarde, som i Landsbyen laa
og stjal, hvad han kunde, af Penge under Branden.

Men da han omsider fra Fængselet slap ud,
da stod der en Mand under Murkantens Skygge
med vejrbidte Træk og med vindbarket Hud,
ventende i Byger af Hagl og af Slud,
rystende hans Haand og blev ved den at trykke:

„Velkommen ud i Frihed! Ja ret kun din Ryg
og se mig ind i Øjnene — Du kender mig ikke,
men Du kan lide paa mig, for mig er Du tryg —

Nehls Holte er ikke saa slem, som han er styg,
og ingen ser ham mer hverken spille eller drikke.

Siden Du blev fangen, har han svoret sig selv,
fordi — ja, fordi at han ikke kunde andet:
Det skulde ikke gaa dig saa galt, som det gik ham:
Du skulde ikke knækkes af Mistro og Skam,
men sejle klar af Stormen og faa Skuden paa Landet.

Se her er min Haand, og her er mit Ord!
Jeg er din Ven, og paa mig kan Du stole.
Du maa aldrig fortvivle, forstaar Du, min Bror?
Du maa tro, at Du kan rejses, om end Brøden var stor,
og ikke være ræd for den haardeste Skole.

Jeg ved — og her i Aften kan jeg sige det frit,
at om jeg havde mødt, da jeg selv kom fra Fængsel,
en eneste, som blot vilde agtet mig lidt
og trot paa det Fremtidens Liv, jeg kaldte mit,
saa var jeg bleven sparet for megen, megen Trængsel.

Der føres nuomstunder saa mangen Tale frem
om kristelig Mildhed og Naade mod en Synder —
Jeg kender mange pæne Folk fra kristnede Hjem,
men — straffet, det er „straffet" ogsaa for dem —
og ser Du, her er det, min egen Tvivl begynder.

Jeg siger kun saa meget: Har Du angret, som jeg tror,
saa bare Respekt for din Livskamp herefter!
Hatten af for den, som har Nøden til Mor!
Hatten af for dig, min foragtede Bror!
Jeg rækker dig min Haand. Naa! Vorherre gi' dig Kræfter!

Nej, Du skal ikke takke, Kammerat! for din Sag
er fælles med min egen —: Gaar Du frem til det gode,
saa dør dog Nehls Holte ikke helt som et Vrag!"
Han rettede sig aldrig — det er sandt — han var svag;
men han hjalp dog en anden stakkels Djævel paa Fode!

SPRING, MIN SKAT.

(Af „Gyldenregn", Digte, 1901.)

Spring, min Skat, paa bare Ben!
  Hop, min Pip, min egen!
Øjet lyst og Sjælen ren —
endnu nænner ingen Sten
  at saare dig paa Vejen.

Hop, min Pip, paa bitte Sko
  trøstigt henad Vejen!
Altid frejdig, altid fro!
Falder Du en Gang og to,
  hvad gør det, min egen!

Aldrig lade sig gaa paa —
  op igen at bene!
Dans Du kun, hvor vi maa gaa,
spring paa Pusselanker smaa
  over Vejens Stene!

Syng, om nogen gør dig Tort —
  Sang er til for Trøsten —

alt, hvad der kan synges bort,
gør ej bitter, slaar ej haardt,
  brug da frejdig Røsten!

Syng ud af din hele Sjæl,
  til i tusend Minder
Barnet med den bløde Hæl,
Barnet med den rene Sjæl
  frem i Øjet skinner!

Da staar bitte Ben paa Vagt
  mellem Torneranker:
Mørket ejer ingen Magt,
naar i Kvindens Sjæl er lagt
  Lys af Barnets Tanker.

Spring, min Krøltop, med din Hund!
  Hop, min Skat, min egen!
Leg dig glad og stærk og sund —
tidsnok kaster Sorgers Stund
  Alvor ind i Legen — — —

  hop, min Skat, min egen!

MIN FALK DU UNGE HVIDE —

(Af „Inga Heine", Nutidsfortælling, 1898.)

Stands din Flugt, min rappe Falk — min Falk Du unge hvide!
Sæt dig paa min Skulder ned og se, hvad jeg maa lide!

Ser Du mig i Hjærtet ind, hvor haardt mig Savnet tærer,
aldrig mer at flyve bort Du over Hjærtet bærer.

Sæt dig paa min Skulder trygt, min Falk Du stærke unge!
Du skal mine Tanker faa, de mørke og de tunge.
Lodded Du mit Hjærtes Bund og Dybet af min Kvide,
aldrig gav Du mig paa Jord en Time mer at lide!

Hvil dig her, min unge Falk Du stærke, varme, fine!
Lyt kun til mit Hjærtes Slag, thi alle er de dine!
tæl Du dem kun hvert og et indtil de sprænger Brystet,
sving dig saa med Tak mod Sky, thi da først er jeg
trøstet —!

GIV MIG STILHED —!

(Af „Violin", 1. Del, 1899.)

Kender Du, naar Sjælens Understrøm
gaar med evig Uro, evig Vildhed,
og det hulker dybest fra dit Bryst:
Giv mig Stilhed!

Giv mig Stilhed, naar jeg er til Fest,
Lykkens Fest, som ingen Grænse maaler, —
Stilhed til at samle i min Sjæl
alle Straaler!

Giv mig Stilhed, naar det stormer vildt,
til at dømme alle bittre Tanker,
Stilhed til at lodde dybt — og dybt
kaste Anker —!

Og naar Døden knuger om mit Bryst
med et Genfærds kolde mørke Vildhed,
naar min Sjæl ved Grænseskellet staar,
giv mig Stilhed —

— Stilhed til at lodde Hjærtets Dyb,
til en Gang at fatte Livets Mening,
Maalet for de fine Traades Løb
og Forgrening!

Da — naar alle Spørgsmaal faar et Svar
og naar Bitterheden blir til Mildhed,
giv mig Evighedens dyre Guld —:
giv mig Stilhed!

INTERMEZZO

(Af „Den sidste Hauge", 1903.)

Der stod mellem Romas Mure,
nær Forums marmorne Krans,
en Billedhugger og skabte
i lysende Nætters Glans.

Der hang højt over hans Hoved,
som paa en fredlyst Plet,
en gammel, fin Kremoneser
og under et Kvinde-Portræt. —

Med halvtillukkede Øjne,
som naar en Søvngænger ser,
bored han sine Fingre
dybt ind i det vaade Ler.

Han følte, hvordan det bæved,
blev levende under hans Haand —
Og pludselig skabte han noget,
som undrende greb hans Aand!

Thi det, som hans blinde Øjne
aldrig mer skulde se —
og det som han kunde levet
det rejste sig hvidt som Sne!

Og dette Liv, som han skabte,
der sang ham i Blod og i Marv,
blev skinnende Marmorstøtter
til sene Slægters Arv.

Han sank i Knæ, da han saa det,
saa levende som det var tænkt,
sprang op og styrted imod det
med hver en Nerve spændt!

Han rendte Panden mod Væggen,
hvor Violinen hang — —
Det lød i den dybe Stilhed,
som Kremoneseren sang —!

LAURIDS BRUUN

[f. 1864. Udgivet: „Historier" (1886) — „Emma Jonsson", en Historie (1890) — „Antonius", en Historie (1892) — „Svend Felding", Roman (1894) — „Rejsefærd", Historier i Ramme (1899) — „Renæssance", en Historie (1900) — „Kronen", en Historie i tre Dele (1902, 2. Oplag 1903) — „Historiens Dom", smaa Historier (1902) — „Alle Synderes Konge", Roman (1903, 2. Oplag 1903) — „Det store Hjærte", en lille Bog om Julen (1903) — „Absalons Saga", Første Del (1904) — „Absalons Saga", Anden Del (1904) — „Den sidste Fribonde", historisk Fortælling (1905)].

FOR GOD

(Af „Historier", 1886.)

I Landskrona var hun født og héd Emma Jonsson. Hendes Fader var ansat paa en Fabrik, en stor, stærk Mand med en mærkelig Passion for Hunde og en stærkt udviklet Stolthedsfølelse.

Ogsaa Moderen var stor og stærk, men i aandelig Henseende det modsatte af sin Mand: svag og eftergivende, let til Taarer, som han var let til Vrede.

Dette Barn elskede de begge over alt i Verden.

De havde haft to ældre. Den ene, Sønnen, havde gjort gale Streger, stjaalet af Kassen i den Butik, hvori han stod. I Graad havde han bedt om Tilgivelse paa sine Knæ. Men Faderen havde sparket til ham i ubønhørlig Vrede. Ved Laan hist og her og utrolige Anstrængelser havde Moderen

skaffet Penge til ham til at komme til Amerika for. Det maatte Faderen ikke vide.

Dengang var hun ganske lille; hun havde siddet i Kakkelovnskrogen, da han bad om Forladelse; hun havde følt Sparket, som om det var hende selv, der havde faaet det, og siden den Tid nærede hun en uovervindelig Angst for Faderen. Naar han paa sin tavse Maade vilde kæle for hende, kunde hun pludselig give sig til at græde, skjønt hun dog var saa inderlig lykkelig.

Faderen forstod ikke dette, vænnede sig derfor lidt efter lidt til ikke at beskæftige sig meget med hende; men naar han troede sig ubemærket, kunde han sidde og stirre paa hende, og selv om hun sad med Ryggen mod ham, kunde hun altid mærke det, næsten som en sviende Smærte — og hun kunde faa en saadan forunderlig Lyst til at gaa hen og sætte sig paa hans Skød og putte sig op under hans Skæg; men hun turde ikke.

Der var det mærkværdige ved det, at trods Angsten, den usynlige Skillemur, var Faderen dog den, hun kom nærmest i sine Tanker, og i Grunden holdt mest af.

Moderen var altid god og eftergivende, og med hende kunde hun faa det, ligesom hun vilde — og naar hun var uartig, saa bare græd Moderen, og saa kyssede hun hende; saa var det godt igen. Derfor skulde det ogsaa altid være Moderen, hun skulde have Lov af, naar hun vilde noget, der gik udenfor det tilladte.

Dette mærkede Faderen; der kom noget haardt og koldt mellem ham og Moderen, ligesom en stille og stadig Bebrejdelse, fordi hun røvede al Barnets Kærlighed, saa der intet blev til ham — og paa saadan en nem Maade, bare ved at være mild, hvor hun burde være stræng. —

Han var en af Fabrikens mest betroede Arbejdere, og da han engang havde faaet Forhøjelse i Lønnen, var det

første, han gjorde, at gaa hen og kjøbe sig en stor, ækel Køter af dansk Race, naturligvis ikke ægte. En sort Pudel havde han i Forvejen. De blev skrapt dresserede, med Halsbaand og Hundepisk, der hang paa Væggen, men ikke blev meget brugt, for saa snart han saa' til dem, luskede de af med Halen mellem Benene. Ogsaa hun havde en uvilkaarlig Respekt for den Hundepisk; naar hun havde gjort noget, hun ikke maatte, og gik omkring med en ond Samvittigheds Forventning, kunde det formelig ryste i hende, naar den tilfældigvis faldt hende i Øje; for hun vidste, at han altid var retfærdig. For Resten holdt hun meget af Hundene og plejede at søge Trøst hos dem for sine smaa Hjærtesorger og tørre sine Taarer af i Pudelens lange Øren.

Naar hun om Morgenen vaagnede i sin lille Træseng, hørte hun gerne Moderen rumstere i Køkkenet. Saa laa hun en Timestid i halvvaagen Tilstand, og denne Tid var næsten den behageligste i Døgnet. Hun sov ikke; hun var heller ikke vaagen; som fra en anden Verden naaede Lyden i Køkkenet hendes Øre og fremkaldte Billeder af forunderlig æventyrlig Natur.

Saa blev hun vækket af Moderen, klædte sig hurtig paa, trykkede sig ved at vaske sig i det kolde Vand, og slentrede med store Øjne hen ad Gaden, indtog sin Plads i Skolestuen og hørte paa, hvad Almuelærerinden fortalte om Guds Naade og Barmhjærtighed; men mest holdt hun dog af at høre om Josef og hans Brødre.

Naar hun kom fra Skole, gik det afsted foran alle de andre i vildeste Løb med Hatten bag i Nakken, dinglende i Baandet, og naar de paa deres Vej traf nogle Drenge, der spillede Klink op ad et Plankeværk, kunde det hænde, at hun fór midt ind i Spillet og sparkede til Skillingerne, saa man slet ikke kunde finde Rede i dem. Saa galdt det om

at løbe fra Drengene i den vildeste Tagfat langs med Stakittet, helt ud paa Byens Marker. —

Hun udviklede sig hurtigere end efter hendes Alder at vente. Medens hendes Klassekammerater næppe var begyndt at voxe ud og faa Blegsot og se ud i Ansigterne som Fotografier, der ikke er retoucherede, var hun allerede stor. Skuldrene var traadt frem, Barmen bleven fyldig, Haaret mørkere og kraftigt, Trækkene udprægede med store, klare Øjne, Gangen sikker, Hofterne brede — ogsaa Kjolen var voxet.

Men hendes Aand og hendes Væsen var et Barns. Hun legede med Dukker, Sjippetov og Tøndebaand, naar hun kunde komme til det, slikkede af sin Moders Sukker, rakte Næse ad Butiksdrengen omme paa Hjørnet, naar hun var vred paa ham, og bad om Slikkerier, naar de var gode Venner.

Hun blev betragtet halvvejs som en Naturmærkværdighed i den Gade, hvor de boede; de andre Pigebørns Mødre plejede at rakke ned paa hende og kalde hende en uopdragen Tøs. —

Hun havde sin Faders Stolthedsfølelse. Engang var der en af hendes Skolekammerater, der i et Skændsmaal sagde til hende:

— Du skulde hellere rejse over til din Broder, den Tyveknægt, i Amerika! —

Saa fór hun i hende som en Kat i en Mus og pryglede hende, indtil Lærerinden skilte dem ad, og saa gik hun hjem, græd hele Dagen og vilde ikke sige hvorfor.

Hun havde ingen egenlig Veninde, eller rettere: alle de smaa Piger var hendes Veninder; dem tog hun sig af og beskyttede dem mod de store. I sin egen Klasse havde hun kun Legekammerater. Der var dog én af dem, som hun gik

en hel Del med om Eftermiddagen, naar de havde læst deres Lektier. —

Paa disse Ture havde de flere Gange mødt nogle unge Løjtnanter, der havde et flot Væsen og smukke Uniformer.

Hun og hendes Kammerat betragtede dem med stor Respekt, saadan fine Herrer, som de var; blandt dem var der navnlig én, som skænkede hende særlig Opmærksomhed. Hun lo over hele Ansigtet, naar hun saa' ham, og kunde slet ikke forstaa sin Kammerat, der skændte paa hende, naar de var gaaet forbi.

En Dag kom han gaaende ganske alene imod dem, da de var ude at spasere. Men i Stedet for at gaa forbi som sædvanlig, standsede han, hilste og spurgte, om de vilde besørge et Brev for ham, og skjønt hun da var konfirmeret og lige fyldt femten Aar, var hun strax villig dertil, fordi det morede hende at gøre den smukke Mand en Tjeneste, maaske ogsaa i Haab om en lille Indtægt; og skjønt hendes Kammerat stred imod, fulgte de dog med Løjtnanten til hans Bopæl.

Han var rig. Hans Moder boede i Stockholm. Han beboede tre elegante Værelser og holdt Oppasser.

De maatte gaa med ham op, for han skulde først skrive Brevet.

Veninden vilde ikke, og saa sagde han, at hun kunde gaa sin Vej. —

Da Emma kom op ad Trappen, blev hun aldeles blændet af alt det fine. Inde i Korridoren en Mahognikommode med to store Sølvlysestager, og paa Døren var der malet Blomster, og Listerne var forgyldte. Hun turde næsten ikke røre sig.

Han førte hende ind i et meget fint Værelse med nogle underlig lange Stole og højryggede, bredarmede Lænestole

af det bare Fløjl og et fint, fint Tæppe paa Gulvet, som hun syntes, hun sank ned i, saa det næsten tog Vejret fra hende. Og saa var der et stort Skrivebord af brunt Træ, der glinsede!

Hun stod henne ved Døren, og efter at have betragtet det altsammen, saa' hun op paa ham, der levede i al denne Herlighed, og selv var saa smuk og fin, og hun følte en uvilkaarlig Angst klemme sig om Hjærtet.

Han stod først lidt urolig, saa' paa hende og smilede næsten genert, medens han snoede et tyndt, lille Overskæg og puttede Spidserne af det i Munden.

Med en rask Beslutning gik han saa hen, lagde sin Arm om hendes Liv, drejede hendes Hoved lidt bag over og gav hende et Kys lige paa Munden.

Hun fik slet ikke Tid til at tænke paa det uartige i det; det bare løb rundt for hendes Øjne, og hun svimlede, saa at hun kom til at hvile i hans Arm, og saa maatte hun hele Tiden se paa ham.

Hun hørte ham sige en Mængde Ord — at det med Brevet kun havde været et Paaskud for at faa Lejlighed til at sige hende, at han elskede hende over alt i Verden, — at han lige siden han første Gang havde mødt hende om Eftermiddagen, havde elsket hende, — at han altid vilde elske hende, — at han aldrig vilde elske nogen anden end hende.

Hvordan det var gaaet til, at hun kom til at sidde i Sofaen ved Siden af ham, at han stadig holdt hende om Livet og kyssede hende flere Gange, vidste hun ikke selv.

Hun vidste bare, at han sad der, med sit Ansigt tæt ind imod hendes, saa hun stadig mærkede hans Aande, og at han saa' paa hende med saadanne Øjne, at hun maatte vedblive at se lige ind i dem, — og hun vidste, at hun aldrig før havde kendt en saadan Salighed, — og da han spurgte

hende, om hun ogsaa elskede ham, sagde hun ja, fordi det slet ikke faldt hende ind, at der kunde være noget andet Svar.

Da hun lidt efter atter kom ud paa Gaden, hvor de kendte Huse stod graa og ligegyldige, syntes hun, at hun vaagnede ligesom af en Fortryllelse, der havde varet i lang Tid. Saa kom der lidt efter lidt en overvættes Skamfuldhed over hende; hun listede sig stille og langsomt ned ad Gaden, holdende sig tæt ind til Murene. Men paa Bunden af hendes Hjærte laa urokkelig den Salighedsfølelse, som hun aldrig før havde drømt om.

Hun gik en lang Omvej, sagde, at hun var syg og gik strax i Seng; men om Natten laa hun i Graad, angst og dog saa usigelig fortrøstningsfuld til Mode. —

Hun forandrede sig betydelig. Smaapigerne kunde ikke længer forstaa hende.

Hun gik stille omkring med Hovedet let bøjet og forsigtig Gang. Der kunde komme Rødme i hendes Kinder, tilsyneladende uden Grund; og al Løben paa Gaden og barnagtig Tøseleg var hørt op.

Moderen saa', at der var foregaaet noget. Men hun havde nu aldrig rigtig kunnet blive klog paa det Pigebarn. Faderen var glad over, at hun endelig engang begyndte at blive voxen. Hans Opførsel mod hende blev mildere; men for Resten fik hun Lov til at gaa ene om i sine egne Tanker. —

En skøn Dag forbavsede hun dem begge med at ønske at komme ud at tjene for Føden. Det havde hun altid tidligere været bange for. Nu var hun ikke til at faa fra det, skjønt Moderen græd og sagde, at hun ikke kunde undvære hende.

Saa kom hun da i Tjeneste hos en Embedsmandsfamilje der i Byen for ikke at være for langt hjemme fra.

Hun og Løjtnanten mødtes om Aftenen udenfor Byen og spaserede lange Ture, naar hendes Herskab troede, at hun var i sit Hjem.

Da der var gaaet nogen Tid, vendte hendes gode Humør tilbage, og alle hendes Tanker drejede sig om ham. Med ham og for ham kunde hun gøre alt.

I Hjemmet saa' de hende sjældnere og sjældnere. Hun undskyldte sig med, at hun havde saa travlt om Aftenen med at vaske op, og at hendes Herskab ikke gerne saa', at hun gik hjem uden om Søndagen. Men Moderen havde stadig en Følelse af, at Grunden ikke var sikker, og med inderlig Sorg vænte hun sig til den Tanke, at Datteren havde glemt sit Hjem for de nye Omgivelser.

Faderen var altid venlig; men undertiden saa' han stille bebrejdende paa hende, og saa mærkede hun, at hun fik Taarer i Øjnene. —

I Forholdet mellem hende og Løjtnanten kunde der af og til komme Rivninger og Smaabrud. Naar han ikke beskæftigede sig tilstrækkelig med hende, eller der af og til kunde falde en Ytring, der viste hende Afstanden imellem dem, kunde hun pludselig fare op og sige, at hun vilde afsted; han skulde bare overlade hende til sin Skæbne. Men det endte altid med Forsoning og inderligere Kærlighed end før.

Engang var hun nær gaaet for Alvor; for aldrig havde hun følt sig saa ulykkelig.

Hans Moder i Stockholm havde af velvillige Venner faaet Nys om Forholdet. Hun havde skrevet til ham derom, udtalt sit sikre Haab om, at der intet sandt var deri og sluttet med at bede Gud bevare ham for alle syndige Kvinder.

Dette Brev viste han hende.

Da hun havde læst det, blev hun blodrød i Hovedet;

derpaa rakte hun ham det med et stort, højtideligt Blik, der paa én Gang var fuldt af Kærlighed og Sorg, som om hun med Brevet for evig gav Afkald paa ham og al Lykke i Verden.

Brevet havde givet hende et Syn paa deres Forhold, som hun aldrig før havde tænkt sig, og Indtrykket var overvældende. Hun var den, for hvem han maatte vogte sig, for hvem hans Moder bad Gud skærme ham.

Efter at han længe havde talt til hende om, hvorledes han vilde svare for at skjule det hele for Moderen, og sagt, at hun slet ikke skulde bryde sig om det: hans Moder skulde intet faa at vide, — spurgte hun ham pludselig med et fast og alvorligt Blik:

— Vil Du gifte Dig med mig? —

Han blev aldeles forbavset. Det Spørgsmaal havde han aldrig drøftet, i hvert Fald aldrig med hende.

Naturligvis vilde han gifte sig med hende, — det havde han jo sagt — hvis han kunde. Men hun kunde jo nok forstaa, at han ikke kunde — det vil sige, hans Moder var jo saa stræng. Men naar hun engang var død, og han var sin egen Herre, saa vilde han aldrig bryde sig om, hvad saa Alverdens Slægtninge sagde. Skjønt hun maatte jo huske paa, at de var opdragne paa helt forskellig Vis, og hun jo i Grunden var en lille Gaas — en rigtig sød lille Gaas — i saa meget; men det skulde de nok komme ud over, naar hun bare selv vilde. Nu skulde de ikke tænke paa alt det kedelige Vrøvl, men kun huske paa, hvor meget de holdt af hinanden.

Hun gik hjem, ulykkelig og forladt.

Nu først saa' hun sin Lykke som en Brøde; — denne Lykke, som hidtil var forekommet hende saa naturlig, som noget, hun næsten havde Krav paa, viste sig nu for hende i den ny Belysning af hans Moders Brev som en Brøde —

ikke mod ham, men mod hende selv. Hun var forfærdelig klar paa, at hun aldrig maatte se ham mere, baade for sin egen og sine Forældres Skyld, og to Nætter laa hun i stille Graad og kæmpede for at finde sig til Rette.

Der gik kun fem Dage; saa mødte hun ham en Aften, da hun skulde hjem — og saa opdagede hun, hvor løst hendes Forsætter sad om hendes Kærlighed.

Hun fulgtes med ham — og da hun om Aftenen gik hjem, havde hun en alt besejrende Følelse af, at det var unyttigt at kæmpe imod. Hun tilhørte ham, hun kunde intet andet. — —

Der gik et Aarstid, og hun begyndte at føle sig ilde tilpas, blev nervøs og bleg og forstod sig ikke paa sig selv. Hun blev meget angst, og da hun en Aften havde betroet sig til ham, omfavnede og kyssede han hende heftigt og fortalte hende, at hun skulde være Moder. Da hun rigtig havde forstaaet ham, brast hun i Graad.

Det maatte være noget forfærdeligt, noget, som ikke kunde skjules og vilde aabenbare alt for hendes Forældre.

Han kaldte hende med de kærligste Navne; hun skulde faa det saa godt og være hans egen søde lille — og meget, meget mere.

Som Dagene gik, blev hun mere og mere ængstelig. Hun kom sjældnere og sjældnere hjem; hun kunde ikke træde ind i de gamle Stuer, hvor hun havde leget som lille, uden at tænke paa, at hun selv skulde blive til to, og at et andet lille Væsen maaske vilde komme til at løbe om paa de samme Steder; saa paakom der hende en unævnelig Angst for Faderen.

Hun turde intet sige. Hun lod Tiden rykke frem ganske langsomt, indtil Opklarelsen kom af sig selv. —

Det var en Søndag Formiddag. Hun havde været i

Kirke med sine Forældre og følte sig saa glad og fredelig i Sindet. Hun sad henne ved det ene Vindue og syede; ved det andet lige overfor sad hendes Fader med en gul Hanhund, som skulde lære at apportere, mellem Knæene. Hunden var stridig og vilde slet intet gøre. Først skændte han og gav den nogle Slag paa Siden af Hovedet; men det hjalp intet.

— Tag mig Hundepisken! — sagde han derpaa til hende.

Den hang paa Væggen bag ved. Hun maatte række sig op for at naa den.

— Naa skynd dig nu lidt! — sagde han gnaven; han havde Besvær med at holde Hunden.

Hun stod og rakte sig efter Pisken; han saa' op paa hende — og som et Lyn slog en Anelse ned i ham, som i samme Øjeblik blev til Vished.

Da hun, rød i Ansigtet af Anstrængelsen, vendte sig for at række ham Pisken, havde han rejst sig, og Armene, der lige havde sluppet Hunden, hang slapt ned.

Han stod for hende, kridhvid i Ansigtet med et mærkeligt, graat Blik, og hans Læber rystede svagt.

Da hun saa' ham, tvivlede hun intet Øjeblik om, hvad det galdt. Hun læste Spørgsmaalet, der dirrede i hele hans Legeme, og rødmende endnu dybere, bøjede hun Hovedet som til Svar.

Hun saa' ham et Øjeblik bevæge Læberne krampagtig, som om han anstrængte sig for at sige noget, der ikke vilde frem fra Brystet, — saa rev han hende Pisken ud af Haanden; hun følte sig greben med Voldsomhed ved Haaret, tvungen ned mod Gulvet, og Slag i Slag faldt Pisken mod hendes Ryg. Hun udstødte et langt, smærteligt Hvin! — Hunden, der først havde sét sit Snit til at retirere henimod Døren, nærmede sig atter krybende — og idet den krøb

om bag hende, saa' den bønlig paa sin Herre og tudede dæmpet. —

Da Moderen kom hjem fra et Besøg hos en Bekendt, fandt hun hende liggende paa Gulvet, besvimet, med Ansigtet nedad.

Da hun kom til sig selv igen, nærede hun ingen Uvilje mod Faderen. Hun havde en Følelse af, at der fra hans Side var sket Retfærdighed og dog — hvad havde hun gjort, at hun skulde behandles saaledes?

Men med Angsten for Faderen voxede ogsaa Kærligheden til ham, og helst af alt vilde hun — hvor umuligt det end var — have faldet ham om Halsen og kysset ham.

Moderen tog hende mildt i Forhør; men det varede længe, inden hun vilde sige, hvem han var. Da Faderen havde faaet at vide, hvor længe Forholdet havde varet, var det ligesom der var brudt noget inden i ham.

Det var det andet mislykkede Barn — og det kæreste! Hvori kunde det ligge? Var han ikke selv en hæderlig Mand, og havde han ikke strængt opdraget dem til at blive hæderlige? Men hans Kone havde altid været svag og eftergivende, og hos hende havde de altid haft Medhold. Og uden rigtig at være sig det bevidst, kom han til at kaste en stor Del af Skylden paa hende, og Forholdet imellem dem forandrede sig noget.

Han blev tavs og mørk hjemme; Hundene blev hans eneste Trøst; han pryglede dem aldrig mere, for Hundepisken havde han brændt; men de lystrede alligevel. —

Hun besøgte stadig Løjtnanten; men hendes Besøg var ikke længer nogen Glæde for ham. For hun var saa urimelig, syntes han. Hun plagede ham med Bebrejdelser og Beskyldninger. Han brød sig ikke mere om hende til Trods for alt, hvad hun maatte lide for hans Skyld. Han blev

gnaven, og en Dag gjorde hun ham saa opfarende, at han bad hende sejle sin egen Sø, naar hun ikke vilde andet end plage Livet af ham. Men næppe var Ordene undslupne ham, før han fortrød dem, og gjorde en Bevægelse for at holde hende tilbage; til hans største Forbavselse havde hun slet ikke tænkt paa at gaa sin Vej i Vrede, og var slet ikke vred, men faldt ham pludselig om Halsen og bad grædende om Forladelse. Han maatte ikke støde hende bort! Han var hendes alt, hendes eneste! Fader og Moder vilde hun forlade for hans Skyld, bare hun fik Lov til at blive hos ham, eller, naar hun ikke kunde det, saa at besøge ham hver evige, eneste Dag! Saa talte de om Barnet.

Det skulde være en Søn, og han skulde hedde ligesom han og have langt, gult Haar og store, blaa Øjne.

Men saa kom Bekymringerne igen. Den lille uskyldige, blaaøjede Stakkel! hvad skulde der dog blive af ham her i Livet?

Han vilde jo gifte sig med hende, naar hans Moder var død, havde han sagt!

Vilde han virkelig det? —

Ja, naar han vilde det! — aa, han var dog saa god, saa god, han, hendes eneste! —

Da Tiden kom, flyttede hun hjem.

Den sidste Maaned forinden følte hun en heftig Længsel efter Løjtnanten, efter at se paa ham og holde ham i Haanden; men han turde ikke komme hjem til hende for Faderen.

Da det var overstaaet, var det ligesom han var forsvunden af hendes Hukommelse; ja der kunde endog komme Vrede op imod ham. For naar hun fattede Medynk med sig selv og spurgte, hvorfor skulde jeg dog lide alle disse Smærter, gennemgaa alt dette, traadte Løjtnantens Skikkelse naturlig frem ved dette Spørgsmaal, og

det kom derved ganske af sig selv, at han var Skyld i det hele.

Saadanne Kvaler som dem, hun havde gennemgaaet, havde hun ikke troet, at Livet kunde rumme. Hun vidste godt, at hun havde ligget for Døden; og saa kom hun i Tanker om hin Aften, da han havde sagt hende, at hun skulde være Moder.

Disse Kvaler havde hun lidt for hans Skyld, og han havde kendt dem, han havde jo forklaret hende alt!

Og disse Tanker gik videre. De vedrørte ikke længer ham og hende alene. Saa uendelig meget, hun havde hørt og set, som tidligere havde været hende dunkelt, blev nu pludselig skærende klart.

Kvinderne forelskede sig, Mændene forlystede sig; men Forlystelsen gik ud over Kvinderne. De fik Smærterne, de fik Skammen, medens Mændene gik fri omkring; — og saa blev de oven i Kjøbet vrede, naar Kvinderne beklagede sig, naar de til Gengæld for alt, hvad de maatte lide, blot forlangte, at de skulde holde rigtig meget af dem.

Men Barnet var hendes! hun havde lidt for det, og det var en Dreng med gult Haar og store blaa Øjne.

Der var ogsaa noget andet, som hun halvt tænkte, halvt følte. Det var, at han havde taget hendes Ungdom fra hende; i de tre lange Uger, hvor hun intet andet havde at bestille end at tænke, beskæftigede hun sig meget med denne Tanke og græd meget over sig selv.

Det forekom hende, at det kun var saa kort siden, at hun havde leget med andre Børn; og da hun havde lært ham at kende, havde hun i Begyndelsen ogsaa syntes, at det var en Leg, den dejligste, hun kendte, indtil hun lærte, at det var Alvor, — og saa var hun, der næppe selv var færdig, pludselig bleven til to. Og hun havde en Følelse af, at der var gjort en stor Synd mod hende, at hun havde

faaet Livets tunge Sorger, førend hun rigtig havde mærket sin Ungdom, at hun var bleven Moder, før hun var bleven voxen; og hun følte, at der et eller andet Sted maatte ligge et tungt, tungt Ansvar, sandsynligvis paa ham, for han havde kendt alt og alligevel gjort dette.

Løjtnanten havde af al Ævne søgt at undgaa hendes Fader, efter at hun dengang havde lidt den haarde Behandling, og dog havde han indset, at det kun var Galgenfrist; en Gang maatte de mødes og tales ved; men skjønt han selv syntes, at han burde gaa til Faderen, ventede han dog med Angst paa, at denne skulde komme til ham.

Faderen nærede ikke noget særligt Had til Løjtnanten efter hvad der var passeret. Han var vant til og opdragen i sin Kreds til at tænke, at naar en Pige kommer galt afsted, er Skylden hendes egen. Desuden kendte jo enhver de Herrer Militære, som nu i saa mange Aar havde været Byens moralske Underholdningsstof.

Men var han end ikke værre og mere skyldig end saa mange andre Herrer af hans Stand — saa maatte han i alt Fald ikke haabe paa at slippe billigere end efter yderste Fordringer, som Loven og en ulykkelig Pige og hendes Familje kunde gøre, og medens hans Stolthed forbød ham at beklage sig overfor denne Mand, hans Datters Forfører, skælde ham ud eller paa anden Maade at indlade sig med ham uden rent forretningsmæssig, saa bød den samme Stolthed ham personlig at kræve ham for alt Besvær, al Udgift og mindste Bagatel i Sagens Anledning, uden derfor at give ham den ringeste Faderrettighed.

Saa gik han altsaa en Morgenstund, da der ingen Feltøvelse var, og han af den Grund var temmelig sikker paa at træffe ham, op i hans Bolig.

Løjtnanten var ikke staaet op. Oppasseren meldte, at der stod en ældre Herre udenfor, som sagde, at han ikke

kunde vente. Løjtnanten lod ham derfor komme ind i Sovekammeret. Han laa magelig i den fint udstyrede Seng med en Cigar i Munden og en Bog ved Siden af paa Stolen.

Han kendte strax paa Ansigtstrækkene, at det maatte være hendes Fader. Han blev rød i Hovedet, rejste sig halvt op i Sengen og havde en uhyggelig Følelse af Værgeløshed.

Han bad ham tage Plads; men den anden blev staaende, og i en Tone, der ikke var fri for Spot og som løb Løjtnanten koldt ned ad Ryggen, begyndte han tørt og forretningsmæssig at afgøre Sagens praktiske Side.

Undskyldninger, Selvbebrejdelser og Beklagelser laa Løjtnanten paa Tungen; men det var ham ikke muligt at faa et Ord frem. Saa nikkede han til Svar.

Faderen nævnede alle Udgifter til den mindste Detail, medens Løjtnanten stadig nikkede og ved hver ny Post følte ligesom et elektrisk Stød og et Glas koldt Vand ned ad Ryggen.

Han forelagde ham tilsidst et Dokument til Underskrivning, hvorved Løjtnanten forpligtede sig til indtil Barnets tyvende Aar at forsørge det langt rigeligere, end Loven fordrede, og iøvrigt frasagde sig al Ret over det.

Han betænkte sig ikke et Øjeblik paa at skrive under.

Det var selvfølgelig ikke Faderens Agt at beholde disse Penge. De skulde sættes ud for Barnet hver Skilling og med Renters Rente tilfalde ham, naar han blev myndig.

Barnet skulde blive hos ham, Bedstefaderen, og han vilde opdrage det.

Heller ikke troede Løjtnanten, at hendes Fader vilde gøre sig en Indtægt deraf; men naar han omtalte denne Historie for sine Venner, lod han altid, som om han troede det. —

Hun fik atter en Tjeneste ude i Byen, og Barnet blev hos hendes Forældre. Men hun var langt fra lykkelig.

Om Natten kunde Tankerne falde over hende, saa hun ikke kunde falde i Søvn. Hun laa og vendte sig paa sit Leje og følte sig saa ulykkelig og forladt. Det var hende en Vederkvægelse at komme til at græde; men det vilde ikke altid lykkes hende. Det var stadig de samme Tanker fra hendes Sygdom, som hun tærede paa.

Hun havde ikke den samme Følelse for ham som tidligere; men selv naar hun i sit Hjærte var vred paa ham, kunde hun dog ikke undvære ham. Hun følte, at nu hørte hun selv til dem, for hvem Kærligheden er en Nydelse; hun var nu af samme Slags som han; men hun følte tillige, at det var det værste for hende, en ubodelig Skam, at hun kunde sige sig selv dette og dog tilhøre ham. Saa trøstede hun sig med, at det jo altsammen kom til at hvile paa ham; hun havde ingen Skyld. Hun havde været saa ung, saa uskyldig, saa barneren; saa kom han, og hvad var hun nu?

Naar han undertiden skændte paa hende, naar han bebrejdede hende, at hun havde forandret sig, at hun ikke var den, han havde lært at kende, at hun var heftig og saa underlig hidsig, — saa kunde hun undertiden med en kort, skarp Latter, der skar ham i Hjærtet, svare, at det vidste hun godt; men hun brød sig ikke om det; han havde jo Skylden; for Resten beklagede hun sig ikke; var hun ikke ung? hun vilde more sig, saa længe hun kunde. Hun vilde ikke tage de Sorger og Pligter op, som han havde givet hende med Barnet. Saa kunde hun give sig til at danse rundt i Stuen med ham, le ad ham og drille ham.

Men det kunde ogsaa hænde, at hun efter et saadant Ordskifte pludselig kastede sig i Sofaen eller paa Gulvet og græd, græd ustandselig, samtidig med at hun anklagede

sig selv; men det endte altid med Forsoning, det hændte aldrig mere som tidligere, at hun gik bort i Vrede. —

Saa havde hun faaet saadan en Lyst til at danse.

Hun vilde have ham til at gaa med sig til Dans paa et offentligt Sted, der laa i Byens Anlæg.

Det vilde han ikke. Han kunde og turde ikke for sin Uniform. Saa kunde han jo være civil. Nej, alle kendte ham i Byen. Det kunde paa ingen Maade gaa an. —

En Søndagaften tog hun Mod til sig og gik alene derud.

De mange Lys blændede hende. Hun var ellevild, gjorde stormende Lykke og stiftede en Mængde Bekendtskaber.

Der var en ung Styrmand, hvem hun gjorde stærkt Indtryk paa. Hun syntes ogsaa bedst om ham af alle dem, der var der, og dansede næsten udelukkende med ham, og da han engang efter en hurtig Galop trak hende med ud, for at de kunde afkøles, trykkede hun sig i overstrømmende Livslyst saa tæt og fast op til ham, at han slog Armen om hendes Liv og kyssede hende.

Hun viklede sig ud af hans Arm og saa' helt rød i Hovedet, baade kærlig og bedrøvet paa ham og sagde:

— Fy skam Dem! jeg troede ikke, jeg behøvede at tage mig i Agt for Dem, De, som ellers er saa god! —

Saa blev han rød i Hovedet, gjorde en Mængde Undskyldninger, bad hende inderlig om Forladelse og sagde, at han vidste ikke, hvorledes det var kommet, og bandte paa, at han ikke kunde gøre ved det. Han maatte gøre det.

Saa saa' han saa sød og inderlig god ud, at hun ikke kunde lade være at se paa ham og smile; men da han saa kyssede hende igen, løb hun afsted, alt hvad hun kunde, og han bag efter; da han havde fanget hende, var hun vred og næsten grædefærdig. Det maatte han aldrig gøre mere,

sagde hun; for ellers vilde hun ikke komme der og aldrig danse med ham mere.

Saa ofte der var Dans, kom hun derud. Hun sagde det ikke til Løjtnanten; men for Resten kunde hun slet ikke finde, at der var noget ondt i det.

Hver Gang traf hun Styrmanden, og hver Gang dansede de næsten hele Tiden med hinanden, saa at de andre lagde Mærke dertil og lavede alle Slags Rygter om dem.

Kun én Gang til kyssede han hende; men da kom hun der ikke de næste to Gange; han var meget angergiven, og for Fremtiden havde de intet at skjule. —

En Gang havde en Ven af Løjtnanten været derude og truffet hende dansende med Styrmanden og havde hørt, hvad der blev hvisket om dem.

Den næste Dag fortalte han Løjtnanten, hvad han havde set og hørt.

Hun havde ogsaa i den senere Tid forekommet ham at være noget adspredt og ikke saa livlig som ellers, — hyppig ogsaa umedgørlig og heftig, saa han ikke havde kunnet blive klog paa hende.

Dér var altsaa Forklaringen. Han udmalede sig strax det hele, og saa fordærvet var Forholdet mellem ham og hende allerede, at han næsten troede, hvad der blev fortalt.

Han blev rasende. Hun, der saa tit havde beklaget sig over ham, havde nu selv den Frækhed, ikke alene at danse offentlig med, men endog ligefrem staa i Forbindelse med en anden end ham.

Saa skrev han et ganske kort Brev til hende — for at forskrække hende, hvori han meddelte hende, at da han havde erfaret hele hendes skændige Opførsel, var alt forbi imellem dem, med mindre hun strax kom op til ham og

aflagde en fuldstændig Forklaring om Forholdet mellem den anden og hende.

Dette Brev bragte hans Oppasser hende.

Da hun havde læst det første Gang, forstod hun ikke rigtig, hvad han sigtede til, saa lidt ond Samvittighed havde hun med Hensyn til Styrmanden. Men da det saa gik op for hende, hvad han mente, havde hun vanskelig ved at holde Graaden tilbage, medens Oppasseren stod der.

Aldrig nogensinde i sit Liv, syntes hun, at hun var bleven saaledes fornærmet — og det af ham, hvem hun havde ofret saa meget. Dertil kom, at han uden at vide det kastede Smuds paa et Forhold, hvis Uskyldighed havde været hende til saa megen Glæde og Trøst i den sidste Tid.

Der kom en saadan Harme op i hende, at hun et Øjeblik rystede af Vrede og tilbagetrængt Graad.

Saa tog hun en Beslutning, gav Oppasseren det aabne Brev og bad ham levere det til sin Herre og sige ham, at han for Fremtiden ikke skulde gøre sig nogen Ulejlighed med at faa hende i Tale. Hvad Forklaringen angik, kunde han tro, hvad han fandt for godt.

Men da hun havde gjort det, kastede hun sig paa Sengen og græd, som om hendes Hjærte skulde briste.

Det var ikke, fordi hun havde brudt Forholdet; det var ikke af Harme over ham eller over, at han havde troet saa slet om hende. Det var over sig selv, over sit Liv.

Det steg op for hende med dets utallige skiftende Øjeblikke, baade mørke og lyse, — da hun legede som Barn, da hun saa' ham, da han kyssede hende første Gang, da hendes Fader tabte Troen paa hende og behandlede hende som en af sine Hunde, da hun laa og kæmpede med Døden,

og hendes Moder plejede hende saa kærligt — aa saa kærligt!

Hendes Forældre! deres Sorg stod klar for hende.

Med Hovedet i Puden, som hun knugede med sine Arme, bad hun om Forladelse og hviskede saa ømt: Mo'r, Mo'r!

Saa dukkede den gamle Tanke op, at det jo var hans Skyld altsammen. Derfor var hun ulykkelig; og nu stødte han hende bort fra sig paa en løs Formodning, paa Snak af Venner.

Hun rejste sig.

Det skulde ikke lykkes ham at faa al hendes Livslykke tilintetgjort. Endnu var der Redning. Styrmanden elskede hende; han var ærlig og god. Han vilde ikke bedrage hende, og han tilhørte hendes Stand.

Og han elskede hende. Derom tvivlede hun ikke. Flere Gange havde hun med Vilje forhindret ham fra at fri til hende.

Med ham skulde hun endnu blive lykkelig! —

Der gik nogle Dage.

Løjtnanten blev angst. Dette havde han ikke ventet. Og saa hendes Hævn med at give hans Oppasser det aabne Brev tilbage. Han maatte have gjort hende Uret, ellers var hun kommen op og havde bedt om Forladelse.

Denne Stolthed — denne forbandede Stolthed, som det slog ham, at hun havde fra Faderen — tydede stærkt paa en god Samvittighed og et krænket Sind.

Tilsidst kunde han ikke vente længer; det pinte ham mere og mere, at han havde saaret hende saa dybt uden Grund.

Saa skrev han atter et Brev.

Hvorfor hun dog ikke kom op til ham? han længtes saa usigelig meget efter hende. Hun kunde da nok vide, at det

ikke havde været saa slemt ment. Hun maatte jo vide, at hun paa en Maade var hans virkelig Forlovede. Naar hans Moder var død, vilde han gifte sig med hende. Det havde han jo lovet hende saa mange Gange. Jeg venter Dig Klokken fem, sluttede det.

Hun kom ikke.

Derimod kom der en lille Dreng med et Brev.

„Alt er forbi mellem os. Siden jeg fik Barnet, har jeg ikke elsket dig, og jeg skammer mig over, at jeg alligevel er bleven ved med at besøge dig. Det første Brev, Du sendte mig, tilgiver jeg dig aldrig. Farvel!

Emma Jonsson."

Andet stod der ikke. Ikke saa meget som en Hilsen eller et Løfte om at ville mindes ham.

Hun slog altsaa ligefrem op med ham. Hvad mon hun bildte sig ind? Han, en rig Mand, der stod langt over hende.

Dog bedrøvede det ham mere, end det krænkede hans Stolthed. Han holdt meget af hende, og Barnet var da ogsaa hans. Han gjorde flere Forsøg. Han tiggede hende endogsaa i flere Breve om ikke at forstøde ham. Men alt var forgæves. —

Hun klamrede sig fast til sit sidste Haab — til sin ny Kærlighed. For Bruddet havde aabnet hendes Øjne og renset hendes Sind.

Hun fordømte nu virkelig sit Forhold til Løjtnanten, og hendes Forhold til Styrmanden havde altid haft Renhedens Tillokkelse.

Hun tænkte sig ind i Fremtiden som hans Kone; han vilde bære hende paa Hænder, og hun vilde være ham saa god og tro.

Hvor vilde hendes Forældre ikke blive glade. De vilde tilgive hende al den Sorg, hun havde gjort dem.

Og saa vilde hun kysse sin Fa'r; hun fik saadan en Længsel efter sin Fa'r. Siden den Dag, da han behandlede hende saa haardt, havde han ikke haft en Spøg eller et mildt Ord tilovers for hende.

Alt skulde blive saa godt, saa godt.

Hun længtes efter den første Aften, der skulde være Bal igen derude. Saa vilde han komme; det havde han sagt sidst; saa skulde han faa Lov at tale ud. —

Balaftenen kom endelig.

Hun havde taget sin bedste Kjole paa og pyntet sig med nogle Sløjfer, ja havde endogsaa sat en Blomst i Haaret. Og hun vidste, at hun saa' godt ud. Det havde i saa lang Tid været én af hendes bedste Glæder.

Som sædvanlig gik hun alene derud.

Lysene straalede hende i Møde fra Vinduerne, og hun mærkede en Følelse saa ren og salig, som hun længe ikke havde haft. —

Han var endnu ikke kommen.

Hun gik omkring og saa' paa de dansende. Der blev flere Gange inklineret for hende; men hun vilde ikke. Hun syntes ogsaa, de maatte kunne se paa hende, at hun havde noget bedre i Vente end Dans. —

Han var endnu ikke kommen.

Hun satte sig paa Bænken langs Væggen og begyndte at blive utaalmodig.

Saa kom der én ind i Salen, som hun kendte og havde danset nogle Gange med, en anden Styrmand, der var en god Ven af hendes.

Han kom hen imod hende, saa' hun.

Skulde der være tilstødt h a m noget, siden han ikke var med? —

Da han var naaet hen til hende, hilste han — saa meget høflig, syntes hun, og med et underligt Smil — og saa gav han hende et lille Brev „med Hilsen til Jomfruen fra hans Ven Styrmanden".

Han drejede sig om paa Hælen og uden at oppebie noget Spørgsmaal, gik han den Vej, han var kommen.

Hun tog sig til Brystet. Det var, ligesom hun tabte Vejret.

Der var sket noget, det vidste hun. Men hvad?

Hun turde ikke læse Brevet inde i Salen, for hun følte, det var intet godt.

Saa gik hun ud bag Pavillonen og begyndte at læse Brevet ved Lysskæret fra Vinduerne.

Kl. 2. Ombord paa „Haabets Anker".

Ærede Jomfru!

Undskyld den Dristighed, som jeg har, at skrive til Dem. Men Sagen er den, at jeg syntes, at jeg skyldte Dem at forklare min pludselige Bortrejse. Lige fra den første Gang, jeg havde den Ære at byde Dem op til en Svingom (det var en Masaarka med 2 Spring, som jeg aldrig glemmer), til den Aften, da jeg ikke fik sagt Dem, hvad jeg vilde have sagt Dem sidste Gang, jeg havde den Ære at være sammen med Dem, har jeg — undskyld min Dristighed — elsket Dem, maaske mere end De troer. Den Gang at jeg uden Forlov tillod mig at tage fire Kys fra Dem, som De nok husker — dengang gik det som et Vindstød igennem mig, at De var den Pige, jeg vilde gifte mig med og ikke med nogen anden Pige i hele Verden. Naar jeg nu skriver til Dem og beder min Ven, som De nok husker, om at give Brevet til Dem egenhændig for ikke at indkalde nogen Fejltagelse, da jeg nemlig ikke kender Deres Adressering, da De jo aldrig vilde have, at jeg maatte besøge Dem, som De

nok husker, hvad De ikke havde behøvet at være bange for; — for det vil jeg sige Dem, at aldrig har noget Mandfolk ment en Pige det riælere og bedre, end jeg mente det med Dem. Men medens jeg elskede Dem, saa godt jeg kunde, saa bedrog De mig og holdt mig for Nar; og det er det, som jeg aldrig kan glemme Dem. Den Gang, jeg kyssede Dem for første Gang, og aldrig har jeg følt en saadan Salighed — havde De et Barn med en anden; men ikke skulde det have bekymret mig; der er saa mange, som kommer galt afsted, og det synes jeg slet ikke, der er nogen Skam i — og havde De slaaet til, saa havde jeg giftet Dem, om De saa havde haft hundrede; — men medens De lod mig kysse Dem og dansede med mig alle de mange Gange, saa at jeg maatte tro, at De vilde, som jeg vilde — og saadan en Glæde, De forvoldte mig derved — saa, jeg skammer mig næsten ved at sige det paa Deres Vegne, var De ogsaa Kæreste med Løjtnanten, som De ogsaa narrede, og saadan blev De ved. Jeg var saa glad. Jeg havde fast bestemt, at jeg vilde spørge Dem, om det skulde blive det faste for hele Livet mellem os to; — og da jeg ikke fik sagt det sidste Gang, saa var det min Agt, at jeg vilde have sagt det til Dem i Aften, hvis ikke Forsynet og andre uforudsete Omstændigheder havde lagt sig imellem; — og jeg hører ellers ikke til dem, som sviner omkring paa Knejper; men jeg var travrig anbelangende den ny Livsbestemmelse; for jeg havde jo ikke farlig meget at gifte mig paa; — og saa sad jeg en Eftermiddag inde i Kælderen paa Hjørnet af Strandgaden, og der kom jeg i Snak med saadan en Oppasser, og han fortalte mig bare for Grineri en Historie om hans Løjtnant; men da han saa nævnede Deres Navn, blev jeg flintrende gal og bandte paa, det var Løgn. Men saa beviste han mig over ved Udskriften paa et Brev, som han skulde bringe Dem fra sin Herre. Og da var det, som om

én havde sparket mig i Ansigtet, da jeg fik det at vide, og det var kun med stor Møje, at jeg holdt mig fra at slaa et Øje ind paa Oppasseren til det Asen af en Løjtnant — undskyld jeg siger det; men det mener jeg. Og aldrig har jeg været saa bedrøvet. Jeg drev op ad Gaden og kom ned ved Havnen, uden at jeg véd af hvordan. Der mødte jeg en Kaptejn, som jeg kendte. Han slog Klo i mig, og saa lod jeg mig hyre som anden Styrmand paa „Haabets Anker", der farer paa Ostindien — og naar De i Aften faar dette Brev, er „Haabets Anker" ikke mere her.

Nu er jeg færdig, og da De vel skal op til Løjtnanten, kan jeg sagtens tænke, saa vil jeg ikke længer spilde Tiden for Dem — dog det mener jeg ikke, at jeg gør.

Naar jeg tænker paa de glade Timer, da jeg troede at have fundet det Sted, hvor to kunde blive lykkelige ved hinanden i Ærbarhed, saa sidder det mig lige som paa tværs oppe i Halsen af Sorg — og ikke skal De tro, at det er Storsindethed af mig, naar jeg siger, at det ikke er for min egen Skyld, men for Deres Skyld.

For naar jeg tænker paa dine Øjne — saa har jeg aldrig set noget saa rart. Og derfor vil jeg ønske, at Gud vil bevare Dig — og skulde jeg nogentids høre, at Du er kommen paa de rigtig galeste Veje, saa tror jeg, at jeg tager min Død derover, for hvad Du end har gjort mod mig og Dig selv, saa siger dit Ansigt mig, at dertil er Du meget, meget for god.

Farvel og Tak for den Tid, som jeg aldrig kan glemme.

Jacob Anderson.

Tænk en Gang imellem paa mig, hvis Du kan have Glæde deraf.

* * *

Styrmanden og en anden Sømand fandt hende liggende udenfor Vinduet med Hovedet ud fra Muren og Brevet fast knuget i Haanden.

De fik hende rejst op og bar hende ind i Køkkenværelset bag Estraden. De hældte Brændevin i hende; saa kom hun til sig selv.

Hun kyssede Brevet og græd stille; saa puttede hun det i Lommen og faldt hen i en underlig Sløvhedstilstand.

Styrmanden gav hende Kognak at drikke for at stramme hende op. Det brændte hende i Halsen; men det var, ligesom det derved døvede de smærtelige Tanker.

Hun greb begærlig efter Glasset og drak det helt ud.

Musiken og de dansendes Trin, Livet og Lyset skinnede og lød ind fra Pavillonen.

Hun forlangte mere af den stærke Drik, der dulmede og lindrede.

Hun rejste sig op. Øjnene skinnede med en egen tinagtig Glans. Hun slog ud med Armene; saa greb hun Styrmanden i Armen, saa' ham ind i Ansigtet og sagde med et underligt, halvt fjollet, halvt opmærksomt Blik:

— Jeg er meget, meget for god! ikke sandt? —

Og da han saa' forundret paa hende, slog hun en høj Latter op, tog hans Arm og trak ham med ind for at danse.

Hendes Bevægelser var slingrende. Der stod et Smil midt mellem Latter og Graad om hendes Mund. Øjnene var ualmindelig skinnende, og alle saa' forundret paa hende.

Hun dansede vildt og slog med Hovedet fra den ene til den anden Side i Takt med Musiken.

Imellem Dansene forlangte hun hele Tiden det samme, som de havde givet hende at drikke for lidt siden, hun vidste ikke, hvad det var.

Hun talte meget højt og nynnede uafladelig. —

Da Dansen var forbi, aftalte de to Mænd, der havde fundet hende, at følge hende hjem, da hun ikke var ædru. Men hun vilde intet have med dem at bestille, og medens de betalte, hvad de havde nydt, var hun forsvunden. De ledte, men fandt hende ikke. Saa blev de kede deraf. —

Hun var gaaet bag om Anlæget, hvori Pavillonen laa, ad en lille Sti langs med en Grøft.

I Begyndelsen gik hun og talte højt med sig selv, gjorde Dansetrin og nynnede dertil.

Men lidt efter lidt blev hun mere stille; og tilsidst gik hun med bøjet Hoved, medens Taarerne trillede ned ad hendes Kinder.

Nu var alt forbi!

Og nu var der stængt for Lykken!

Det kunde han aldrig glemme hende! — aldrig —!

Var hun da saa vidunderlig slet?

Ja det var hun!

Hvor skulde hun gaa hen?

Hjem? og lægge sig ulykkelig og forladt i det mørke, kolde Kammer hos de fremmede Folk, som imorgen vilde skænde paa hende?

Hun havde ikke et Sted, hvor hun kunde støtte sit Hoved til i Kærlighed — ikke et Sted!

Hun kom til at tænke paa alle de Smaapiger, der laa indenfor disse kolde, graa Mure, og som alle havde en kær Haand til at klappe dem paa Kinden.

En kær Haand til at klappe paa Kinden!

— Lille Mo'r! — hviskede hun og spidsede Munden til Kys som et lille Barn.

Og Fa'r, hvor længe var det siden, at han havde kysset hende! over to Aar.

Kære, gode, lille Fa'r! hun ønskede, at han vilde prygle

hende, piske hende, gøre alt, naar han bare vilde kysse hende, bare ganske fint, eller lægge sin Haand paa hendes Hoved.

Uden at tænke derover var hun slaaet ind paa den Gade, der førte til hendes Forældres Hus, i Stedet for til det Hus, hvor hun tjente.

Hun huskede, hvor mange Gange hun som lille Pige var gaaet denne Vej fra Skole, og hun fandt intet mærkeligt i, at hun befandt sig her paa denne Tid.

Med usikker Gang skraaede hun over Gaden:

— Bare et lille Kys! — hviskede hun frem for sig.

Kun et lille bitte Kys! — eller blot et venligt Blik.

Gennem Revnerne i Skodderne kunde hun se, at der endnu var Lys i Stuen.

Saa bankede hun paa. Intet Svar.

Hun bankede tre Gange. Saa hørte hun, at Inderdøren blev aabnet.

— Nu kommer han, nu kommer han! — tænkte hun, og Salighed gennemstrømmede hele hendes Legeme.

Saa blev Yderdøren lukket op.

Hun kunde lige skimte hans Ansigts Omrids, belyst af Sneen paa Gaden, og hun syntes, at han saa' mildt paa hende.

Hun hørte hans Stemme:

— Hvad vil Du? — sagde han.

Hun syntes, den lød saa mildt.

Og idet et saligt Smil lagde sig over hendes Ansigt, løftede hun Armene i overstrømmende Glæde for at lægge dem om hans Hals, trykke sig op til ham og kysse ham for alt i Livet, Medgang og Modgang.

Han saa' hende hæve Armene, hendes Hoved komme ham nærmere. Hendes varme Aande berørte hans Ansigt — Herre Jesus! hun havde drukket — —!

Ogsaa han havde været mildt stemt. Nu blev alt ham saa skærende klart: hans Datter — beruset!

Sorg, Kærlighed, Modgang — alt hvad han havde lidt for hendes Skyld, samlede sig og blussede op i én stor Indignation. Det svulmede i hans Hjærte, saa han knap kunde holde sig oprejst.

— Forbandede Tøs! — hviskede han med bævende Stemme, stødte hendes Arme voldsomt tilbage og smækkede Døren i.

Hun vaklede; med Armene halvt løftede faldt hun langsomt bag over.

Maanens hvide Skin lagde som en Glorie om hendes lyse Hoved.

Og Sneen laa op til hendes Ansigt som en blød Haand, der klapper paa Kinden.

EINAR CHRISTIANSEN

[f. 1861. Udgivet: „Lindows Børn", Skuespil i 4 Akter (1880) — „En Egoist", Lystspil i 2 Akter (1882) — „En Audiens paa Slottet" (1884) — „Nero", Skuespil i 5 Akter (1885) — „Broder Rus", Komedie i 4 Akter (1888, 2. Oplag 1889) — „Joppe", en ung Kvindes Historie (1889) — „Generationer", Skuespil i 3 Akter (1889) — „Peter Plus", et Eventyr i 4 Akter (1890, 2. Oplag 1890) — „Folkesnak", Dramatisk Bagatel (1891) — „Letizia" (1891) — „Annette", Skuespil i 3 Akter (1893) — „Cleopatra", Opera i 3 Akter, med et Forspil (1893) — „Oluf", Opera i 4 Akter (1894) — „Hjarl", en Ungdoms Historie (1894) — „Den trekantede Hat", komisk Opera i 3 Akter (1894) — „Frøken Bodil og hendes Broder", Lystspil i 3 Akter (1895) — „Mellem Brødre", Skuespil i 4 Akter (1896) — „Mine Sange" (1896) — „Modne Mænd", Komedie i 4 Akter (1897) — „Cosmus", Drama (1897) — „Vifandaka", Opera i 3 Akter (1897, 2. Oplag 1897) — „Dyveke", tragisk Opera i 3 Akter, med et Forspil (1899) — „Skjøn Karen", Folkevise-Drama i 1 Akt (1899) — „Vikingeblod", Opera i 4 Akter (1900) — „Saul og David", Opera i 4 Akter (1902) — „Det kgl. Teater", Betænkning over mulige Ændringer i Statens Forhold til Nationalteatret (1902)].

HJARL
EN UNGDOMS HISTORIE
(2det Kapitel.)

„Bedstefaer, kan Du synge?"

„Nej, min Dreng — hvorfor?"

„Jo, for jeg vil være Spillemand, og saa kunde Du synge."

„Snak, Du skal være Jurist."

„Hvad er det?"

„Det er det Samme som Bedstefaer."

„Jeg vil hellere være Spillemand."

„Hør nu en Gang, Vigant, og hør nu godt efter. Først skal Du i en lille Skole, og saa skal Du i en stor Skole. Og saa skal Du være Student. Og saa skal Du være juridisk Candidat, og saa kan Du engang komme til at gaa i Retten ligesom Bedstefaer. Vil Du ikke gjerne gaa i Retten? Du veed nok, oppe paa Christiansborg Slot."

„Jo, det vil jeg gjerne."

„Naa ja, der kan Du selv se. — Kan Du saa gjentage for mig, hvad det var jeg sagde —? først —"

„— i en lille Skole."

„Rigtig. Og saa —?"

„— i en stor Skole."

„Godt, og saa? — Naa, tænk Dig cm. — Stu — Stu — —"

— — „dent."

„Og saa? — Ju—ri—disk — Can—di—dat."

„Can—di—dat."

„Og saa —?"

„Og saa vil jeg være Spillemand."

„Snak," det klang saa vredt, at Drengen trak op til Graad; „og saa i Retten ligesom Bedstefaer." —

Det var Assessoren og hans lille sexaarige Dattersøn, der talte sammen.

Bedstefaderen sad i sin Lænestol ved det smaarudede Vindue. En nysgjerrig Ranke af vild Vin med stærkt rødkantet Løv hang i en bred Bue ned foran den øverste Rude og kiggede ind i Stuen.

Lyset faldt sitrende og grønligt ind over den gamle Mands Ansigt og gjorde de fine, stramme Træk mere blege og stuegjemte end sædvanlig. I Haanden holdt han en

Bog, der under Samtalen med Drengen var sunket ned i hans Skjød, men som han nu efter det sidste afgjørende Punktum atter løftede op mod Lyset og tæt hen til de nærsynede Øjne. Underlæben var krænget en Smule nedad, den højre Haand laa fastklemt om Hagen, og det ene Ben vippede i smaa Sæt, slaaet hen over det andet.

Vigant, som sad i en Gyngeskammel ved hans Fødder, lurede ham Stillingen af — krængede Underlæben nedad, lagde Haanden om Hagen og slog Benene over hinanden. Forleden Dag havde nemlig det samme Kunststykke faaet Bedstefaderen til at le. Og nu, da han godt mærkede, at den Gamle var vred, nu maatte han jo se at faa ham god igjen paa en eller anden Maade.

Men Assessoren vendte Blad paa Blad uden at sende Drengen et Blik. Vigant kunde ikke engang se hans Udtryk, for Bogen var imellem.

Han ventede et Par Minutter; saa blev han træt af Stillingen, trak Benet ned og Læben op. Men Noget maatte han finde paa; den Tavshed var altfor trykkende.

„Bedstefaer," sagde han saa med tilkæmpet Kjækhed, „nu kan jeg dem allesammen."

„Hvad for nogen?"

„Billederne," sagde Vigant og pegede paa Familieportraiterne over Sofaen.

„Naa, lad mig da høre" — Assessoren lod atter Bogen synke ned paa sit Knæ.

Rap som en Hundehvalp krøb Vigant paa alle Fire op i Sofaen, stillede sig ret op og støttede sig til et af Endeskabene, der befæstede det store Meubel som et Par Taarne.

„Det er Oldefaer," sagde Drengen og gned sin lille Finger helt hvid og flad paa Glasset over et stort Lithografi,

der forestillede en gammel Mand med fintskaarne Træk, en stram Overlæbe, en bred Pande og buskede Bryn over skarpe, mønstrende Øjne.

„Det er rigtigt — det er Oldefaer," sagde Assessoren, som havde rejst sig og nu stod og holdt Vigant i hans Bluse. „Kan Du saa huske, hvad han var?"

„Han var ogsaa i Retten."

„Han var — Ju—sti—ti—arius."

Vigant gjorde et klodset Tilløb til det svære Ord, men blev stikkende i en lang S-lyd. For at slippe for yderligere Tiltale pegede han hurtigt paa et lille Daguerreotypi, der hang under Lithografiet.

„Og det er Oldemoer."

„Stop, stop! — vi er ikke færdige med Oldefaer endnu. Hvad var han mere? Naa? — Mi — —"

„Mi—nister," sagde Vigant med en uhyre Kraftanstrengelse.

„Og hvad hed han? — Naa, hvad hedder Du selv?"

„Vigant Hjarl Møller."

„Snak, din Oldefaer hed ikke Møller," snerrede Assessoren vredt; — „han hed bare Vigant Hjarl." Og han kneb den Lille i hans buttede Kind og drejede hans Ansigt om imod sig. Jo, der var nogen Lighed — navnlig i den Maade, hvorpaa Drengen trak Brynene sammen.

„Har Oldefaer ogsaa været en lille Dreng?" spurgte Vigant, da Bedstefaderens Blik begyndte at genere ham.

„Ja, og en flink Dreng, kan Du tro — saa flittig og saa artig og saa pligtopfyldende. Det maa man være, hvis man vil blive til Noget i Verden."

„Oldefaer boede hos Kongen," sagde Vigant med et henrykt Smil, stolt over sin gode Hukommelse.

„Snak, han boede ikke hos Kongen, men han kjendte

Kongen, og Kongen satte Pris paa ham — — Frederik den Syvende, forstaaer Du — i otte og fyrre."

Vigant havde atter, en Kjende utaalmodigt, vendt sig mod Væggen.

„Det er Bedstemoer" — han satte hele sin flade Haand paa et smukt, sørgmodigt Ansigt, der var indrammet i et Par mørke, fyldige Krøller — „Bedstemoer skal have et Kys," og han trykkede sin bløde, fugtige Mund mod Glasset, saa at hans Aande taagede det til.

„Hvorfor er Bedstemoer død?" spurgte han, mens han tørrede Billedet af med sit Ærme.

„Bedstemoer var altid syg," svarede Assessoren kort. — „Naa, men hvem er saa d e t?" han pegede paa en yngre Militair.

Vigant saae usikkert paa Bedstefaderen; han aabnede Munden og glemte at lukke den igjen.

Saa sagde han pludselig i en helt forandret Tone, yderst hemmelighedsfuldt.

„Bedstefaer, jeg veed Noget."

„Naa, hvad er saa d e t?"

Han klappede i Hænderne og hoppede i Sofaens Fjedre, saa at han var nær ved at vælte: „vi skal have Pandekager til Middag."

„Men D u faaer ingen, naar Du ikke kjender ham der."

Det dirrede i Vigants Mundvige. „Det er Onkel Helmuth, som faldt i Slaget ved Bov," ræmsede han fra sig i lykkelig Inspiration, — „maa jeg saa gaa ud til Line?"

Bedstefaderen kyssede ham og løftede ham ned fra Sofaen.

Line var ikke i Spisestuen. Hvad saa? Vigant stod et Par Minutter og betænkte sig. Skulde han gaa ned i Køkkenet, eller skulde han vove det alene — s k u l d e han

vove at kigge, blot kigge ind i den røde Stue? Han havde aldrig før været derinde uden i Selskab med Bedstefaderen eller en af Folkene, men han vidste ikke noget Dejligere i Verden: Billederne og de hvide Figurer og Spejlet, hvor han kunde se sig selv fra Top til Taa! — Han vilde probere.

Sagte smuttede han ud i Entréen, og derfra — — naar nu Laasen blot ikke sad saa højt, at han ikke kunde naa at dreje den om! — Nej, han kunde, han kunde akkurat, naar han stod paa Taaspidserne. Og i det Samme var Døren sprunget op, blot ved et Tryk paa Haandtaget.

Ja, der laa hele Herligheden.

Vigant lod Døren staa paa Klem og gik ind. Hvor der lugtede fint, og hvor Billederne stirrede besynderligt paa ham! Hvad var nu det for En, hende der i den lange, hvide Kjole, der saae ud, som om hun svævede —? sikken hun var svajet i Ryggen, og hvor mon hendes Hoved var blevet af?

Billedet forestillede et Vandfald i en mørk Bjergegn.

Og hende der, den lille rødmussede Pige, som laa og sov ved Siden af sin Kurv med Jordbær! — hvor kunde hun dog det? hvor var det muligt? hvorfor spiste hun ikke af dem? — Det skulde bare være ham! Men hendes Moder havde maaske forbudt hende det; og hun var sagtens en artig lille Pige, der vilde blive til Noget i Verden —!

— Uh, ham der, ham kunde han ikke lide, med de blanke, stive Øjne, med det lange, sorte Haar om de blege Kinder og med Bloddraaberne i Panden under den stikkende Krans. Men han maatte se paa ham alligevel; og jo mere han blev bange, des mere maatte han se. Han stampede i Gulvet, truede ad Billedet med sin lille knyttede Haand og løb tilsidst fra det.

God Dag, Vigant — god Dag! Det er rigtignok en fin

Bluse, Bedstefader har foræret Dig; bare Du maatte gaa med den hver Dag! — men det er ikke hver Dag, Du kommer i Ny Kongensgade. Og Støvlerne kan man ogsaa se — og sikken Du kan hoppe! een Gang til!

Han gik helt hen til Spejlet og pressede Maven mod Maven derinde.

Med Et fik han Øje paa Oldefaderens Buste henne i Krogen. Det skulde være morsomt at staa lige saa ubevægelig som den. Saa stillede han sig op med fremskudt Hage og vrede Bryn, og stirrede sig selv stivt ind i Øjnene, stirrede en hel Minut — indtil han pludselig blev bange for sin egen og Værelsets Højtidelighed og i smaa rappe Trin løb ud i Entréen igjen, uden at turde sende et Blik tilbage til denne døde, forgyldte Herlighed, der syntes ham at raabe hans Navn med klaprende Tænder uden en Lyd. —

Nu fandt han Line i Spisestuen, hvor hun dækkede Bordet. Hun var et halvgammelt, fregnet Fruentimmer med et Par stikkende Øjne og med en næsten tandløs Mund, som altid gjorde ham fugtig helt ned paa Hagen, naar hun kyssede ham. Vigant drejede og vendte sig, som han bedst kunde, for at undgaa disse besværlige Kjærtegn, men hun tog ham med Magt, og naar han skreg op og strittede imod, tyssede hun paa ham ved at sige: „nu skal Prinsen være en god Dreng, nu skal Prinsen elske gamle Line."

Dette, at blive kaldt Prinsen — det kunde han ikke staa for. Bedstefaderen var Konge, og han selv var Prins — naturligvis, saaledes skulde det være. Og alle Husets Herligheder, de var hans, og Niels var hans Tjener, og Line var hans Stuepige, og Christoffer, som løb Byærinder, var hans Bydreng, og Lotte var bare til for at lave hans Livretter. Naa ja — Line kunde jo gjerne faa sine Kys som sædvanlig, men saa skulde hun ogsaa give ham Lov

til at kigge ind i Væggeskabet, hvor alle de dyreste Skatte laa gjemte.

Ja, se bare!

Der var store fem- og sexarmede Sølvlysestager, tunge Opsatser til Blomster og Frugt og et blomstret Meissen-service med baadformede Sauceskaale og Terriner med Engle paa Laaget; der var Glas i alle Størrelser: klare Rødvinspokaler, som sang den reneste Discant, naar man knipsede til dem, og grønne og gule Smaabægre paa høje, rosetprydede Fødder; der var Kurve fulde af Sølvtøj, Sukkerskaale og Flødekander til mange Familier, og riflede Theskeer med fint ciseleret Arbejde paa Bagsiden; og der var forgyldte gammeldags Caffekopper, somme med buede Maver og snørklede Hanke, andre slanke som Cylindre med smaa Malerier paa Siderne.

Vigant kunde aldrig blive træt af at røre ved denne kongelige Taffelpragt. Han elskede at sætte den største Sukkerskaal paa sit Hoved som en Hjelm og bruge Potage-skeen som Spadserestok.

Idag, til en Afvexling, fandt han paa at rede sit Haar med to Dessertgafler. Men han havde nær af Forskrækkelse stukket sig i Øjnene med dem, da Line gjorde ham den ubehagelige Meddelelse, at han skulde have Klipfisk til Middag: Klipfisk, Cotelet og Pandekager.

„Assessoren har selv ordineret det," sagde Line, „skjønt baade Lotte og jeg bad for vores lille dejlige Susse-lam." Og saa var den tandløse Mund der igjen med sine savlende Læber.

Men Vigant havde ikke Kraft til at værge sig mod deres Angreb, saa lynslaaet var han af den forfærdelige Efterretning.

„Jeg kan ikke," sagde han, og Munden blev bred og firkantet som paa en tragisk Maske, „jeg kaster op."

Det var med Villie, at Assessoren havde forlangt Klipfisk paa Bordet den Dag, Vigant kom — for det Første fordi han selv holdt af Retten og var stolt af sin spartanske Smag, men ikke mindre fordi han ønskede at vænne Vigant af med en Last, der, naar den ikke blev kuet i sin Spire, kunde have uberegnelige Følger for hele Livet.

„Et kræsent Menneske bliver aldrig til Noget," docerede han for Drengen, da de siden efter sade sammen ved Bordet, og Vigant under Smaagylp og hyppig Vanddrikken forsøgte at nedsvælge nogle Stykker af det skrækkelige Havuhyre, der laa og svømmede paa hans Tallerken i smeltet Smør, „man maa være nøjsom, man maa overvinde sig. Først gjør man, hvad man ikke vil, saa maa man, hvad man vil; Du kan være glad, om Du hele dit Liv kan faa saa god Mad. — Jo vist saa, eet Stykke til. Du vil jo gjerne ligne Bedstefader, — naa ja — han holder meget af Klipfisk. Man bliver stærk af Klipfisk. Kræsenhed er en Rod til alt Ondt. Man maa begynde med at skole sit Legeme, ellers lærer man aldrig at skole sin Aand, skal Du vide. Se saa, der kan Du se — det smagte jo dejligt."

„Aa, det lille Skind," sagde Line i en Tone, der ikke var fri for en vis uærbødig Snerren mod Assessoren, „han er jo blevet ganske nerveus."

„Tag bort." Assessoren skubbede sin Tallerken fra sig og vendte sig til Vigant. „Du skal ikke høre efter, hvad Line siger. Her i Huset er det en Forbrydelse at være nerveus."

Alligevel sad Vigant og hixtede en Stund endnu under smaa generende Mindelser af den nedslugte Fjende. Han faldt først rigtig til Ro, da Pandekagerne kom paa Bordet. —

Efter Middagen drak Assessoren Caffe i Dagligstuen. Han sad i Sofaen og Vigant paa en højt opskruet Taburet

henne foran Claveret, hvor han med sprællende Fingre accompagnerede sin egen brægende Sang. Line laa under Instrumentet og fik hele den gamle Mahognikasse til at dure ved at trykke paa Pedalen, som Vigant ikke selv kunde naa. —

Tusmørket faldt; man tændte Gaslygten udenfor. Og i Løbet af en halv Time blev dens usikre Skin, der i Begyndelsen knap var til at skelne, skarpt og gult og laa tilsidst, gjennembrudt af Vindueskorsets spinkle Skygge, som et grelt Lys henover Sofaen, hvor Assessoren i Halvsøvne tyggede paa sin Havaneser, medens Drengen, som var krøbet op til ham, laa og sov, saa lang han var, med Hovedet paa hans Ben. Assessorens gule, aarede Haand laa let paa Vigants Haar, som han klappede med en uophørlig, men næsten umærkelig Bevægelse.

Klokken syv kom Line ind med en høj, hvid Olielampe, som hun satte paa Bordet. Den lyste knap saa meget som Lygten udenfor.

„Veed Herren, at de andre Herrer er kommen," sagde hun.

Det var Assessorens Spilleaften. Hver Lørdag saae han tre af sine Colleger i Retten hos sig til et Whistparti. De kom præcis Klokken syv, fik Klokken ni skaaret Smørrebrød, The og smaa Tvebakker og gik præcis Klokken halv elleve.

— Men Assessoren rejste sig ikke.

„I maa undskylde," sagde han, da hans Gjæster traadte ind, „men jeg vil ikke vække Fyren. Kom, skal I se."

Og de tre gamle Herrer, alle med hvide Bomulds Slips og med sorte, tætknappede Frakker, der posede lidt ud over Brystet, rykkede lydløst hver sin Lænestol hen til Sofaen og sad og saae paa Drengen med smaa beundrende Nik til Bedstefaderen.

„Nu er det ellers bedst, at Line følger ham hjem," sagde denne, da Vigant gjorde Tegn til at vaagne. „Han har været her fra Klokken to. Jeg har ikke faaet det Mindste bestilt; men Dagen er alligevel ikke spildt. Jeg maa jo gjøre Mit til at faa en nyttig Borger ud af ham."

ERINDRER DU VOR FØRSTE STUND —

(Af „Mine Sange", 1896.)

Erindrer Du vor første Stund?
— i Præstegaardens Elmelund,
hvor Vingefrøet dryssed;
der spired Sange af min Mund,
da din den havde kysset.

Og husker Du vort Sommerliv?
vor Elskovs glade Tidsfordriv,
— hver Dag hver Dag det samme!
et rosenfarvet Perspektiv
med Tusindfryd til Ramme.

Jeg husker hvert et Ord, hvert Nik,
jeg husker hvert et Kys, jeg fik,
selv om de ej kan tælles;
— den Sommer var et Øjeblik,
hvis Skjønhed aldrig ældes.

JEG HUSKER DINE KJOLER, HVER ENKELT ISÆR —

(Af „Mine Sange", 1896.)

Jeg husker dine Kjoler, hver enkelt især,
jeg tog dem jo alle i Favn.
Du bar en hvid med Blonder den Dag, jeg fik Dig kjær,
den kaldte jeg Eva ved Navn.

Jeanne d'Arc hed den mørke, der sad, som den var støbt,
om Hals, om Bryst og om Knæ.
Og Balkjolen — husker Du? — dens kyske Flor blev døbt
den kjække Charlotte Corday.

Men skjønnest af dem alle var den fordringsløse graa,
den kaldte jeg min Hustru, min Viv.
Saa tidt som Du bar den, det var, som om jeg saae
vor Fremtids det daglige Liv.

SOPHUS CLAUSSEN

[f. 1865. Udgivet: „Naturbørn", Digte (1887) — „Unge Bander", Prosafortælling med et lyrisk Forspil „Frøken Regnvejr" (1894) — „Kitty", Fortælling (1895) — „Antonius i Paris", Rejseskildring (1896) — „Valfart", Rejseskildring (1896) — „Arbejdersken", Skuespil (1898) — „Pilefløjter", Digte (1899) — „Mellem to Kyster", Prosanoveller (1899) — „Junker Firkløver (Byen)", Fortælling (1900) — „Trefoden", et aristofanisk Digt (1901) — „Mina", et Digt om Byen (1902) — „Djævlerier", Digte (1904)].

DE TO SØSTRE PAA MONTMARTRE

(CONTE CRUEL)

(Af „Antonius i Paris", 1896.)

Atter blev det Aften, Lysene tændtes. Og Vognene rullede i alle mulige Retninger over det hele Paris.

Over det hele Paris, som den Gang var næsten saa forunderligt, som det er endnu. Over det hele Paris og Montmartre! Og Montmartre var — som endnu — en eneste stor Østersbanke, hvorhen et Par Gange hver Maaned Parisere fra de andre Kvarterer, sultne Ganer, lette Hjærter, i Flokke paa to og paa tre og paa fem og paa syv søgte for at stikke portugisiske Østers til 80 Centimer Dusinet — store som Baade og fulde af Hav. Aa disse Ture, da man spiser til Aften paa Montmartre i Selskab med indfødte Børn af Paris og finder, at Værten, der udskænker Cidre fra Normandiet, bor tre Minuter fra Konen, der sælger Snegle fra Bour-

gogne, og sex Minuter fra Huset med den bedste Bordeaux og ni Minuter fra Spisestedet med Strasburger Pølserne, saa at man gennemvandrer alle Frankrigs nuværende og fortidige Provinser og drømmer en dejlig Drøm. — Men min Historie tildrog sig i fjærnere, mere enkelte Tider! fulde af Klokkespil og gammeldags Urskiver: den Gang, som der staar i Folkevisen, den smukke Barbererske tog Prinsen ved Næsen paa mer end en Maade; den Gang, i Følge en anden Folkevise, en Pige i Boulogneskoven gik og sang saa højt, at de kunde høre det over hele Paris; den Gang den misantropiske Gargantua efter en saadan Frokost i Montmartre stod op paa Toppen af Notre-Dame, vis-à-vis Ludvig den helliges Statue, og druknede Byens samlede Bestand af Mennesker og Dyr, og den Gang Møllersken paa Montmartre endnu var en ung, livsglad Enke, som gærne bad Folk, der havde spist til Aften i Kvarteret, om at blive til en Svingom i røde Mølle. Siden er hun jo bleven gift, hvad Sangen melder om:

. . . . Passé par devant
j'épous' la meunière
du moulin à vent.

Altsaa boede der i disse Tider paa det Ny Foundland, der hedder Montmartre, to Søstre, en ung og en lidt ældre, der i fælles Arv efter deres Moder havde faaet et Traktørsted, saa godt som en hel, lille Østersbanke. Stedet trak vel knap Kunder som før. Moderen havde været en stor Kone, saa tyk og bred, at det kunde berolige en sulten Mand, mens den ældste Søster, om hun saa aad Dagen igennem, ja stod op midt om Natten og nødte nogle Bidder ned, aldrig kunde blive saa fed, at man i Glæden over hendes Huld vilde glemme hendes Fornuftighed. Og den yngste, hun kunde eller vilde ikke andet end staa i en Krog

bag Sølvdisken og lukke sine Øjne op og i paa en hemmelig Maade, saa med hende gav man sig ikke i Tale, selv om man nok tænkte paa hende. Der var dog tilstrækkelig Velstand til de to. Men den ældste, som stod for det hele og var den klogere og mere forretningsdygtige, begyndte i Venlighed at pønse paa at faa Søsteren gift og blive ene paa Banken. Unge Piger, som man evig og altid tænker paa at gifte, bliver let lidt vage i Kanterne; men den hemmelige Sylvia holdt sig, midt i dette svævende, ganske rank, et Hoved højere end sin Skæbne og tillod uden Indvending Søsteren at handle med hendes Anliggender; thi det var to blide Søstre.

Af et grønt Stykke Pap paa en Pind midt i en Opdyngning af Skaller læste den forbivandrende uden for Døren, at han her kunde faa Østers, og naar han bankede paa Døren, kom den forretningsdygtige, ældste Søster ham i Møde og spurgte:

> Ønsker du friske Østers,
> Snegle og nylagret Vin,
> eller min unge Søsters
> Dejlighed fager og fin?

Saaledes gik Dagene for Søstrene paa Montmartre. Eller Gud ved, hvorledes de gik? Men i alt Fald syntes de at være gaaet saaledes hidtil — den Gang han, den fremmede Prins uden Provins, en Aften steg ned fra et Omnibustag tæt ved og blev nysgærrig efter at træde ind, thi han hørte en Stemme — Sylvias — som nynnede:

> On dit qu'il arrive ici
> Une compagnie
> Meilleure que celle-ci
> Et bien mieux choisie.
> Va-t-en voir' s'ils viennent, Jean,
> Va-t-en voir' s'ils viennent.

Prinsen, der var oprømt efter at have set saa mange Lys og Vogne paa Vejen gennem Paris, slog strax tre stærke Slag paa Døren. Og da den ældste Søster øjeblikkelig lukkede op og sagde sit vante Vers —

> Søger du friske Østers,
> Snegle og nylagret Vin
> eller min unge Søsters
> Dejlighed fager og fin?

blev han endnu mere oprømt.

„Naa, her synes jo at herske udmærkede Familieforhold," sagde han. „Jeg kan godt lide, at Søster bekymrer sig om Søsters Vel — saa føler man sig ikke mere fremmed selv i Paris, men bliver hensat til borgerlige Livsomstændigheder —"

Og derefter gav han sin Ordre:

> „Allerførst to Dusin Østers,
> Châblis ... jeg tømmer en Rhin!
> Siden din unge Søsters
> Dejlighed bedre end Vin."

Da smilte den ældste, forstandige Søster og tænkte, at den, der var saa god en Gæst, ogsaa maatte være et udmærket Parti for hendes Moders yngste Datter. Og da det var en fugtig Aften, og den fremmede baade i den ene og den anden Retning syntes at eje en i Sandhed prinselig Appetit, som jo var en Fornøjelse, dækkede hun for ham med det fineste, Huset havde, og paatog sig selv at varte ham op, var snart henne ved Disken hos Søster Sylvia, som jo ikke kunde andet end lukke Øjnene op og i paa en hemmelig Maade, og snart atter tilbage hos Gæsten, med sagte Ord, venlige Lader og ømme Blink hen i Retning af det unge Blod. Prinsen nød denne Agtværdighedens og

Søsterlighedens Luft som det allerbedste Krydderi til Maden og følte sig allerede omtrent som et Lem af Familien.

... Kvinde i dit rige, rummelige Hus, i Salen med den lune Fajanceovn og med de høje, oplyste Vinduer, du, som uantastet nyder dit Hjærtes Velhavenhed, sover i en god Samvittigheds rene Lagner og har dine Kister og Skabe fulde af Linned, hvormed du kan gøre Almisse mod en fattig — Kvinde med det fyldige, smukt ordnede Haar, med Huden naturlig hvid som din egen Skyldløshed og med de rolige Øjne, man kan se i som i et kostbart Maleri, mens du selv stirrer ud gennem Natten mod det, der er rent og straalende — Kvinde, forfriskes og røres du ikke, røres virkelig over denne velbænkede Gæst, denne hvide Dug og denne venlige, ældre Søster, som baade hjælper de blufærdige unge til rette og med sin beskyttende Nærværelse holder ethvert Skær af Tvetydighed borte fra Huset —?

Prinsen var en brav Fyr. Han havde tømt det første Glas for Sylvia og det andet af Tørstighed. Men ved det tredje var han allerede saa henrevet af denne Hjemmets Hygge, at han tømte det for Fornuftigheden — ja han bestyrkede det med en lille, frisk Ed: rent ud for Fornuftigheden, for de ældre Søstres Fornuftighed!

„Sylvia, allersomdejligste Askepot mellem Søstrene," raabte han saa og sprang fra sin Stol og lige hen til Sølvdisken. „Dine Ynder har overmandet mig, saa at jeg ikke kan modstaa dig, unge Pige. Din Alvor, der smiler, og din Lydløshed, som paa én Gang er saa fuld af Løfter og saa foruroligende — din ranke Væxt, Skuldrene, Midjen, alle disse Lemmer og Led, som ikke er runde og heller ikke netop spinkle, ikke for bøjede og dog ingenlunde altfor lige. Jeg har studset, jo mere jeg tænkte over dette forunderlige, saa jeg til sidst knapt ved, om du er den Fé Poesien eller

en anden Hex, paa hvilken man ikke kan stole. Men din tilforladelige Søster (hun er af dem, jeg hidtil har paaskønnet altfor lidt) beroliger mig med Hensyn til din kristelige og ærlige Oprindelse. Hendes Fornuftighed, som — jeg ser det nu — kun er Slægtsfølelse og blid Retsindighed i en anden Form, er mig den fuldeste Borgen, Sikkerhed og Garanti for din Troværdighed, saa at jeg tør kysse dig, Askepot, uden Frygt for at skære Læberne itu som paa et skaaret Glas. Jeg bejler, Jomfru Sylvia, jeg bejler."

Den ældste Søster smilte og saa til, som om hun selv havde skrevet det hele Skuespil og nu lod det opføre. Og hun hviskede opmuntrende til Sylvia:

„Det er en rig Englænder. Kunde han dog blive her og dele sit Guld med os!"

Prinsen var selv saa ildfuld i sin Fremfærd, at Sylvia sødt maatte smile.

„Som Prinsen vil?" sagde denne faamælte og foruroligende Pige.

Og saa lo hun igen, fordi han stormende omfavnede hende og raabte:

„En Brudevogn! Det er Aften i Paris, Lysene flammer. Og Droskerne kører i alle mulige Retninger over den hele Stad. Vi vil ikke vente længer."

Der var nu en Haand, som blidt rykkede Prinsen i Ærmet og en lidt dadlende Stemme, som fraraadede ham Hastværk. Det var den ældste Søster, der til Prinsens Forundring lagde sig imellem med en Mine som den, Sagen allermest kom ved; Sagen var jo slet ikke ordnet endnu, paastod hun, og i hendes Ansigt stod at læse om titusende opdukkende Vanskeligheder, som hun (hvis det var muligt) vilde gøre sit yderste for at rydde af Vejen.

„Der maa skrives Kontrakt," sagde hun.

„Kontrakt!" Prinsen studsede.

Ja, — smilte den ældste — der maatte sættes noget ud for Sylvia. Det unge Blod tænker kun paa sin Glæde, naturligvis. Men naar saadan en Udlænding kommer løbende lige herind i Landet og vil vente at kunne faa en god, fransk Pige, ikke sandt, saa maa han sikre hende (han kan jo være væk i Morgen den Dag), at hun ikke staar der med tomme Hænder og falder sin Familie til Byrde.

Dernæst var der Skadesløshed. Den ældste og milde Søster forlangte ti Slags Skadesløshed.

„Smukke, kære Prins, det er min gode, eneste Søster, og det falder mig saa ondt at undvære hendes Bistand ... men du holder mig vel skadesløs?"

„Ja," sagde den fremmede.

Den ældste gik og puslede omkring Sølvdisken og om Sylvia, som hun hvert Øjeblik trak til Side for at give Raad. Saa kom hun tilbage med Hovedet ømt paa skraa:

„Smukke, kære Prins, se hvor yndigt jeg har pyntet hende med Blomster, skønt det slet ikke er Aarstiden ... Hyacinter er saa dyre. Men du holder mig vel skadesløs?"

Prinsen lovede at betale Blomsterne.

„— og for min gode Mening med Blomsterne" — indskød hun — „Du holder mig vel skadesløs?"

Prinsen betalte for den gode Mening og for al den anden Fortæring, og saa var Vognen for Døren. Prinsen sprang utaalmodig ind. Men endnu paa Vogntrinet holdt den ældste sin unge Søster tilbage og hviskede:

„Aa kunde han dog blot bevæges til at blive her, saa vilde vi lettere faa Guldet fra ham."

„Hvorom taler I?" spurgte Prinsen.

Men Svigerinden svarede med stor Venlighed:

„Ak, vi taler om, at det gør mig saa ondt at skilles fra min lille Søster. Bliv her i Montmartre hos min Søster og

nærved mig. Smukke Prins, du skal ikke fortryde det." Og der blinkede noget sødt og sælsomt i den ældstes Øje.

„Nej." Prinsen rynkede Brynene.

Det var et uendeligt Hviskeri.

„Husk nu paa, at du nøje gør, som jeg har sagt dig, Sylvia. Aa kunde jeg blot rejse med og vejlede dig med at dreje Guldet fra ham."

„Hvorom hvisker I?"

„Kære, smukke Prins, jeg vil gaa jer begge til Haande. Tag mig med!"

„Kusk, kør for den Lede!"

Nu slap den ældste Søster den unge.

„Kære, smukke Prins, nu kører min Søster bort til sit Bryllup, mens jeg bliver her bedrøvet og ene. Giv mig i alt Fald til et Par Sølvspænder, saa jeg kan gaa i Møllen og danse ... Nu Hjærtens Tak, du velsignede Prins, lev vel, vær god mod min lille Søster. Sylvia, husk mine Formaninger, vær god mod Prinsen." Men hemmelig hviskede hun: „Ikke et Kys, før du har Guldet! ikke et Kys, Sylvia!"

Naa, Bruden er i Vognen, Vogndøren lukket. Tiop—tiop—tiop—tiop pjasker Hestens Hove paa den vaade Gade. Den tiloversblevne Søster lukkede sin Østersbanke, købte Sølvspænder til sine Sko og gik i Møllen for at danse.

Der er det, at næppe er det Vinter, saa bliver det Foraar igen i Paris. Tiop—tiop—tiop—tiop lød Hovslagene. Skønt Natten var sort og fugtig, kun plettet af sparsomme Lygter, hvor Prinsen kørte med sin nyvundne Brud, mærkede han af en vis Muldjordslugt alle Vegne Vaaren, Befrielsen. Og saa var der det, at næppe var Vogndøren smækket i for Sylvia, før denne hemmelighedsfulde tænkte lige saa lidt paa Formaninger og ligevægtige Søstre som

Foraarsbækken paa den Sne og Is fra i Fjor. Tiop—tiop—tiop—tiop klappede Hestehovene derude gennem Fugtigheden. Der sang vel ingen Fugle i Parc Monceau. Men tænk at føre Foraaret med i sin Vogn, et Foraar fra Montmartre, bort fra alle de Gasflammer, Spejle og Sølvdiske, igennem det milde, muldne Mørke, helt ud til en redelig og uforstyrret Udkant af Staden. Raske Hovslag, uendelige Avenuer. Det er, som om en Kongedatter har dækket den brede og lige Chaussé med sit lange, udslagne Haar — et Sejerstog! Den unge Søster med sine hemmelige, lukkede Øjne hænger ved hans Hjærte. Han kysser hendes Pande, og den foruroligende Pige rækker ham ogsaa sin Mund. Han løser for hendes Skulder og kysser den; og den foruroligende Pige er uden Svig, da han ogsaa kysser hendes Barm. Det er Fuldkommenheden. Derude i Mørket, hvor de kører frem, falder, viger alle Grænser. (Tænk Overraskelsen hos en Mand, som hidtil gik i en Have, hvor Frugterne var efterlignede og sad fast paa Træerne, men som nu pludselig, idet han rækker Armen op mod en Gren, beholder Frugten i Haanden, og det er en stor og saftig Blodappelsin. Dette er Fuldkommenhed.) Prinsen kyssede da sin udvalgte, som var stilfærdig og smykket med bleggule Hyacinter. Og hun kyssede ham endda meget mere. — Som de jo nu begge havde Lov til.

I en fjærn Krog af Paris, uoverstigelig langt borte, i en Gade, hvis venlige Ensomhed gør to Menneskebørn endnu mere fortrolige, bragte han hende under Tag i et lille Hus, hvor der var godt at bo og morsomt at være og mere at se, end hun den Aften havde Øjne til. Og saa varede Fuldkommenheden videre til Hanegal.

Vi kan alle for en smuk Prins glemme vor Søsters Raad nogle Timer. Og altsaa galede Hanen, før den skønne Sylvia med store, mørke og vaagne Øjne begyndte at tage

nærmere Kending af Stedet, hvor hun var, og af sine forsømte Pligter. Hanen galede, og Erindringen om givne Løfter blev des mere levende, jo tryggere hun havde sovet fra dem, saa det var den unge Kone ganske umuligt at tænke paa noget andet. Hun syntes næsten, at hun hørte sin ældre Søsters Gnaveri i Montmartre, og før hun vidste af det, ruskede hun sin sovende Mand.

„Hvad er der, Askepot?"

„Aa jeg tænker paa min gode Søster, som længes efter mig, og som ikke bliver rolig, før hun har set mig. Jeg tror, jeg vil staa op og løbe til Montmartre."

Det lød saa kraftigt, som havde hun allerede iført sig Skønhedens Flitter og Baand og var paa Vej med det længste Ben foran.

„Din Søster er jo ogsaa min Søster," svarede Prinsen, søvnig som en Melsæk. „Elskede, slaa dig til Taals."

Og saa søvnig var han, at der strax paakom hans unge Kone en lille Gaben, og hun lagde atter Øret til Puden.

„Men saa lover du mig, at vi begge tager derhen i Aften. Prins."

„Alt hvad du vil ... i Karet med fire Heste!"

Aftenen efter Brylluppet kørte altsaa Prinsen og hans Brud hjem til Montmartre for at besøge den tiloversblevne Søster. De fandt hos hende et Selskab sjældne og lystige Gæster, hvoraf hver havde mindst to Bestillinger: en Maler, som kunde trykke paa Sten, en Digter, som havde Raad til at forære sin elskede en ny Kjole, endvidere to Digterhustruer eller Modeller, paaklædte som merovingiske Dronninger, og en Magiker, som i al Hemmelighed var Apoteker om Dagen, og som betalte, hvad de andre vilde spise og drikke. Gæsterne var godt kendte med Huset; saa snart Fru Sylvia viste sig paa Tærskelen med sin Prins,

udstødte de et Genkendelsens Udraab af Hjærtets Glæde og vilde alle trykke den unge nygifte i Haanden.

„Se til den lille! er hun ikke sød?" (Voilà la petite, n'est-ce pas qu'elle est gentille, dis-donc?) sagde de alle baade Mænd og Kvinder, og saa lo de højt og fornøjet.

Men den ældste Søster kyssede sin Svoger paa begge Kinder, hyggede om ham og satte sig ofte nærved ham, stilfærdig som for at antyde, at hun var en lykkelig Svigerinde, ja hvem ved: maaske kunde have været lykkelig ogsaa som Brud!

Saa holdt de nygifte Fest sammen med Selskabet, og man drak og sang Visen om de sjældne Gæster (Va-t-en voir' s'il viennent, Jean).

> Man siger, der er nær
> en Skare sjældne Gæster,
> langt bedre end de her
> og udsøgt af en Mester.
> Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
> Gaa dog og se, om de kommer!
>
> En Bretagner, som ej drak,
> et Guds Ord fra Picardiet,
> en Normanner uden Snak,
> en Gascogner, som hakker i 'et.
> Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
> Gaa dog og se, om de kommer!
>
> En Domprovst, som kastede Vrag
> paa Druernes mørke Oktober,
> en Digter, som Ros gjorde spag,
> en Musiker, som var sober.
> Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
> Gaa dog og se, om de kommer!
>
> En Nonne fra Longchamps,
> (Venus ej skønnere fostred),

som fri paa den aabne Vang
brænder endnu efter Klostret.
Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
Gaa dog og se, om de kommer!

En Ægteviv og Ægtepér,
hvis Troskab ej har Mage:
hun finder kun hos ham Plaser,
han kysser kun sin Drage.
Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
Gaa dog og se, om de kommer!

Den ældste Søster havde ført den unge bort til en Krog og talte hemmeligt med hende og smilte paa Afstand til Prinsen.

„Naa, fandt du saa Guldet?" hviskede den ældste. „Fortæl, fortæl! Eller har du glemt, hvad jeg paabød dig?"

„Jeg har ingen Ting glemt," smilte den unge Søster. „Du sagde: det er en rig Englænder; naar du har sørget for, at han sover godt, da læg din Haand under hans Hovedgærde og føl efter hans Guld; saa snart du finder det, staa op og flygt og bring mig det. — Du ser, jeg husker godt. Men for det første holdt Prinsen hele Natten begge mine Hænder som en rigtig Prins sin rigtige Prinsesse, og desuden ... tro ikke, at jeg var bange for at fjærne Guldet, aldeles ikke! ... men hvad jeg slet ikke kunde bringe mig over var det, at naar jeg skulde flygte, maatte jeg ogsaa flytte mig selv."

„Du er et Tossehoved, lille Søster, som kun tænker paa Letsindighed, og som aldrig lærer noget ordentligt. For det første har du jo kysset Prinsen (hvad har du vel for det?). Og for det andet er du sovet fra din Pligt. Du ved, jeg har aldrig kunnet fordrage det Syvsoveri ... Har Prinsen Guldet med?"

„Hele to Poser fulde," smilte den unge Søster. „Hvorfor skænder du paa mig? Jeg bringer ham jo til dig, som jeg lovede at gøre, hvis det andet skulde slaa fejl ... Saa prøv du din Lykke!"

„Søster, lille Søster, læg da Mærke til mine Ord og forsøg denne Gang at handle fornuftigere. Hvis du kan hjælpe mig med at faa Halsen drejet om paa denne fremmede, til hvem jeg har solgt dig, og som du bringer mig tilbage baade købt og solgt, da vil du faa en evig Berømmelse som en Judith fra Montmartre. Se, hvor hans Øjne lyser paa dig. Da jeg i Aftes bad ham blive her hos dig og nærved mig og fik Afslag, tænkte jeg: vi venter lidt; naar Familiens Vin først er steget ham til Hovedet, drikker han Bærmen med. Og da — naar han efter Familiens Rakel tager ogsaa dens Lea — er hans Time visselig slaaet. Søster, lille Søster, nu ingen Sentimentalitet. Se jeg vil opofre mig, for at vor Slægt kan vinde denne rige Englænders Guld. Naar han, saaledes overlistet, sover dybt og drømmer, at han er en Hane, der har to Høns i Kurven, da holder du blidt begge hans Hænder, som han i Nat holdt dine, og jeg træder til og skærer Halsen over paa ham. Er det aftalt?"

Da rejste den unge Søster sig med en vis Kulde og svarede:

„Ja kan du faa ham til alt det, du der siger, skal jeg ogsaa staa dig bi!"

Imidlertid sang Selskabet paa det sidste Vers:

Og til vor Opbyggelse
kommer der en Monacus
udi Kødets Fristelse
stærk som Sankt Antonius.
Gaa ud og se, om de kommer, Hans!
Gaa dog og se, om de kommer!

Hvorefter man tog Afsked og lod Søsteren og de nygifte alene tilbage.

Nu er der at fortælle, hvorledes den ældre Søster opofrede sig for Familiens Skyld, bragte Prinsen mere Vin at drikke og satte sig tæt hen hos ham med ømme Lader, medens Bruden — den unge Søster — rolig blev siddende paa den anden Side af Bordet og saa til.

„Kære, smukke Prins," sagde den ældste, mens der lyste noget sødt og sælsomt i hendes Øje, „bliv her i Aften i Montmartre, hos min Søster og nærved mig!"

Prinsen lukkede Øjnene vidt op, fornam den sære Kuldegysning, som gennemløber én, naar det umulige, det altfor utænkelige med ét bliver muligt.

„Lea efter Rakel!" sagde han og glemte at drikke.

Og da han kun saa to rolige, blidt opmuntrende Ansigter, er det sket, at han livsalig løftede sit Glas, at han, rørt over alt det gode, han havde fundet i Familien, endog fik Søsteren kær, skønt hun var ældre, at han, beruset af Vinen, ikke modstod Bærmen, og at han efter sit Bryllup med Skønheden ogsaa drømte, at Fornuftigheden havde et hvidt Bryst. Han skottede vel til sin Brud; men hun sad uden mindste Mine af at berøres eller være krænket, stolt som en Judith fra Montmartre.

„Jeg vil altid blive hos Søstrene paa Montmartre," sagde han.

Men det skete ikke. — Alle Kvinder kan vel for en smuk Prins glemme deres Søsters Raad, men hvis de opdager, at han ikke er Prins (og ingen er altid Prins) ... da bøder han for Brøde.

Søstrene stængede Dørene under Smil, fulgte ham begge til Brudekamret under sælsomme Smil. Der lukkede de sig inde med Prinsen ... begge ... (thi de havde ham begge

saa kær) og tilstod ham med smilende Taalmodighed alle hans sidste Ønsker.

Omgivet af to saa elskværdige Søstre, der smilte og intet Øjeblik gav Grund til Mistænksomhed, laa Prinsen blødt og sov omsider trygt som en Hane, der har to Høns i Kurven.

Men den ældste Søster rejste sig, greb en skarp Kniv, og skjult bag et Gardin ventede hun paa Øjeblikket.

„Nu Mod, lille Søster, lille, søde Søster," sagde hun. „Hold hans Hænder og luk hans Mund med Kys, saa vil han ikke skrige. Kun ingen Vaklen.

„Hvorfor skulde jeg vakle?" smilte den unge, hvide Søster. „Jeg har solgt dig min Hane. Saa kan du gærne slagte ham."

Og det dejlige, halvnøgne Barn trykkede lempeligt begge hans Hænder ned med sine egne og bed hans Læber til Blods, mens Søsteren snittede ham i Struben.

GRAVE

(Af „Djævlerier", Digte, 1904.)

> Der findes Asner, som vil have,
> at Nattergale med en Sæk
> hver Morgen skal til Mølle trave.
> Jeg kalder denne Fordring fræk,
> da ingen Nattergal forlanger,
> at noget Asen bliver Sanger.
> (Efter Bürger, se tilforn.)

Og før vi ved af det, er det forbi,
alt Livets livsalige Djævleri ...

Paa Kirkepladsen St. Clara,
hvor et Par Elme hælde,
der ligger Carl Michael Bellmann
og har ikke mer at fortælle.
Akademiet har rejst ham
en Sten, den største i Haven,
hvorunder Carl Michael Bellmann
er ... altsaa ... begraven.

Her hviler nu Stockholms Digter
maaske og befinder sig vel.
Den tæt tiltrampede Jordbund
ernærer end ikke en Nælde.
Naar Nabogyderne gjalder
af Sværm og af Sange ved Kvæld,
da ryster kun Elmenes Kroner
skæmtende med deres Bjælde.

Og jeg har set et Under
ved Graven en Sommernat:
et Pigebarn kyssed Medaljen,
som Akademiet har sat.
Halvt lod hun sig løfte, halvt klatred
hun op paa den kolde Sten,
mens fyrige Ungersvende
holdt fast ved Mamsellens Ben.
Der drak hun fra Sanggudens Læbe
en Rus, som var dobbelt sød,
fordi hun selv var saa ildfuld,
hans iskolde Mund saa død.

Hvor hviler en Digter vel bedre
end mellem sine egne ...

paa den snævre Plads ved St. Clara,
hvor Livet er nær alle Vegne —?
Man smuldrer allertryggest
i Fædrelandets Skød.
Der gør man de største Undere
— efter sin Død.

Og Elmen begyndte at smælde
og hviske og svinge sin Bjælde,
som vilde den gøre bekendt:
„I Aften har Bellmann omsider
sit rette Monoment."

Hvem var hun? En Datter af Ulla?
hvis Uskyld (en skøn Ruin)
var styrtet ... maaske i Aften,
til Valdhorn og Violin —?

De fleste er bange for Graven,
men hun tog Døden med Trumf —
hun var som et Billed paa Livets
evige unge Triumf.

* * *

Jeg dvælede længe ved Stenen
den lyse Stockholmernat
og husked en anden Digter,
den kække, landflygtige Heine,
som fjærnt fra de tyske Alkover
og hjemlig dryppende Regne
et Sted paa Montmartre sover
saa fornemt og dybt forladt.

Der saa jeg en Gang den Ligsten,
hvorunder han lagdes ned,
en Sten, hvis taalmodige Flade
var strakt paa den vandrette Led,
som skulde den lave Tavle
forraade med spøgefuld Viden,
at det, man med Flid holder nede,
des bedre vil staa imod Tiden.

Men ingen nordtysk Pige
kan over hans Gravsted sprede
sit fattige Knippe Violer,
en blid og beskeden Resede.
Ak Vejen er lang — saa lang,
de tyske Blomster vil falme.
Maaske vil en Kejserinde
dog sende sin Digter en Palme
og dø for en Snigmorders Dolk
som Tak fra det skønsomme Folk.
Og dette er just i sin Orden;
thi han lo ad de Bjørne i Norden,
og med Spøg holdt han Mismodet nede
og spared ikke Ømhed og Vrede,
Og som der er ingen Retfærdighed til
af højere Art end i Handel og Spil,
hvor det gælder, at 2 plus 2 er 4,
det er Daarskab at spille paa Lire,
og „kom os ej nær med dine Harper,
her slaas vi som de røveriske Karper,"
og „der gives paa Jord ej Suveræner,
vi har hver vore egne smaa Domæner"
(Journalister, Pietister og Hyæner)
„det gælder kun at regne med Tabellen

— med den lille — ellers gaar du strax i Fælden",
saa blev Heinrich Heine jævnet med Jorden,
og han ler endnu af Bjørnene i Norden.

... Han var fra sin Ungdom en Mester,
hvis Navn blev kastet fra Hav til Hav
som en drivende Palmestamme,
som Maanesølv eller Rav.

BERTEL ELMGAARD

[f. 1861. Udgivet: „Tøbrud", Fortællinger og Friluftsstudier (1883) — „Stille Egne", Fortællinger og Skitser (1885) — „Hjemstavns-Billeder fra Jylland i Sommeren 1885—87" (1888) — „Under Straatag", smaa Landsbyhistorier (1891) — „I Marken", Fortællinger og Studier (1894) — „Sommer i By", smaa Landsbybilleder (1896) — „Skattegraveren" (1898)].

SKOLEMESTEREN

(Af „Stille Egne", Fortællinger og Skitser, 1885.)

Hede var der, fattig, regnsort Lyng i vide Flader, saa langt Øjet rakte. Timevis kunde man gaa her, og bestandig havde man den samme Haabløshedens triste Farve at stirre paa. Forgæves vilde man lede efter en Haandfuld kvægende grønt, efter et Par Revlingeris eller en Tyttebærbusk, der var kun Lyng, kort, graa Lyng med blaahvide Mosstænk iblandt.

Her var lige ensomt Vinter og Sommer; man mødte ingen, hørte ingen. Paa de sandede Rester af en Vej saas kun trippende Spor af de smaa Hedefaar, der lydløst gik og puslede om i Lyngen. Traf man stundum et Vandløb, rislede det dybt nede mellem Lyng og Mos med en sær hulkende Lyd som af rindende Blod. Og Luften, der laa tung herover, syntes aldrig at have bølget under Raab,

Larm eller Sang, saa gennemaandet den var af knugende Stilhed.

Man blev mod i Hu ved at strejfe om her.

Sørgmodige Tanker om Livets Intethed rejste sig fra den mørke triste Slette og strømmede ind over Sindet, halvglemte Syner af fattig Lykke og ensom Savn kom og blev staaende, slet ikke vilde, men saa underlig vemodigt og bange.

Træt og misstemt saa man sig omkring, aa, ikke andet end Hede, nær ved i smaa tætte Buske, hvor man saa Vinden fjerlet hoppe om, langt borte i vide ensomme Flader — og oven over kunde der saa staa en Himmel med lavt drivende Regnskyer. Man kom uvilkaarlig paa den Idé, at her altid maatte være Graavejr, og spurgte for Alvor ved sig selv: mon Solen nogen Sinde har skinnet her, en Fugl flagret op fra sin Rede, en menneskelig Tanke dukket frem ...?

Og saa bedst som det var, kunde en Tone dirrende fin som fra en gammel Sølvklokke, bryde Stilheden, og oppe i den graa Luft saas to hurtig vippende Smaavinger, medens langt inde paa Heden en skinnende hvid Mur med sort Tag over pludselig lyste den fremmede i Møde.

Var der en fremmed, studsede han altid, og der kom et varmende Skær i hans Blik. Naar han naaede Huset, der laa saa klart og hvidt midt i alt det mørke, kunde han atter studse ved at høre Sang der inde, saa muntert stigende, saa liflig blød som Fuglens udenfor, eller han kunde se henved en Snes Børn, Drenge og Piger i graa, lappede Klæder stimle ud af Døren og i travl, fornøjelig Gang sprede sig over Heden for i smaa Klynger paa to, tre Stykker at forsvinde under en Bakke eller i en Hulning.

Thi Huset, som laa der saa frit for alle Vinde og synede lyst ud over Heden, var ikke det eneste der i Egnen. Hist

og her; hvor der var Læ under en Skraaning, laa flere, lutter smaa, næsten firkantede Vaaninger, sorte som selve Heden, for Taget var af Lyng, og Væggene overalt fra Sokkel til Tagskæg beklædte med Hedetørv.

En Gang havde Hedens fattige Børn set en ganske lille Smule skævt til det rummelige, hvidkalkede Hus der oppe, men en Vinterdag fik de alle paa en Vis Lod og Del deri, og nu var det deres Stolthed — maaske den eneste de havde.

Naar den fremmede havde set dette, og han havde talt med en af de fattige Mænd eller Koner, der stilfærdig gik og slog Lyng eller syslede i Kaalgaarden, eller han ogsaa havde set en graaskægget Mand paa et Træben komme ud af Huset der oppe, sladrende og leende, med de to sidste Børn ved Haanden — saa glemte han altid for en Stund sit melankolske Spørgsmaal om Solen og det andet.

Og Folkene fortalte ikke ugærne, hvorledes det gik til, at de fik en Skole og en Skolemester — ja somme Tider var der halvvejs en Kirke — her ude i denne halvglemte Hedekrog.

Thi det havde ikke altid været, som det nu var. Før havde Børnene over en Mil til Skole, og de gamle omtrent to til Kirke. Man kom sjælden nogen af Stederne om Vinteren. Men i de raa, kolde Efteraarsmorgener saas Børnene, Drenge og Piger, indhyllede i alle de store og smaa Tørklæder, der var til at opdrive, at trippe afsted ind over Heden. Søvnen sad dem i Øjenvipperne, den vaade Lyng piskede dem op ad Benene, og hos de mindste iblandt dem brød Taarerne løs, naar de løftede Blikket ud over den sorte, uendelige Hede, de skulde igennem, og de saa tillige tænkte paa Moder, der gik ene der hjemme, paa Kakkelovnen og den varme Seng.

Og Moderen stod i Husdøren, endnu kun halvt i Klæ-

derne, og saa sine Unger trimle afsted der nede i Lyngen, indtil de blev mindre og mindre og til sidst blev helt borte, og hvor hun om Dagen gik og stod, saa hun de smaa forknytte Ansigter og den lange triste Vej for sig. Saa om Aftenen kom de, nogle grædende og klynkende, fordi de havde slaaet sig, alle tykke og blaa af Kulde og med Frost i Hænder og Fødder.

Endnu mere lang og træls var Vejen til Kirken. Der gik lange Tider imellem, at Folk her ude fra kom der, men stundum blev Ensomheden dem for trykkende, de fik Trang til at se andre Mennesker, og saa i det aarle Gry saa man et Par Husmænd i tykke, blaa Vadmelsklæder, der farvede af paa Hænderne, og kønrøgsværtede Træsko stampe afsted; medens deres Koner kom en Snes Skridt bag efter, indhyllede i de samme Tørklæder, som Børnene brugte til Hverdags, og med en gammel mishandlet Salmebog i Haanden.

Det var tunge, triste Tider, som Folk her ude endnu tænkte paa med et Suk. Ikke saaledes at de slet ikke besøgte Guds Hus nu, men siden de havde faaet Skole og Forsamlingssted oppe i det hvide Hus, paakom dem aldrig denne uafviselige Trang til at gaa i Kirke, til at se andre Mennesker som før, og Daab og Altergang kunde opsættes til Sommertiden.

— Det var en Vinterdag med sviende Frost og dryssende Sne, at han var kommen, Skolemesteren, Manden med Træbenet. Med en Lirekasse paa Hjul kom han stolprende ind gennem Heden og saa alt det sorte efterhaanden forvandle sig til blændende hvidt. Men i en heldig Stund havde han faaet Øje paa det hvide Hus, og mod det stilede han sit Køretøj, paaskyndet af en stærk indre Drift, der rigtignok mindre gjaldt kunstneriske Præstationer og Interesser end rent materielle Ting saasom Mad og Drikke.

Men Dagen veg, og et hvirvlende, fygende Snehav spærrede aldeles Udsigten. Manden satte sig ned paa en Lyngknold formodentlig for i Ro at undersøge, hvor omtrent han befandt sig. Det var ved et rent Held, han fik det at vide, og at han i det hele fik mere at vide i denne Verden, thi paa et hængende Haar nær var den næste bleven Genstand for hans Orientering.

Det kom ikke saa vidt. Ma' Knuds, en ældre, brav Kone, netop Ejerinden af det hvide Hus, kom forbi og fandt ham saa hensunken i en Slags hemmelige Drømmerier, for hvilke hun vidste, at vi alle tidlig eller sent faar en farlig Tilbøjelighed, at det krævede et formeligt Krafttag af hendes solide Næver, før han kunde bekvemme sig til at vende tilbage til den Virkelighed, der for ham betegnedes blandt andet ved et Træben, en Lirekasse og et Sæt Klæder, som noget nær var de ringeste selv her ude paa Heden.

Da han imidlertid hverken kunde støtte eller staa, løste Ma' Knuds resolut en af sine mange Uldklokker og svøbte den om ham, medens hun løb ned til sin Nabo Kræn Smed, der fulgte med hende tilbage. Ved forenede Anstrængelser fik de nu Invaliden bragt hjem til Ma' Knuds, og medens han — stadig under Paavirkning af den korte Drømmetilstand i Lyngen — fablede om gode Mennesker og et Leje i Faarestien eller paa Loftet, blev han puttet ned i Enkekonens bedste Seng.

Derpaa kogte hun Øl til ham og varmede en Teglsten, som han fik under Fødderne.

Da han næste Dag vaagnede op i Konens tykke Ulddyner, mindedes han sin korte Hvilestund i Heden som en blid Vederkvægelse, og da han havde ligget lidt og lyttet til Vinterstormens Hylen omkring Huset og Snefnuggenes Svirren mod Ruden, ønskede han i sit stille Sind, at han ikke var bleven afbrudt i sin Lur der ude. Aabenlyst be-

gyndte han at snakke om de Fordele, det i saa Fald havde været baade for ham og Kommunen; man havde sparet Kiste med Tilbehør, endvidere Ligvogn; Begravelsen havde ogsaa omtrent besørget sig selv, og dette burde ikke lades ude af Betragtning, da det nu i Frosttiden var vanskeligt at komme i Jorden.

Ma' Knuds sunde rødmussede Ansigt var to Gange vendt imod ham, medens han fremsatte sine Overvejelser, men hun lod for Resten ikke det mindste overrasket. Hun kendte sin Hede, kanske ogsaa de Tanker, den saa let lokkede frem.

„Nu er det nok bedst, du faar din Øllebrød," sagde hun ganske sindig; „bliv kun i Sengen, du har godt af at hvile Lemmerne ud."

Manden spiste og kastede imens sky Blik til Vejret udenfor, som stedse rasede vildere.

„Med Forlov," sagde Konen, „hvem er du ellers?"

„Jeg hedder Ole, Ole Hansen, af Stilling er jeg Invalid," lød Svaret.

„Hvor er du fra?"

„Ingensteds; jeg er saa hjemløs som Jerusalems Skomager; naar jeg rejser mig om Morgenen, ved jeg ikke, hvor jeg skal lægge mine Ben om Aftenen."

„Ja, nu kommer du da til at blive her i Dag," sagde Ma' Knuds, „for i det Guds Vejr kan en da ikke jage en Hund ud."

Trods Sammenligningen følte Ole sig lettere om Hjærtet, end han havde været længe. Den trivelige, føre Huskone, der smilte saa smaat og talte besindigt, medens hun syslede ved Ovnen og Maden, antog i hans Øjne lidt efter lidt et moderligt Anstrøg, skønt han vel omtrent var paa Alder med hende. Men Ole, der var bleven gammel i

Logiser og paa Landeveje, følte sig altid i et underordnet Forhold til Folk med Hus og Hjem.

Ole var — som han havde sagt — Invalid. Havde man udspurgt ham nøjere, havde han oplyst, at han var et Vrag. Det troede han fuldt og fast, og han laa just og tænkte dels paa det, dels paa en hel Del andet, som for Resten stod i Forbindelse dermed.

Han huskede sig selv som en fattig Husmandsdreng i Skolen, hvor han læste, regnede og skrev, saa der gik Ry af ham over hele Sognet. Han skulde holdes frem, sagde man. — Ja, til en Møggreb og en Svenskharve, svarede hans Fader, Husmanden. Han gik med sin Fader i Skoven og Mergelgravene, det gik sædvanlig trøgt med Arbejdet, men en Gang imellem kunde han tage fat og rykke og slide i Sav og Skovl, som vilde han fra sine tunge Kaar vriste Guldet til at komme frem for.

Hans Ry fra Skolen naaede helt op paa Herregaarden, hvor der levede en gammel Kammerherreinde. Hun gav ham en Dag Løfte om at tage sig af ham, hvis han vilde være Præst. Det vilde Ole nok, for Sagen var, at han kom til Vejrs, og en Prædikestol var altid noget. Men desuagtet gik der flere af hans bedste Ungdomsaar hen i Tilløb og Vaklen, halv Lediggang, før hendes Naade rakte ham en hjælpende Haand.

Han fik fine Klæder, kom til Studeringerne, ja mere end det, han kom til Middag paa Herregaarden i Ferierne, holdt Taler og skrev Sange til Ære for hendes Naade. Kun et Øjebliks Vægring saa lærte han alle Buk og alle underdanige Tiltaleformer, thi hans Sind var let og letnemt.

Da kom Krigen. Han bød sig til som frivillig, og da han atter fremstillede sig for sin Velgørerinde, var det paa et Træben. Nu kunde han ikke blive Præst, og hendes Naades velgørende Midler var nu en Gang for alle et theo-

logisk Fond — han kunde gaa. Det var et haardt Slag for Knøsen med de higende Tanker, der alt havde fundet sig hjemme ved Middagstaler og i fine Omgivelser.

Saa kom der atter en Tid med Tilløb til alle Haande, han levede mest i Byerne, der faldt man rigtignok lettest, men der fik man ogsaa lettest Hold i Livet paa ny. Og han faldt; det gik fra Tilløb til Fald, hver Gang dybere — og da han endelig brød af, kunde han kun samle Stumperne om en Lirekasse, og med den og sin Foragt for sig selv var han nu skyllet op i den ensomme Hedekrog.

Og her nødte Vejret og Ma' Knuds ham til at blive baade den Dag og de følgende Dage. Der var et knygende Snefog og en bidende hvas Frostvind. Ole krøb sammen ved Ovnen med en bitterlig tung Følelse af at være tilovers, ja helt i Vejen for andre. Den gode Ma' Knuds strammede sit venligste Humør op for at sætte lidt Mod og Munterhed i ham, men alt prællede af mod Oles Sørgmodighed.

Ma' Knuds kunde knap tro sine egne Øjne, da hun en Dag kom ind og fandt ham siddende med Smil og Fortælling hos sine to Børn, en Dreng og en Pige. Og da hun saa nøjere til, havde de Tavle og Regnebøger fremme.

Ma' Knuds studsede og satte et tvivlende Ansigt op, medens hun listede omkring i Stuen, og hun studsede endnu mere, da hun saa dem lægge Regnebøgerne til Side og tage fat paa Skrivning, men efterhaanden blev Tvivlen mindre, og Respekten for den fremmede større.

Han saa en hel Del mere vindende ud end ellers. Smilet og Forklaringen til de smaa livnede op i hans haarde, graaskæggede Ansigt. Han pludrede og lo med dem, viste dem smaa Kunststykker iblandt og rettede, hvad de skrev. Da Ma' Knuds hørte dem sagkyndigt drøfte Brøksregning, Kommafejl, Bogstavering og sligt, greb hun sig selv i en tavs, stirrende Beundring.

„Forstaar han sig ogsaa paa den Slags Ting?" spurgte hun med et Nik til Skrivebøgerne.

Aa ja. Saa fortalte han, at han en Gang skulde have været Student og Præst.

Ma' Knuds Respekt for sin Gæst steg kendeligt.

„Ja, jeg forstaar mig nu aldrig en Gryssen paa det," sogde hun halvt sukkende, „men to derfor vilde en jo gærne, at Børnene lærte lidt. Kan han tage sig lidt af dem, — og det kan han vel, er han præstelærd — saa kan det trænges, for om Vinteren er der Maaneder imellem, at de ser Skolen.

Ole sad halvt forlegen og rømmede sig. Han vilde gærne hjælpe til, mens han var her.

Ja, han kunde jo da blive, til den værste Vinter var forbi; hun skulde nok sørge for, at der kom flere Børn.

„Saadan en Tingest smider vel heller ikke videre af sig?" føjede hun til og saa hen til Lirekassen.

„Nej, det er et Hundeliv," indrømmede Liremanden.

Næste Dag bragte Ma' Knuds flere Nabobørn hjem til sit, næste Dag endnu flere. Husets største Rum blev varmet op og forvandlet til Skolestue og af den flinke Ma' Knuds fuldstændig stillet til Oles og Børnenes Raadighed. I en Haandevending kom en virkelig Skole i Gang. Den begyndte uden Plan, halvt i Spøg, halvt for Tidskort, men efterhaanden fandt Spøg og Alvor hver sin Plads, der kom flere Børn og flere Fag, en vis Orden klarede sig over det hele, og i Løbet af en Uge var det til en rigtig alvorlig Skoledag, at alle de Smaabørn skyndte sig, man om Morgenen saa trippe ud fra de smaa forknytte Huse, der stod og duvede under Lyngbakkerne.

Den graaskæggede Mand blev saa ængstelig som en ung Debutant, naar han i Førstningen saa de smaa Rollinger travlt hoppe ind over Bænken, og Rækken af blus-

røde, tindrende Børneansigter tættes ned langs Bordets Sider. Og alle disse Ansigter stod forventningsfuldt spørgende vendt mod ham.

Det laa saa langt, saa uendelig langt borte, det han skulde have frem; det var nemlig Minder, hvorpaa han maatte bygge sin Undervisning, og et helt langt Tidsrum i sit Liv maatte han springe over som en øde Mark for at naa til Kilden, hvor de gode Minder sprang. Saa kom det ogsaa alt, Regning og Sproglære fra hans Studereaar, Bibelhistorien og Danmarkshistorien fra hans Drengeaar, og det hele gik saa fornøjeligt, som hverken han eller Børnene nogen Sinde havde drømt om, at en Skole kunde gaa.

Ole begyndte i disse Dage at føle sig som et nyttigt Menneske, ligesom den Gang han stod hos sin Fader med Økse eller Skovl; men ikke des mindre havde han Skrupler; de stak frem som smaa uforskammet drillende Nissehuer, især naar han havde nydt af Ma' Knuds sunde Kost, eller naar han fra en Krog var Vidne til hendes Omhu for at stoppe hans Klæder og forsyne ham med rent Linned og tørre Strømper. Men Ma' Knuds var en letsindigere Skabning, end man skulde have ventet at finde i denne Hedekrog; hun lagde ikke den ringeste Vægt paa rene Skjorter og Strømper og bad blot Ole om at tænke paa Skolen, for Beboerne var enige om at lade den gaa hele Vinteren i det mindste — hvis han da ikke var ked af den.

Det var Ole ikke. Han følte sig, som sagt, som et bedre og nyttigere Menneske, og det var ham en sand Rædsel, naar Tanken om Lirekassen grinte ham i Møde mellem alle de rødkindede Børneansigter.

Efterhaanden fik Ma' Knuds Ole til at meddele lidt om hans tidligere Forhold, og naar hun om Eftermiddagen gjorde et Smut hen til Naboerne, kunde hun altid fortælle

et og andet om Skolemesteren, der saa kært var kommen dumpende ned til dem, og om hans Skolehold, som hun ikke noksom kunde rose. Hvor hun kom omkring og krammede ud med sine Nyheder, sad Folkene, lyttende med stor Deltagelse, og snakkede saa smaat om, at de nok kunde have Lyst til at tage Skolemesteren nærmere i Øjesyn.

En Dag da Ma' Knuds med sin Bindehose var listet ind i Skolen i Bibelhistorietimen, sagde hun til Ole: „Hør, Ole, da du nu saadan er halvt præstelærd, kunde du saa ikke sige et Par Ord til os gamle, jeg mener saadan fortælle og udlægge et eller andet ... Vi sidder jo her og er næsten lige saa ildefarne som Børnene, for vi kommer jo hverken til Kirke eller Forsamling, hvor vi kan faa en Bett' at høre ... Vi har nu tænkt, at du kanskesens kunde have noget at fortælle os, du har jo da lært noget og altid set dig en Del om i Verden, og hvad har vi andre vel?"

Det blev saa Bestemmelsen, at næste Søndag Aften skulde Beboerne samles i Ma' Knuds Skolestue.

I Mellemtiden satte hun Mod i Ole, hos hvem hun nok mærkede, at Ængstelse og Kejtethed lurede.

Ole tog ogsaa Mod til sig. Han overvejede Situationen og fandt, at det gjaldt om at gøre Indtryk, første Gang man saadan traadte op for en Forsamling; og han troede ogsaa nok, han kunde føje sine Ord smukt, naar han fandt et passende Emne. Og medens han sad og tænkte, fik han mere Mod paa et rigtigt Foredrag, maaske lidt af gammelt Overmod var med.

Han mindedes, at han en Gang i sine Studereaar havde talt ved en Folkefest, som Kammerherreinden aarlig lod afholde i sin Skov; han havde talt for Kongen og Fædrelandet eller saadan noget og høstet rigt Bifald ikke blot af Bønderne og Daglejerne, men da især af Kammerherre-

inden og alle hendes fornemme Gæster. De mange smigrende Ord huskede han endnu, og Hurraraabene.

Hvad om han begyndte med den Tale, han troede nok, han ogsaa huskede det meste af den. Det havde jo været en af hans faa Triumfer i Livet.

Søndag Aften kom, og Ma' Knuds Skolestue var fejet saa ren og hvid, at det var en Lyst. Stole og Bænke var sat til rette, to Lys brændte paa Bordet, og i Ovnen brummede Hedetørven og Ilden deres gamle hyggelige Melodi.

Og saa kom de, Mænd og Kvinder der ude fra Hedehusene, nogle saa gamle og krogede, at de maatte stavre sig frem baade ved Krykke og Stok, andre unge og lidt mere ranke, men alle bar de Fattigdommens Mærker i de grove Uldklæder med Skindlapper og i de tunge, strængtvemodige Ansigter.

Langsomt og med en vis Ærbødighed havde de nærmet sig det hvidkalkede Hus, der laa saa frit og trygt i Vejr og Vind, og med virkelig Ærefrygt listede de ind over Tærsklen og tog besindig Plads i Ma' Knuds pyntelige Stue.

Og Ole mødte med sin vel studerede Tale, som han en Gang havde faaet Ros for af Kammerherreinden og mange flere. Han var sikker paa, den maatte gøre Lykke.

Og medens de gamle og unge Ansigter, røde, vejrbidte, skjoldede Ansigter stirrede ham forventningsfuldt i Møde, begyndte han sin Tale. Han dvælede ved vort lille Lands velsignede Frugtbarhed, vor fredelige Hygge i Modsætning til de store Verdensbyers Ufred og Elendighed, han priste det skønne Baand, der omslyngede alle Samfundsklasser, og som siden Oldtidens Dage havde bestaaet mellem Fyrste og Folk. Det var en Tale om Naturskønhed og Kongedyd og højbaarent dansk Heltemod, der gik gennem Ild og Kugleregn, naar Fanen kaldte.

I Begyndelsen saa Mændene til hinanden, nu og da

med en Grimace, der skulde ligne et Smil, saa rømmede de sig, tog en frisk Skraa og sad for Resten og saa paa Ilden, paa Lyset og paa Loftet eller ned paa deres Træskostøvler, medens Talen vedblev at dryppe ned over dem.

Mod Slutningen blev Ole en Smule forlegen, thi Virkningen sporedes aldeles ikke. Da han omsider tav, var Stuen som lydløs; nogle sad med en egen lun Trækning ved Mundvigene, Kvinderne saa lidt fortrædelige ud, og en gammel Mor sov. Der blev ikke sagt stort, de fleste bød Godnat i al mulig Stilhed og listede bort.

Den eneste, der sagde noget, var Ma' Knuds.

„Du forstaar ikke rigtig Smaafolk, Ole; — ellers kan Meningen jo være grumme god," sagde hun.

Disse Ord mødte en Tvivl, der var dukket op i Oles Sind, og Tvivlen fik Næring. Han forstod, at det var et Nederlag paa den Tale, som Kammerherreinden havde rost, og laa og grundede paa Sagen det meste af Natten. Desuden tænkte han ogsaa paa en hel Del mere, og efterhaanden ordnede Talen, Kammerherreinden og alle hendes fine Gæster sig hen som noget for sig, og Ole tænkte paa sin fattige Fader, der vilde beholdt ham ved Daglejerarbejdet, og han tænkte videre paa, hvad han havde oplevet fra den første Gang, han holdt Talen, til den Dag han sad ude i Lyngen med Ma' Knuds Uldklokke om Hovedet, ja lige til sidste Gang, han holdt Talen, og han kom til det Resultat, at der i hele Talen ikke var et Ord, en Tanke, som havde Rod enten i hans ellers Folkenes Liv — Usandhed det hele.

Han undrede paa, at gamle Drømmerier og gammel Forfængelighed endnu havde Magt til saaledes at lokke ham, et Vrag som han ellers var; men sandt var det.

Et Par Dage efter sagde han til Ma' Knuds, at han

næste Søndag gærne vilde tale igen og meget bede Naboerne komme sammen. Hun lovede at faa dem til det.

Han vilde holde en ny Tale. Han vilde vinde Menneskene, som han havde vundet deres Børn, disse Mennesker, hos hvem han fandt noget af det forkrøblede, der prægede ham selv — men hvorledes?

Han søgte ud i Heden for at tænke over sin Tale. Og medens han nu vandrede om i dens store Ensomhed, Ansigt til Ansigt med dens vinterlig mørke Strænghed, holdt d e n en lille Tale til ham. Ved denne Tale spirede noget frem i hans Sind, som fyldte det paa en egen varm, fortrøstningsfuld Maade: Vilje til Sandhed og Forstaaelse af de fattige Husmænds Liv her ude.

Næste Søndag Aften varede det lidt længe, før Skolestuen fyldtes, men omsider blev Stole og Bænke besatte. Da Ole tog Sæde, saa han, at alle havde trukket sig længere tilbage i Stuen, saa der var bleven en rum Plads mellem ham og Tilhørerne.

Det var om sit eget Liv, af sin egen Erfaring, han talte, ikke ordnet som et Foredrag, men i ligefrem, jævn Tale. Det var om Hverdagskummer og menneskelig Svaghed, om Haab og Skuffelse, Minder fra Livet i Krigen, i Byerne og paa Landevejen, tunge Minder om Uret og Nød, om Kamp og Fald, om Arbejdets Trøst. Der blev mindre — meget mindre af Dyd og Tapperhed end før, men der bankede et varmt, sitrende Menneskehjærte bag Ordene, og Sandheden slyngede sine fine Baand gennem Minderne.

Da Ole sluttede med et gammelt Salmevers, sad Folkene sammenrykkede og pressede tæt op imod ham. Alles Ansigter var bevægede og lyttende rettede mod hans, i fleres Øjne glinsede en Taare. Saa rejste de sig langsomt, Mænd og Kvinder, og rakte ham en for en Haanden til et inderligt Tryk.

„Du hører alligevel os til her ude," sagde en af Mændene, „saadan vilde vi tale, hvis nogen af os kunde tale."

„Ja, vi har tænkt saa smaat paa, om vi ikke kan beholde dig," sagde en anden.

„Den Skole har længe staaet i Hovedet paa os," tilføjede en tredje.

En Stund talte ingen; alle saa tavs og dog talende paa hverandre.

Saa blev Ma' Knuds brede, runde Skikkelse skubbet frem i Kredsen, og hun var saaledes i al mulig Korthed udnævnt til Ordfører.

„Ja, som Lavst Nørbæk sa'e," tog hun Ordet, „saa vilde vi gærne beholde dig, Ole. Det Landstrygerliv med Lirekassen er der jo ikke svær Stads ved, og vi tror nok, vi kan bruge dig baade for os og Børnenes Skyld. Den Skole har vi tænkt paa længe, men Sognet gør ingen Ting, inden vi selv tager Haand i Hanke ... Nu giver jeg Husly og Skolebrændsel og en Del af Kosten, de andre enes om Resten og lidt Skillinger til Klæder og Tobak og saadan. Vi kommer nok ud af det; maaske Sogneraadet siden skyder lidt til ... Naa, hvad siger du saa?"

Ole gik glad og taknemmelig ind paa Forslaget og humpede helt bevæget omkring paa sit Træben, i det han forsikrede, at han skulde gøre sin Flid baade i Skolen og uden for samme.

„Ja, nu kender vi jo hinanden," sagde Lavst Nørbæk.

Da Folkene søgte hjem, skinnede Fuldmaanen ned paa Heden. De gav sig god Tid i det smukke lyse Vejr og gik næsten som Børnene om Dagen: dukkende sig i Smaagrupper, fortroligt snakkende om de Ting, som en slig stille Aftentime kunde lokke frem mellem gode Naboer. En varm, trohjærtet Stemning fulgte dem fra det kønne hvide Hus, som de fra nu af alle ønskede godt over.

— Saaledes fik de fattige Hedeboer deres Skole, og saaledes fandt de deres Skolemester. Og nu ligger Huset, deres bedste Stolthed, der oppe paa den aabne, vindfri Slette, lysende med sin hvide Mur vidt ud over Heden — som en klar og venlig Tanke.

GUSTAV ESMANN

[f. 1860. Udgivet: „Gammel Gjæld", to Noveller (1885) — „I Stiftelsen", Skuespil i 1 Akt (1886) — „Pebersvende", Lystspil i 1 Akt (1886) — „Den kære Familie", Lystspil i 3 Akter (1892) — „Magdalene", Skuespil i 4 Akter (1893) — „Den store Maskerade", Skuespil i 5 Akter (1895) — „Theatret", Skuespil i 4 Akter (1897) — „Det gamle Hjem", Lystspil i 3 Akter (1899) — „Alexander den store", Lystspil i 5 Akter (1900) — „Livet er —!" Fortællinger (1904)].

GRETE

(**Af „Livet er —!" Fortællinger, 1904.**)

Hvor det altsammen nu er fjærnt og længe siden. At man virkelig har levet saa mange Aar paa Jorden. Disse Erindringer har fulgt mig lige fra jeg begyndte at skønne, tænke og huske. De har svævet over mig, hvor jeg gik og stod, siden jeg var lille. Venligt er de dalet ned til mig i ensomme Timer, dukket smilende og trøstende frem i bedrøvede Øjeblikke. Hvor smaa og almindelige de end maa forekomme, for mig har de dog dannet Baggrunden for hele mit følgende Liv. Gang paa Gang har jeg kaldt dem til mig, ladet dem gentage, hvad de allerede saa ofte havde fortalt mig, læsket mig ved dem, som ved Drag af min Oprindelses-Kilde.

Grete hed min Barnepige, den eneste jeg har haft. Hun kom til mine Forældres Hus, da jeg var sex Uger, som et

ganske ungt Blod og blev hos mig og mine Søskende i samfulde fjorten Aar, til hun var en halvgammel Pige. Som et trofast Husdyr, paalidelig, venlig og taalmodig, gav hun sin bedste Ungdom hen til en Flok fremmede Unger. Modtog med Glæde og Ømhed hver ny lille, der kom til, og græd sine Taarer med over dem, der gik bort.

Vi holdt af hende med Børns sorgløse Egenkærlighed, fordi vi følte, at hun nyttede og beskyttede os, at hun var der kun for vor Skyld, for at klæde os af og paa, bade, made og lufte os og passe, vi ikke kom noget til. Men hun legede ikke med os og blev aldrig vor Kammerat og fortrolige. Hun holdt paa Myndigheden og sit Ansvar, og vi lystrede hende mere end vore Forældre, fordi vi frygtede den kolde Glans i hendes graablaa Øjne og den haardnakkede Tavshed om hendes smalt sammensluttede Læber, hvormed hun, ubarmhjærtig overfor alle bedende Spørgsmaal og snedige Tilnærmelser, straffede os, naar vi havde været uartige.

Nu lever hun som gammel Kone i en lille jysk Provinsby, og jeg har ikke sét hende i de snart 30 Aar, der er gaaet, siden jeg var nede og sige Farvel til hende paa Nyborg Banegaard, da hun rejste til sit Bryllup, som hun Aar efter Aar havde opsat for vor Skyld. Opløst i Graad trak hun mig Gang paa Gang ind til sig. Jeg var jo den ældste, den hun først var kommet til. Med mig tog hun Afsked med fjorten Aars Troskab og Opofrelse, og jeg halvvoxne Dreng skammede mig for Folk, der stod omkring os, over hendes Kys.

Hvis jeg saa hende igen, vilde jeg sagtens ikke kunne kende hende, men hendes Træk fra den Gang husker jeg tidligst og klarest af alle de Ansigter, der omgav min Barndom. Hun var en Hedebopige og gik med Landsbydragten al den Tid, hun var hos os. Hendes fint skaarne, fint fregnede Ansigt med det glatte, brune Haar dybt ned over

Tindingerne, omsluttedes af den gyldentpuldede Hue med hvidt Kantlin og brede Hagebaand af højrødt Atlask. Over den sorte Kjole med Fløjlsbredden bar hun et hvidt, knipplingsbesat Forklæde med stor Sløjfe bagpaa; dertil hedebosyet Krave og Manchetter og blanke, udskaarne Sko. Et pynteligt hvidt Lommetørklæde holdt hun sammenlagt i Haanden. Med det blev vore Næser og Øjne tørret, grundigt, om ikke altid lige blidt.

Sammen med Grete oplevede jeg alle de Begivenheder, jeg kan huske fra mine tidligste Barndomsaar. Hun holdt mig i Blusen, da jeg stod i Vindueskarmen og saa paa Frederik den 7des Ligtog, som i den graa Decemberdag drog forbi ad Vesterbrogade paa Vejen til Roskilde. Jeg saa Hestgarden med dragne Pallasker og Flor om Kyrasserne, og Kongens hvide Vallak „Perle", der blev trukket med i Toget. Grete fortalte mig, at Perle skulde skydes efter Begravelsen, for at ingen skulde ride paa den efter Kongen, og dette gjorde dybest Indtryk paa mig af hele Højtideligheden.

Kort Tid efter vaagnede jeg sent om Aftenen i Barnekamret, hvor min Søster og jeg laa i vore smaa Senge; der lød Støj og Stemmer i Huset. Jeg hørte tunge Trin i Gangen og min Faders korte Befalinger til Soldaterne, som bar hans Kufferter ned. Lidt efter kom han selv hurtigt gennem Stuen med Pels over Uniformen. Han gik ind i det næste Værelse, hvor min Moder laa til Sengs med min lille nyfødte Broder i Vuggen ved sin Side, og trak Døren til efter sig. Jeg hørte dem længe hivske derinde og min Moders grædende Stemme. Saa kom han ind til os, bøjede sig over vore Senge, kyssede os heftigt og gik. Entrédøren smældede. Der blev paa en Gang saa underligt stille. Natlampen brændte, jeg hørte stadig min Moders sukkende Graad. En Følelse af Forladthed og Uhygge greb paa en

Gang min Søster og mig. Vi rejste os begge paa Knæ i Sengen, kastede os ind til hinanden og græd højt. Saa kom Grete stille ind, lagde os og dækkede os til, satte sig hos os, sang lidt for os og fik os snart til at falde i Søvn.

Hele den følgende Vinter kom der sortklædte Damer og besøgte min Moder i hendes Dagligstue. De tog lange, tæt skrevne Breve op af Lommen og læste højt med bristende Stemmer. Lommetørklædet var aldrig ude af deres Hænder. Ved Afskeden omfavnede de min Moder længe og trak Sløret tæt for Ansigtet, naar de gik. Ordene „de faldne", „de saarede", „Prøjserne", Navne som Dannevirke, Slesvig, Dybbøl trængte sig efterhaanden frem i min Bevidsthed, saa jeg selv begyndte at bruge dem i mine Lege, eller paa vore Spaseréture, hvor jeg ustanseligt spurgte, mens jeg smaatravende holdt Grete i Skørtet, spurgte hende, hvad de besød. Og Grete fortalte mig, mens hun agtpaagivende skød Barnevognen frem ad Fortovet, at min Fader var i Krigen for at slaas med Prøjserne, der vilde tage Slesvig fra os. — Hvad var Slesvig?

— Det er jo ovre hos Onkel Sigvard, hvor Du var i Sommer. Kan Du ikke huske?

— Jo, men hvem er saa Prøjserne?

— Det er de Mænd dér med Pikkelhuerne, sagde Grete og viste mig Krigsbillederne fra Illustreret Tidende i en Boghandlers Vindu. Saa forstod jeg udmærket det hele. Hvis Prøjserne tog Slesvig fra os, kom vi aldrig mere over og besøgte Onkel Sigvard. Derfor var min Fader ovre og slaas.

Men da Foraaret kom, gik jeg mellem Grete og Kokkepigen, den tykke, brunøjede Marie, med Mad til de saarede paa Frederiksberg Slot. Hver af Pigerne bar en stor tildækket Blikspand fuld af varm Suppe. Jeg husker, da vi

fra Solskinnet paa Pladsen udenfor Søndermarken drejede ind i den kølige, hvidkalkede Slotsport, hvor Skridtene gav Genlyd og en ensom Humlebi højtideligt summede. De mange Trapper, vi arbejdede os op ad, og tilsidst den store Sal, hvor jeg nysgerrigt stod i Døren og kiggede ind paa de lange Rækker blege, skæggede Ansigter, der laa i Sengene med underligt klare Øjne. Men da jeg saa op paa Pigerne, stod de hver med sin Spand og græd i deres Forklæder, saa Taarerne flød dem ned ad Kinderne.

Saa sluttedes Freden, og Soldaterne kom hjem. Om Bordet i vor Spisestue samlede min Fader sine Kammerater fra Felten. Solbrændte og frejdige, overvundne, men ikke kuede sang de med stolte Røster om Aarøes flyvende Korps. Min Moder smilede. Vi Børn gik fra Favn til Favn. Og Grete gled stille ud og ind med Glassene. Grete med de hvide og røde Baand.

Næste Aar fulgte hun mig første Gang i Skole, fulgte og hentede mig hver Dag, til jeg kunde finde Vejen alene. Jeg begyndte nu at føle mig større. Fik ogsaa Lov til at lege i Gaarden paa egen Haand, ja til at smutte tværs over Gaden og samle Kastanier langs et Stykke Plankeværk udenfor en Have. Jeg begyndte ogsaa at samle nye Indtryk og gøre mig Regnskab. Studsede for første Gang ved den sødlige brændte Cikorielugt, der den Dag i Dag svæver over det yderste Vesterbro, fulgte med Interesse Anlæget af den første Sporvognslinje til Frederiksberg, saa Jernporten blive revet ned og skottede nysgerrig og lokket til Alhambras gyldne og brogede Maurerkupler, der skinnede mellem Træerne i Alléen. Jeg saa min Fødeby voxe og strække sig udenfor Voldene. De sidste Tredsers blegtsmilende, atterhaabende, rekonvalescentagtige Kjøbenhavn.

Saa blev min Fader forflyttet til en jysk Garnison og med ét Slag hele min Synsverden omvæltet. Hvilken For-

andring i et Barneliv fra Vesterbro og Frederiksberg til den gamle Herregaard, Asmildkloster, lige udenfor Viborg, hvor vi kom til at bo. I Stedet for Omnibusserne og Trommesalen, Stalde fulde af Heste og Køer, som jeg kunde gaa hen til, røre ved, ride paa og trække til Vands. I Stedet for Søndermarken og Alléen, en Have udstrakt som en Park, der igen skraanede ned i en Skov, og ved Foden af Skoven, Søen, fra hvis modsatte Bred Viborg By malerisk løftede sig med Domkirkens gamle Taarne. En Baggrund af Historie, en ny Himmel. Og udenfor Gaardens Klosterkirke og Bygninger, Lader, Møddinger og Stakke: Markerne med Kæmpehøje og Mergelgrave, en Aa med Sluser og Enge, en harpixduftende Plantage og tilsidst Heden, den jyske Rygs sorte, brune, violette og gyldenrøde Banker.

Hvilken Marv i alt dette for en otteaarigs Øjne og Hjærne. Hvormeget lærte jeg ikke i disse Aar, hvor jeg levede mellem Dyr og Planter, den største Velsignelse for et Barn. Jeg blev fortrolig med Naturen. Som en lille Maaler indsugede jeg Vejrets, Dagens, Aarstidens og Landskabets Stemninger. Jeg saa Dyr parre sig, komme frem af Ægget eller af Moders Liv, blive dræbt. Dræbte selv, efterstræbte, lurede. Smagte paa Frugter, Spirer og Grøde. Et lille Menneske, der gjorde sig Jorden underdanig. En lille Frihedsdyrker, der gik egne Veje. Jeg brød mig nu sjældent om at spørge og hadede at blive spurgt, elskede kun selv at lede mig frem, henrykt ved at skelne og opdage. Jeg gennemgik hin den tidlige selvstændige Iagttagelses frugtbare og trodsige Udvikling, som ingen Opdragelse faar Bugt med. Hin lykkelige Indøvelse af Hukommelse, Instinkt og Skarpsindighed, som ingen senere Kundskab, Forklaring eller Erfaring kan veje op.

— Fra Grete var jeg jo omtrent gledet væk. Allerede paa Rejsen kom jeg ligesom udenfor hendes Vinger. Vi

sejlede fra Kjøbenhavn til Aarhus. Vejret var sommerligt, Søen stille. Men Grete satte sig, saa snart hun kom om Bord, paa Bønders Vis hen med Ryggen mod Maskinruffet, hvor der lugtede værst af Olje og Røg, med Hovedet indbundet i Tørklæder, og begyndte strax at lide og kaste op. Hendes syge, røde Øjne fulgte mig hjælpeløst, mens jeg løb omkring og gjorde Bekendtskab med Søfolk og Rejsende, var rask og følte mig overlegen. —

Nu, mens hun deltog i Udpakning og Indflytning, befæstede jeg snedigt min Uafhængighed. Her paa Gaarden behøvede jeg jo heller ikke hendes Opsigt. Karlene blev mine Venner og Beskyttere. Hos dem levede jeg i Stalden og kørte med dem i Marken, blev kun hentet ind til Maaltiderne, og naar jeg skulde i Seng.

Jeg husker den første Søndag, da vi havde striglet, vandet og fejet, stod vi alle paa Række op ad Vognporten og nød Hvilen. Karlene glinsede paa Hals og Ører efter Sæbevasken, havde rene Skjorteærmer, frisk Halm i Træskoene og Stadspiben i Munden. Gennem den aabne Stalddør lød Hestenes fredelige Gumlen og Staldkarlen Per Gabriels brægende Stemme. Han sad foran sin opslaaede Kiste med det mærkelige „Himmelbrev" klistret fast indvendig paa Laaget og læste højt for sig selv af Testamentet. Jeg holdt min Ven Mathis i Haanden.

Saa kom Grete paa sine blanke Sko trippende over Stenbroen hen imod os for at kalde mig ind til Frokost. I Frastand, i det blændende Solskin, straalede hun med Sløjfer og Farver som den nydeligste Dukke. Karlene stirrede og strakte Hals, det var første Gang, de saa hende i hendes Glans. Og jeg løb hende i Møde med Mathis og gjorde dem bekendt med hinanden. Saa tog hun min anden Haand, og vi fulgtes alle tre tilbage mod Herskabshuset. Jeg gik imellem dem. De talte om mig. Grete spurgte om

jeg var artig, Mathis sagde, jeg var en rask Dreng, og han skulde nok passe paa mig. Jeg var stolt over at have bragt dem sammen.

Men næste Søndag havde Forkarlen, den lange Kræsten, faaet fat paa mig og klemte min Haand saa fast i sin store Næve, at jeg ikke kunde slippe. Han havde ogsaa trakteret mig med en Smørbasse fra Brødkonen, og da Grete kom, traadte han frem med mig og fulgte os til Dørs. Jeg vendte mig om efter Mathis. Han smilte nok saa lystigt. Og saadan blev det Skik hver Søndag, at Mathis og Kræsten skiftedes til Turen og begge to gjorde Haneben til Grete og mig.

Mathis var dog min rigtige Æbleven. Han var en smidig, zigeuneragtig Knøs med kaffebrune Øjne, hvide Tænder, tyndt sort Dun paa Hagen og tykke Krøller ved Ørerne. Han var uforknyt til at prale, og naar jeg sad hos ham paa Agebrættet og fik Lov til at holde Tømmerne, mens vi skrumplede hen ad Markvejene, bedaarede han mig med de pragtfuldeste Løgne. Hestene, vi kørte med, en brun og en sort, kaldte han Dragonen og Ulanen. De havde begge været med i Krigen. Dragonen havde han selv redet paa, men Ulanen havde han taget fra en østrigsk Kaptejn, som han havde slaaet ihjel. Per Gabriel, den gamle kloge Staldkarl, der gik med Briller og blæste Klarinet om Aftenen, lo smørret, da jeg kom til ham med Historien. Han troede ellers, Forpagteren havde købt begge Bæsterne paa Auktion ved Regimentet i Randers, og Mathis havde aldrig været i Krig. Men Mathis viste mig den indbrændte Krone paa Dragonens Hals og Dobbeltørnen paa Ulanens Laar. Og da Dragonen fik et tykt Bagben og maatte staa med det i mange Dage, omviklet med Halmsimer, fortalte Mathis mig, at det var efter et Stik, den østrigske Kaptejn havde givet den under Kampen med sin Sabel, og hvert Aar

paa samme Tid svulmede Bagbenet op. Saa maatte jeg jo tro Mathis.

Han pralede ogsaa af sine Kræfter og sit Mod. Fortalte hvordan han havde grebet en undvegen Tugthusfange ude mellem Hedebakkerne og en anden Gang taget en gal Tyr ved Hornene og vredet dens Hoved om. Men en Middag ovre i Stalden saa jeg lange Kræsten tage Mathis i begge Buxelinninger og verfe ham som en Bold hen paa et Knippe Halm, der laa i en tom Baas. Mathis fløj op, bleg og rasende, snappede en Høtyv og vilde gaa løs. Jeg skreg, et Par af de andre Karle sprang imellem. Saa satte Mathis rolig Høtyven hen og smilede paa sin sædvanlige sorgløse Maade, som det hele havde været Spøg. Og da vi bagefter kørte i Marken, fortalte han mig, at lange Kræsten gik og var gnaven, fordi han havde faaet Tvillinger med en Pige nede fra Møllen. Den ene var ovenikøbet pukkelrygget. Det var det, han havde drillet ham med. Men havde det været Alvor, skulde han nok have tumlet den Bondeknold. Historien fortalte jeg Grete, da hun om Aftenen klædte mig af, som det var blevet Vane, at jeg hver Aften berettede hende alt, hvad jeg oplevede mellem Karlene, især om Kræsten og Mathis.

Ved Rughøsten fik Grete Lov at gaa med i Marken. Hun kiltrede Skørtet op, tog Træsko paa og satte et stort hvidt „Solsæt" paa Hovedet. Hun var Høstpige hos Mathis og mig, bandt Neg og kørte med paa Læsset. Den strænge, dameagtige Grete var som forvandlet. Landsbypigen fra hendes tidligste Ungdom kom op i hende. Hun lo og sang paa Toppen af det gyngende Læs, kildrede Mathis med Straa i Nakken og vældede mig om i Halmen. Jeg kendte hende ikke igen. Men lange Kræsten saa ikke mere til den Side, vi gik.

Den Lørdag, Rugen saa var i Hus, fik Høstfolkene som

Belønning en lille Dans. Hver Karl indbød sin Hjælperske, Mathis naturligvis Grete og mig. Jeg fik Lov til at overvære Aabningen af Ballet og stod i et Hjørne af den med Løv og Georginer pyntede Lo og saa Parrene dreje sindigt rundt i Støvet og det matte Lygteskær til gamle Per Gabriels hjærteskærende Klarinet. De tunge Karle i Vadmel og Transtøvler med Piben hængende i de ubevægelige Ansigter klemte Pigerne, der dansede med tæt nedslagne Øjne. Kun Mathis var der Fart i. Han havde en broget Vest og et kulørt Silkeklæde om Halsen. Han sprang og trampede, viste sine hvide Tænder og svingede Grete, saa de højrøde Nakkebaand fløj. Saa var det Sengetid, og jeg blev hentet. Jeg vidste ikke, det var sidste Gang, jeg saa min Ven.

Da jeg Søndag Formiddag kom over i Stalden, var han borte, og af gamle Per Gabriel fik jeg at vide, hvad der var foregaaet. Hen paa Natten, da Punschen virkede, var der blevet Klammeri om Grete mellem Kræsten og Mathis. Historien om Pigen fra Møllen var kommet op, og den forholdt sig nok ikke rigtig som Mathis havde fortalt. Saa var Grete flygtet hjem, mens Karlene gik løs paa hinanden, Mathis havde trukket Kniv, og Forvalteren havde jaget ham paa Porten. Tidligt om Morgenen havde han faaet sin Løn, pakket sin Kiste og var rejst uden at sige Farvel. Da jeg kom ind, sad Grete paa sit Kammer og græd.

Hun græd hver Dag i lang Tid og hørte intet fra Mathis. Først en Søndag mange Uger efter bragte Brødkonen det Rygte, at han ogsaa var blevet jaget fra sin ny Plads paa en Gaard nogle Mil borte. Men det nænnede jeg ikke at fortælle Grete, og vi talte aldrig om ham mere. Ogsaa for mig var Sommer, Ferie og Glæde for denne Gang forbi. Det gik mig daarligt i Skolen, jeg kom ned i Klassen og blev holdt borte fra Stalden. Der var heller ikke rigtig morsomt mere. En svær Husmand havde afløst Mathis,

og midt under Efteraarspløjningen svulmede Dragonens Bagben op igen, og den maatte skydes. Det blev tidligt mørkt og regnede næsten bestandigt. Alting var snavset, uhyggeligt og sørgmodigt. Hver Morgen, før jeg gik i Skole, løb jeg ned i den taagede, øde Have og kastede med Sten og Kæppe efter to Pærer, der sad tilbage i Toppen af det store Kejserindetræ. Jeg ramte dem aldrig, men en Dag, det havde blæst, laa de begge paa Jorden, raadne og uspiselige.

Saa blev det pludselig skingrende Vinter. Isen lagde sig alentyk paa Viborg Sø, og Bønderne kørte over med Vogne og Slæder. Hver Nat frøs det flere og flere Grader, tilsidst saa mange, at min Broder og jeg ikke maatte gaa i Skole. Vi legede inde, skrantede, fik Levertran, og stirrede tungsindigt gennem de frosne Ruder ud paa Kragerne, der flokkede sig og søgte Varme paa den snedækte, svagt dampende Mødding. Hele Gaarden laa knuget og død. Men en Dag hen mod Jul skræmmedes alle Sind op af Dvalen. Det hed sig, at en Tyv havde skjult sig i en af Længerne.

Der var sket Indbrud og stjaalet Fødevarer nogle Nætter i Træk i Landsbyen tætved, men da Bønderne havde sluppet Lænkehundene løse, var Tyverierne holdt op. Nu vilde Gaardens bedste Ko pludselig ikke give Mælk, og Malkepigen mente sikkert, at det var, fordi den om Natten blev malket eller pattet af Tyven, formodentlig en omstrejfende Vagabond, der paa den Maade holdt Livet oppe. Og ganske rigtigt, næste Middag kom Røgterdrengen farende og meldte, at han havde set et Par Ben smutte op ad Stigen, der fra Stalden førte op til Høstænget. Der blev strax sat Vagt og sendt Bud efter Politiet. Og i Skumringen ankom Sognefogden med en Betjent. Bevæbnet med Forke

havde saa lange Kræsten og et Par af de andre Karle stanget omkring i Høet, men hidtil uden Held.

Alt dette blev berettet os af Forvalteren, der, ligesom vi skulde gaa til Middagsbordet, bankede paa og bad min Fader, om de ikke maatte laane Pollo, hans store Hønsehund, for ved dens fine Næse mulig at opsnuse Tyven. De vilde gerne fange ham, inden det blev mørkt. Det var farligt at have saadan en Gæst Natten over. Han kunde maaske stikke Ild paa Gaarden.

Pollo fik naturligvis Lov. Den laa og varmede sit spættede Skind ved Ilden, mens den ventede paa Bordets Glæder. Da den hørte sit Navn, løftede den sit brune Hoved og blinkede venligt, men røbede absolut ingen Lyst til at rejse sig. Paa min Faders gentagne Kommando luskede den dog af med Forvalteren, og Maden blev bragt ind. Men et Øjeblik efter blev der banket paa igen. Pollo var strax løbet tilbage til Køkkenet. Suppeterrinens Duft havde været for fristende. Der stod den i Døren og smiskede.

— Saa lad Grete gaa med den derover, sagde min Fader. Hende følger den.

Og Grete gik med Pollo, fulgt af mine lange Blikke. Men jeg vidste, det var unyttigt at bede, og med bankende Hjærte tog jeg fat paa min Suppe. Der gik en halv Snes Minutter under forventningsfuld og større eller mindre Spænding hos os alle. Det var jo dog en Begivenhed.

Saa hørte vi, de kom tilbage. Døren gik op, Pollo sprang muntert ind, og bagved viste Grete sig. Hun var dødbleg og gik underlig stift et Par Skridt frem i Stuen.

— Naa, fik de ham, spurgte min Fader.

Grete nikkede, stod stille og aabnede Munden. Men i Stedet for Svar kom der et kort Hvin, og i samme Nu faldt hun som et Neg strakt om paa Gulvet.

— Hvad er der at fortælle mere? Da Grete var bragt til Sengs, kom Forvalteren ind og meldte, hvad der var sket, og hvad jeg strax havde gættet. Tyven var Mathis. Han var kommet ned ad Stigen af sig selv, da han hørte dem raabe til Hunden.

— Her behøves ingen Hunde, havde han sagt. Værs'god, her er jeg.

Og da han saa Grete staa der, havde han smilet paa sin gamle Maade og sagt: — Saa du skulde være med til at fange mig, lille Grete.

Forkommen, laset og forsulten havde han set ud.

— Nu sidder han ovre i Vognskuret, stakkels Fyr, sluttede Forvalteren og rejste sig. Kræsten og Betjenten passer paa ham, mens der bliver spændt for, og Sognefogden faar sig en Bid Brød.

— Ja, vi skulde vel se at faa spist færdig, sagde min Fader og begyndte at skære Stegen for.

Men hvem havde nu Lyst til at spise? I hvert Fald ikke jeg. Jeg sad og stirrede paa min Tallerken. Mon ingen tænkte paa at lade Mathis faa lidt at spise? Blot jeg maatte have bragt ham min Portion, ja blot den varme Fedtklump, der i det samme forsvandt i Pollos røde Gab!

Saadan oplevede jeg det første lille Drama mellem Mennesker, jeg fik at se Livet.

Men hvor det dog er drømmeagtigt fjærnt og altsammen længe siden. —

London, April 03.

CARL EWALD

[f. 1856. Udgivet: „Smaa Fortællinger" (1882) — „Æventyr I" (1882, 2. Oplag 1902) — „Regel eller Undtagelse" (1883) — „Smaalandske Fortællinger" (1883) — „Faarene og Bukkene" (1883) — „En Udvej" (1884) — „Lindegrenen" (1886) — „Erotik" (1891) — „Fru Johanne" (1892) — „Æventyr II" (1893, 2. Oplag 1902) — „Æventyr III" (1894, 2. Oplag 1902) — „Æventyr IV" (1895, 2. Oplag 1903) — „Den gamle Stue" (1895, 2. Oplag 1899) — „Cordts Søn" (1896) — „Børnekorstoget" (1896) — „Makra" (1897, 2. Oplag 1897) — „James Singletons store Udenlandsrejse" (1897, 2. Oplag 1897) — „Pastor Jespersens Juleaften" (1898) — „Sulamiths Have" (1898, 2. Oplag 1898) — „James Singleton: Glæde over Danmark" (1898) — „Æventyr V" (1898, 2. Oplag 1903) — „Min lille Dreng" (1899) — „Æventyr VI" (1899, 2. Oplag 1903) — „Crumlin" (1900) — „Døgnværk" (1900) — „Æventyr VII" (1900, 2. Oplag 1904) — „Canta" (1901) — „Ferie" (1901) — „Æventyr VIII" (1901) — „Historier" (1902) — „Æventyr IX" (1902) — „Skottefruen" (1903) — „James Singleton: Systemskiftet" (1903) — „Æventyr X" (1903) — „Min store Pige" (1904) — „Mogens Heinesen" (1904) — „Æventyr XI" (1904) — „Karl Peter Ulrik" (1905) — „Jep Akelej og hans Kæreste (1905)].

VINEN

(Af „Historier", 1902.)

Nu vil jeg fortælle Historien om VINEN, saadan som den er.

Den Mand, om hvem Historien gaar, var ikke større end de fleste og ikke meget mindre.

Hans Haar var lyst og uden Glans, hans Øjne blaa og

blege. Hans Pande var som et Barns, hans Mund stor og al Tid en Smule aaben, undtagen naar han tænkte tungt. Men det gjorde han kun ved Nytaarstid, og saa naar en af hans Venner blev forfremmet i Embedet.

Han talte ikke tit, men tog nødig et Ord tilbage, naar han havde sagt det. Han holdt ikke stift paa sin Fortovsret, men lod sig sjælden træde to Gange paa Tæerne. For Resten gjorde han i alle Ting som andre Folk, ærede Gud og Kongen og betalte sin Skat, Dagen før Skatteopkræveren kom med Rettens Folk.

Han havde en Virksomhed, som hans Fader havde sat ham til, før han kom til Skels Aar og Alder, og saa mange Penge, at han og hans aldrig sultede. Men der gik heller ingen Dag, hvor han ikke maatte nægte sig en Glæde.

Saa havde han en Hustru, som han havde valgt sig, da han var meget ung, og som var hans Fæstemø i mangfoldige Aar, forinden de kom sammen. Hun var god og tro og bar sit Kors med Taalmodighed. Men hun var meget mager og trættede ham stundom med sin Kærlighed, som det er Hustruers Vane.

De havde to Sønner, som syntes dem mere lovende end nogen, de havde sét, og voldte dem mange Bekymringer.

Hvad Manden hed, har jeg glemt. Men han er død forlængst, og hans Hustru hed Henriette.

Nu hændte det en Dag, da han kom hjem fra sit Kontor, at Bagen var reven ud af den ældste Drengs Bukser. Og efterdi Drengen skulde formanes med Riset, og Bukserne øjeblikkelig bødes, saasom han ingen andre havde og skulde paa Danseskole, saa var Maden kold, da de satte sig til Bordet:

Herover blev Manden ilde til Mode, og da han efter Maaltidet gav sig til at stoppe sin Pibe, gjorde han det saa uagtsomt, at Hovedet faldt paa Gulvet og gik i Stykker.

Tung om Hjertet lagde han sig paa sin Sofa, bredte Avisen over Ansigtet og tænkte, han vilde sove det bort. Men just som han var slumret ind, kom hans Hustru og satte sig hos ham og græd.

Han rejste sig over Ende, klappede hende paa Hovedet og spurgte med blid Røst og Bitterhed i Sjælen, hvad det vel var, som gik hende saa nær.

Det kom da frem, at det var Pigen, der ingenlunde gjorde Gavn for Føden, hun aad, end sige da for Lønnen. Ingen Ting kunde hun huske, og ingen Ting gjorde hun ret. Hver Dag slog hun noget i Stykker, hendes Køkken lignede et Svinehus, og al Tid sad der et Mandfolk og hang over hende. Der var saa sandelig ikke andet for end at opsige hende Tjenesten.

Han hørte hendes Klage til Ende, og den var lang. Saa nikkede han og gav hende Lov til at gøre, som hun vilde. Og da hun var gaaet ind til sit og græd endnu, fordi det var saa sørgeligt, stillede han sig med Ryggen mod Kakkelovnen og Frakkeskøderne under Armen og sagde til sig selv, at Pigerne maatte være et ledagtigt Folkefærd, efterdi det havde været saadan med alle dem, de havde haft, siden de indtraadte i Ægtestanden.

Imens han stod og funderede paa det, kom hans Hustru igen og sagde, at det havde hun glemt, men Skomageren var der i Morges med Regningen og paastod sin Ret saa stærkt, at hun ikke oftere turde afvise ham.

Da Manden hørte det, sagde han intet, men saà saadan ud, at hans Hustru tav forknyt og gik hen for at kærtegne ham.

Men han slog ud med Haanden, tog sin Hat og sin Stok, lukkede Munden fast i og gik ud i Byen.

* * *

En Stund krydsede han i Gaderne og undredes paa, saa Vejret var slet og Staden grim og Menneskene modbydelige. Saa stod han stille, satte Stokken fast i Stenbroen og stirrede mod et Hjørne, hvor der hang en Klase Gulddruer over en bred og mørk Dør uden Tærskel.

Han drog Vejret dybt og gik videre.

Der kom en Regn og gjorde ham vaad, og han mødte to, han ikke kunde lide. Saa løb han sin foresatte paa Ærmet og maatte smile og vende om og være venlig. Saa var der en snavset Tiggertøs, som fulgte ham Gaden igennem og bad om en Skilling.

En Tid efter stod han atter, hvor han stod før, og stirrede mod Gulddruerne og Døren. Druerne funklede i Solen, Døren gik op, og der kom en ud, hvis Øjne skinnede.

Han saà langt efter ham, trak saa ned i sin Vest og skred gennem Døren.

Luften var saa tung af Vindunst, at det stemmede ham for Brystet, og han maatte staa stille et Øjeblik. Tilmed var der saa dunkelt i Stuen, at han kendte ligesom en Angst. Men han overvandt det, hilste paa en bred Mand, der stod bag Disken og bukkede med Øjnene, og gik videre gennem to Rum, der var større end det, han kom ind i:

I det første sad en, som var skuffet i Politik, og fire, hvem det var gaaet ilde i Kærlighed. De sad stille og krumryggede og lugtede til Glasset og drak. Det samme gjorde en, der en Gang havde haft en stor Sorg, som han nu ikke længer huskede, uden naar han sad ved Flasken.

Men i det næste Rum sad syv Tosser og pokulerede med stort Spektakel.

Han gik forbi uden at give Agt paa dem og stod nu i en Stue, som var meget mindre end de andre og endnu mere mørk. For der var ikke uden én Rude, som var blændet til Hælvten og vendte ud til Snæverstræde.

I Stuen stod ikke andet end et Bord, som var rent, men saà ud, som om det ikke var det, to krumbenede Stole og en Sofa med Læder, som var meget slidt. Over Sofaen hang et Billede af et smukt Skib i høj Sø.

Da Manden saà, der var ingen Gæster, hængte han Hatten paa sin Stok og stillede dem hen i Krogen. Med sagte Stemme gjorde han sin Bestilling hos Kyperen, hvorefter han satte sig i Sofaen og ventede med Hænderne foldede over Maven.

Kyperen kom med en tykmavet Flaske og et Glas, som var meget stort og af smukt Krystal. Han trak Flasken op, og det fór i Gæsten, da Proppen svuppede. Saa spurgte han, om der var mere, hvormed han kunde være til Tjeneste, og Manden bød ham drage Døren til, da han vilde være ene.

* * *

Han ledte i sin Lomme og lagde en Daler paa Bordet.

Men da den laa dér, var der en Røst inden i ham, som sagde:

,,Denne Daler giver du for Vinen, og Daleren er ikke din.''

Han vred sig og dukkede sig i Sofaen. Ude i Strædet rumlede Vognene og mørknede Ruden og fyldte Stuen med Larm. Men gennem Larmen lød Røsten stærkere:

,,Daleren er ikke din. Skomagerens er den med Rette. Skræderens er den, som skal gøre nye Bukser til din Søn.

Pigens er den, som skal rejse til Fardag og har sin Løn til gode. Din Hustrus er den, som ikke har en Hat, hvormed hun kan vise sig i Kirken."

Manden sank helt sammen. Men saa greb han Flasken med skælvende Haand og skænkede i til Glassets Rand. Han stirrede i den mørke, røde Vin og kendte sig svimmel.

„Vinen er smuk," sagde han stille.

Og som han havde sagt det, tog han Glasset og tømte det til Bunden. Han smækkede med Tungen og lagde sig helt bag over med lukkede Øjne.

„Vinen er god," sagde han saa og strakte Haanden ud efter Flasken.

Men i det samme fór han forfærdet tilbage og blev meget bleg.

„Gud bevare min Forstand," sagde han.

Op af Flasken steg en Skikkelse, hvis Mage han aldrig havde sét.

Det var en Mandsling i graa og gode Klæder og med stort Skæg og rare Øjne. Til at begynde med var han ganske lille og tynd, men alt som han gled op af Flaskehalsen, blev han bestandig større og bredere. Urimelig høflig var han, for han begyndte at bukke, saa saare han fik Hovedet op. Da saa han fik Armene fri, slog han ud med dem og hilste paa den ærbødigste Maade.

Manden i Sofaen rystede paa alle Lemmer og stirrede med stive Øjne.

Men den graa Mand gled og gled og voksede. Nu var han kommen helt op og stod paa Gulvet med sine Fødder, mens hans Isse rørte ved Loftsbjælken. Og saa havde han endda sin Hat i Haanden og stod med bøjet Hoved.

Nu bukkede han tre Gange dybt med stor Anstand og Haanden paa Brystet.

„Herre," sagde han — „jeg er kommen for at lette dig Livet."

„Ærbødigst Tak," sagde Manden i Sofaen og gjorde sig saa lille, han bare kunde. „Det er overmaade smukt af Dem, og jeg véd sandfærdig ikke, hvormed jeg har forskyldt Deres Venlighed. Men vil De gøre mig en Tjeneste, saa sæt paa Hovedet og gaa Deres Vej."

Kæmpen smilede og slog ud med Haanden.

„Herre," sagde han — „om du tillader det, vil jeg tage dine Pengesorger fra dig, for at du kan gøre dig en glad Dag."

„Med Fornøjelse," svarede Manden, som ikke for nogen Pris vilde sige Kæmpen imod. „Men tror De ikke, de vil trætte Dem. Ja ... undskyld ... jeg har gaaet med dem, saa længe jeg kan mindes, og de har gjort min Ryg baade brudden og rund."

„Vær kun ikke bange for det, Herre," sagde Kæmpen. „For mig er de som en Fjer. Jeg har baaret ganske anderledes Byrder."

I det samme var det, som om en tung Vægt blev lagt paa hans Skuldre. Man kunde tydelig sé, hvorledes han tumlede med den for at lægge den til Rette. Men det varede kun et Øjeblik. Saa bukkede han atter tre Gange dybt og gik bort, tværs gennem Væggen, som lukkede sig efter ham uden Spor.

Tavs sad Manden i Sofaen og stirrede. Han saà paa Væggen, gennem hvilken Kæmpen var forsvunden, og han saà paa Flasken, hvoraf han var stegen op.

„Gud være lovet, at han gik," sagde han saa.

Og mens hans Hjerte ræddedes endnu, fornam han ligesom en Lettelse og en Glæde.

Han fyldte Glasset paa ny og løftede det mod Lyset.

„En sælsom Vin," sagde han.

Og mens han sad saadan — og han var rankere end før og mere modig, trods den Angst han havde udstaaet — randt det ham i Hu, hvad den graa Kæmpe havde sagt.

„Sandelig," sagde han og satte Glasset fra sig uden at drikke, — „den graa Herre, hvem det behagede at stige op af Flasken, havde Ret."

„Jeg var en Daare, at jeg tog mig det usle Mammon saa nær. Er jeg mon fattigere end andre? Har jeg ikke alle Dage svaret enhver sit? Har jeg ikke Venner, som vil borge for mig? Er der ikke andre Skomagere i Staden, om ogsaa denne gør sig vred?"

Han lo fornøjet og snurrede Daleren rundt paa Bordet.

„Har jeg ikke Daleren, som købte mig denne kostelige Vin?"

Saa løftede han atter Glasset i Vejret og saa kærlig paa det. Men pludselig mindedes han noget, som gjorde hans Pande mørk. Han satte Glasset fra sig og foldede Armene over Brystet.

„Det var min Hustrus Skyld," sagde han. „Hun jamrede over det og gjorde mig ilde til Mode. Hun græd over Bukserne og Pigen og Skomageren."

Han lænede sig tilbage i Sofaen og stirrede hen for sig med sammentrukne Bryn.

„Hun græder al Tid, er al Tid bekymret. I Julen sørgede hun, fordi hun ikke vidste, hvorfra hun skulde tage sit Pinsetøj. Og da saa Pinsen kom og Tøjet, havde hun ikke en rolig Time, fordi hun ængstedes for Nyaarsregningen. Kvinden er ikke anderledes. Naar Pungen er tom, saa græder hun."

„Hun bryder sig heller ikke om, hvordan hun sér ud. Hun har jo ikke Tid til at tænke paa det for Børnene og Huset. Men lidt kunde hun dog hæge sig. En Kvinde skal gøre sig smuk for sin Mand."

Han sad og blev bestandig mere mørk og sørgede inderlig over sin Skæbne.

„Hun er ikke køn i den stribede Nattrøje."

„Hun er gammel og træt, og det er ilde. Naar man kommer mødig fra Kontoret, trænger man til Venlighed."

Saa greb han Glasset med rystende Haand og drak det ud.

„Jeg kunde haft det som Blommen i et Æg. Men jeg var altfor ung, da jeg trolovede mig. Det er Sagen. Hun er gammel nu og forbi, og jeg en Mand i min bedste Alder. Manden skal have en ung Kvinde, som kan glæde ham med sin Skønhed og smykke hans Bord og drage hans Venner til Huse."

„Ak ja. Ak ja."

Han tog Flasken for at skænke paa ny, men slap den med et Raab.

Op af Halsen steg en Mand, som paa et Haar lignede den anden.

Han var ligedan graaklædt og tynd og lille til at begynde med, men gled og voksede endnu hurtigere. Knap havde han stukket Hovedet op, før han stod paa Gulvet stor og bred, og bukkede og svingede ærbødigt med Armene.

„Herre," sagde han og bøjede sig tre Gange dybt — „jeg er kommen for at lette dig Livet."

„Gud være mig Synder naadig — er De dér igen," sagde Manden i Sofaen.

Men Kæmpen rystede paa sit store Hoved og saà uendelig mild og venlig ud, da han svarede:

„Jeg har ikke været her før, Herre. Kan hænde, det var en af mine Kammerater. Men har hans Tjeneste været dig til Behag, saa benyt nu min. Om du tillader det, vil

jeg tage dine ægteskabelige Sorger paa mine Skuldre, for at du kan gøre dig en glad Dag."

Manden saà lidt paa ham og var ikke mere bange.

„Jeg er Dem meget forbunden for Tilbudet," sagde han saa. „Men det er vist lettere sagt end gjort. Jeg har været trolovet i elleve Aar og gift i ni. Det løber man ikke saadan fra."

„Lad mig om det, Herre," sagde Kæmpen, og saà paa ham med sine rare Øjne. „Jeg har baaret større Ulykker end din. — Tillader du?"

Han tog noget paa sine Skuldre og tumlede med det, ligesom den anden havde gjort. Manden saà paa det og syntes, det var rimeligt. Saa bukkede Kæmpen tre Gange dybt og gik bort gennem Væggen, der lukkede sig efter ham uden Spor.

Manden i Sofaen glemte ham i det samme.

Han saà en svag Taage for sine Øjne, men det var rart, for Taagen gjorde al Ting blødt og smukt. Han syntes aldrig, han havde haft det saa godt. Med et Smil skænkede han det sidste af Vinen i Glasset, skød Albuerne frem paa Bordet, lagde Hovedet i sine Hænder og saà med blanke Øjne ud i Rummet.

„En livsalig Vin," sagde han.

„Den gør mig ung og glad, som i gamle Dage. Jeg er tyve Aar og knap det — — det er Sommer — — jeg er i Besøg i den lille By ved Vandet — —"

Han rettede sig i Sædet, stak Haanden ind paa Brystet og kastede Hovedet tilbage.

„Den lille By ved Vandet."

„Jeg gaar ned ad Gaden med Onkel Peter. Ha, ha, ha ... de kigger bag hver en Rude, de søde, smaa Glutter. Saa stive Flipper, saa fin en Frakke, saa blank en Hat saà de nok ikke hver Dag."

„Saa kommer Ballet ... i Lunden ... den lyse Sommernat."

„Dansen er i fuld Gang, Musiken toner, kulørte Lamper lyser mellem Løvet. Jeg triner ind og bliver forestillet for de fornemste Damer. Jeg valser rundt — jeg konverserer ... da falder mit Øje paa dig."

Han rejste sig op og stod med udbredte Arme og straalende Øjne.

„Min Henriette ... du Perle blandt Kvinderne ... jeg var din, i samme Nu jeg saa dig."

„Erindrer du vor Vandring i den dunkle Skov? Ærbar gik du ved min Side med nedslagne Øjne. Forsigtig satte du Foden med de sorte Korsbaand over den hvide Vrist. Jeg spurgte dig, hvorfor du vel var saa tavs. Du svarede ikke. Jeg trykkede din Arm og spurgte igen. Da slog du dine skønne Øjne op og sagde, og din Stemmes søde Klang toner endnu i mit Hjerte: Véd De da ikke, min Herre, at det er Deres Pligt at konversere Deres Dame? — — Du lille Skalk."

„Dagen efter bragte jeg dig en Buket. Du var ikke opstaaet, men din Moder tog vel imod mig."

„Min Henriette — Du blev min — —"

„I elleve lange Aar biede du paa din Elsker. I elleve lange Aar sømmede dine flittige smaa Fingre dit Brudeudstyr, imens du sad og sang ved Karmen med din Rosenbusk og fodrede Fuglen, jeg havde givet dig."

Han greb det fulde Glas og løftede det højt.

„Din Skaal, min Henriette! ... Du tog mig uværdige, som staar her for Guds Aasyn, og en Prins havde ikke været for god til dig."

Han standsede, ligesom han vilde føre Glasset til Munden, og stirrede frem for sig.

„Jagtjunkeren paa Liljenfeldt havde kastet sine Øjne

paa dig. Du kunde kommet i Rangen, om du havde villet det. Du kunde været Frue paa Liljenfeldt i denne Time."

Han satte Glasset fra sig, skød Bordet til Side, saa Vinen flød over Randen, og gav sig til at vandre op og ned i Stuen med Armene foldede over Brystet.

„Du kunde været Frue. Og hvad er du nu? Hvad har jeg gjort af dig — jeg, som staar her for Guds Aasyn?"

„Er jeg i Rangen? Er jeg rig?"

Han sank om paa en Stol, lagde Hovedet paa Bordet og græd bitterlig.

„Min Henriette — hvad har jeg gjort af dig? Jeg tog dig bort fra den lille By ved Vandet — fra din gode Moder og din fornemme Bejler. Jeg førte dig ind i Sorg og Savn, jeg brød din Ungdoms Blomst og gjorde dig evig ulykkelig."

Han løftede sit vaade Ansigt, greb Glasset og tømte det.

„Hvad var vel jeg, at jeg turde løfte mine Øjne til dig? Jeg er et Udskud blandt Menneskene, ikke værd det Brød, jeg æder. Jeg er din Morder, Henriette!"

Med taareblindede Øjne tog han den tomme Flaske. Men han kunde ikke holde den fast. Den dansede fra ham hen over Bordet, og op af dens Hals steg en graaklædt Kæmpe, nøjagtig lig de andre. Nu stod han paa Gulvet og bukkede og slog ud med Armene.

„Herre," sagde han. „Jeg kommer for at lette dig Livet."

Manden lænede sig tilbage i Stolen og saà stift paa ham. Denne Gang var han aldeles ikke bange.

„Er det Dem igen, min Herre?" sagde han rolig. „Træd kun nærmere. De sér for Dem en ulykkelig Mand, for hvem alt Haab er ude. Jeg takker Dem for, hvad De har gjort for mig, men jeg staar ikke mere til at redde. Jeg beder Dem gaa Deres Vej og lade mig være ene."

Kæmpen bukkede og saà ærbødigt ud af sine gode Øjne, men sagde ingen Ting. Tavs gik han hen til Manden, rørte ved hans Skulder og tumlede saa med en svær Byrde, ganske saadan som de andre havde gjort. Straks efter bøjede han sig tre Gange dybt og gik bort gennem Væggen.

Men Manden rejste sig med megen Værdighed og følte sig større og rankere end nogen Tid før. Han stak den ene Haand i Lommen og pegede med den anden paa Væggen, hvorigennem Kæmpen var forsvunden.

„Jeg véd ikke, hvem den graa Herre var, og hvad han vilde mig," sagde han. „Lad ham søge mig, hvor jeg er at træffe — paa mit Kontor eller i mit Hjem."

Han skred op og ned ad Gulvet med stolte Skridt.

„En Mand er det, han er. Hans eget Værd — — hans Arbejde i Kongens og Fædrelandets Tjeneste — —"

„Her," sagde han og slog sig for sit Bryst, saa det drønede — „er mit Adelsdiplom. Og her" — han bankede med Pegefingeren paa sin Pande — „er min Rang."

„Hvem véd, om ikke min Konges Naade en skønne Dag hænger Korset paa mit Bryst? Gud bevare hans Majestæt — han har ikke trofastere Undersaat i alle sine Riger og Lande. Og jeg kan blive Sekretær endnu, forinden jeg dør."

Da han havde sagt det, knappede han sin Frakke, satte Hatten paa og slog vældigt i Bordet med sin Stok.

„Der ligger en Daler for Vinen," sagde han til Kyperen, der traadte ind. „Og her —" han ledte i sine Lommer — „her — her er en Daler til Dem."

Han kastede Daleren paa Bordet og skred med løftet Hoved gennem Døren. Da de syv Tosser saà ham, brød de ud i et Raab og omringede ham og vilde alle trykke hans

Haand. Han drak med dem og holdt en Tale til dem, og alle otte dansede de om Bordet. Derefter satte han sig hen til ham med den store Sorg og hørte opmærksom paa Begyndelsen af hans Historie. Men saa gik han fra ham igen, haanede Kvinderne med de fire, hvem det var gaaet ilde i Kærlighed, og bandede Regeringen med ham, der var bleven skuffet i Politik.

Til sidst gav han Haanden til den brede Mand bag Disken, klappede ham paa Skulderen og vilde sige noget, som han ikke kunde huske.

Saa gik han.

Det var Aften, og Lygterne skinnede skønt. Han syntes, Gaden var uhyre bred, og gik midt ned ad den uden at bryde sig om Vognene, der kørte. Kuskene skældte ham ud, men han raabte muntert Gensvar til dem, og der skete ham intet.

Aldrig havde han sét saa mange Mennesker.

Han mødte alle sine bedste Venner og gik ind og ud med dem i Huse, hvor han aldrig havde været. Han blev forestillet for en Mængde fornemme Herrer og talte frimodig med dem. Han gik hen til en Politibetjent og viste ham et Hus, der hældede stærkt. Betjenten lo, men Manden gjorde ham højtidelig ansvarlig for den Ulykke, der kunde ske, og tog Vidner paa det. Det kom til Klammeri, men en af de fornemme Herrer bilagde Tvisten og stillede Betjenten tilfreds.

Saa var han inde paa et Sted, hvor de gav Musik. Det var saare skønt, og der var mange Folk i Salen. Til sidst sang han selv og vandt meget Bifald. Han var ogsaa med sine Venner i et Hus, hvor der sagtens var Fest, for der var mange smukke og pyntede Damer. Han bevægede sig iblandt dem med stor Frihed og Artighed, fortalte dem om sin Henriette og glædede sig over deres Munterhed.

Det var sent paa Natten, da han gik hjem. En Mængde Folk fulgte ham til Huset, hvor han boede, og hilsede ham med et højt Hurra til Afsked. Han holdt en Tale til dem og indbød dem alle til Frokost næste Dag. Saa raabte de igen og gik bort.

* * *

Hans Hustru stod øverst paa Trappen, da han kom op.

Hun var i Underskørt og Slæber og den stribede Nattrøje, som hun holdt sammen over Brystet med den ene Haand. Med den anden løftede hun Lampen højt i Vejret. Hun var meget bleg og havde røde Øjne.

„Jøsses, hvor har du da været henne?"

Han bredte Armene ud imod hende og stod paa Afsatsen og skinnede.

„Min Henriette" — sagde han — „min Perlehøne — min Rosenblomme — —"

Hun tog ham ved Armen og drog ham indenfor.

„Min Hjertensfryd — — min Æbleblomst —"

Hun hængte hans Hat paa Knagen; han lænede sig mod Væggen og stod og sparkede med Fødderne mod hinanden.

„Hvad er det dog, du gør?" spurgte hun.

Men han bøjede sig henimod hende og hviskede med et underfundigt Ansigt:

„Jeg tager mine Galoscher af, Henriette."

„Du har jo ingen paa," sagde hun og tørrede sine Øjne.

De kom ind i Stuen, og hun gik hen og lukkede Døren til Børnenes Kammer. Derover blev han meget vred og bød hende øjeblikkelig aabne Døren igen.

„Jeg vil sé mine Børn," sagde han. „Tag Lampen, Henriette, og gaa foran."

Hun gjorde det, og da han stod derinde og saa paa

Drengene, der sov i deres Senge, blev han mægtig bevæget og slog sig paa sit Bryst. Men straks efter lyste hans Ansigt i et stort Smil. Han løftede advarende Haanden og sagde:

„Tys, Henriette, væk ikke de smaa Sekretærer."

„Hvor har du da været henne, lille Mand," sagde hun, da de igen var komne ind i Dagligstuen.

Han stak Haanden ind paa Brystet, saà dybt paa hende og sagde med stærk Røst:

„Henriette — jeg har været ude."

„Aa Gud, aa Gud, hvad er det dog med dig?"

Hun satte sig paa en Stol og græd og snøftede og pudsede sin Næse. Men han skred rundt i Stuen med stolte Skridt.

„Sæt dig, Henriette. Sæt dig ned. Sæt dig derhenne i Sofaen. Og giv saa nøje Agt paa, hvad jeg siger."

Han stirrede paa et Hul i Sofaens Betræk.

„Det gaar ikke — det gaar sandelig ikke," sagde han og rystede misfornøjet paa Hovedet. „Vi maa have Sadelmageren herhen. Kanske vi ogsaa bør købe nye Gardiner. Hvorledes er det egentlig med Spisestuemøblerne, Henriette?"

Han marcherede med store Skridt og fægtede med Armene.

„Vi maa indrette os paa en anden Maade herefter — — hører du, hvad jeg siger, Henriette? Vi lever altfor indgetogent. Til sidst vil man oversé os og glemme os. Vi maa vise os mere blandt Folk, gaa i Teatret og til Koncert og om Søndagen paa Promenaden. En Gang imellem vil vi sé nogle Venner hos os — — ja, jeg har allerede indbudt nogle fornemme Herrer af mit Bekendtskab til Frokost i Morgen."

Hun hulkede højt.

„Bryd dig aldrig om det, Henriette," sagde han og klappede hende paa Haaret. „De fornemme er ingenlunde vanskelige at omgaas, og hverken du eller jeg er da kommen af Skarnsfolk. Stol paa, at jeg skal drage Omsorg for, at Huset er i Stand. Der skal intet mangle. Og du skal faa dig en Silkekjole, Henriette, af de stiveste — — af de stive-ste — —"

Hun rejste sig og tog Lampen.

„Lad os gaa til Sengs," sagde hun.

Men han stampede i Gulvet og strakte Haanden bydende ud imod hende.

„Henriette — lad mig sige dig det en Gang for alle. Det er bedst, vi forstaar hinanden. Du kan gaa til Sengs, naar som helst det synes dig. Du har din Frihed, Henriette, din ful-de Frihed. Men j e g gaar ikke, før j e g vil."

Han stod med løftet Hoved og hikkede og talte med tykt Mæle. Uden at sige noget gik hun ind i Sengekamret, og han fulgte med. Han satte sig paa Sengekanten saa tungt, at den knagede, kastede Frakke og Vest paa en Stol og skubbede Støvlerne af sig.

„Her skal en Himmel over vor Seng, Henriette," sagde han. „En Himmel med Snore og Kvaster. Min Henriette — min Perlehøne — — min Rosenblomme — — Denne Seng, hvor du har sovet i mine Arme — —"

Hun samlede hans Tøj sammen og tog Uret.

„Hvad er det, du gør, Henriette?" spurgte han mistroisk.

„Jeg trækker Uret."

„Min Tusindfryd — — du trækker Uret — — Uret trækker du — — du trækker Uret — —"

Han lagde sig tilbage i Sengen med Armene under Hovedet.

„Henriette — — kender du Sangen — — I Ro-o-sen-lund, hvor Fuglene by-y-gger — —"

Saa sov han ind i det samme.

Hun drog Bukserne af ham, børstede omhyggelig Skarnet af dem forneden, hjalp ham op og dækkede ham til. Derefter gik hun i sin Seng og græd længe.

Næste Morgen vaagnede hun til sædvanlig Tid og satte sig over Ende og saà paa ham.

Han sov urolig og tungt med feberhede Kinder. Dynen havde han kastet af sig og svedte stærkt. Hun dækkede ham til og græd lidt over det, men stod saa op og kaldte paa Pigen. Derefter gjorde hun Huset i Stand, fik Børnene i Skole og sendte Pigen paa Torvet.

Da hun atter kom ind i Sengekamret, laa Manden og sov som før. Saa tog hun paa sig og gik til Kontoret for at melde, at han var syg og kunde ikke komme.

Men da hun havde været borte en Stund, og Pigen var kommen hjem og gaaet igen, da vaagnede Manden ved en saadan Helvedes Larm, som han aldrig havde hørt i sine Dage.

Han fór op i Sengen og holdt sig med begge Hænder for Ørerne, for Larmen var saa stærk, at han frygtede, hans Hoved skulde springe. Saa kom han under Vejr med, at det var Dørklokken, der kimede, og lagde sig igen, efterdi han tænkte, der var vel nok nogen, som kunde lukke op.

Men der var ingen. Det ringede bestandig stærkere, og der var nogen, som slog og dundrede i Døren, saa han blev bange for, at han skulde slaa den i sønder. Rystende paa alle Lemmer stod han op og gik paa bare Ben ud i Korridoren.

„Hvem er det?" spurgte han.

Det slog igen i den lukkede Dør, saa Huset rystede. Han turde ikke spørge mere og ikke gaa, men aabnede Døren paa Klem med skælvende Hænder.

I det samme tumlede han tilbage med et Skrig.

Derude stod en vældig graa Mand med et stort og hæsligt Skæg og onde Øjne. Paa Skulderen havde han en tung Byrde, som han uden videre Forklaring lagde over paa Manden.

„Min Herre — De tager vist fejl," sagde Manden, der sank i Knæ under Vægten.

Den graa Mand svarede ikke, men nede paa Trappen lød der en vældig Tummel.

Op kom nok en graa Kæmpe og en til af samme Slags. Begge to saà de vrede ud, begge to bar de store Byrder, som de uden at sige et Ord væltede over paa Manden, der segnede under dem og jamrede og bad for sig.

Men Kæmperne saà ikke til ham. De kom i Klammeri og sloges og styrtede ned ad Trapperne under saa mægtigt et Bulder, at Manden i Rædsel løb ind i Sengekamret og lod Døren staa aaben.

Lidt efter kom hans Hustru hjem.

„Har her været nogen?" spurgte hun og løste sin Hat.

Han gøs, da hun sagde det, men fortalte intet.

„Saa har Pigen igen ladet Døren staa aaben," sagde hun. „Gud være lovet, at jeg sagde hende op, den Sluske."

Han rejste sig og greb sine Bukser, stak i det ene Ben, men frøs og følte sig saare ilde til Mode.

„Det gør saa ondt i mit Hoved," sagde han.

Men hun slog Armene om hans Hals og kyssede ham og græd Glædestaarer.

„Gud ske evig Tak, at du er kommen til dig selv, lille Mand," sagde hun. „Aa — Gud ske Lov. Læg dig kun

igen. Jeg gik i Morges til Kontoret og sagde, du var syg og kunde ikke komme."

,,Nej, nej," sagde han forskrækket. ,,Det gaar aldrig an."

Han klædte sig paa, og hun hjalp ham og var saare lykkelig.

,,Jeg var i Aftes hos Faster," sagde hun saa, ,,og fik af hende de tretten Daler til Skomageren, saa nu kan du være uden Sorg."

,,Tak, Henriette," svarede han mat.

Saa tog han sin Hat og kunde ikke finde sin Stok og gik ad Bagveje til Kontoret.

OG LUNDEN LØVES, OG LØVET FALDER.

(Af ,,Min store Pige", 1904.)

Og Lunden løves, og Løvet falder,
og Fuglen flyver sig under Ø.
De blaa Violer, de smaa Konvaller,
saa sødt de dufter, de maa dog dø.
Men lad det blegne, og lad det blaane,
og lad det dufte, og lad det daane —
jeg glemmer aldrig den Morgenstund
din Fruemund ...

Og Længsel kommer, og Længsel farer,
som Gud i Himlen dens Vej har lagt.

Mod Elskovs Vilje sig ingen varer,
om Elskovs Lykke staar ingen Vagt.
Men lad det komme, og lad det fare,
og lad det briste, og lad det vare —
jeg glemmer aldrig den Morgenstund
din Fruemund ...

OTTO C. FØNSS

[f. 1853. Udgivet: „Ad slyngede Stier" (1885) — „Stemninger og Studier" (1889) — „Trækfugle" (1892) — „Angelina", romerske Akvareller (en Cyclus) (1894) — „Hinsides Bjærgene o. a. Digte" (1896) — „I lyse Nætter", et Sommeræventyr (1898) — „Septemberdage" (1900) — „I de unge Aar", to Fortællinger (1902) — „Ung Lykke", en Hverdagsidyl (1904)].

BEBUDELSE

(Af „Septemberdage", Digte, 1900.)

Sort er Natten, ingen Stjerne lyser,
ikke een af Himlens mange Tusend.
Alt er tyst. Som fra en mægtig Konka
lyder hult og dæmpet Havets Brusen.

Ved min Side staar min unge Hustru
I sin hvide Natdragt, skær og tugtig.
Fra det aabne Vindve strømmer Luften
mod os kvægende og blød og fugtig.

Bagved i den vinterlune Stue
lyser Amplen med sit Skær det milde.
Udenfor er Nattens dybe Mørke.
Alting stille — saa utrolig stille.

Og da siger sagte min Veninde
— hun har staaet tavs og lyttet længe —:
„Hvad er det for Toner, jeg kan høre,
Som af bløde Buestrøg paa Strænge —

Hvad er det for underlige Toner,
dæmpet klingende fra fjerne Egne?
Mod den mørke Bas af Havets Brusen
ret som lyse Solstrejf de sig tegne."

Og jeg svarer: „Disse sære Toner,
der igennem Nattens Stilhed trænge,
— rene, overjordiske og blide —
er den første Klang af Vaarens Strænge.

Det er Træk af Skovens vilde Fugle,
sønden fra paa stærke Vinger baaren
i usynlig Flugt højt over Jorden,
— som forkynder: Se! nu kommer Vaaren!"

Og da siger hun, den unge Kvinde,
lysende i Sundheds fagre Sommer:
„O, hvor dejligt dog de Toner lyder!
— Ja, jeg føler det, at Vaaren kommer!

Jeg kan føle, hvordan disse Toner
tyst indvæve sig i Nattens Drømme.
Jeg kan høre Livets Pulse banke,
Safterne til alle Knopper strømme.

Jeg kan høre Havets fjerne Brusen
svare som et Kor de klare Stemmer;

jeg kan føle — Kære! ja **herinde**
tydeligt jeg Vaarens Bud fornemmer."

Og min Haand hun lægger til sit Hjerte,
mens den unge Barm bag Linet stiger.
Og saaledes staar vi længe stille,
indtil Lyden fjernt i Natten viger.

— Og da saa den Lille træt og mødig
har søgt Hvile i sin Seng omsider,
staar ved Vinduet jeg længe ene,
tænker drømmende paa svundne Tider —

paa Studenterlivets glade Dage,
Ynglingaarenes den lyse Mythe,
da, som nu, jeg mangen stille Aften
kunde staa ved Vindvet taus og lytte —

lytte til de samme sære Toner,
og med Hjertet fuldt af Foraarslængsler
se i Natten Paradisets Porte
aabne sig for mig paa gyldne Hængsler.

Ak! — og nu! — O mine lyse Drømme,
en for en som Stjerneskud I slukkes.
Og vemodig bøjer jeg mit Hoved,
smiler dog, skønt mine Øjne dugges — —

Thi endda — nu, Trækkene er skarpe,
Furer sig igennem Panden drage,
— ved det første Greb i Vaarens Harpe
svulmer Hjertet som i gamle Dage.

Og jeg ser et Syn af Pløjemarker,
saftigrønne Enge, brune Banker,
solblankt Vand og nys udsprungne Bøge,
Anemoner, unge Brombærranker.

Og langs Krattet i den klare Morgen
vandrer jeg de kendte Stier atter.
Under Foraarssol og Lærkejubel
fører jeg ved Haand min lille Datter.

Gøgeurt, Aurikler, Anemoner
samler vi med ufortrødne Kræfter,
og jeg frydes naar den spæde Stemme
siger deres søde Navne efter.

— Og jeg skimter bag de grønne Høje
Landsbykirkens Taarn, det hvide, lave,
søger under Digets brune Hasler
Pladsen med de kære kendte Grave.

Gad nok vidst, om Vedbendranken trives,
om der vel er Knopper paa Violen,
og om Rosen, som i Fjor blev plantet,
har sat unge Skud i Foraarssolen — —

O, men helst gad jeg dog vidst, om Vaaren,
fuld af Haab og vemodsfuld Erindring,
finder i mit eget Bryst en Kime,
som kan spire efter Overvintring.

AFSKED

(Af „Septemberdage", Digte, 1900.)

Bladfalds blinkende Dukater
eller luende som Kobber,
dunkelt Purpurløv, som Solen
gød et fugtigt Guldskær over —

Blade som af hamret Bronce
og som Ertsen grønlig irret —
Løv i alle Høstens Farver
lydløst ned omkring os svirred;

dryssede som svedne Emmer,
hang som døde Sommerfugle
i din Kjoles uldne Folder
og i Haarets Purr, det gule;

bredte over Mossets Hynde
sit Brokades Gyldenstykke
og sit Purpur om den bitre
Afsked fra vor Ungdomslykke.

Ak! hvor bleg den lyste under
denne Farveregn af Blade,
skælvende og syg til Døden
midt i Høstens Maskerade. —

Yppig, ung, fyrstindedejlig
folded den sig ud med Bøgen — —
Plyndret nu; en Tiggerpige,
stod den frysende og nøgen.

Stærk og sommergrøn som Egen,
dunkel, skyggefuld som Almen —
Nu en gusten kuldskær Plante,
viet ind til tidlig Falmen. —

O, I stærke Ord og Drømme,
Løfter, tusindfold besvorne —
ak! hvor skrumpne nu at skue,
og hvor hule og forlorne!

Kval jeg følte kun og Lede
mellem Høstens Elverskatte.
Mine Tanker blev saa tomme,
mine Ord saa haabløst matte. —

Da — hvor kærligt, mildt og stille
Armen om min Hals Du lagde,
løftede dit Blik og saa' mig
ind i Øjet, mens Du sagde:

Elskte! det er Afskedsstunden,
og vort Hjerte lider ilde.
O, men husk, at hvad der leved,
det kan aldrig gaa til Spilde.

Disse Blade, en Gang friske,
som nu fældes maa og gulne,
de skal tjene nye Slægter
og om Vaarens Spirer muldne.

Disse Haab og lyse Drømme,
der som visne Blade falder,

er en Klædning kun, der skiftes —
Elskov selv har ingen Alder;

er et Dække kun, der luner
over Hjertets skjulte Kime,
hvoraf Lykken, dobbelt frodig,
spire vil i Vaarens Time!

VIGGO VALDEMAR HOLM (WOLDEMAR)

[f. 1855. Udgivet: „Drilske Smaarim" (1884) — „Fra Hexernes Tid", en Samling kuriøse Historier (1887) — „Gregers", Skuespil i 4 Akter (1891) — „Præsidenten", Skuespil i 3 Akter (1894) — „Varulven", Skuespil i 2 Akter (1894) — „Kuriøse Historier fra Hexernes Tid" (1896) — „Tre kuriøse Historier" (1899) — „Morten Jaques", Fortælling (1900)].

UDI LINNEHUSET

(Af „Fra Hexernes Tid", kuriøse Historier, 1887.)

Motto: *El amor hace la niña entregada que el perro é astuta que el cazante gatillo ... é animosa é gruesa que el buffalo — é todo esto en el mismo instante.*

Moens Kiøgemester fortællede nyssens udi Baarstuen: „Huorledis ded tillgick med dend Jaord, som herstedis effen holdis skall med Stoer stattz och Ædelse anlangendis woris Naadigfrøyken, Karen, och Juncker Otte Nielssøn? — io ded kan ieg heel well fortælle, for ded kinner iegh net*). Høerer kuns till: Ded er io plat ud gemeent**), att Strengge och wellbyrdige Herre Holger Galt till Tryggewoll wor Hart

---

*) nøje.

**) almindelig bekendt.

efter woris Naadigfrøyken — liigerwiis som een Katunge effter fæd Fløøde, hehe, — och Naadigherren och Naadigfruen undfanghede heel well hands Anholdning och wor ded intet Mirakel helder, for Herre Galt, hand, ia han wor — och er enddaa — een deyelig Mand, ia, een hiertens deyelig Mand, som Tryggewoll er ungefæhr dend meest fædeste Bidd udaff disse Lænder, — ia, huad dér er for ærlie, welltrivende Karpe och Karutze och honorable Brasen och rettskaffene Giedde och trofaste, heftig sva-are Aale, ded kand ett Mennisk gandske intet forstændige sig! Och er der derforuden Fuele och Diur och Hiorter och Stoere Willbasse och andere Guds runde*) Welsignelse, saa ded wor Wunt och Ugudeligt, om een Møe intet annammede hannem med Tacksijgelse.

Hand wor harrt efter hinner, Karen; men wor hun oxaa een Himmerigis *tresor* liigerwijs som — ia — Killebened hoss een from Calcune, søed som Canarisect, och berusendis som een syywer Lutendranck, — ach ia, — ach hi-a-ja-a!

Men hun, Karen, ville hannem intet undfanghe, derudofver att hun hafde io fæst hinners Houw till hannem, Juncker Otte, kand iegh tencke; och er io hand, Juncker Otte, oxaa een braf Karl, ia, ret een fræk**) Suenn och Stoer och Starck, men saa goed som Herre Holger! — ach ney, intet i all Ævihied.

Naa, men saaledis gick hen een Tijd med *Parlamente*, for ded, som de wille, ded wille intet hun, och wore de baade Parter haarde Steene.

Wor ded saa en Dagh forgangen, — ia ded er nu three Uger saa well, for ded wor effen Sancte Medardus, och i Thiisdaghs wor ded Sancte Hans, — och iegh stoed efter

---

*) rundhaandede.
**) modig.

Herskabbens Ædelse och førede, wed Sprinckelet*), nouen Dey til Klumpene dend neste Dagh, og hoss dend andere Siiden aff Sprinckelet stoed Herre Holger, som io hafde ædet herstedis och hafde siden verret ett Lob neede for hands *Commoditetes* Orsage.

Och som hand wor een vittig och lært Mand, saa komme wi snart udi een *subtile* Disput anlangendis Egg och een Krydder, hedde Muss-Katt, — ded er nu hellers ett gandske narrisk Nefnelse; thii huad rører Muss helder Katt derhoss? men dem Hollennere helder Laalænnere — (helder huad dem andere Amaghere hidde) — skall nu verre alltijd saa høymodige**).

Hand, Herre Holger, meenede, att iegh wor for rund med dem Egge och spentede***) dend Parten paa Muss-Katter (saasom de kostede dyre) — huorudofver miine Klumpe smaghede fast uddaff Veyret.

Men enddog Herre Holger er en Studeret Mand, saa han kune moxen passere for Kiøgemester, saa blef iegh hastig wed dend Sijgelse; thii att hand skiemmede miin Ampt! hand maatt' lijgere tredde miine Lightorner, och derudofver suarede iegh hand Hart: „Ney, Strengge och wellbyrdige Herre Holger, D e d meen' I doeg wisst intet; thii, anlangendis Deyen daa, naar som att hun bekommer intet saapass hinners Egg, daa blifver hun forarget och gandske mottstridig och icke will formere ærlie Klumpe, men henfaller i en gandske bedrøfvet†) Grøedd!" Ja, see Ded suarede iegh! Och Herre Holger skulle effen dertil suarre, der Stuedørren till ded høye Loft blef slait opp, och ud

*) Gitterværket.
**) hovmodige.
***) sparede.
†) bedrøvelig.

fahrede Herre Otte Nielssøn med stoer Suellhied paa Ganngen, och fluxen stoed Frøyken Karen derhoss, saa wentelien hadde hun fordullt der biet efter hand, och der hand, Otte Nielssøn, hinner saa, sprang hand till och mælede: „Nu hafver Jeris Forældere gienned mig fort med Skiendsord, som iegh er dem intet anseelig Nok, och maa nu Saghen gribbes an med Hurtighied*). Hafver nu Jeris Smiile och Lader och faure Øinesproeg verrit intet pure Ganteratz men Stoer alwoer lijgerwijs som hoss mig, — da møeder I mig lønlien inatt ved Linnehused udi ieris Lusthauge ved tolf Slætt, att wi kand tales wed."

Hun suarede: „Wisserlig kommer iegh!"

Hand suarede: „Nu, Gud hafve Lof, at I Ded suarede! daa er iegh Fro igien, og skall Saghen wel worde medieret. Altsaa inatt, miin Lieve**).

Och gick hand neder; men derstedis stoed io Herre Holger Galt, som hafde ded Allt høeret, doeg talede de desanlangendis intet, men hand, Herre Holger, bydede Herre Otte paa een Drick for dend suare Hitze och forlangede hand udaff mig dend Nøgel till dend frammerste Wiinkielder, saaledis som io hands gemeene Sedd er***), och som iegh aff woris Naadigherre er ordinered att lavere hinner till hand, saa bekom hand hinner, och ginge saa de baade, Herre Holger och Herre Otte tillige till dend frammerste Kielder, och hafde de der braf poculeret, kand iegh tencke, for førsten wed ded Lagh halfgaaen elleve Slætt, der ded wor meestendeels dunkel, saa iegh Herre Otte gaa fort, — iegh kinnede hands thre Fiære och dend siide Kappe, — och wor ded intet fritt for, att man aff hands „Seylatz"

---

*) Snildhed.

**) min Kære.

***) almindelige.

kune formercke, att hand hafde ett gott ærlig Ruus, huad som er io for saa witt braf nok til Guds *Honneur* (thii hwy skulle ellers hand hafve skabet Druen till Menniskens Plaseer?) och till att befodre Commercien och Seylatz, och intet wor ded Wunder helder, att Herre Otte „seylede" tidle Koren, for dend Heydenkamper hun er gandske intet for Pardon, hun, — ney, ne-y! men der iegh betenckede, att han om een Stund skulle mødis med woris Frøyken Karen, saa neyede dend gamle Moens hands ærlie Hovet ofver Werdsens Daarlighied och bekom en ædendis Begiære att verre hoss och høere, huorledis ded Widere wille tillgaa.

Der nu Tiiden hun leed till tolf Slætt, gick iegh fordult udi Lusthaugen, — ded wor hellers curiøsk nok med dend Wandrelse udi Natten hinners Midie, ded wor io paa dend Leed tyst nok, saasom iegh wor dend eeneste — Mennisk att forstaa! — men wor ded doeg fast Utroelig, som ded hwislede och pusslet och knaghede och knircket, Weyret wor bristendis full aff gandske smaa, stumpet Lyd, ded wor alle dem her Nisser och andere stakket Geyster, men iegh betenckede, att iegh gick her intet udi Slæmt Sigte, och att iehg hafde hoss mig min Hæstesko, och wor iegh intet rædd; oxaa betenckede iegh, att min Kammers wor maadelit digt*) derhoss, och att ded wor midlertijd bleet Maanetskind; ia, ded wor Maanetskind och ded wor well nok paa den Wijs; men ded giorte ded Sliebrig**) att verre fordult; thii udi Linnehuused sellef kune iegh intet verre, som ded wor for tranng, uden iegh io flux blef formercket; men dend stoere Wantynne stoed digt hoss, och som ded hafde paa lanng Tijd intet reyned, saa wor hand moxen gandske tøer, iegh

*) tæt.
**) vanskeligt.

klyvede daa lidet opp udi Abilden derhoss, befoel mig Gud iwoll och glidede mig saa *douce* neder udi Tynnen.

Och som iegh wor well derstedis, saa høerede iegh Herre Otte, och iegh tittet opp och saa hands thre Fiære och siide Kappe; men mig siuntes, att hand „seylede" nu slætt intet, ach ia, huad kand wi Menniske! *Amour* hun doeg synderlig starck — fast meere enddaa end som Heydenkamper.

Naa — men iustement daa kom hun, Frøyken Karen, till och mælede:

„Herre Otte — Herre Otte, I hafver forlanget mig hid och spør, om ded wor puure Ganteratz tillforn, ney, ded wiide Gud udi Himmeriges Sahl, att ded wor stoer Alwoer; thii — nu skall I fornemme Ded, som iegh hafver ikkuns siet till Stiernerne om de waagendis Nætter, — iegh hafver lønlien lofvet Jer forlange*); och naar som att iegh tenckede paa een oprigtig Riddersmandsmand, saa tenckede iegh paa Jer, ved Gildeslagh i Winters, helder Jacten ifjor helder Caroussellen forgangen, alltijd søghede iegh kuns Jer; naar som iegh waagede, och naar iegh sownede, saa wor I udi miin Houw alltijd, och der hand, dend stoere Hulderic, kom draghendes hertill wed Dimmelugen med hands Bamse Powl, som wor een *habile* Kunstener, saasom hand kune baade slass och dantze, saa komme wi io alle tillsammens till dend rare Statz; men der hand, Hulderic, hafde knuet hannem, Powl, gandske neder, saa siuntes dem andere, att ded wor *grande* Moroe, och priisede de hannem, Hulderic, for hand wor Saa starck; men iegh tenckede, att I, Herre Otte, kun well enddaa macte hannem; och der iegh saa paa Powl, saa siuntes mig, hand hadde Jeris kiære dunkeltunge Øien, huorudofver iegh gaf hannem min Abild, och som iegh saa hannem siiden dantze runt iammerlien till

*) Jeg har elsket Jer lønligt i lang Tid.

een Skallmeye, saa siuntes mig, ded wor for Jer een Stoer Ulycke, och iegh løbede fort och graad wæmodelien, — iegh maatt' saa, endog iegh wisste gott, ded wor dend puure Galenskabb. Ach ia, kand henne, ded er baade Sorrig och Gammen att bere Elskow; men intet will iegh verre dend foruden, ney, ney! — Ach, Otte Nielssøn, ramme Runer hafver thu risted for mig, ded times fast mig, som udi dend der Wiise om Wendrelands Græwens Søn anlangendis hun, dend runetvungede stollt Isalt.

... „Saa gick hun sig saa sørgelig neder till dend Strand,
Hun satt' sig udi dend lidle Baad, hun styred den ud fraa Land,
hun bad till Gud udi Himmerig, hand maat' unde hinner wel i Haun."

— (Och der hun anlangede till hannem)

— — „Hun laghde sit Hovet opp til hands Bryst, hun sucket, hun sørget saa saare:
„Her er iegh kommen till fremmed Land och lider paa Eders Naade."
Hun lagde sit Hovet opp till hands Bryst, saa hiertelig monne hun græde:
„Nu er iegh gaait fraa miin Raad, som unne Børn pleger att gjøre.""

Ach ia, ded siiger oxaa iegh, for iegh kand mig intet andet; — men huad will nu thu, min hierte Otte?"

„Iegh will — kand henne — gifte Jer, Frøyken Karen."

Hun ropede: „Jesus! ded er intet Otte, ded er Holger Galt!"

(Och wor ded nu oxaa wahrhaftien Herre Holger, men hand hafde tait Herre Otte hands Hatt och Kappe, och wor han saaledis formummen). Hand suarede: „Ja ded er effen Holger Galt; iegh hørede Jer io bestefne — paa Gangen — Tijd och Stæd."

Karen: „Och huad will I nu herstedis, Herre Holger Galt?"

Herre Holger: „Huad iegh will! — hehe — huad skulle iegh wille — uden Ett."

Karen: „Daa roper iegh Gehualdt!"

Holger Galt: „Hyss! h-y-ss! min Lewe, betenck doeg, om de komme och funde oss och gribede an at spørret — hveden*) I kom herstedis paa dend Tijden, hehe!"

Karen: „Ah, Otte Nielssøn kom well fremst och iaghede Jer fort, dend Reff I er, och daa wor allt well."

Holger Galt: „Otte Nielssøn, hehe, ney, H a n d kom doeg intet, saasom hand licker udi dend frammerste Wiiin-kielder rystendis, rafwendis beruused, hehe!"

Her hørede iegh, att hun spranng till och ropede: „Thu lyywede!" (Och med eet snell Greeb fanghede hun hands Hirsfinger och suanng dend och ropede): „Nu skallst thu wisserlig døe Døeden."

Men Herre Holger nederfallt paa hands Kne och ropede: „*Qvarteer*"!**)

Karen: „Saa flux hid med Otto Nielssøn."

Herre Holger: „Ded K a n d iegh intet, for dend Nøgel, som iegh annammede aff Moens Kiøgemester, hun licker paa een Tynne udi Kielderen, och dér iegh gick fort, hafver iegh s l a i t Dørren till."

Karen: „Och ded kand intet luckis opp forinden fraa, och kand man helder intet høere Rop deriffraa; ah, thu Hund hafver hannem willet omkomme."

Herre Holger: „Wisserlig: ia! om iegh hafde ded Macted! Høerer, Karen, I nefner mig ett Widunder***) och gandske null och nichtig, I weed intet, huad for Sorrig och Drøfvelse iegh hafver for Jeris Orsage; — men se: Allt ded,

*) hvorfra.

**) Naade!

***) en Skændsel.

som I mælede nys, som I menede, i e g h wor Otte Nielssøn, ded Allsammens kand ieg suarre Jer igien; der er intet dend Natt, uden iegh io hafver wanderet opp och neder uden Afladelse for Sorrig och Forlængsel."

Karen: „Jo-o, iegh kand formercke ded, at I hafver Tancke till mig."

Herre Galt: „Well saa gott som Otte Nielssøn."

Karen: „Thu lyyver, Hund, Otte hafde intet sliiger ... ney, ney, flux hid med Otte Nielssøn."

Holger: „Jegh K a n d io intet, weedst thu! hand er udi Hecte i Kielderen."

Karen: „Saa skallst thu døe Døden, ded suær iegh."

(Men seer well till: daa roopede iegh, Moens Kiøgemester, fraa Tynnen): „Hey, hey, gifver Stunder lidet, iegh hafver io dend andere Nøgel!" Saa løebede hun Karen till, och, doeg hun wor io een Hoben forrasket*), saa mælede hun: „Suær dig neder udi Helvete, att thu er intet een Geyst helder Nisse helder Underiordsk — eller iegh stinger Dig ihjell." Jegh soer, och hun hielpede mig opp, och, meden Herre Holger saa hands Pas och løbede fort, saa funde wi Herre Otte fram, och wor hand ædendis gall ofver dend Skielmstycke: att stiele hands Hatt och Kappe och løebe fort; (thi hand, Herre Otte, wor intet mere rusig, end som ieg her nu), och fortellede de daa dend gandske Sagh till Herskabben, och wor der saa intet meere Hinder for Trolofwelse meere.

Jens Hansen, Skosuennen, suarede: „Men — huor gick ded till, att thu intet f ø r ropede?"

Moens suarede: „Hæ, thu Snollebeuw, iegh wille io anse ded førsten!"

---

*) overrasket.

ALFRED IPSEN

[f. 1852. Udgivet: „Ad grønne Stier" (1883) — „Sonetter og Sange" (1884) — „Mephistopheles", et dramatisk Digt (1887) — „Fortællinger" (1889) — „Holland", Rejseindtryk og Studier (1891) — „Hexen" (1892) — „Flores og Blanseflor" (1892) — „Ekko", Digte (1894) — „Fra Fantasiens Land" (1898) „Fri Horisont", nogle Bidrag til Øjeblikkets Diskussion" (1901) — „Georg Brandes", en Bog om Ret og Uret. Bidrag til dansk Aandslivs Historie i de sidste Decennier af det 19de Aarhundrede I—II (1902), III (1903) — „Under Korsets Tegn", Nutidsfortælling fra den store By (1903) — „Jydske Strejftog" (1905)].

SONETTER

(Af „Ekko", en Samling Digte, 1894.)

Et Alter.

Hvor dyb en Fred der er i denne Stue,
et Efterskær af gode Timers Ro,
og opad Væggen Vedbend tæt sig sno
og hvælve sig om Vindvet til en Bue.

Her brænder Dagens Sol med dæmpet Lue,
her kan i Skyggen Andagtstanker gro,
her er endnu et Alter for en Tro,
der ikke spænder altfor højt sin Bue.

Og, ikke sandt, til Altre kan vi trænge,
vi, som i Tvivl og Mismod længe famled,
vi, som fra Dagens tusind Veje kom.

Vi trænger til en Gang at faa os samlet
fra alt det meget, som gør Sjælen tom,
og vi har ikke knælet længe, længe.

Diamanter.

Nu lister Skumring frem fra alle Kanter,
og Ruden dækkes af et Perleslør,
mens Dagen i en sidste Blussen døer,
og Natten alt Halvmaanemærket planter.

Nu komme de i taagede Gevandter
de hvide Skikkelser fra Skov og Søer,
det suser dæmpet i de tætte Rør,
mens Himlen sliber sine Diamanter.

Men, hvordan Du, o stille Nat, kan slibe
saa blanke Stjernens skinnende Façetter,
hvoraf dit gyldne Diadem Du fletter.

Det mægtede jeg aldrig at begribe,
skjønt jeg har tænkt derpaa i Stjernenætter
med Blikket fast paa Mælkevejens Stribe.

Tilbageblik.

Naar Hjertets unge Flyvelyst er mattet
og stilnet af i magelige Vaner,
mens Foden slentrer trygt ad jevne Baner,
og Lidenskabens vilde Sø er glattet.

Og, naar Fornuften rolig staaer ved Rattet
med vantro Smil ved Tanken paa Orkaner,
og al den Bitterhed, som Freden raner,
af ligegyldig Sløvhed er erstattet.

Da vil fra Sjælens vinterfrosne Spejl,
der stundom liste sig en sagte Klage,
et Vemodssuk ved Mindet om en Tid,

da Livet var en Fart for spændte Sejl,
og I vil ønske eder den tilbage
med al dens Tungsind, Jubel, Storm og Strid.

Ligfærd.

Skarpt skærer Dagen gennem bløde Drømme
med flammetunget, damasceret Sværd,
gøglende Fjender synke fjærn og nær,
mens Blodet rinder bredt i Purpurstrømme.

Natten er død, og Nattens Herredømme
er brudt, nu tændes Dagens varme Skær
om Sarkofagen, hvor han hviler dér
bag Tæppet med de gyldne Silkesømme.

Og medens Taagen løfter sig fra Kyst,
det mørke Skyggetog sig langsomt fjerner,
og Himmeløjet smiler atter lyst.

Snart slukker Vindens Pust de sidste Stjerner
som Lys, der pustes ud af travle Terner,
og alle spæde Blómster græde tyst.

Granitstudier.

Jeg træder paa Granittens Grund den faste
og læser her som i en aaben Bog
Urverdnens og Granittens Guddomssprog,
en simpel Visdom, ingen Mand skal laste.

Hvad er vi Mennesker? En Trællekaste!
Vi trælle under Tidens tunge Aag.
Hvad hjælper det at være nok saa klog,
naar Klogskabs Herre ej faaer Tid at raste?

Hans Øje glider til, hans Fod bli'er træt,
han er som Klippens hvidblaa Blomsterspæt,
ej som Granittens faste, haarde Dysser.

En flygtig Fugl med flygtig Gæsteret,
snart Vintrens Sne omkring hans Tinding drysser,
og Solens Straale til Farvel ham kysser.

Bornholm 1893.

Julestemning.

Nu ringes Julen ind med sejge Tove,
det runger over Byen af Metal,
mens Sneens Fnokker fortne deres Fald
og brede Tæppet blødt for Hestens Hove.

Men ude i de vinterhvide Skove
der ringer det med Klokker af Koral,
med Sølverklang fra Grenenes Krystal,
mens Blomsterne er gemt i Sne og sove.

Jeg ser mig om i denne hvide Kirke,
blandt denne Menighed af mørke Graner
og af jomfruelige, unge Birke, —

og uden at jeg Sammenhængen aner,
saa ringes uvilkaarligt i mit Sind
den store, tavse Julestemning ind.

Hjemtanker.

Jeg staaer og stirrer paa den regngraa Schelde,
det ruller tungt dernede for min Fod,
som Acheron, som Underverdnens Flod,
mørk som vort Liv, med sølvgraa Stænk af Ælde.

Den Gang, da jeg mit Fædreland forlod,
skinnede Solen i sin sidste Vælde,
nu kan de blanke Dage let man tælle,
nu males der med Regn og Rust og Sod.

Men, naar jeg tænker paa mit Hjem tilbage,
ser jeg, skønt Tanken véd, det er Bedrag,
det ligge end som paa min Afskedsdag.

Med Sollys bølgende om røde Tage,
fortonende i lange Bakkedrag,
det er som skjulte Hænder hjemad drage.

Antwerpens Promenoir 1889.

BØRGE JANSSEN

[f. 1867. Udgivet: „Mulm", Fortællinger (1888) — „Mosekonen brygger", Æventyr og Legender (1891) — „Masaniello" (I. L. Nyrop) (1892) — „Morild", Studier og Stemninger (1894) — „Spanske Nætter" (1898) — „Fatme", Roman fra Østerland (1900) — „Troldhede", jysk Julehistorie (1902) — „Niels Grubbes Eventyr" (1904) — „Jomfruen fra Lucca", en Bog om Frederik den Fjerdes Ungdomskærlighed (1904)].

ENE

(Af „Morild", Studier og Stemninger, 1894.)

Jeg gik i Sæby Skove, jeg gik langs den rindende Aa, men ene var jeg; hun var langt borte — hvor jeg dog længtes.

Over den store Hede er det godt at være ene, ved det store Hav er det godt at tænke ene; men i grønnende Skove, ved en blinkende Aa under bøjede Bøge, dér længes man mod Kærlighed, dér føler man sig ene.

I Bukkarens Duft, i Fuglenes Sang, i det spirende grønne, i det alt er der Kærligheds Længsel; Fuglene flætter Rede, Myrerne bygger Tue, her er Hjem ved Hjem i Træernes Kroner, i Skovbundens Dyb, ved Aaens Bred og i Aaens Vande; den usseligste Orm, der kryber gennem Skovmuldens Dyb, ogsaa den har en Løngang, der fører

til dens Mage; her er ingen ene, uden jeg. Hvor jeg dog længes!

Og som jeg saa gik, saa' jeg langt dér fjærnt i Skoven en Skare unge Piger; men heller ikke de var ene; ferieglade Studenter fulgte dem, og de sang en gammel hyggelig Vise:

Nu Aftnens Timer lide,
Og Dagen gaar til Ro,
Han gaar ved hendes Side,
Nu er de ene to,
Mens Skyggerne sig sænke over Lunden.

Nu bøjer han sig stille
Saa tæt mod hendes Kind
Og ser i Øjets milde
Og dybe Skønhed ind,
Mens Skyggerne sig sænke over Lunden.

Nu fæster han paa Munden
Det første Elskovspant,
Mens ude fjærnt bag Lunden
Det sidste Dagskær svandt,
For Skyggerne har sænket sig om Lunden.

Aa, havde hun dog været imellem dem; havde hun med ét staaet for mig — men hun var der ikke — langt borte var hun!

Tonerne svandt, og al Lyd, der lød, kom fra Aaens Boblen og en Fugls Raslen blandt Grene.

Jeg gik langsomt langs Aaen, kom forbi Skovpavillonen, hvor der ellers paa Sommeraftener kan være Sang og Klang, naar Klubben holder Bal, og Købmændene tager sig en L'hombre til den stive Toddy og Cigaren, mens Kommis'erne, Postmedhjælperen og Amtsskriveren faar sig en Svingom til de lokkende Toner, der klinger langt

gennem Skoven og maaske naar til et enligt Par, der, hede efter Dansen, gaar Side om Side for at suge Nattens Kølighed.

Men i Aften var her stille, Pavillonen var lukket og slukket; en enlig Krage sad paa Tagryggen og holdt Forelæsning, men da ingen gad høre dens Præk, udstødte den et Par gnavne Hyl, bredte Vingerne og baskede sig frem over Skovens Kroner— hvor fløj den hen? — tys! — et Krageskrig svarede langt borte, nej — heller ikke den var ene.

Jeg gik ned ved Aaen, dér stod en Bænk.

En Bænk for et Par — om hun dog var her — hvor maatte vi to dog kunne sidde her Time efter Time og se mod den rindende Aa, der spejled de duvende Grenes Billed igen; hvor maatte vi dog kunne sidde her og bygge Luftkasteller og male Billeder af Tiden, som svandt, og Tiden, som kommer.

Hvert Blad, der langsomt sejler forbi, er som en Gaade; hvor kom det fra, hvor gaar det hen, se dér, dér kommer et stort, gult Ahornsblad, Strømmen tager Fart — det er Ungdommens Tid, der hvirvles rundt, det blinker, vil op mod Strømmen, kastes tilbage — om igen — kastes atter tilbage, og det lyser i det dybe, sorte Vand; nu kommer det ud i den brede, jævne Strøm, langsomt, sindigt snegler det sig frem; det er tynget af et Par store Vanddraaber, det fik i Ungdommens Ilterhed, men fremad gaar det, jævnt og sindigt — det er Manddommens Dage.

Saa gaar det en Tid endnu, da har en Gren lagt sig over Aaløbet; det tørner, svinger, tager mere Vand over, tørner igen, svinger udenom og kommer forbi.

Men Vanddraaberne tynger, det gaar langsommere — langsommere, Vandet trænger ind i alle Porer og Fuger; det er halvt under Vand, men endnu glider det med Strømmen.

Saa møder det en styrtet Træstamme, Strømmen hvirvler det rundt, det vil udenom, men det er saa tungt og træt, naar kun Halvvejen, fanges af Blade, der kom forud for det, tynges ned, ligger under, synker — det er Døden —

Ja, man bliver trist, naar man er ene; var hun her blot, var vi kun to, saa vilde vi i Aftenens stille Fred nyde al Skønhedens stille Lykke og bygge os lyse Billeder af Bladene derude i Strømmen, af de store, stille Bøge, af Rønnebærrenes røde Koraller mellem Ahornenes gule Silkehæng — men hun er her ikke, ene gaar jeg frem gennem Skoven.

Og Skoven er saa stille, og Gangen bliver let; hvem nænner vel at bryde den vidunderlige Fred —

Men da Skovbrynet var naaet, gled Øjet langt, langt over det aabne Hav.

Derude fo'r en Gang et Skib; to var der om Bord, hun og jeg; det var just en Aften som denne. Solen sank bag jyske Aas; jeg lagde min Arm om hendes Liv, mens jeg bøjed mig over hende og nynned:

Flaget i Mast og Sejlet i Raa
Ud over de salte Vande,
Himlen lyser saa tindrende blaa,
Mod Fremtiden lader vi Kursen staa,
Men hvor skal vi én Gang lande?

Bagbord med Roret, derinde er Land
Med Fjord og smilende Sunde,
Fra vildende Sø vi styrer mod Strand,
Hvor et Paradis lyser i Solens Brand
Bag skyggende Bøgelunde.

Solen synker bag gylden Bræm,
Al Ting er tyst og stille,

Dérinde ligger vort nye Hjem,
Nu styrer vi Kursen mod Landet frem,
Hej, Spillemand, nu maa du spille!

Ja, den Gang — men nu var jeg ene; om hun dog var her — hvor jeg længtes — —

ERNA JUEL-HANSEN

[f. 1845. Udgivet: „Sex Noveller" (1885) — „En ung Dames Historie" (1888) — „Da de vare unge", berømte Personligheders Ungdomsliv (1889) — „Terese Kærulf", to Afsnit af en ung Kvindes Liv (1894) — „Kærlighedens Veje" (1895, 2. Oplag 1895) — „Vore Bedsteforældres Sange" (1897) — „Helsen & Co." (1900)].

TØBRUD

(Af „Sex Noveller", 1885.)

En stor, trist Stue, mørk i Farverne, tung i Stilen, uden andet Lys end Gaslygtens usikre Skjær gjennem Ruderne. Fra det graa Filtdække ovenover Skorstenene falder Sneen nu paa tredje Dag i fine Drysser. Foroven og forneden raakold, smudsig-hvid Ensformighed.

Stueuret slaar otte Slag.

„Vil Fruen ha'e Lys?" Det er Stuepigen, som i Døren til Spisestuen med mørkeblinde Øjne spørger ind i Værelset i modsat Retning af den, hvorfra Svaret kommer: „Ja."

Et Øjeblik efter sætter hun en tændt Lampe paa Bordet midt i Stuen. Saa rejser en høj Skikkelse sig fra en Lænestol ved Vinduet, søger et Haandarbejde ud i Kurven paa Cybordet og sætter sig tilrette ved Lampen.

Pigen ruller ned, trækker Fløjlsgardinerne for og ordner dem i stive, lige Folder, fulgt af Fruens strænge Blik. Saa gaar hun.

Damen strikker. Regelmæssig, med svagt klaprende Lyd bevæger Pindene sig mellem hendes smalle, hvide Fingre. De hvælvede Laag er sænkede dybt over Øjnene, Ansigtet er blegt med smukke Linjer, Udtrykket stivnet i træt Tungsind. Hun er fyrretyve Aar. Men i hendes Dragts stive og umoderne Snit, som fremhæver snarere end tilhyller, hvad Skikkelsen har tabt i Fylde, — i Haarets Fald, glatkæmmet dybt ned over Kinden, og i de tunge Folder af det sorte Kniplingstørklæde, som skjuler Flætningernes tykke, blonde Knude, er der en tydelig Bestræ- for at synes ældre. Hun har unge Øjne.

„Hva', ta'er du ikke med til Soiréen?" spørger hendes Ægtefælle, som fra et Sideværelse er kommen ind i Stuen, kjoleklædt, med Diamantknapper i Brystet. Han gaar hen foran Spejlet, retter paa Halstørklædet og glatter med et lille Klap de stramme Benklæder over den fyldige Mave. Med øjensynligt Behag betragter han sin velkonserverede Personlighed. Han har graasprængt Haar og Skjæg, smalle Læber med dybe Mundfurer og slugne Øjne, korte fede Hænder i hvide Handsker. Hans lakerede Støvler kniber lidt.

„Nej, jeg har sendt Afbud," svarer hun uden at se op fra Strikketøjet.

I Mandens Øjne plirer et fornøjet Glimt. Med kunstlet Deltagelse spørger han, endnu med Blikket i Spejlet:

„Er du syg?"

„Jeg har Hovedpine."

„Hm! Gjør mig ondt, *ma chère* — mon da Drengene er færdige?"

Før end hun kan svare, gaar Døren op, og Aage, deres yngste Søn, en blond, kjøn Fyr, endnu lidt drengeagtig, kommer ind og bukker anstandsfuldt for Moderen. Mønstrende glider hendes Blik over ham, uden Glæde, uden

Stolthed. Holdningen er korrekt, den elegante sorte Dragt uden et Støvgran, Linnedet skinnende hvidt — Resten véd hun intet om, bekymrer hende ikke.

„Hvor bliver Henrik af? Vognen er for Døren," siger Faderen utaalmodig og føjer til: „Din Moder har Hovedpine, vil ikke med —"

Ogsaa over Sønnens Ansigt gaar en Trækning som af Lettelse, men han behersker den og lægger Ansigtet i beklagende Folder, i det han stammer: „Jeg véd ikke — han er nylig kommen — han —"

„Saa kjører vi s'gu uden ham. Den Døgenigt er heller aldrig færdig i rette Tid."

Da Døren har lukket sig efter dem, gjør Sønnen en Pirouette og skynder sig ud til Vognen. Nynnende en Knejpemelodi følger Faderen efter. Med et frivolt Kjærtegn til den buttede, stramtsnørte Stuepige, som aabner Døren for ham, stiger han til Vogns.

„Gesandtskabshotellet paa St. Annæ Plads!" er Kuskens Ordre. Og saa vandrer den ældre Herres Tanker til Klubbens Spilleværelse, hvor han nu kommer en hel Del tidligere end formodet, medens den unges Sind vakler i Valget mellem „Boulevardens" og „Ligkistens" Tillokkelser.

I det Vognen ruller gjennem Porten, bliver Dagligstuedøren hastig reven op. Henrik stikker Hovedet ind og spørger ilsomt: „Er de kjørte?" Da Moderen nikker, tøver han et Øjeblik i Døraabningen — usikker, om han vil gaa frem eller tilbage — og gaar saa ind i Stuen. Midt over Gulvet op og ned — op og ned.

Ufravendt hviler hendes Øjne paa Strikketøjet; men hans hastige Gang generer hende, og under de sammentrukne Øjenbryn ser hun med en betegnende Gebærde til hans Fødder.

Det trækker et Par Gange i hans Ansigtsmuskler, som vilde han sige noget — „saa hun blot op —"

Hun ser intet. Hun strikker: slaa om, en ret Maske, slaa om, syv rette, to sammen, to sammen og syv igjen —

Han er standset foran hende.

„Vil du noget?" kommer det endelig haardt, tørt som med et Slag.

„Nej!" Han vender sig pludselig med noget smerteligt i Øjnene og løber ud.

For et Øjeblik dvæler Moderens Tanker ved dette Ansigt, der nylig er forsvunden, saa blegt, slapt og med rødkantede Øjne uden Blik. Hans uregelmæssige Vaner forstyrrer Husets retlinjede Gang, ubehagelige Optrin og højrøstede Trætter bag den lukkede Kontordør mellem ham og Faderen bryder dets stille Dekorum.

Hvad har han for? Hvor færdes han? Hvad skjuler hans usikre Skulen og Kindernes hule Bleghed, som næsten uden Overgang har afløst Barneansigtets aabne, bløde Træk?

Hendes flygtige Ængstelse finder kun et enkelt Svar paa disse Spørgsmaal:

„Nattesvir," sukker hun — og er der mere, hvad vedkommer det saa hende? Hvad mangler de? Er ikke Huset et Mønsterhus, Maden udsøgt, Tjenestefolkene vel afrettede? Har hun ikke altid gjort sin Pligt, givet dem hver Time af sin Dag, hvert Aar af sit Liv, vaaget over dem, naar de var syge, plejet og passet dem, da de var smaa — ak ja, den Gang var det ikke saa tomt om hende, da tog de mere af hendes Tid, flere Tanker. Siden — aa, siden gik de deres Faders Veje, og de fører bort fra hende — ja bort — bort. Hver sørge saa for sig — og med et Skuldertræk banlyser hun Fader og Sønner fra sin Erindringskreds.

Slaa om, en ret Maske, slaa om, syv rette, to sammen, to sammen og syv igjen.

Vellugtmættet bølger Luften om hende i lune Strømme — de Hyazinther dèr i Vinduet, hvor de dufter stærkt — aa, saa stærkt — hvorfor er ikke ogsaa alt anderledes — hvorfor tog de hendes Lykke, rev hende fra den, hun elskede, og tvang hende ind i al denne Styghed og Ulykke? Var hun dog h a n s — hun har aldrig glemt ham, intet Øjeblik — var hun dog h a n s! Hvad Liv vilde da ikke leves, hvad Lykke ikke blomstre!

Og hendes Tanker drager ham nær, ikke bly og bange, som da den første Kjærligheds Frygt og Bæven lukkede deres Læber og stængede for deres næppe vakte Sansers anelsesfulde Hvisken. Savn har hedet hendes Kjærlighed, Længsel holdt hendes Hjærte ungt. Under skiftende Elskovsstemninger, i tusend drømte Møders Lykke er hans Kjærlighed vokset med hendes. Hans Stemme taler en dristig Elskers ømme Magtsprog, hans Arme er saa stærke og Munden varm. Og hendes Hjærte banker, hendes Bryst hæver sig — aldrig udtalte Elskovsord trænger sig til hendes Læber.

Slaa om, en ret Maske, slaa om, syv rette, to sammen, to sammen og syv igjen — hvor hun færdes, hvad hun foretager sig, sovende, vaagende er den samme glødende Drøm hendes Skinlivs Indhold.

I Selskab med andre er hun stiv og kjedelig at se til, men han læner sig til hendes Stol, hun driller ham med paataget Koketteri, surmuler under hans skinsyge Bebrejdelser, svælger i Forsoningens Lykke.

Han følger hende ind i hendes Soveværelse, hvis stive Hvidhed minder om en Nonnes Celle, og de taler sammen som elskende, som Ægtefæller. Hun lægger sig til Hvile ved hans Bryst, sover ind i hans Arme til søde Drømme og

stirrer, naar hun vaagner, livsled Tomhed ind i de hule Spøgelseøjne.

Slaa om, en ret Maske, slaa om, syv rette, to sammen, to sammen og syv igen, Maske følger Maske, Pind efter Pind, ensformigt, kjedeligt som selve Livet — og lige saa unyttigt.

Hed og svimmel rejser hun sig for at gaa til Ro. Det er silde. Hendes Fingre har strikket sig trætte i det endeløse Arbejde. Hendes Hoved værker. Hun aabner Vinduet i sit Soveværelse. Paa sine Steder har Filtet ovenover sneet sig tyndt og lader et mat Skjær af hvidgraat Lys sive igjennem. Langs Tagrender og Vinduesrammer, over Bagdøre og Gaardenes Skillerum har Sneens Kunstnerhaand tegnet Vrangsidens Konturer efter, rundet Hjørner af, brudt de lige Linjer, dækket Smuds og Pletter med slørfin Hvidhed.

Kulden er af Luften. Der er Omslag i Vejret. Da hun hælder sig ud af Vinduet, stryger Blæstens lune Pust hende over Pande og Kinder.

Det er Sovesiden af Huset. Bag nedrullede Gardiner og mørke Vinduer soves der fra Kjælder til Kvist.

For nogle Øjeblikke tier de klagende Munde, og den enkelte, der vaager, faar Plads for sin egen Klage, føler sin Nød vokse, sin Stemme skille sig ud fra det store menneskelige Veraab og synes med bitter Nyden sig selv den ulykkeligste af alle.

Men endnu én er vaagen. Thi dèr ovre i Sidefløjen er der Lys. Hun tæller Fagene i den lange Række. Det er i Henriks Værelse. Men han er borte. Hun har ikke hørt ham komme hjem. Hvem kan have noget at gjøre dèr paa denne Tid? Skulde Stuepigen? Blodet skyder hende op i Kinderne. Hvem kan vide? Han slægter sin

Fader paa. Nu, det er Brud paa Husordenen, den er det hendes Pligt at opretholde, at straffe, og hun gaar.

Gjennem Dagligstuen og Spisestuen, lydløst ned ad den lange Gang i Sidefløjen, forbi Mandens Soveværelse, med en fornærmet Husmoders glædeblandede Vrede i Sindet over at kunne gribe sit Tyende paa fersk Gjerning.

Med et haardt Tag drejer hun Laasen. Da lyder et Knald, et Brag — og fra den aabne Dør ser hun Henrik vaklende gribe sig til Hovedet, noget tungt falder ham ud af Haanden, og saa ruller han om paa Gulvet for Fødderne af hende.

Straks kan hun ikke røre sig. Rædslen gaar hende som en fysisk Smerte gjennem Legemet. Saa frigjør hendes Vilje de stivnede Lemmer. Hun bøjer sig over ham og forsøger at løfte hans saarede Hoved.

Det bløder stærkt. Blodet løber i en smal Stribe ned ad hans blege Kind, forbi Øret og bliver borte under hans Halslinning. Dette Blod kan hun ikke taale at se. Hun tørrer og tørrer, til hendes Tørklæde er gjennemblødt. Saa besinder hun sig. Saadan bløder ikke en Død. Der maa Hjælp. Han er falden i Nærheden af Sengen. Uden at slippe ham, trækker hun nogle Puder ud og lægger højt under hans Hoved. Saadan bløder han mindre.

Saa gaar hun og kalder Pigen op. Mens denne kaster Klæderne om sig, skriver hun med rystende Hænder nogle Linjer og sender hende bort.

Hun har kun været faa Minutter om det. Men Henrik har rørt sig. Da hun kommer ind, mødes deres Øjne, og fra dette skrækstive Blik stirrer Forbrydelsen hende i Møde.

„Har du Smerter?" Hun har taget et Fad med koldt Vand og bader hans Tinding.

Han virrer svagt med Hovedet til Nægten.

„Kan du rejse dig, naar jeg hjælper dig?"

„Jeg tror det." Hun understøtter ham, og det lykkes.

En Dør smækker i det samme. Den Bleghed, som gustner hans Træk, er uudholdelig at se. Hans Øjne stirrer vildt mod Døren, og han synker skjælvende sammen. Hun forstaar — og uvilkaarlig griber hun fastere om ham, mens Angstens Iskulde kryber gjennem hendes Aarer. For første Gang føler hun Moderinstinktet kalde — Hundyrets Drift at forsvare sin Unge.

Saa lægger hun sin Haand paa hans Skulder og siger med en Stemme, hvis Ro ikke længere er ligegyldig Kulde — et ukjendt Tonefald i hans studsende Øre:

„Det er ingen anden end Lægen — vær ikke bange."

For hans Nervers spændte Tilstand er dette nok til at bringe Reaktionen. En Hulken ryster hans Legeme, kraftløs giver han efter for Graaden, mens hans Hænder krampagtig griber om hendes, og han stønner tyve Gange i Træk: „Hjælp mig, skjul mig."

Saa kommer Lægen. Han bliver forbunden og bragt i Seng. Der er ingen Fare. Hendes pludselige Greb i Laasen har sandsynligvis frelst hans Liv. Hans Haand har rystet, og Kuglen er løben langs Pandebenet og har taget et godt Stykke Hud med sig. Et Ar, som Haaret skjuler, vil blive hele Følgen.

Saa er Lægen gaaet, Pigen sendt i Seng.

Mat af Blodtab og Sindsbevægelse døser han uden at sove, skræmmet op hvert Øjeblik saa af én Lyd, saa af en anden.

Hun sidder midt for Sengen. Naar han farer sammen, lægger hun sin kolde Haand paa hans feberglødende, og forklarer som for et mørkerædt Barn Lydens Aarsag: det var en Drosche, der holdt ved Siden af, det var Sneskred fra Taget, der var Vindens Rusk i Porten, det var, og det var ...

Hun véd det værste. Af hæse, forskræmte Svar paa sine Spørgsmaal har hun erfaret nok til at se Ulykken helt i Øjnene. Han har spillet og tabt, laant og atter tabt og dækket Gjælden med falske Veksler til saa betydelige Beløb, at det svimler for hende. Hendes Mands forstyrrede Pengeforhold umuliggjør enhver mindelig Afgjørelse.

I Dagens Løb har Henrik udtømt ethvert Forsøg til Redning. Ved Daggry Rettens Folk og saa — Arrest, Domfældelse, Vand og Brød — maaske ... Ordet dør usagt i hendes Tanker.

Hendes Bryst kan ikke rumme Smerten — hun presser Læberne sammen for ikke at stønne højt, mens hans angstfulde Øjne spørger, spørger — — og hun maa svare, mekanisk oversætte Nattens Lyd i Ord.

Endelig sover han. En uhyggelig Søvn. Tænderskærende, som skulde Kjæverne af Led, hans Træk fordrejede til et Vrængebillede af hans vaagne Ansigt, vælter han sig i søvnbunden Afmagt, kæmpende mod indbildte Fjender.

Og dette hæslige, dèr foran hende paa Sengen, er hendes Søn? Gysende vender hun sig bort.

Et Skrig, vildt og skingert af dirrende Gru: „Mo'er!" — og i næste Nu sidder hun paa Sengekanten, trykker ham til sig, tyssende, kjælende med gode Ord. Angstsveden risler i kolde Draaber over hans Legeme, kuldegysende kryber han sammen ved hendes Bryst, varmet, trøstet i Øjeblikket, sky og dog hjærtegreben af denne nye Ømhed.

Hendes Søn, hendes Søn! En at trøste, én at hjælpe, én, der klynger sig til hende — hende alene. En at frelse — for de maa ikke tage ham fra hende, de maa ikke — maa ikke! Og saa falder det over hende, at det er for silde, at der er ingen Redning.

Og nu er hun Moder. Hun véd det, hun føler det; en Fødsels Smerter har gjennembævet hende, hans Skrig har sprængt de snærende Hinder. Hun har delt hans Kval, hun har lidt hans Angst, hver Draabe Blod, der flød, har hendes Hjærte indsuget i Smerte, hans Lemmers Skjælven har gjennemsitret hendes Legeme. Og nu vil de tage ham fra hende — nu — nu! Hendes forpinte Hjærne kan ingen Planer lægge — men de faar ham ikke — faar ham ikke.

Rettergang, Domfældelse — Ord, hvis blotte Lyd forfærder hende; hun véd intet derom, ikke hvad der vil ske i Morgen, ikke, hvor hun kan finde Hjælpen, blot at den maa findes. Og om saa alt andet slap, er der saa ikke noget, der hedder Kongens Naade? Kongens Naade! et Glimt i Mørket, en aaben Dør. Dèr søger Haabet ind.

Listende Trin gjennem Korridoren. Det er Aage. Han har sét Lys i Broderens Værelse og aabner famlende Døren med et højrøstet: „Hvor Fanden blev du —?" og standser studsende, da han ser Moderen ved Sengen.

Hun har rejst sig og stiller sig tyssende i Vejen for ham. Hans Sanser er for omtaagede, til at han straks kan klare for sig, hvad han ser. Men dette Bind om Broderens Pande? og hendes Ansigt — hvad betyder det? hvad er her sket?

Hun skyder ham lempelig udenfor og hvisker blot: „Din Broder er syg; forstyr ham ikke — i Morgen —", saa brister Stemmen, og Døren lukkes. Sagte lister han af igjen, forskræmt, urolig og pludselig ædru.

Hendes Tanker følger ikke ham — endnu ikke. Angsten har sat sig fast som et klemmende Tryk under hendes Hjærte. Kvalm og syg ænser hun intet uden den sovende Skikkelse i Sengen. Hans Søvn er roligere nu, drømmeløs synes det. Stille pusler hun om i Værelset, lægger tilrette

om ham, varlig, skjærmer for Lyset, ordner hans Klæder, som er kastede i en Hob, da han blev afklædt.

Og i denne dagligdags Syslen, ny og uvant for hende, finder hun en besynderlig Lise, en aldrig kjendt Tilfredsstillelse. Hvor har hun dog saa længe kunnet lade fremmede, kolde Hænder røre ved alt dette, der er hendes? Hvad har hun ikke tabt? En Gang, da var der dog Smil i de smaa Ansigter, Kjærlighed i Øjnene, naar de saa paa hende — — men hun skændte saa tit og slog i Utaalmodighed — Slagene svider nu hendes eget Hjærte — slog saa haardt de buttede Hænder, de runde Kinder, hvor kunde hun, hvor kunde hun! Og de græd, bitterlig græd de, og saa med hjælpeløse Øjne op til hende. Men dette rædde Blik, fejgt var det, det kjendte hun — det var Faderens, naar hun greb ham i en Udskejelse, og det hadede hun — og hadede næsten dem, fordi de lignede ham. Og saa tav de, naar hun kom ind i Stuen; o Gud, denne opirrende Tavshed, ogsaa den kjendte hun igjen. Og Skjuleriet, og Knebene, der fulgte, da de blev større og sammensvor sig med Faderen mod hende. Saa gled de fra hende — og hun drømte sig bort — længere og længere bort, lige til dette — dette — Aa, at hun havde vidst, havde tænkt — —

Hvert Minde, hvert Billede tynger hendes Bevidsthed med en Byrde af Skyld — Skyld? Og kan hun for det? Blev hun ikke tvungen, med Hjærtet fuldt af Kjærlighed til en anden, kastet i Armene paa denne aandstomme Vellystning?

Er ikke Kulden og Stivheden, hvormed hun har skindræbt sin oprindelige Naturs livsvarme Instinkter, et nødtvungent Selvværge mod den Mands brutale Ret, hvis Hustru hun er — hun Hustru, et Haansord over hendes besudlede Tilværelse, og Moder — indtil i Nat kun det tomme Navn paa hendes Skjændsel, indtil i Nat — og nu, nu da

hendes Sind rækker ud i Længsel efter at elskes af dem, hun har stødt fra sig, og elske dem — sørge for dem, tjene dem, værne om dem, bære dem i sit Hjærte, altid, altid — have sit Liv i dem; nu kommer dette truende, forfærdelige og rejser en Mur af Skyld mellem hende og Lykken, den, hun har spildt i selviske Drømmes løjede Glemsel — — stønnende synker hun sammen.

Henad Morgenstunden kommer Manden hjem. Hun hører ham famle sig usikkert frem gjennem Korridoren. Han er beskjænket af fin Vin; han støder an imod Møblerne i Stuen ved Siden af, indtil han med et tungt Bump lander i Sengen.

To Gange er hun paa Vej der ind — han maa dog vide. — Men med uovervindelig Væmmelse vender hun om igjen.

Mens han sover Rusen ud, og endnu inden det er rigtig lyst, føres Henrik bort.

I sin uvidende Angst har hun ventet sig noget voldsomt, at se ham bunden, med Haandjærn paa, ført bort med Magt af brutale Retsbetjente. Men det gaar stille af. En civilklædt, høflig Mand bukkèr for hende med stor Alvor og henvender et Par Spørgsmaal til Henrik. En pinlig Rødme sniger sig over hans Ansigt, hans vigende Blik ser til Siden, da han svarer bekræftende. Han er rolig i sløv Opgiven af alt Haab. Saa gaar de.

Udenfor i Korridoren trykker Aage sig op imod Muren. Han har ikke været i Seng. Han lytter i Angst og gætter. De ser ham ikke.

Hun følger med dem ned. I Porten holder en Drosche, og hun skimter en Politibetjent, som aabner Vogndøren, da de nærmer sig.

De holder hinanden i Haanden, Moderen og Sønnen. Da de har naaet ned de faa Trin til Vognen, føler hun hans Haand blive kold og klam, i det hans Fingre trykker sig

fast om hendes. De siger intet. Det sidste, hun ser, da Vognen kjører bort, er denne kolde, hvide Haand, der krampagtig dækker hans Ansigt under Forbindingen om Panden.

Hun ser Trinene, Murene dobbelt, da hun atter gaar op; hun tager fejl af Døren og maa føle sig for gjennem Gangen for at finde ind i Dagligstuen.

I Vinduet med Ryggen mod hende og Ansigtet presset mod Ruden staar Aage. Nu forstaar han, hvad der er foregaaet. Da hun kommer ind, vender han sig pludselig, hvid med barnerædde, forvildede Øjne. Saa rækker hun efter ham: „Aage!" — og med et hulkende, uartikuleret: „Mo'r, aa Mo'r!" kaster han sig ind til hende. Saa er han hendes.

JOHANNES JØRGENSEN

[f. 1866. Udgivet siden 1893: „Bekendelse", Digte (1894) — „Rejsebogen" (1895, 2. Oplag 1905) — „Livsløgn og Livssandhed" (1896, 6. Oplag 1899) — „Beuron" (1896) — „Den yderste Dag" (1897) — „Helvedfjender" (1898) — „Digte" (1898) — „Lignelser" (1898) — „Omvendelse" (1899) — „Vor Frue af Danmark" (1900) — „En Apostel" (1900) — „Eva" (1901) — „Romersk Mosaik" (1901) — „Romerske Helgenbilleder" (1902) — „Den hellige Ild" (1902) — „Fioretti" (1902) — „Pilgrimsbogen" (1903) — „Græs", Fortællinger (1904) — „Lyrik", udvalgte Ungdomsdigte (1904)].

TRAADEN OVENFRA

(Af „Lignelser", 1898.)

Det var en skøn Septembermorgen. Alle Enge glimtede af Dug, og gennem Luften sejlede den flyvende Sommers silkeskinnende Traade. Langt fra kom de, langt hen drev de.

En af disse Traade strandede i Toppen af et Træ, og Luftskipperen, en lille gul- og sortbroget Edderkop, forlod sit lette Fartøj og betraadte Løvets fastere Grund.

Men Stedet behagede den ikke rigtig, og med en rask Beslutning spandt den sig en ny Traad og firede sig lige ned i en stor Tjørnehæk.

Her var der nok af strittende Skud og Kviste, hvorimellem et Næt kunde udspindes. Og Edderkoppen gav sig

til Arbejdet, idet den lod Traaden ovenfra, ad hvilken den var kommet ned, bære Nættets øverste Hjørne.

Det blev et stort, smukt Væv. Og der kom noget særligt over det, derved at det ligesom stod ret op i den tomme Luft, uden at man kunde se, hvad der bar dets øverste Rand. Thi der skal gode Øjne til for at opdage saadan en lille, fin Edderkoppetraad.

Dage kom, Dage gik. Det begyndte at blive smaat med Fluefangsten, og Edderkoppen maatte spinde sit Næt større, saa det kunde favne videre, fange mere. Og takket være Traaden ovenfra, lykkedes denne Udvidelse over al Forventning. Edderkoppen byggede sit Væv højere og højere op i Luften og mere og mere ud til Siderne. Nættet spændte over hele Hækkens Bredde, og naar det i de vaade Oktobermorgener hang fuldt af funklende Draaber, var det at se som et perlestukket Slør.

Edderkoppen var stolt af sit Værk. Den var ikke længer den lille Tingest, der var kommet sejlende paa et Spind gennem Luften uden en Skilling i Lommen — saa at sige — og uden anden Formue end sine Spindekirtler. Den var nu en stor, svær, velstaaende Edderkop og havde det største Næt langs hele Hækken.

En Morgen vaagnede den i usædvanlig daarligt Humør. Den havde frosset lidt om Natten, og nu var der ikke et Solglimt at øjne, og ikke en Flue summede gennem Luften. Sulten og ledig sad Edderkoppen hele den lange, graa Efteraarsdag.

For at slaa Tiden ihjel begyndte den en Rundgang i sit Næt for at se, om det ikke trængte til at bødes her eller der. Den rykkede i alle Traadene for at mærke, om de var godt fæstnede. Men skønt den ingen Fejl fandt, vedblev den dog at være utaalelig gnaven.

I Vævets yderste Udkant kom den saa til en Traad, som

den lige med ét syntes, den ikke kendte. Alle de andre gik enten derhen eller didhen — Edderkoppen vidste hver Kvist, de var gjort fast ved. Men denne ganske ubegribelige Traad gik ingen Steder hen — det vil sige, den løb lige ret op i Luften.

Edderkoppen rejste sig paa Bagbenene og kiggede opad med alle sine mange Øjne. Men den kunde ikke se, hvor Traaden gik hen. Det saae ud, som den førte lige op i Skyerne.

Edderkoppen blev mer og mer ærgerlig, jo længere den sad og stirrede til ingen Nytte. Den huskede slet ikke mere, at den selv en Gang paa en klar Septemberdag var kommet ned ad denne Traad. Den huskede heller ikke, hvor stor Nytte netop denne Traad havde ydet, da Vævet skulde bygges og udvides.

Edderkoppen havde glemt det altsammen — den saae blot, at her var der en dum, unyttig Traad, som ingen rimelige Steder gik hen, men bare op i den tomme Luft ...

„Væk med dig," sagde Edderkoppen, og i et eneste Bid knækkede den Traaden midt over.

I det samme gav Vævet efter — hele det kunstfærdige Nætvæv styrtede sammen — og da Edderkoppen kom til sig selv, laa den mellem Tjørnebladene med Nættet som en lille, vaad Klud over Hovedet. I et eneste Øjeblik havde den tilintetgjort hele sin Herlighed — fordi den ikke forstod Nytten af Traaden ovenfra.

DE PROFUNDIS

(In memoriam Paul Verlaine, † 9. Jan. 1896.)

(Af „Digte", 1898.)

I

Vinterskumring, Taagefald.
Hør, en Klokke ringer bange.
Og det tunge Draabefald
i en Haves øde Gange.

Tunge Taagedraabers Fald
i de vintervaade Haver.
Og det fjærne Klokkekald ...
der er En, som de begraver.

Mørket stiger, tyst og tæt,
mellem stille, sorte Stammer.
Bag det fjærne Grenenæt
lyser kun et ensomt Kammer.

Endt er Dagen, Livet endt.
Det er Mørkets bange Time.
Kun det fjærne Lys er tændt,
og kun Dødens Klokker kime.

II

Er det dig, de sænker ned
i de dunkle Taagehaver?
Er det dig, som de begraver
i en Skumring uden Fred?

Digter, Drømmer, løse Fugl,
Natteravn og Visdomsugle —
Mørket var dig Skærm og Skjul
mod de stolte Dagens Fugle.

Natten var dit Hjem, dit Hus,
og dens Mørke var din Kappe;
paa Vor Frues Kirketrappe
sov du ud din Kunstnerrus.

Klager nu i denne Kvæld
Aftenklokkens bange Mæle
for dit Ve og for dit Vel
blandt de arme fangne Sjæle?

Er det dig, den klager for,
Klokken, som jeg ikke øjner?
Beder den et Fadervor
for en angrende Zigøjner?

Er det Lyd af dit Farvel?
Stiger det fra dybe Grunde:
„Beder, I, som bede kunne!
„Beder for en fattig Sjæl!"

III

Han var udstødt, fattig, ene —
ak! som ingen blandt os andre.
Dømt at vandre, evigt vandre
over golde Gaders Stene.

Aldrig Skoven, aldrig Havet,
kun de lange Huses Rader —
Quaier, Pladser, Parker, Gader,
Fortovsmylret, Droschketravet.

Og blandt skinnende Butiker,
og blandt straalende Kaféer,
Boulevarders Lys-Alleer,
han, en Digter — og en Tigger ...

... Sulten føder sære Nykker ...
Se, han stirrer, staar bevæget ...
Som en Rad af Femfrancs-Stykker,
nye, skinnende i Præget,

lyser Gadens Rad af Lygter,
blanke og elektrisk hvide ...
Han vil gribe. Men i Tide
svinder Synet ... og han flygter ...

Som en Jægersmand, der jager
i en Skov, der er lagt øde —
som et Dyr, der søger Føde
paa en gold og giftig Ager

vandrer han i Nattens Timer
gennem alle dunkle Steder,
og han kysser, og han græder,
til de første Morgentimer.

IV

Det er endt, det er forbi.
Sungen er den sidste Sang.
Livets Bog er lukket i.
Natten endt for sidste Gang.

Ingen Aften skal ham se,
flakkende paa kryds og tværs,
intet Bord i en Kafé
gemme Kladden til hans Vers.

Udlidt, udstridt, Paul Verlaine!
Død i Gud og død med Fred!
Ved dit Lig jeg knæler ned
som en ringe, ukendt Ven.

Nat og Dag og Lyst og Nød
er som Taage, der forgaar
i den Stund, da Sjælen staar
nøgen for Guds Tjener D ø d.

Og tilbage bliver kun
som en Bøn af Dybsens Grund:
Herre, før en Stakkel hjem,
lad ham frelst Dit Aasyn se!
Pie Jesu, Domine,
dona ei requiem.

HANS KAARSBERG

[f. 1854. Udgivet: „Om Blegsoten", 4 Forelæsninger (1884) — „Mislyd og Harmonier" (1886) — „Daarlige Tider" (1887) — „Fordærvede" (1888) — „Mutterlillen" (1889) — „Vore Klæder" (1889) — „Vore Børn" (1889) — „Gjennem Stepperne og blandt Kalmykkerne" (1892) — „Mennesker" (1892) — „Folkene paa Nakkebjerg" (1895) — „Om Satanismen" (1896) — „Nordens sidste Nomade" (1897) — „Langt ude —" (1897) — „Sort og Rødt" (1898) — „Trange Stier" (1899) — „Stort Vildt" (1901) — „For en Vinteraften" (1904)].

ISBJØRNEN

(Af „Stort Vildt", 1901.)

Hans Fader tog ham paa sit Fang, naar han skreg — af Kaadhed, af Skuffelse, naar han havde overvurderet sine Kræfter, af utilfredsstillet Hævntørst ligeoverfor en større og stærkere Dreng, der havde hugget ham.

Naar han saaledes tog paa Vej, satte Faderen ham paa sit Knæ. Strøg hans stride, næsten farveløse Haar. Stillede ham ved sin Godhed og sin rolige og dog saa sære Tale.

„Vi er fremmede Folk, du og jeg," sagde han saaledes. „Din Moder sagde det, før hun døde: „ „Du og vor Søn, Svend, I ligner hinanden. Alle vore andre Børn vil nemt glide gennem Verden. Men Svend vil faa det svært, som du

har haft det. For I er ikke som de andre Mennesker. Derfor skal I holde sammen. Og, naar Drengen nu og da fornemmer, at han er en fremmed Fugl blandt de andre, saa skal du fortælle ham om, hvordan det gik dig i Livet; og du skal trøste ham i Modgang og sige ham, at intet Menneske har haft Magt nok til at gøre dig helt ulykkelig, og at ét Menneske elskede dig højere end nogen elsker Gud. Dette er meget. Og det er ikke Hvermands Lod.""

Og Faderen, som havde sét og prøvet meget og som havde lært at elske og at foragte Menneskene, han fortalte sin Søn om fjerne, fremmede Egne, hvor Menneskene ikke er træske og smaaligt onde, fordi deres Gud endnu dér har Magten over dem; fordi „Guden" havde kastet ind iblandt dem — til Prøvelse og Gru og underlig Opbyggelse — nøgne Fjælde og udyrkelig, milelang Sump, sorte og lyse Skove, hvor stærke og grumme Vilddyr bo, øde Ørkner og vilde Have, der jævnsides gemmer Rigdom og Død.

Naar Faderen saaledes fortalte, da sad den ustyrlige Dreng stille som en Mus paa hans Knæ. Barnet spurgte sjeldent. Thi det var ikke fornødent: Alt, hvad Faderen fortalte, stod lyst og levende for Sønnen. De to kendte inderligt hinanden. De forstod hinanden uden Fortolkningskonst. Naar Faderen i sin Gammen over Barnets gode Nemme og stærke Hengivenhed uvilkaarligt og uforbeholdent ligesom lod sin Sjæls Strenge klinge og bruse under Beretningen om sin Ungdoms og Manddoms æventyrlige Færd, da skønnede han af Sønnens hastige Aandedræt, af hans hede Kind, hans straalende Øjne, at Barnets Hjærte skjalv — af Længsel og Stolthed, af Glæde og Henrykkelse — som Felens underspundne Strænge.

Naar Faderen saaledes fortalte, da glemte han selv og hans Barn Tid og Sted. Da blev den fattige Stue med dens særegne Prydelser af gamle Vaaben og vilde Dyrs Huder,

— den blev til en Hal — et Tempel — en Jungle — en Urskov eller Isørken! Da var det stundom, som om det umaadelige Skind af den forlængst fældede Hvidbjørn pludselig fik Kød og Blod, Liv og Stemme, — rejste sig fra sin vante Plads, — nærmede og fjærnede sig brummende. Da krummede Tigeren under Skrivebordet sine støvede Kløer, lod sine Glasøjne knistre, sine hvide Tænder skinne! Da kom der Liv i dette uhyre Elghoved paa Væggen: Sky stirrede dets store, sorte Øjne paa den gamle Jæger og hans Søn. Den store, bløde Mule bevægede sig. Og Elgtyren gav Lyd! Den udstødte sit lokkende „läte", voxede, voxede, voxede frem af Væggen, — fældede de mægtige Skovle! — satte i Trav — langt, langt bort til de store Sumpe — dér ude! — hvor intet Menneske kommer ved Dag eller Nat. ...

Der var dog højt til Loftet og langt til Væggen i den tarvelige Stue, hvor Svends Fader skænkede sin Søn alt dét, der forekom ham selv stort og stærkt og betagende i Livet. Han fortalte om Menneskenes Kampe mod en stor og vild Natur, mod stærke og grumme Dyr, mere end om Menneskenes Kamp mod hinanden for Føden.

„Mennesket blandt Mennesker, min Dreng, — det er sig selv ligt overalt paa Jorden," sagde han en Aften.

„Er det ondt eller godt?" spurgte saa Barnet.

„Dérom skulde du spørge din Lærer — i Religion," svarede den gamle tvivlraadig.

„Det h a r jeg gjort, Fa'r. Hr. Svendsen sagde, at Menneskene alle sammen er skabt i Guds Billede."

„Kender Hr. Svendsen — Guds Billede?"

„Ja, vel kender han det! Han har selv vist os det ifjor Jul. Det var et Ansigt bare, — et forfærdelig sørgmodigt Ansigt, der var hexet frem paa en Lommeklud."

„Høh!" brummede den gamle; — „Kattun-Trykkeri!"

Der blev nu en Pavse, saa lang, at Faderen troede, at Drengen havde glemt dette Emne.

Men efter en halv Times Forløb standsede Svend pludselig sin Leg og spurgte:

„Fa'er! — Hvis det Ansigt paa Tørklædet ikke er det rigtige, hvordan skal man saa bære sig ad med, at faa Gud at sé? — — Naar man ta'er en umaadelig lang Kikkert — og klattrer op paa et højt, højt Bjærg — tror du saa — —?"

Den gamle vred sig i Sædet. Han tog Sagen meget alvorligt. Men han var raadvild om, hvad han skulde svare.

„Mange Mennesker lyver," sagde han endelig. „Mange paastaar, at de tydeligt har sét Gudens Ansigt, har fornummet ham saa nær, at de kunde mærke hans Aandepust. Og, for at vi andre skal tro det, afbilder de hans Ansigt og tilbeder det. Men — det ligner ikke noget. Det er som et Menneskeansigt. — De iblandt os, der virkelig har ligesom sét Guden, de tier helst stille med det. Og de kan ikke beskrive eller afmale, hvordan han saa ud: Det, de fornam, var for stort. Man kan ikke fatte det helt. Ikke tolke det med Ord eller Pensel eller Musik."

Drengen studsede. Han holdt op at lege og sad og grundede længe. Pludselig udbrød han:

„Fa'r! — de andre — i Skolen — siger, at Hr. Svendsen har sagt, at du er en Hedning, fordi du aldrig gaar i Kirke. Jeg har slaaedes med dem for dét ogsaa. Men — hvorfor gaar du alligevel aldrig i Kirke?"

Den gamle Jæger rejste sig uvillig. Han gik til Vinduet og saa' ud over Landet. Omsider sagde han:

„Naar et Menneske blot én Gang har — har sét Guden, som jeg kaldte det før, saa har han stundom ondt ved at finde ham dér, hvor Folk mener, at man skal søge ham, fordi de efter deres Evne og Opfattelse ligesom har gjort i

Stand til ham just dér. Jeg tænker, at Hr. Svendsen — at de andre — er saa gode Mennesker, at de føler sig som Kamerater med det Guddommelige: De laver disse smaa, mugne Kirker, — de er altfor elendigt smaa, min Dreng! — og planter en brav Mand paa en Prækestol, at han skal lokke den store Gæst ind i denne Fælde, — de kommer pyntede og vel forberedte, med nykæmmet Haar, — og ren Vat i Ørerne. De messer og synger og be'er og spiller paa Orgelværk; — de Vilde har det omtrent paa samme Maade ... Det er meget net, dét. Men, — — naar et Mandfolk kun én Gang i sit Liv har følt og set det — det Største, han kan fornemme, saa kærer han sig ikke om at komme i Kirke. For dét, de laver dér, — forstaar han sig ikke paa. — Men nu skulde du læse dine Lektier, Dreng."

Han blev næsten barsk, mens han talte. Og han gik sin Vej, da han havde talt ud. Saadan endte disse Samtaler undertiden.

Men Svend grublede mest over dét, som Faderen nødigst omtalte.

— Da Svend var tolv Aar gammel, døde hans Fader. Drengen sørgede. Han savnede og sørgede som en voxen Mand. Han kastede sig ikke ned og hylede og vred sig, for hurtigst muligt at slippe af med Jammeren. Han gik stille og mere og mere ensom omkring, pint af Længsel efter det eneste Menneske, der fuldtud havde kunnet forstaa hans Sorger og hans Gammen. Og han blev mager og bleg.

Værst var dén Dag, da de kom og tog, hvad der var i det fattige, men værdige Hjem, da „Isbjørnen" og „Kongetigeren" og „Elsdyret" under fremmede Mænds Latter og

haanende Spas blev smidt ud i Gaarden og raabt op ved Auktionen. — Da knyttedes uvilkaarligt Drengens Hænder. En dump, særegen Vaande greb ham. Med lukkede Øjne og sammenbidte Tænder borede han sig ud igennem Stimlen. Og, da han stod fri paa Gaden, flygtede han — for første Gang i sit Liv — for Menneskene.

Han løb og han sprang. Han blev i Skoven om Natten. Paa én Gang trodsig og fortvivlet laa han og stirrede og biede efter, at dette Store og Ubeskrivelige, som Faderen med saa megen Andagt og Fortrøstning havde nævnet, at dét — „Guden" — dog nu skulde vise sig for ham, der ikke kunde udholde sin Længsel og sin Hjemvé mere.

Men der viste sig intet. Natten gik, stille og klar, sin rolige Gang. Natten hviskede og hviskede i hans Øren — hverken ondt eller godt, stort eller smaat. Den bare hviskede, til Drengen omsider udmattet sov ind paa Dyrehusets bløde Hø.

Næste Dag mødte han i Skolen til rette Tid. Han gjorde, hvad han skulde. Han klarede sig nu og senere jævnt godt. Men han deltog ikke mere i Kameraternes Leg. Ordknap og grublende gik han i sin Fritid sine egne Veje, flakkede om med Fiskere og Skovbetjente og saa meget, der undrede og glædede ham. Og han modnedes tidlig til Knøs.

Da Svend var konfirmeret, satte gode Mennesker ham i Lære, at han kunde tjene Føden og ikke skulde falde nogen til Byrde.

Først sad han i et Skomagerværksted. Det var i en Kælder i én af den store Stads Sidegader. Svend hamrede og bejtsede, syede og skar. Han var ordknap og indesluttet.

Men han gjorde, hvad de satte ham til at gøre. Mesteren behandlede ham uvilkaarligt som en voxen Mand. Og hans Kone sagde ofte, at „dén Knøs blev ikke hængende ved Begtraaden ret længe, og det var ogsaa Synd, om h a n blev siddende, som han sad dér i Kælderen og keg efter Solen gennem Slamristen. For — han ha'de ikke Skomagerøjne."

„Fruentimmersnak og — gedølte Fornemmelser!" brummede Mesteren. Men i sit stille Sind gav han Konen Ret.

Men Kameraterne paa Værkstedet hadede Svend som Køterne hader den fremmede Racehund.

„H a n er storagtig!" sagde de. „Og hvad har du saa at være vigtig a', din mavre, gloøjede Junker! — saadan en Hedninge-Sønneke!"

Svend lagde Arbejdet fra sig. Han havde ikke hørt dét Skældsord før. Han løsnede langsomt Skødskindet og lod det glide ned paa Gulvet.

„Er det min Fa'r, I mener?" spurgte han. Og hans Ansigt blev saa blegt og særegent, at Kameraterne uvilkaarligt mistede Humøret.

„Er det min Fa'r, I tænker paa?" gentog Svend og knyttede Næverne.

Da tog den lille Mestersvend Ordet og sagde med tilkæmpet Værdighed: „Aah, la' vos nu la' være at skabe vos! — Sid Dem bare rolig nér, Deres Højhed! og la' vos være fri for Vidtløftigheder her paa Værkstedet ..."

... I samme Nu tumlede han bagover, greben i Nakken af Svends uventet stærke Næve. I sit Fald ned fra Skomagerstolen væltede han sit lille Bord med Syle og Hamre og Pløke, og der blev stor Larm. De to andre Kamerater sprang op. Men før de havde faaet Tid til at beslutte sig, var Hævneren over dem. Bevæbnet med Mesterens Egespire, havde han i et Øjeblik gjort Mestersvenden ukamp-

dygtig: han laa og hylede paa Gulvet mellem sine Syle og Pløke. Nu kom Turen til hans Forbundsfæller. I blindt Raseri lod Svend sin Stok suse. Han kæmpede mod en Overmagt; hans Stok ramte, hvor det kunde træffe sig.

„Hjælp! Hjælp! — Han er gal! Han er gal!" skreg de forfærdede Skomagere i Kor og barikaderede sig, som de bedst kunde. — Og Mesteren kom ilende: Saadan et Skuespil var endnu aldrig set paa hans det hæderlige Værksted! — Ja, han tænkte jo nok, at Svend sad og gemte paa saadan nogen Galskab indvendig! For Satan! man skulde tro, at han havde faaet Gift i Blodet. Hvorfor kunde han ikke være som de andre? — —

Et Par Uger efter søgte Svend en sildig Aften sin Mester i hans Stue.

„Jeg vil sige Mester, at jeg kan ikke holde det ud længere dernede i Kælderen."

Jeg tænkte det nok, min Søn."

„Faar jeg saa gaa, hvorhen jeg vil?"

„Du faar gaa, ja. Og — Vorherre være med dig."

Han rejste sig, gik til Skatollet og tog frem en Rulle Pengestykker. Dem gav han Svend. — Og Madammen kom bedrøvet ind:

„Hvor gaar du hen, Svend?" spurgte hun.

„— En kender ikke sin Skæbne," sagde han. „Jeg vil se mig om i Verden, — ligesom min Fa'r. Og, naar jeg finder det — det Største af alt, saa vil jeg være taalmodig med Resten."

Døren lukkede sig varsomt efter ham.

— „Han ligner Drengen, der drog ud, for at lære at gyse," sagde hun bedrøvet.

„Ja, du har Ret, Kone," brummede Skomageren dybsindigt: „der skal jo no'en til dét ogsaa: — Enhver Chaçun har sin Ragout, som man siger."

Svend tog Hyre paa et stort Skib og fôr i Udenrigsfart. Han sejlede Jorden rundt, saå meget og oplevede mange Æventyr.

Han blev en stor og stærk Mand. Ingen følte Lyst til at binde an med ham. Fra sit attende Aar fik han Lov at gaa i Fred gennem det raaeste Selskab. Og dette er faa Mænds Lod. Fra dén Tid af led Kameraterne ham. Men, naar de indbyrdes talte om ham, saa sagde de: „Svend? — han er god nok, han. Men, der er Skal om ham. Hvem kan sé Kærnen i en Kokusnød!"

Rolig, støt og ordknap, stærk overfor Vin og Kvindfolk, offervillig mod alle, som søgte hans Hjælp, — saaledes var han kendt i alle Havne. Men hans Ro var kun en Maske: Han fôr ikke længe i det samme Farvand. Hyppigt skiftede han Skib. Hver Gang han saå en ny Havn, et nyt Landskab, en Folkestamme, der hidtil havde været ham fremmed, bankede hans Hjærte højt af Spænding og Forventning: Skulde det Største, — „Guden", som Faderen kaldte det, — skulde dét aabenbare sig for ham i dette nye Land, i disse blaa Bjærge, i disse æventyrlige Urskove?

En evig Længsel, en aldrig hvilende Uro drev ham over Havene, gennem Floderne med de tusinde Undere. Ofte tænkte han: Se! n u har jeg fundet det, „det Største". Og, naar han saa fik det, han saå, paa nært Hold, saa veg det ligesom tilbage for ham, svandt ind og blev smaat, magtede ikke at gribe ham og holde ham fast. Tidt og ofte havde han forladt Skibet i Havnen, for at rejse dybt ind i det fremmede Land. Mangfoldige Farer og Æventyr havde han oplevet. Da han blev tredive Aar, havde han sét mere af Jorden end noget andet Menneske.

Men, naar han atter fôr bort over Havet, da var det, som saå han sin Faders kloge, alvorlige Ansigt for sig. Og

den Gamle smilede stille og rystede paa sit graa Hoved: „Ikke endnu! — Ikke endnu, min Søn."

Han havde samlet sig store Kundskaber til Naturen og til Menneskene. Ogsaa Guld havde han vundet. Men Naturen, som han elskede, havde endnu aldrig „aabnet sit Hjærte helt for ham", som han udtrykte sig. Og Menneskene? — „Menneskene aabnede sig kun altfor let. De er som Østers, der kommer paa det tørre: De gaber. Og, gaar man hen og kigger dem i Skallerne, saa ligner de, ret besét, hinanden — alle sammen! — Mennesker, — det er den samme Bog oversat paa Alverdens Sprog, bedre eller daarligere." Og han lo.

Da han begyndte at blive graahaaret, længtes han efter at gensé sit Fædreland. Stille og ukendt vendte han hjem. Og kort Tid efter havde han indrettet sig i sit Barndomshjem.

Men Stuerne blev ham hastigt for trange, for vemodige. Han havde smykket Væggene og Gulvene, som Faderen havde smykket dem, da h a n „lagde sig i Vinterkvarter". Thi Svend havde fældet mangfoldige vilde Dyr i alle Verdensdele. Han manglede kun Isbjørnen.

Alt havde han gjort for at genopvække Barndommens lykkelige Minder og Illusioner. Men han blev ikke gladere derved. Mindet om Faderen fyldte ham med Længsel og Vemod: Hvor grænseløs en Resignation maatte denne stærke, gamle Bjørn ikke have opbudt, da h a n gik i Hi i disse smaa, fattige Rum! Sandelig! h a n m a a t t e have haft noget at tære paa, noget, der havde holdt ham oppe. — Og Tanken om „det Største", om „Guden", var der igen

med rig og uimodstaaelig Magt. Den opsteg som genfødt i hans ærlige Sjæl, denne Mystik, født i Barnesindet, — løftede sig mod hans Livs Himmel, ret op, som Røgen fra Abels Offer. — Han sprang op og saå sig om i det lille Værelse. Jorden brændte under hans Fødder.

„Ak!" sukkede det i hans Hjærte, „vi var fremmede Folk — han og jeg. — Jerusalems Skomager! Evige Jøde! — — Nu, — „Isbjørnen" mangler jo endnu i Interieuret! Jeg vil gaa hen og fælde den."

Det er en bekendt Sag, at den udmærket udrustede „Pettersonske Expedition" mislykkedes til Fuldkommenhed. Lederen havde sat sig til Opgave, at opmaale visse uopmaalelige Strækninger paa Grønlands Østkyst og — Aaret efter — at naa Nordpolen. Han var en klog og kæk Mand. Han vidste, at skulde Land og Rige yde noget videre Bidrag til hans Færd, saa maatte han tage denne evindelige Nordpol i Nakken og slynge den i Publikums Gab, der har lukket sig smukt om Sager, der er endnu vanskeligere at sluge. Han vidste, at han vilde gaa saa langt, som en forstandig Mand gaar, og at han i hvert Fald nok skulde vende tilbage med „Resultater". Endelig var det ham bekendt, at intet troende og velsindet Menneske vilde falde paa, at anke over, at en brav Mand, der drager ud, for at finde Polen, ikke finder den. Tværtimod! alle Polsøgere er uhyre velkomne, naar de vender hjem med deres Sælskind og Tran og Bløddyr i Spiritus.

Svend var Deltager i denne Færd. Da det nu en Dag viste sig, at Skibet sad saa godt fast i den østgrønlandske Fjordis, at Expeditionen maatte forberede sig paa at blive,

hvor den var, i et lille Aar, saa bandede han ikke Skæbnen og Tilfældet, som hans Ven, Petterson. Tværtimod! — han lo. Han lo, løssluppent og uærbødigt mod Skæbnen, saa hjærteligt, som han i mange Aar ikke havde lêt.

Petterson blev stødt.

„Hva' Fa'n gaar der a' Dem! — Synes De maaske, dét er morsomt? — Dét med Opmaalingen — vinket a', min Bro'r!"

„Undskyld," svarede Svend. „Men jeg, véd De jo, bryder mig ikke det bitterste om Opmaaling eller Nordpol eller sligt. Jeg tog hérop, fordi jeg endnu haabede paa, at der fandtes Egne paa Jorden, hvor Mennesket ikke har den mindste Magt over Naturen, hvor det er et „Svineheld", som man siger, at slippe ud, hvor man slipper ind — og omvendt — og saa skulde jeg jo ha'e skudt denne Isbjørn! For første Gang i mit Liv er jeg bleven fanget af den store Natur for længere Tid. Hér ligger vi, Krigskamerat! Vi har Damp og Elektricitet, Krudt og andre Sprængstoffer. Vi har Videnskaben inde, og Tekniken. Vi kan paa en Prik beregne, hvor vi er paa Kortet. Men — vi sidder lige fast for dét. Vi er vellærte og tapre Herrer. Men det nytter ikke noget: Vi sidder i Klemme — paa et Aar, — maaske til vi kreperer. Lige meget! Det glæder mig, endelig en Gang at tabe et vel forberedt Slag til en saa overmægtig Modstander."

„Hmh," brummede Petterson. „Det, De der siger, er vist dét, Dansken kalder „Lyrik", Nordmanden „Tøv". Men vi Svenskere kalder det „sinnesrubbed", at raisonnere saaledes" — —

— „og min Fa'r vilde have sagt: „ „Gud velsigne din Tunge, Søn! For den taler de faa, fremmede Mænds Tale." "

De to Mænd skønnede, at de ikke længer helt forstod

hinanden. Og fordi de agtede hinanden højt ogsaa uden dette, gav de hinanden et trofast Haandslag og gik hver sin Vej. Petterson begravede sig raadvild i sin Kahyt. Svend stod paa Broen og saa Solen bryde sine Straaler mod de umaadelige Ismasser. — Hans Øjne blev unge og skinnende.

De jog som oftest i Fællig. Men Svend førte an. Tyve Bjørne og mange Vildrener fældede de, en Moskusoxe og mange store Sæler. De gik paa Ski eller Snesko langt bort fra Skibet. Og de kom aldrig tomhændede hjem. Svend syntes, at aldrig havde han sét større Natur, aldrig prægtigere Vilddyr. Han følte sig glad og stærk som ingensinde før.

Men, da nogen Tid var gaaet, gad han ikke mere jage i Fællig. Det skurrede i hans Øren, at høre flere Mænds hoverende Raab, naar én Bjørn styrtede i Sneen, ramt af mange Kugler. Og, naar Isørkenen stundom blev over al Maade prægtig i Dagens eller Nattens underlige Lys, saa huede det ham ikke, at sé disse kendte Ansigter omkring sig.

Han begyndte da at færdes alene. Og Folkene sagde til hinanden: „Dén Mand er alligevel som en fremmed iblandt os." — Men de savnede hans Selskab.

Vintermørket kom. Stundom fôr en hvirvlende Snestorm ind fra de høje Kystfjælde; og det store Skib laa under Tykningen, saa skjult og forladt af Gud og Mennesker, Himmel og Jord, som en Kakkerlak paa Bunden af en Meltønde. Men stundom blev Himlen høj, dens stolte Pragt saa overmaade, at alle Mændene maatte undre sig. Da flammede Nordlyset saa skinnende klart, at fjerne

Fjælde blev sigtbare. Og Himlens Lys gjorde Nattens Farver mangfoldige.

Vaarsolen kom. Den blev hilst med Jubel. Thi Mændene kededes ved Døgnenes Ensformighed. De længtes efter aabne Vande, nye Syner, andre Ansigter.

Kun Svend havde været lykkelig i den lange Nat. Aldrig havde han fundet Ro og Hvile som hér. Aldrig havde Naturen grebet ham, ejet ham, som hér. Stille og ensom kom og gik han. Han havde mistet Lysten til at dræbe. Han færdedes i dette uhyre, pragtfulde Øde, højtidsfuld og andægtig som den barnligt troende Pilegrim i det hellige Land, som den beaandede Konstelsker i den menneskelige Kulturs største Helligdom. — Og nu kom Vaarsolen, Sommersolen, med Isbruds drønende Larm, med nye Farver, nyt Liv, ny, ung Kraftudfoldelse.

Da rev han igen Riflen fra Knagen. Og han drog ene ud paa de lange Farter efter Bjørn og Ræv.

En Dag, da Svend var kommen endnu langt længere bort fra Skibet, end han plejede, naaede han til en stor Vig, som han ikke kendte.

Bratte Bjærge og Bræer omgav Vigen. Skinnende Ismasser bredte sig, saa langt Øjet kunde naa. Og — langt ude — stejlede trodsige Isbjærge op i den vidunderlig klare Luft. Svend standsede og trak Vejret dybt. Hans Hjærte bankede højt. Hans Næsebor udvidede sig. Og hans Øjne lyste: Noget saa herligt havde han aldrig set, men kun drømt om.

Men, som han stod dér paa sine Ski, hensunken i glad og forventningsfuld Beskuelse, hørte han Fodtrin i den grovkornede, tøende Sne. Han lyttede uvillig. Og et Øje-

blik efter kom en kæmpemæssig Bjørn frem bag den nærmeste Isblok.

Bjørnen løftede sit Hoved, satte Snuden mod Vinden og snusede paa Bjørns Vis. Uvilkaarlig løftede Svend Riflen. Skudet knaldede. Kuglen smeldede. Og det umaadelige Dyr tumlede saaret bort over Isen, ud over Vigen.

I næste Øjeblik gled Svend paa sine Ski fremad efter det flygtende Dyr. Mens han løb, satte han en ny Patron i Riflen. Men Bjørnen sprang som en Stridshingst. Den naaede, før Jægeren, ud mod Skrueisens høje, takkede Bjærge, og den vilde have reddet sig, hvis ikke Jægeren var standset og — paa fortvivlet langt Hold — havde sendt den endnu en Kugle.

Da sagtnede Bjørnen sit Løb. I besværligt Trav naaede den Isbjærgenes Udløbere og forsvandt.

Svend fordoblede Fartens Hastighed. Snart var ogsaa han inde mellem de uhyre Ismasser. Men der var Revner og Vand over Isen paa flere Steder, og han maatte hyppigt standse. Først efter lang Søgen fik han Øje paa Bjørnen. Den laa med Hovedet paa sine Forlabber og syntes at bie paa sin Forfølger.

Hans Jægerlidenskab var nu lysvaagen. Det var første Gang, at han alene jog en voxen Isbjørn. Han vidste, at Dyret var saaret. Og han vilde fælde den. — Men, da han eftersaa sin lille Taske til Patroner, opdagede han, at han i Skyndingen over Isen havde glemt at knappe Dækket, og Ammunitionen var borte. Der var kun tilbage det ene Skud, som sad i Riflen.

Langsomt nærmede han sig Bjørnen. Han kunde sé paa dens Øjne, at den ventede kampberedt paa ham. Nu var han kun en Snes Favne fra den. Men han tøvede med

at skyde: Han vilde have den saa nær, at et Fejlskud var utænkeligt.

Pludselig begyndte Bjørnen at røre sig. Skjulende sin sorte Snude med den ene Lab*), skød den sig paa Bugen smidig frem over Isen. Svend ventede rolig paa den. Og først, da den var næppe i en Favns Afstand, sank den sammen med en Kugle gennem Pandebrasken.

„Ulige Kamp! Forbandet ulige Kamp!" mumlede han og bøjede sig over den døde Kæmpe. Han løftede dens Hoved op i sine Hænder, stirrede paa dens Øjne. Men Blodet flød grimt fra dens Gab, og dens Øjesyn havde ophørt at tale.

Da satte han sig, for at hvile, paa dens varme Krop. Pludselig rystede de sidste Krampetrækninger de stærke Muskler. Han fo'r uvilkaarlig sammen. Det var dog snart forbi, og med Hagen støttet i sine Hænder stirrede han i dybe Tanker ud over denne Isørken, hvis troldomsagtige Pragt med hvert Øjeblik syntes ham mægtigere og skønnere.

Da lød et drønende Brag, — og ét til, — mange mellem hinanden! — — Rejs Orgelpiber, knejsende fra Himmel til Jord, løs Nordenstormens Lænke, og lad den brøle sin Gudesang gennem sligt Værk! — og du vil høre, hvad denne Mand hørte — — Der kom Liv i disse Fjælde og Klipper af Is. Skinnende i alle Regnbuens Farver løftede de sig i Sollyset, vaklede og skælvede under højtidsfuldt Gny. Som grebne af en mægtig Haand gyngede disse straalende Kæmper paa Havet, fri for deres Lænke. Bjærgene var i Fødselsnød! Og, mens de fyldte Rummet med den største af alle Hymner, mens Havet aabnede sig, og det grøntblaa

*) Naar Isbjørnen vil overrumple en Sæl, dækker den Snuden, for at den ikke ved sin afstikkende, sorte Farve skal vække Offerets Opmærksomhed.

Vand med Bulder og Brag styrtede frem gennem Isørkenens brede Kløfter, — saa „kælvede" Bjærgene, og de mægtige „Kalve" styrtede sig brølende i Havet — — —

Da rejste Svend sig. En stor, overmenneskelig Glæde var over ham. Hans Øjne paa én Gang græd og lo. Og han blottede uvilkaarligt sit Hoved.

Hans Tunge talede ikke. Men hans Hjærte bankede i Henrykkelse. Tryg og lykkelig som en fredløs, der, sent og endelig, igen lægger sit graa Hoved til Hvile paa sin Barndoms Vuggepude, lagde han sig paa den gyngende Isflage hos den fældede Bjørn.

„„Guden" er over mig, min Faders Gud!" sang det i hans Sjæl, da Havet tog ham, — Hedningen.

JAKOB KNUDSEN

[f. 1858. Udgivet: „Bent Kongebroder", et Digt (1884) — „Den først' af de catilinarisk' Taaler af M. Tullius Cicero", öwersaat epaa Jydsk af Jakob (1887) — „Møller og Bager Peder Mortensen", Fortælling (1887) — „Cromwell's Datter", Skuespil (1891) „Christelige Foredrag" (1893) — „Et Gjensyn", Fortælling (1898) — „Den gamle Præst", Fortælling (1899, 2. Oplag 1902) — „Adelbrand og Malfred", en gammel Kjærligheds-historie (1900) — „Gjæring", Roman (1902, 2. Oplag 1903) — „Afklaring", Roman (1902) — „Sind", Fortælling (1903, 2. Oplag 1903) — „Jomfru Maria", et Digt (1904)].

STAVNSBAANDETS LØSNING

Iagttagelser fra Udsigtsbænkene ved Mindesten for Chr. D. F., Greve af Reventlow, i Frederiksborg Slotshave.

(Af „Morskabsbogen".)

De kom gaaende op imod Mindesmærket nede fra Haven. Han var fregnet og havde rødt Haar, og hans Overlæbe var fremstaaende ligesom et Barns, naar det har grædt; — den gav hans Ansigt et fornærmet eller forurettet Udtryk. Men maaske han ogsaa var fornærmet. Han satte sig straks i stærkt tilbagelænet Stilling paa den ene af de to Bænke foran Obelisken, med begge Albuer trukne tilbage over Kanten af dens Ryglæn, Haandled og Hænder hængende ned foran ligesom Ende-Kvasterne paa en Em-

pire-Guirlande. — Hun var i hvid, halvklar Kjole, havde bleg, ikke rigtig blank Teint, lyseblaa Øjne, gult Haar. Hun havde god Figur, eller i hvert Fald flot Korset. Nydelige Fødder og Ankler, hvis Linjers kvindelige Modenhed fremhævedes af de barnligt lave Turistsko.

„Hvad er det? Dér ligger noget og er i Stykker paa Monumentet," sagde hun, der endnu ikke havde sat sig.

„Er'et det, som ligger ved Foden af ham — æh — Geniussen?" sagde hendes Ledsager. Hans Sprog røbede ham straks som Vendelbo, men han maatte være kjendt her paa Stedet, thi han talte med Ryggen vendt mod den omspurgte Gjenstand.

„Ja."

„Nej, det s k a l være i Stykker. Det er det brudte Aag."

„Aaget? — Naa, men saa Spandene — hvor er de henne. Han er vel Mælkedreng?" sagde hun og lo — men ikke lystigt, snarere med en lidt gnaven-træt Latter.

„Det er jo Frihedens Genius med Faklen."

„Hm — Staklen! der ingen Klæder har paa. — — Men hvad mon saa dét er for en En, der sidder dérhenne?" — Hun saae til Siden mod den anden Bænk. Der sad en svær Herre, i en temmelig sammensunken Stilling, med Hagen hvilende mod Brystet.

„Han sower wist."

„Ja, han sover da med det Øje, han vender mod os." — Hun tog nu Plads ved Siden af Vendelboen. —

Der var en Pavse. Man hørte dæmpet Musiken henne fra Slotspavillonen bagved Monumentet. — Foran dette saa man ned over Haveterrasserne, der laa i fuldt Juli-Solskin, flankerede af de mægtige Lindes mørkegrønne Løvkupler, — ned imod Søen, hinsides hvilken Baggrun-

den lukkedes af Slottet og den blaa Sommerhimmel med hvide, stillestaaende Skyer.

„Er Du saa færdig til at sware paa det, som jeg spurgte om?" sagde han.

„Troer Du, jeg har siddet og forberedt mig paa det?"

„Jeg weed ikke, hwad Du har brugt Ti'en til."

„Men Menneske! — der e r jo ikke noget at svare! — Det var jo Dig selv. Du kunde jo have ladt være at bede ham med paa den Kop Kaffe, jeg havde jo ikke sagt et Ord til ham før den Tid. Jeg forstaar heller ikke, Du kunde bære Dig saa vanvittigt ad, naar Du veed, Du er saa fjollet. — — En Person, Du aldrig har set i Dine Dage!"

„Ja, hwad, han bød mig jo Cigar."

„Jamen den skulde Du saa aldrig have taget imod —"

„Og bød os ind paa Concertsalen, — hvorfor gik Du saa med dér?"

„Bød os ind paa Concertsalen! — det koster jo ingen Ting, naar man først e r i Tivoli. — Troede Du, han betalte for os dér? — Men jeg var vel nødt til at følge med, naar Du gik."

„Og hworfor indlod han sig saa'en med os i det hele taget?"

„Aak, saadan en Løjtnant — naar han ser en Mejerist — fra Søllerød, — der tilmed er Vendelbo!"

„Naa, saa Du wil bilde mig ind, det war for min Skyld?"

„Ha, ha, ha, ha!"

„Du skal la' wære at sønderriwe mine Ører med den Latter!"

„„Sønderriwe Dine Ører!" — har Du ogsaa lært dén af Din Ven Seminaristen?"

„Aa, Thyra, la' wos ikke tale i den Tone til hinanden!"

„Nej, jeg vil rigtignok ønske, at Du snart maatte for-

andre D i n Tone. Jeg vil ogsaa sige Dig: jeg taaler det ikke ret længe — —"

„Aa, tys, Thyra — —"

Der kom to smukke unge Mennesker, en Herre og en Dame, spadserende. Noget foran Bænkene stod de stille og saae mod Slottet, han med Armen om hendes Liv.

„Jo, der er tillige det dejlige ved Slotshaven, at der ingen Tilrejsende er, som veed noget om den," sagde han, „de besøger kun Slottet. Og Slottet det er ligesom kommet til at leve med i anden Omgang, fordi det nu er taget i Brug som historisk Musæum, — men Haven er b l o t Minde, b l o t 17de Aarhundrede, som er blevet tilbage her saa længe, saa længe efter sin Tid. — — Det er nu ogsaa i det allerheldigste Vejr, jeg har faaet Dig herud i Dag, — det skal netop være saa varmt, at Buksbom-Hækkene dufter, — deres Duft minder mig altid enten om Kirkegaarden eller om det 17de Aarhundrede."

„Mente Du, at det var hér, Sti Høg og Marie Grubbe mødtes, — at Jacobsen har tænkt sig det hér?"

„Det kan jo ikke have været andre Steder end hér; — og denne Procession, han skildrer — alle disse Farver i Fakkelskinnet — maa jo have bevæget sig herop over Terrasserne. — Men i Dag tænkte jeg nu mere paa det Maleri af Zahrtmann, vi saae i den Hirschsprung'ske Samling forleden, — der, hvor Leonora Kristina gaar i Frederiksborg Slotshave. — Hvor han dog maa elske Solskin, denne Zahrtmann, — jeg synes heller ikke, der er noget saa vemodigt berusende som rigtig stærkt Solskin i en ældgammel Have — især med disse spraglede Zierblomster i lange Bede — Geranier og Fuchsier og saadan nogle — og saa Buksbom-Hække, der dufter."

Hun bøjede sit Hoved til Siden og lagde sin Kind mod hans.

„Og saa er det saa lukket, saa man kan bilde sig ind, det er hele Verden, fuld af Solskin, og man føler Slottets Nærhed allevegne, seer altid dets Skjønhed glimte frem, — jo, det er, ligesom hele Verden var Fortid, 17de Aarhundrede. — — Nu skal vi drikke Kaffe sammen oppe i Pavillonen!"

De vendte sig: „Ja, dét skal Du nu ikke se paa," sagde han. „Det er skrækkelig kjedeligt, at det Monument er kommet hér. Se dén Genius — og Medaillonen! — det er som en Blanding af 18de og 19de Aarhundrede anbragt i det 17de."

„Hvad er dét, der staar?" sagde hun, idet de passerede højre Side af Obelisken.

„Ja, det er godt nok i sig selv," sagde han, „men det skulde have staaet paa en Mindesten f. Eks. for Chr. Berg. Det klinger slet ikke af Slutningen af 18de Aarhundrede:

„Vi vil skrive i Sand,
Hvad de Gamle led,
Men i Sten hans Navn,
Som for Frihed stred. —'

„Du er nu ogsaa saa forskrækkelig — —"

„Nej, aldeles ikke, men — —"

Saa forsvandt de ad Pavillonen til. —

Henne fra Bænken hørtes atter Mejeristen: „Nej, Thyra, jeg gi'er Dig hellerikke Skyld for dét. — Men det wed Pantomine-Theatret, det har Du jo selv indrømmet, at det var uforsigt— — — urigtigt gjort af Dig."

„Hør, Du plager Livet af mig, Jensen, med Din Urimelighed! Jeg har aldrig sagt, at jeg har baaret mig urigtigt ad —"

„Nej maaske ikke urigtigt —"

„Nej, men jeg skulde jo meget hellere ikke have set det mindste af Komedien — og bleven staaende, hvor jeg stod."

„Nu maa Du heller ikke wære urimmelig, Thyra; — Du weed jo da, at det war ikke min Mening, at Du ikke skulde se noget, — wi war jo gaaet derhen alene for det samme."

„Jamen det kunde jeg ikke — dér hvor jeg først stod. Der var en Herre med en høj Hat, — og til Din Side dér stod Du jo selv i Vejen, saa var det, jeg gik til den Side, hvor — til den anden Side."

„Du kunde jo blot have pikket mig paa Skulderen."

„Nu vil jeg ikke høre et Ord mere, Jensen!"

Jensen tav bomstille — et halvt Minut.

„Men saa at følge Løjtnanten fire-fem Alen wæk fra mig —"

„Der var ingen Udsigt andre Steder — — — Nej, men det maa være forbi mellem os, Jensen — — Det er jo som et helt Slaveri at være sammen med Dig. Du skulde rigtignok tage Dig iagt, at jeg ikke bryder Aaget ligesom han deroppe paa Monumentet — —"

Der hørtes Stemmer fra Gangen bagved, — een Stemme, der syntes at komme fra en Metal-Strube, haard, tæt, slet ikke rungende, men stærk. Det var alligevel sjællandsk, der taltes, — nu kom de henimod Nedgangen ved Monumentet, saa de ogsaa kunde sees fra Bænken. Hesteprangere vist, fødte paa Landet, men levende i Kjøbenhavn. Solbrændte, glatragede Ansigter, — svære Karle, hvilke Skuldre! — Det var nemt at se, at de havde været i Pavillonens Restauration.

Den sammensunkne Herre henne paa Bænken til højre havde forandret sin Stilling en lille Smule.

Den ene af Hesteprangerne stod stille med et energisk Ryk, hævede sin kraftige Arm og pegede, svippende med Stokken, mod Frihedens Genius paa Monumentet: „Dén Knægt dér — han holder et Lys op, for at man skal se

det hele! Og kunde og burde de dog inte ha'e gi'et ham et Par Bukser paa for de Besøgendes Skyld Ja, det har jeg sagt flere Gange. Han er jo gammel, — han er lige paa Alder med min Laurits."

„Han er ældre," sagde den anden Hestepranger.

„Næh — han er inte konfirmeret. — Og det er en offentlig Have, det er Øvrigheden selv, der laver den Slags Ting. — — Nej, jeg gav Laurits en ordenlig Stroppetur forleden Dag — —"

De begyndte at gaa nedad i Haven, bort fra Monumentet, men paa Grund af Metalklangen hørtes Ordene endnu tydelig: „Der hænger jo disse Plakater i Jærnbanegade — der var en stor, fed Dame paa en af dem — saa har jo Laurits været der med sit Blyant. — Saa faar jeg ham i Kraven — — —"

Her svandt Stemmen bort bag et Buskads paa næste Terrasse — — — —

„Men det wil jeg ogsaa godt gi'e Dig Ret i, Thyra, at jeg kjender ikke nær saa meget til det højere Selskabsliw, som Du gjør — — men det er for det, at jeg er et Barn af fattige Folk, det skulde jeg dog wel ikke skamme mig wed, og det widste Du jo godt, dengang Du tog mig — —"

„Jeg havde aldrig troet, at jeg skulde have blevet forlovet med en Mejerist."

„Ja, hwad, jeg war jo dog dumpet dengang."

„Du sagde, at Du vilde prøve igjen et Aar efter — at tage Skolelærer-Examen. — Og saa en skjønne Dag kommer Du og fortæller Fa'er, at Du vil opgive det hele og blive Mejerist."

„Ja, — se det war jo dette religiøse — det kund' jeg jo ikke komm' om wed."

„Aa, jeg troer sletikke, det var derfor. Dengang Du var i Besøg hos os Aaret i Forvejen, da var Du jo inde i

Skolen og fortalte Børnene Bibelhistorie, og Fa'er siger, at da var der slet ikke noget i Vejen med Dig paa den Maade, Du var helt aldeles — saadan kristelig dengang. Nej, men Fa'er troer sletikke, Du kunde tage den Eksamen."

„Det kan Din Fa'er sige, det weed han ingen Ting om. Men mine religiøse Brydninger de kom først, efter jeg war dumpet. Jeg syntes ikke, jeg kunde øjne noget Forsyn, hele den Winter derefter. Saa om Foraaret tog jeg Sagen i min egen Haand. Og Du kan wær' wis paa, Thyra, at der war mange, der hellere wild' wære Mejeristens Kone i Søllerød end Degnekone i Faurslet i Jylland."

„Uh — og hvorfor søger Du saa nu ikke sammen med ordenlige Mennesker, saa Du dog kunde faa lidt smukt og net i Dit Væsen. Og dette Fritænkeri — det er ogsaa noget——Der er ingen ordentlige Mennesker, der er Fritænker. Jeg vil sige Dig: jeg har ikke set et eneste Menneske. — Det er saa flovt — naar nogen spørger, hvorfor Du ikke tog Skolelærer-Examen — saa at skulle sige: nej, for han blev Fritænker. Ja, jeg siger det nu heller aldrig."

„Hwad siger Du da saa?"

„Ja, — at Du havde mere Lyst til Mejerivæsnet. — Og tænk nu, hvis Du kommer i Helvede!"

„Der er jo sletikke noget Helwede til."

„Fy — det veed Du ikke. Det er saa afskyeligt for mig, at tænke paa —"

„Hwad for noget?"

„Ja, — at jeg skulde være — og leve sammen med En, der kommer — — paa saadan et Sted bagefter. — Veed Du, hvad jeg synes, naar jeg tænker paa Dig?"

„Det kan jeg wel ikke gjætte?"

„Jeg tænker paa et af disse væmmelige Ord, som Du

og Din Ven brugte iforgaars: jeg synes, jeg sejler med et Lig i Lasten."

„Naa, — det Ord er af Hendrik Ibsen. Nej, men det passer wirkeligen ikke paa wores Forhold, Thyra — —"

„Aa, ti stille! — der kommer nogen igjen!"

Det var to ældre, pæne Damer. Den ene kunde godt være fra Landet, endog fra Jylland. Den anden havde vistnok hjemme her i Byen, eller maaske i Kjøbenhavn.

„Hvem ligger dér mon?" spurgte den Landlige og pegede paa Monumentet.

„Næh — det er — æh — Stavns — æh Stavnsbaandet, ja. Der var noget, der hed Stavnsbaandets Løsning."

„Monumentet er rigtig kjønt. Og vist meget kostbart. Hvorlænge mon det er siden?"

„Ja, det aner jeg virkelig ikke. Men det er længe siden. Dér staar „Statsminister Rewentlow," — det siger jo ikke saa meget — Men her kommer det vel: 1788—1888, — ja, det var et langt Spring. Det forstaar jeg ikke."

„Stavnsbaandet — hvad var det, Fru Salomon?"

„Kjære, De maa ikke forlange, jeg skal sige Dem det. Jeg veed kun, at det var noget meget fint. Jeg kan huske, mens min Mand var Konsul i Liverpool, — der var ligesaadan noget, der hed Hosebaands — æh — ja, Hosebaandets Løsning eller noget saadant. Men jeg troer endogsaa, det var kun fyrstelige Personer, der — æh —"

„Dér staar ogsaa noget at læse: „Vi vil skrive i Sand, hvad de Gamle led — —""

„Aa ja, det er vist det gyseligste Vrøvl — jeg kan aldrig forstaa, hvad de skriver paa den Slags Stene — jeg veed ikke, hvem de faar til det — — Hør, skal vi saa ha'e den lille Kop Kaffe, Fru Rindom?" —

„Tak!"

„Det er denne Vej."

„Gud, Fru Salomon! lagde De Mærke til den tykke Herre dér paa Bænken. Hans ene Øje var aabent, og det andet var lukket. Han saae efter os med det aabne Øje."

„Saa, det var dog uhyggeligt. Men han kunde maaske ikke se saa godt med det lukkede Øje," forklarede Fru Salomon.

Damerne forsvandt langsomt i Retning af Pavillonen. — —

„Det er jo heller ikke sagt, at jeg alletider bliver wed at wære Fritænker," sagde Mejerist Jensen.

„Jamen hvad skal det saa betyde at være det nu?"

„Det er — for det, at jeg trænger til saa'en at gaa med Ryggen rank."

„Det kan man saamænd ikke se paa Dig."

„Og saa er det selvfølgelig det, som I. P. Jacobsen siger: „Det gjælder om at bære Liwet, som det er, og la' Liwet forme sig om Liwets egne Lowe." " —

„Jeg vil sige Dig, Jensen: jeg har aldrig befundet mig saa skrækkeligt som iforgaars i Søllerød," sagde Thyra. „Sidde dér i det Karlekammer, Du kalder Din Stue, sammen med Dig og denne Røver fra Blaagaard — —"

„Nej, han er fra Emdrupborg."

„Og ikke forstaa et levende Kvæk af alt det Sludder, I sidder og vrøvler op til hinanden."

„Det er wirkeligen Din Fejl, at Du ikke forstaar saa'en noget — —"

„I Stedet for: vi kunde have været ude at spadsere, — eller hos en eller anden Familie, der var jo netop saa mange nydelige Mennesker i Søllerød, lagde jeg Mærke til. — At Du f. Eks. ikke kommer til Kjøbmandens, som boer næsten lige overfor Dig. Jeg var derovre i Butiken efter det Baand, — Datteren hun er jo saa pæn. Dér kunde vi have været ovre, hvis Du var kommen der, i

Stedet for at sidde hele Dagen i dette ækle Hummer, — uh, det var ligesom at være indespærret med to Slaver, der sad og røg Tobak. — — Men hvad e r det dog, Du nu vil?" — Hun rykkede sig bort fra sin Kjæreste paa Bænken, med Tegn paa stærkt Mishag.

„Det er min ene Støvle. Den har klemt mig saa forfærdelig, lige siden wi tog ud i Morges. Jeg kommer s'gu til at tage den lidt af og swale min Fod en bitte Smule."

Hun svarede ikke. Han sled og sled i Støvlen, maatte rejse sig op, sparke og mase med den, inden han fik den af. Saa tog han atter Plads ved hendes Side, idet han satte Hælen af den støvleløse Fod mod Jorden, bevægende dens befriede Tæer inde i Strømpen.

„Aa, det gjorde endda godt! — Naar jeg nu bare kan komm' i den igjen."

Hun sendte ham flere Sideblikke fulde af Væmmelse. „Du kan være vis paa: ikke en eneste dannet Herre vilde trække sine Støvler af i sin Forlovedes Nærværelse."

„Ja, saa kalder jeg det Snerperi," sagde Jensen i en temmelig brysk Tone. „Kan man føle sig stødt paa sin Blufærdighed ved at se en Fod, der er i Strømpe, saa maa det vistnok bero paa, at man — —"

„Se paa den!—Nej, men —" hun holdt sig for Næsen.

„Ja, det er ikke sandt, Thyra! Jeg tog rene Strømper paa i Morges, og tilmed saa bærer Winden fra, som wi her sidder — —"

„Uh, — ti dog stille!" — — —

„Jo — Støtten den er rejst for Bondestandens Frigjørelse," lød der nu atter en Stemme henne ved Monumentet. „Det var Rewentlow, der fik Christian den Fjerde til at udstede Stavnsbaandets Løsning,—her staar det: Christian D. F. og saa Greven af Rewentlow — —"

Der kom en fem-seks unge Fyre frem foran Bænkene.

Foreviseren kunde se ud som Manufakturhandler-Kommis, men meget ung. De andre var maaske hans Brødre eller Fætre fra Landet, hvem han viste Byens Seværdigheder.

„Her ligger det brudte Aag, — det var Bønderne ude paa Landet de var jo tyngede voldsomt ned, — men saa knak Rewentlow Aaget over, saadan at det faldt ned. — Det er voldsom naturligt, som det ligger. —"

„Ja, jeg troede, ded var noget, at der var gaaet forkert, som der var falden ner og var gaaet itu," sagde en af Fætrene.

„Ah — ha, ha, ha," lo Foreviseren.

En anden Fætter kom omme fra højre Side af Mindesmærket: „Her er noget — der staar noget skrevet — hvad er ded for noget, Lodvig?"

Ludvig gik slet ikke derom, han kunde det udenad:

„Vi vil skrive i Sand,
„Hvad de Gamle led —"

deklamerede han.

„Ja, ded staar der s'gu ogsaa," sagde Fætteren beundrende. „Men hvad skal dog ded sige?"

„Ja, det var naturligvis: de Gamle kunde jo ikke lide, at Bønderne saadan skulde ha'e fri —"

„Men hvorfor skal ded skrives i Sandet?"

„Ja, — hvorfor skriver man? — for at man ikke skal glemme det. Derfor er det, man noterer det op — —"

De unge Mennesker skulde vistnok til at studere de to næste Linier, da deres Opmærksomhed pludselig blev optaget af noget ganske andet: Damen derhenne paa Bænken havde rejst sig, hun var øjensynlig meget vred: „Nej, nu maa Du ha'e Farvel, Jensen! — Jeg vil sige Dig: jeg føler mig løst fra alle Baand, — og Du skal ingen Ulejlighed gjøre Dig, jeg vil ikke se Dig mere!" — Hun gik eller løb —

og nu ikke blot vred, men vistnok ogsaa skamfuld over at have raabt saa højt — ned ad Gangen.

Han sprang op: „Aa nej, Thyra nu skal Du bie! — hører Du, Thyra!" Men han kunde ikke følge efter hende, da han kun havde Støvle paa den ene Fod, medens han derimod holdt den anden Støvle i Haanden.

Han vendte om og kastede sig ned paa Bænken, greb med begge Hænder fat i Støvlens Stropper, idet han af al Kraft søgte at drage den paa sin venstre Fod, som han næsten stak lige i Vejret. — —

„Nu er det, vi skal gi'e noe udd paa Dig," var der en af de landlige Fættere, der sagde til Kommis'en; og skønt det nylig passerede var meget gaadefuldt, — syntes der dog langt større Interesse knyttet til denne Beværten fra Gjæsternes Side, som formodentlig længe havde været paatænkt og nu skulde iværksættes oppe i Pavillonen.

De unge Mennesker forlod da Pladsen ved Mindestenen, hvor Mejeristen vedblivende arbejdede med sin Støvle, som det efterhaanden syntes ganske umuligt at faa paa. — Efter hver mislykket Anstrængelse, naar han satte Foden mod Jorden for at hvile sig, saae han ned over Terrasserne efter Frøken Thyra, men hun var intet Steds at opdage.

Imidlertid var der kommen nye Spadserende til Pladsen. To Bønderkoner havde sat sig paa Bænken ved Siden af den tykke Herre, der nu havde rettet sig op og sad med begge Øjne aabne. — En gammel Bonde og to yngre Landmænd betragtede Støtten.

„Ja, ded er den samme, at der staar inde paa Vesterbro," sagde den Gamle; „men den blev jo sat for hundrede Aar siden; denneher dér — ded var jo hundrede Aar etter, da ded havde varet i hundrede Aar. Se, ded kalder jeg mærkværdigt. Og her var en Mand, der forklarede ded,

da den blev sat. Hvis ad I kan læse. hvad der staar, saa kan jeg nok sige jer'ed."

En af de yngre Mænd læste:

Vi vil skrive i Sand
Hvad de Gamle led —

„Ja, ded er rejdit," sagde den Gamle. „Forstoer I vel, ad vi skal glæmme, hvad vi Gamle har døjet, fordi ad ded nu er blevvet beddre, — ja, ded er meget sandt, ded var ded, han sa'e. Men saa skulde vi tænke paa Grev Rewentlow, fordi ad — æh — han —"

Den Gamle blev afbrudt af Mejerist Jensen, der paa sin ene Støvle var haltet hen til Mændene.

„De skulde wel ikke have en tygget Skraa og wilde owerlade mig — det kan undertiden hjælpe for at faa en snæver Støvle paa —"

„Næh — min go'e Mand, ded har jeg inte," sagde den Gamle, „men jeg har ded, som der er beddre — for jeg har et Stykke Tællelys i min Lomme — ja — for mine pæne Støvler de vil hellerinte rejdi skridde af dom selv. —"

Jensen fik Tællestumpen, smurte sin Støvle indvendig og fik den paa. Saa fjærnede han sig hurtig ned i Haven.

„Naa, skal vi saa hen og drikke Kaffe i Gjæstgiveriet?" sagde den Gamle til de to Koner. Lidt efter var dette Selskab ogsaa forsvundet. — — —

Den tykke Herre rejste sig, gik hen paa højre Side af Mindestenen, tog sin Notitsbog frem og afskrev Verset. Han syntes i det hele at notere sig de nærmeste Lokaliteter heroppe.

Saa gik han tilbage foran Stenen og saae endnu engang ned mod Slottet.

Ja, det var en kjøn Have, det havde Studenten og hans Kjæreste Ret i, som stod her før! tænkte han ved sig selv. — Tiden havde staaet saa dejligt stille, mens han

havde været heroppe paa Bænken. Solskinnet havde slet ikke forandret sig, Dagen var slet ikke aftaget, alt havde været saa nærværende og dog saa fjærnt som for Aarhundreder siden. Her i denne gamle hyggelige Have, tænkte han, var Spurvene bleven ved at kvidre og Menneskene bleven ved at sladre paa samme Maade nu i 2—300 Aar. Denne Have og Slottet var et Stykke Danmark, som der slet ikke var gaaet Forfald i; som var blevet fornyet eller holdt vedlige, fordi det var saa kjønt, fordi Folket elskede Stedet.

Saa gik han ogsaa sin Vej, — forbi en ny Flok Spadserende, der vilde hen til Udsigtsbænkene foran Mindestenen.

KARL LARSEN

[f. 1860. Udgivet: „Kvinder — Ære", to dramatiske Arbejder (1889) — „En Latinskoledreng og andre smaa Fortællinger" (1889) — „Den brogede Bog", med Tegninger af M. Schwartzkopf (1891) — „Cirkler" (1893) — „Ej blot til Lyst", tre dramatiske Arbejder (1894) — „Søster Marianna og hendes Kærlighedsbreve" (1894) — „Dansk Soldatersprog til Lands og til Vands" (1895, 2. Oplag 1895) — „Doktor Ix", en Roman (1896, 2. Oplag 1896) — „Udenfor Rangklasserne" (1896, 2. Oplag 1896) — „Lystfart" (1896) — „Under vor sidste Krig", samtidige Dagbogsoptegnelser og Breve (1897) — „Poetisk Tyskland", en Mosaik (1898, 2. Oplag 1898) — „Kresjan Vesterbro" (1897, 4. Oplag 1898) — „Modet og den blanke Klinge", en spansk Parafrase (1898, 2. Oplag 1898) — „Danske Mænd" (1898) — „I det gamle Voldkvartér" (1899, 2. Oplag 1902) — „Vort Folk i 64", et Foredrag (1900, 2. Oplag 1900) — „Seksten Aar" (1900, 2. Oplag 1903) — „Hvi ser du Skæven": „En Kvindes Skriftemaal" (1901, 3. Oplag 1901), „Aksel Halcks Optegnelser" (1902, 2. Oplag 1902) — „De Ensomme (1903) — „Det skønne Portugal", en poetisk Rejse (1904) — „I det store hellige Rusland" (2., ændrede, Oplag af „Lystfart" 1904)].

RIDDER TRISTAN OG FRU ISOLDES
LIV OG DØD

Digtet af Munken Eginhard

hvem Gud kaldte i hans otte og tyvende Aar.

(Af „Den brogede Bog", 1891.)

I Cornwall herskede Kong Marke, og han var Ridder Tristans Fosterfader. Men Engres hed Irernes Konge, og han var en vældig Viking.

Da Kong Marke fik at vide, at Kong Engres var falden ind i Cornwall med en prægtig Skare Kæmper, og Fiskere havde set hans Flaade, som var hundrede Skibe med hvide Sejl, kaldte han Ridder Tristan. Og Ridder Tristan drog mod Engres med Kongens Mænd.

Da skinnede Solen over Cornwalls Høje og over den vide Slette, hvor Skarerne red frem til Kampen. Men mest af alle straalede Ridder Tristan i sin gyldne Rustning, dog der var tapre Riddere som Stjerner paa Himlen med deres Hær af Svende og dem, der skyder med Bue.

Men Kong Engres fældede Mænd omkring sig, som Stormen fælder de stolteste Træer, Ædelgran og Ege, og de segner alle. Og da han foer mod Ridder Tristan, stod der Ild af deres Sværd. Og han hugged Tristans gyldne Hjelm itu, saa Sværdet brødes, og Skaaret blev siddende i Ridder Tristans Hoved. Men da løfted Tristan sig i Saddelen, og hans Sværd skar gennem Engres' højre Skulder, og det skar Armen af, saa den faldt til Jorden, og det standsede ikke før nede i hans Hofte. Men da faldt Konning Engres død af Hesten.

Og Ridder Tristans Hær raabte Sejersskrig. Og de larmede med Skjolde og med blinkende Sværd og med de skarpe Spyd. Og Irerne flygted. Og de der ikke faldt for Sværdene omkom ynkelig og druknede, som de vilde redde sig paa deres Skibe og ikke kunde komme i dem. Men kun een Snekke undkom, og den førte Engres' Moder Dronning Flurent og hans Søster Isolde den fagre, som var bægge med paa Toget.

Men Ridder Tristans Saar pinte ham svarligen. Og der var ingen kyndig Læge, som kunde hele det for ham. Og han lagde sig hen for at dø. Og han lagde sig ganske ene i sin gyldne Dragt og med sit gode Sværd i en lille

aaben Baad. Og han befalede sig Gud i Vold, og hans Øjne lukkedes.

Og Baaden drev for Bølgerne.

Men paa den irske Kyst gik der en Mand og vogtede Svin, og han hed Koll. Og han saae den næste Morgen en lille aaben Baad og en dødssyg Ridder deri, og han bragte ham til Dronning Flurents Slot og til hendes Datter Isolde.

Og da Tristan aabnede sine Øjne, laa han paa et redet Leje, og den unge Isolde sad foran ham, og hun spurgte, hvem han var. Og han kaldte sig Tantris. Men derpaa faldt han i en Afmagt.

Men Isolde vadskede hans Saar, og Kong Engres' Sværdstump tog hun ud af Saaret, men hun kendte den ikke. Og Tristan laa hen i heftige Febre, og Isolde veg ikke fra hans Leje, fordi hun ynkedes óver den skønne Ridder.

Men Kong Engres' Sværd bragte en Mand, der var undkommen fra Slaget, og som nu efter mange vidunderlige Farer endelig vendte hjem til Irland.

Og da Isolde saae det, græd hun bitterlig over sin Broder, som hun havde elsket højt, og over hans sørgelige Død. Og da hun saae det brudte Sværd, kendte hun Sværdstumpen, som hun havde draget af Ridder Tristans Saar. Og saa svarligen harmedes hun paa sin Broders Drabsmand, at hun svang det over Tristans Hoved, som han laa og sov, og vilde dræbe ham. Men da hun var en god og kristen Kvinde, lod hun det atter synke, og hun stillede det varlig hen, paa det hun skulde ikke vække ham. Og hun kunde ikke holde sine Øjne fra ham.

Men fra den Dag syntes Isolde, Tristan hørte hende til, fordi hun havde skænket ham Livet.

Og Tristan bedredes. Og han laa mange Timer hen med aabne Øjne og sagde intet, men saae paa Isolde. Og Isolde spurgte atter, hvem han var. Og han sagde Tantris. Og hun turde intet spørge.

Men dengang var det Foraar. Og fra hendes Vindue saae de det friske Hav, det Tantris var kommen fra, og Skyerne svævede derover. Og naar Solen gik ned, kunde Skyerne flamme som Landsbyer der staar i Brand. Og Tristan fortalte om Krigstog.

Og Isolde, naar han nævnede de store Farer, han havde været i, blev hun bange og skælved. Men Tristan smilede og sagde: Her sidder jeg dog levende endnu, saa det kendes, at jeg er sluppen fri af Faren. Og han spotted hendes Skræk, men i milde Ord.

Men h u n fortalte om Skyerne, naar de bredte sig hvide og store og Himlen var blaa og de lignede Bjærge som var fjærne og de taarnede sig den ene over den anden. Og meget havde hun tænkt og digtet over disse Bjærge, som hun saae dem.

Men tidt er det da hændet, at Ridder Tristans Øjne, de faldt i, fordi han var endnu meget svag. Og da standsede hendes Tale af sig selv, og hun turde næppe røre hverken Haand eller Fod for ikke at forstyrre hans Søvn.

Dengang drømte Isolde en Nat, at hun saae den hellige Guds Moder med det lille Barn paa Armen. Og Isolde faldt ned og kyssede den hellige Jomfrues Klæder. Men den hellige Jomfru rejste hende op, og hun saae paa hende med sit salige Blik. Og da med een Gang forvandledes det hele, og det var Isolde, som havde Barnet i sin Favn, men det var ikke Barnet, men Ridder Tristan, og hans Hoved hvilede i hendes Skød, og hans Ansigt smilede i Drømme, netop som et lidet Barns.

Og Isolde tænkte bagefter, at hun var jo egentlig ogsaa Ridder Tristans Moder, efterdi hun havde skænket ham

Livet. Og hun rødmede ved sin Tanke. Men dengang var det ud paa Foraaret og milde Lufte.

Og der var ved Slottet en Blomstergaard, som var skærmet af lange Mure. Der gik Isolde og Ridder Tristan, og han maatte støtte sig til hende, naar han blev svag igen i Luften, efterdi hun vilde ingen Terne vide hos ham, da hun havde plejet ham saa længe.

Men skønnere Have har der ikke været i Verden!

Der groede Liljer. Og de stod høje og hvide i lange Rader og i hver Kalk en Taare. Og de stod gyldne og med Sølverglans og som Guds hellige Blod saa røde og blaa som de saliges Himle. Men een stod ganske for sig selv og ensomt i et Hjørne. Og den var lille og kun simpel hvid. Men inde i dens Kalks Blade var Vor Herre Jesu Christi hellige Vunder, Naglegabene og Spydstikket i hans Side, og blødende røde.

Og den er bragt til Irland af en hellig Martyr, som led Døden for Vor Herre Jesu Skyld, og paa hans Grav spirede den frem. Og den skyder kun een Blomst hvert Aar og aldrig mere. Og den Blomst finder Solen altid; om det er paa den graaeste Dag, og om det regner, saa staar den med en Solskinsglorie omkring sin Krone.

Og den Blomst tør aldrig brydes!

Og der legede Guldfisk i kunstige smaa Søer. Og Vandet var saa klart, at alle de smaa brogede Stene, der dannede dets Bund, de skinnede op igennem som gennem Glar og i tusende Farver. Og de var stillet sammen til skønne Billeder af de hellige Mænd og deres Liv.

Og naar Vinden krused Vandets blanke Flade, saa skælved dette klare Vand, og da var det, som de hellige Aasyn livedes, og smiled eller vaanded sig i Smerte.

Og aldrig havde Ridder Tristan vandret i en saadan Have med alle de duftende Blomster. Men uden om dem allé, dækket af de lange Mure, der voksed høje Hække, af dem, der springer ganske tidligt ud. Og de var klippede i hele deres grønne Vækst, i Tinder og i Taarne. Og det var den evige Stads Taarne, som de hævede sig, eet for Gud Fader, eet for Sønnen, eet for Guds Moder, og for den hellige Aand og for de tolv Apostle. Men for Forræderen Ischariotes intet.

Og Solen skinnede som Guld, og ingen Fløjten kunde være sødere end Fuglenes i Luften, og Tristan tænkte, om ikke Himlene vilde aabne sig, og al Guds evige Herlighed blive aabenbar.

Men Ormen i den Have det var Ridder Tristans mørke Tanker, dem der kunde komme til ham, og som han kunde ikke dele med Isolde. Og det var Tankerne paa hendes Broder, som han havde dræbt og voldt hende saa megen bitter Sorg, og dem kunde han ikke sige hende. Og han turde det ikke, han som var saa stærk en Kæmpe.

Men inden Maidag var kommen, da var Ridder Tristan karsk igen, og da sagde han til Dronning Flurent: Tantris kalder jeg mig og lad mig drage bort i Fred. Og lad mig drage til mit Hjem, som jeg veed hvor ligger.

Og Dronning Flurent lod udruste en prægtig Snekke med sine bedste Mænd om Bord. Og hun bød dem lyde Tantris, hvorhen han vilde føre dem, og naar de kom i rum Sø, vilde han sige dem deres Kurs.

Men Tristan sagde til Dronningen og til den unge Isolde: Aldrig kan jeg gengælde Eder, hvad I har gjort for mig. Og det gaar som et Sværd gennem mit Hjerte.

Og dermed drog han afsted fra Dronning Flurent og fra den fagre Isolde.

Men dengang Snekken styred ud i vilden Sø, da stod Ridder Tristan i dens Agterstavn. Og da misundte han de fattige Havets Maager, som de slog forbi paa deres hvide Vinger og imod Irland.

. . .

Paa den Tid var Kong Markes Dronning længe død. Og han havde ikke flere Børn i Live. Og da han var en stærk og kraftig Mand med sine mange Aar, saa vilde han gifte sig igen, paa det hans Stamme skulde ikke dø med ham. Og da han hørte om den fagre Isolde, og Tristan kunde ikke lade være at prise hende, saa bød han Tristan bejle til hende i hans Ærinde.

Men Tristan bad Kong Marke sende hellere en anden Ridder.

Men Kong Marke sagde: Ingen har jeg bedre til at sende. Og skal Du bringe Sonepenge med for Din egen Skyld, at det var Dig, som dræbte Konning Engres.

Og Tristan rejste.

Men da han skued Irlands grønne Kyst igen, da bad han inderligt til Gud, at han maatte aldrig komme levende til Land. Men Snekken gik for Medbør, og Havet sang om dens Side, og alting smilede og var blaat og Sol. Og Gud Herren i sin urandsagelige Visdom hørte ikke Ridder Tristans Bøn.

.

Men da han stod for Dronning Flurent og for den fagre Isolde, saa sagde han med høj og mandig Stemme: Tantris kaldte jeg mig, men Tristan er mit Navn. Og er jeg Konning Engres' Banemand. Rige Gaver bringer jeg

for at sone mit Drab, Guld og Sølv og kostbare Heste. Og nu skal I høre mit Ærinde: Jeg kommer fra Kong Marke, min Fosterfader, Cornwalls Hersker. Han har et mægtigt Rige og vil Fred med Irernes Dronning. Og han sender Eder rige Gaver, rigere end mine, og han beder igennem min Mund om den fagre Isolde til Ægte.

Men da blev der en Stilhed i Hallen.

Og den første, der talede, det var den unge Isolde, og hun sagde med en sagte Røst: Jeg vidste, Du var Tristan.

Men da er det fortalt, at Ridder Tristan blegned, og han sagde med en Stemme, som var fremmed: Og Du helede dog mit Saar!

Men den fagre Isolde svarede intet.

Men Dronning Flurent hævede sin Haand og sagde: Jeg tager mod Kong Markes Gaver og hans Tilbud.

Og Ridder Tristan skulde føre Bruden hjem til England.

Men om Dronning Flurent veed man, at hun lod en Kvinde brygge den Drik, som kaldes Elskovsdrik. Og Ternen Brangæne havde Drikken med paa Rejsen, og naar hun kom til Cornwall, skulde hun blande den i Kong Markes Bæger og i den fagre Isoldes.

Men paa den Rejse holdt Ridder Tristan sig Dronning Isolde fjærn. Og hun var tavs og stille.

Og Skibet gled for Medbør og for modsat Vind, og det trak ud med Rejsen.

Men dengang er det sket, som kunde ikke gøres usket siden. Og er den Elskovsdrik, som skulde været for Kong Marke, bleven gydt i Ridder Tristans Bæger og i den fagre Isoldes en Aften, da de dog var kommen sammen. Og

det skete, medens Solen sank, og der var mange skønne Skyer paa Himlen.

Men før den sidste Solens Brand var slukt, da vidste Ridder Tristan, og hun, den fagre Isolde, at de havde drukket af den Elskovsdrik, som evigt gløder. Men da var hun Kong Markes Brud, og Kong Marke Ridder Tristans Fosterfader. Og Dronning Isolde rejste sig og gik med sine Terner.

Men den Nat lytted hun til Havets Bølger, som de slog mod Skibets Sider. Og hun tænkte, om hun kunde synke ned i dem med Ridder Tristan, og de kunde komme sammenslyngede igen for Dagen. Og Fiskere vilde jorde dem i kristen Jord og i en eneste Kiste.

Men Ridder Tristan vaaged.

Og der var ingen Maane, og kun Stjerneskin paa Havet. Og Ridder Tristan klagede ud i den øde Nat: Isolde!

Og dengang svandt det blege Skær af Havet, og Natten blev ganske sort. Men Bølgerne fik hvide Kamme. Og de rysted Skibets Sider. Og deres Vand var bittert.

Men ved det første Daggry syntes han, der stod en Skygge agterude, ganske ene, og at det var Isolde. Men da han vilde gribe den i sine Arme, var den borte.

Derpaa kom de til Cornwall.

Og da stod Kong Marke paa Stranden med sin hele Hær. Og Solen skinnede, og alle Lehnsmænds Bannere farvede Luften. Og Skibet skød for sagte Vind, og der var Guld- og Sølvskjolde paa dets Sider, og Luften skingred af Fanfarer.

Og aldrig har Kong Marke smilet, som da han løftede

Isolde ned fra Skibet. Og han omfavned Tristan, og han sagde: Herligt Bytte har Du bragt fra Kampe, aldrig dog saa fager Skat som denne blege Irlands Lilje.

Men Isolde bøjede sit Knæ for den hellige Guds Moders Billed, som de bar i Processionen, og hendes Øjne bad.

Og da de traadte ind i Kirken næste Dag, gik Ridder Tristan Kongen nærmest.

Og Orglet bruste, og med Fløjtetoner til, og med Basuner. Og Røgelseskyer steg mod de hvælvede Himle, hvor Gud Fader sad med Verdensæblet i sin Haand og med Sønnen ved sin Side og med Moderen, og alle i Guld. Og de hellige Mænd og Kvinder straalede fra Faner og fra de brogede Ruder, som Solen skinnede igennem. Og over alle Cornwalls Riddere og Ridderdamer stod i Koret Ærkebispen med Domherrerne og Præster og Munke og de smaa Kordrenge.

Men da den lille Krands af Messebjælder ringede, da faldt Kong Marke paa Knæ med den fagre Fru Isolde, og for Gud Faders hellige Aasyn svor hun ham, sin Ægteherre evig Troskab.

Og om Aftenen var der ingen Rude paa Slottet, uden bag den var der Lys, og de skinned vidt omkring i Mørket.

Men i Mørket gik Ridder Tristan, som havde sneget sig fra Festen. Og der fulgte ham kun hans Hund. Og da han kom til den lille Skov, saa kastede han sig ned paa Jorden. Og Hunden, da den troede, han vilde lege med den, sprang den til, og den bjæffede, og den tog paa ham med sine Poter. Men Tristan klagede og han græd. Og han jamrede, fordi han havde faaet Elskov, hvor han maatte ikke faa den. Og Hunden, da den saae sin Herres Sorg, gav den sig til at hyle.

Men til intet Menneske kunde Tristan mere tale om sin Klage end til den fattige Hund, som hylede ved hans Side.

,Men den næste Dag drog Ridder Tristan ud mod Kæmpen Fulsus. Og han fældede ham. Og han fælded mange stærke Kæmper, som hærged Landet og lagde Bønderne øde. Og hvor han ikke kæmpede med dem, vog han Skovens vilde Dyr, Ulv og Bjørn og den vilde Orne og de største Udyr. Og mageløse var de Farer, som han udstod, men aldrig blev der krummet blot et Haar paa Tristans Hoved.

Og Isolde, naar han var borte, bad hun for hans Liv, og naar han kom tilbage, var det, som naar Solen kommer. Men hun græd i Enrum. Og hendes Nætter var tunge.

Og naar Kong Marke længe sov, laa hun i Bøn for den hellige Guds Moders Billed, og Lampen brændte evigt for det Billed. Og hun bad, at hun maatte ikke elske Tristan, og dog at hun maatte elske ham indtil sin Død, men at hun maatte blive ham, sin gamle Konge tro og holde tappert Stand.

Og Guds Moder hørte Fru Isoldes Bøn. Men hver Gang hun og Ridder Tristan mødtes, da var Kong Marke altid hos.

En Morgen stod de paa en Svalegang og saae ud over Havet. Og Kong Marke pegede mod Irland. Og han sagde: Tristan! Aldrig glemmes Dig den Gave, Du har bragt mig. Men Ridder Tristan tav.

Og da faldt Blodsdraaber ned fra hans knyttede Hænder, saa haardt knuged han dem i sin Smerte, at Neglene skar hans Kød.

Men den unge Fru Isolde blegnede hvid som et Marmor, og hendes Øjne var som dens, der dør. Og Kong Marke førte hende varligt ind. Og han mente, det havde anden Grund.

Men ogsaa hermed hørte Guds Moder Fru Isolde, at hun fik ikke Barn med den Mand, hun kunde ikke elske.

Men da tre Maaneder var gaaet, drog Ridder Tristan til Spanien for at bejle til en Hertugs Datter. Og hun hed og Isolde, men Isolde med den hvide Haand.

Men om Isolde med den hvide Haand er det fortalt, at netop efter Kæmpen Fulsi Drab, saae hun Tristan første Gang og ved en Turnering. Og straks derefter gik hun til ham og tilbød ham sin Elskov.

Men Tristan sagde: Isolde hedder Du, men Isolde med den hvide Haand. Og skønnere er Du end Isolde, men hver en hendes Fejl er skønnere end al Din Skønhed. Og dermed rejste han.

Men Isolde med den hvide Haand sagde til sin Fader: Med ingen vil jeg dele mit Leje uden med Ridder Tristan. Og inden tre Uger var omme, drog Ridder Tristan til hendes Fader og til Landet Spanien, som laa saa langt fra hende, den fagre Fru Isolde.

Men de siger, at i deres Brudenat, da de blev alene, saa tilstod Ridder Tristan, at han havde svoret en hellig Ed i Nødens Stund, og i et Aar skulde hans Hustru være ikkun som en Jomfru for ham. Men denne Ed svor han i den samme Stund, og denne Nød var den, at han kunde ikke glemme hende, den fagre Fru Isolde.

Og Isolde med den hvide Haand, vel hun græd, saa var der ikke det, hun ikke vilde taalet for engang at vinde Ridder Tristan. Og hun vilde ligget som en Hund under hans Leje.

Og det hele Aar hun ikke knyed, men hun spejded efter hvert hans Ønske for at føje sig derefter. Men han havde ikun saa faa, og egentlig kun det ene, at hun var ikke ved hans Side.

Og om Aftenen, naar de sad ved Ilden, og den flammed, saa tog Isolde med den hvide Haand om Ridder Tristans Knæ, og aldrig sagde hun, hun vidste det, hvorfor han led,

men hun vilde bringe ham ind til sig med sin Kærlighed og faa ham til at glemme.

Og da blev Ridder Tristan mild i Sind, og han klapped hendes Haar. Og hun saae op paa ham med de største Øjne, og han talte gode Ord.

Men da paa een Gang holdt han inde. Og da var det ham som dem, der tæller falske Penge op for ægte, men naar de hører Klangen, kender de den. Og han stirred ind i Ilden.

Men Ilden luede som Landsbyer, der staar i Brand og som Skyer, naar Solen synker. Og hans Tanker gik til Isolde og til den Tid, de saae ud over Havet og Solen gik ned.

Men Isoldes egne Skyer, det var de hvide, dem hun gav Navne!

Men da et Aar var gaaet, kunde han ikke bie længere, og han kom til hende som en Ægtemand og Herre. Og han sov hos hende trende Nætter, een for Gud Fader, een for Sønnen og een for den hellige Guds Moder, efterdi han havde taget hende til sin Ægtehustru.

Men paa den fjerde Morgen sagde han, nu drog han ud mod Dragen, der hærged i de franske Skove, og tusind var de Jammerraab, som steg til Herren om at sende dem en vældig Kæmpe og til dens Død.

Men da Tristan var borte, saa har ingen Kvinde grædt som Isolde med den hvide Haand.

Og hver Nat bad hun til den hellige Guds Moder, at hun maatte ikke ønske Isolde den fagre død og lade danne et Billede af Voks i hendes Lignelse og med rigtige Haar og Øjnene af Glas og med et lille Hjerte i dets Krop. Og Haarene skulde hun rive hastigt af, hvert eneste et, og

hendes Øjne skulde hun kradse ud med sine Negle, og langsomt skulde alle Lemmer brækkes, Led for Led og kastes i en brændende Ild, og tilsidst hendes Hjerte, det hvori hun gemte Ridder Tristan.

Men den hellige Guds Moder hørte hendes Bøn, og hun gjorde ikke denne svære Synd. Og det tænkte Isolde med den hvide Haand, at om Isolde den fagre døde, saa vilde Ridder Tristan heller ikke længer leve.

Og saameget har aldrig nogen Kvinde lidt som Isolde med den hvide Haand.

Men Ridder Tristan gik mod Dragen.

Og Dragen fjælede sig i Bjærgenes Huler og i dybe Kløfter, men om Morgenen kom den frem og badede sin Krop i Solen. Og da rejste den sig i Vejret paa sin Hale, og den havde fire Ildtunger i sin Mund, som spillede, og Folk kunde se den mange Mile borte.

Og naar den lod sig falde ned igen, da rysted hvert et Hus og Hytte og de største Træer, og alting tav. Og naar den brølede, sprang alle Dyr af Skræk, og Hønsene kagled. Men hvor den kom frem, der blev hverken Menneske eller Dyr eller Træer eller Blomst, og det saae ud som svedet.

Og da Ridder Tristan red imod den, da skælvede hans Hest som den lille Hund, han engang havde trukket op fra Isen. Og han maatte lade den gaa, hvorhen den vilde, men det var dog hans Stridshest, som havde baaret ham til mange Sejre.

Og Tristan lagde Hjelm og Skjold og sin tunge Rustning. Og han beholdt i Haanden kun et lille Spyd. Og han tænkte paa, at nu kom vel den sidste Dag, han skued Solen. Og han bad til en salig Død.

Men Dragen mærked ikke til hans Komme, fordi han gik mod Vinden.

Og den laa paa en mægtig Fjældslette, og den hævede sit Bryst mod Solen, og det var gult som Galde. Men nedad Bugen var den sorteblaa, og det var al den Edder og Forgift, som bovned i den, og paa dens Nakke sad en ildrød Kam med stive Pigge. Og Fødderne var som en Salamanders og med Sugeskaale, og den skyr hverken Ild eller Vand.

Men Tristan, ret som Dragen lukked sine Øjne og trak en Hinde for mod Solen, sprang han til. Og Spydet jog han netop i dens Nakke, og han sprang de mange Favne over Kroppen og løb bort. Men Dragen spyed Ild og Gift og Edder, og al dens fæle Boldenskab gik af dens Krop i Dødskampen. Og hvor dens tykke Hjerteblod, det randt, der visned alle Planter, og Himlens Fugle, de faldt døde ned, og alle Dyreskrig forstummed. Og førend Natten kom, da var den død.

Men Ridder Tristan, han var saaret. Og det var Edder, som den havde spyet, og som dog havde ramt ham. Og han blev mere baaret, end han red igennem Franken.

Og dengang han var hjemme, og hun kom, Isolde med den hvide Haand, saa havde han kun det at sige hende, at hun skulde skikke efter Fru Isolde, for om hun vilde hele Tantris' Saar; men om hun kom, skulde Snekken føre hvide Sejl, og om hun ikke kom, da sorte. Og Isolde med den hvide Haand lod sende sine bedste Skibe.

Men al den Tid laa Tristan stille hen og i en Dvale. Og Isolde med den hvide Haand, hun græd. Og naar hun passede om Tristan, da var hans Hænder og hans Pande kun som Is, dog Sveden stod derpaa. Og han talte intet.

Men paa en Søndag Morgen blev det meldt, at en Snekke var i Sigte. Og da slog Ridder Tristan sine Øjne op, og hans Øjne blev saa hede og saa skønne, og hans Haand blev varm som Blod. Og han greb Isoldes hvide Haand og spurgte: Hvad Sejl fører Snekken? Er de hvide?

Men da kom det, at hun kunde ikke sige, de var hvide men sagde sorte. Skønt de var hvide. Og da var Ridder Tristan død i samme Nu.

Men da Isolde den fagre kom, saa bød Isolde med den hvide Haand sit eget Liv, for om Tristan kunde blive levende igen.

Men Fru Isolde svared intet, og hun hørte intet uden det, at Ridder Tristan, han var død. Og da de kom den næste Morgen, laa hun død i sin Seng.

Og da havde Gud Herren kaldet hende i den tredje Time, og det var just den samme Time, da hun havde villet ikke friste Tristan, og de var paa det øde Skib, og ingen vaaged uden han og hun alene. Men hun svandt som en Skygge.

Og de blev lagt i samme Grav. Og der blev plantet paa den Grav en Ranke ædel Vin og en Busk af Roser. Og Ranken og Busken slog deres Rødder i de elskendes Hjerter, og de flettede sig sammen over Graven, og Fuglene bygged i det Løvtag.

Og altid vil de blomstre som et Minde om Tristan og om Isolde, de som maatte ikke komme sammen, og det dog Kærligheden er af Gud og var i deres Hjerter.

Men Gud har gjort sit Tegn! Og de vil blive eet i Himlene, hvor der ikke tages til Ægte.

Som Rosenbusken og som Vinen, de der næres af Guds Sol og i hvis Grene Herrens Fugle bygge!

Amen.

Ovenstaaende er ikke nogen „Genfortælling" af et gammelt Sagn, men en selvstændig poetisk Behandling af et Emne, som Digtere, fra Middelalderen til vore Dage, ofte har behandlet, hver paa sin Maade. Kr. Nyrops „den oldfranske Heltedigtning" gengiver saaledes S. 242—43 Sagnet i dets oldfranske Skikkelse; i Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie (1851) findes en oldnordisk Behandling af det.

DENGANG HANS PETER EGSKOV TJENTE FOR TJENER

(Af „Udenfor Rangklasserne", 1896.)

En Tjener, han ska' ikke være Herre, men han ska' heller ikke være no'en Slave, det har altid været min Princip, sagde Hans Peter Egskov, li'emeget om jeg saa har tjent baade Grever og Baroner.

Hvor i Helvede har du gjort af min hvide Vest? sa' den gale Baron Cronenschiold til mig, og han hen til Skabet og ud med alle Vestene paa Gulvet: Er det den, din Laban, eller tror du, det er den? Og saa smed han dem, sorte og blaa og Uniformsveste, li'saa fort, han kunde, hen ad Gulvet.

Jeg stod li'saa beskeden og flegmatisk: Dér ligger den hvide Vest i Helvede! — sa' jeg og viste hen paa en af Hylderne i Skabet, for der la' Vesten, som den osse skulde. Tillader Hr. Baronen, at jeg overgi'er Dem den? sa' jeg ganske langmodig.

Vil du gøre Nar ad mig, dit Bæst, din Laban, din Slubbert, gi' mig Vesten! — og jeg hjalp ham jo i den. Dér! sa' han og stak mig en Tokrone ud af Bukselommen, nu ka' du drikke dig fuld for den paa en Helligdagsaften, hvor jeg ikke har Brug for dig, men saml mig de Veste op af Gulvet i en Fart! Og lad det gaa lidt villigt! Man sku' den Une — saa bandte han — tro, du ha'de 11 boldne Tommelfingre paa hver af Hænderne.

— Ja, det var Cronenschiold paa Tangegaard. Han ha'de været Løjtnant i Husarerne; dér red han baade Skind og Ben af Folkene, efter hvad de sagde. Lige for Hovedbygningen ha'de vi saadan en Runddel med en Tjørnehæk omkring paa et helt Par Alens Højde; naar han kom ridende ude fra, saa ... med Hesten ind over Hækken! Dér b'e han holdende inde i Runddelen og klappede den paa Halsen; og saa ku' han helt le saadan gemytligt, og Belle! Belle! sa' han, det var Ret, Belle! Han talte til den li'som til et Pigebarn. Og saa paa en Gang: Svips! var han ude over Hækken, i Gaarden igen. Saa grinte han over hele Ansigtet.

Jeg ska' aldrig glemme dengang, da han sku' paa Harejagt paa Trenø. Saa sku' jeg jo følge ham til Købstaden, men der var vist Persjonale nok derovre eller hva' Fa'en de ha'de for, det véd jeg ikke, men jeg sku' da b'ie i Byen i fire Dage og vente, til han kom tilbage! Kosten sku' jeg ha' i Gæstgivergaarden, men han var gal i Ho'det, Husaren, saa der ha'de jo ikke vanket no'en Ekstrasyle, at man ku' faa det lidt godt for. Jeg fik ham om Bord i Sejlbaaden til de andre høje Herrer, og godt stænkede var de allerede, da han gjorde los, Skipperen.

Nu er du her præcis Klokken fire paa Fredag, brølede Cronenschiold med et halvhundrede Favne Vand imellem os.

Ja væl! brølede jeg li'saadan. Hold Kæft! tænkte jeg.

Li'som jeg saa vender mig i det samme, staar der en Politibetjent.

Om jeg ikke var Baron Cronenschiolds Tjener?

Jo, det var, hvad jeg var.

Saa kendte jeg vist en lille Pige, der hed Johanne Sørensen.

Ja, desværre for mig, sa' jeg, har jeg kendt det Amfibium ...

Men det var vist temmelig godt, for nu ha'de hun stævnet mig for Bidrag ...

Det ku' ligne hende, sa' jeg, hendes Simpelhed; men for mig ka' De godt ta' Baronens Hat og Kjole og hvide Slips a' mig og slaa i Gabet paa hende, for andet ejer jeg ikke, og om saa hun og Mo'ren med, de stævner mig ind hver Dag hele Aaret rundt for alle de Juristationer, som der er i Danmarks Land og Rige, saa ska' de ikke se Kronemønt ud af mig, forstaar De!

Ja, men saa b'e jeg nødt til at sidde det af.

Au, mit daarlige Ben! tænkte jeg, men saa *slaar* det igennem mig lige med det samme: Hvor mange Dage er 'et for denne Gang?

Ja, De ka' klare den saadan og saadan med tre Dage.

Vil De bare ta' mig med, si'er jeg, li'e med det samme ... Og saa jeg i høj Hat og Spidskjole lige lurk i Arresten, og om Fredagen stod jeg paa Skibsbroen og ha'de klaret det hele.

Hvordan Fa'en han har faaet det at vide, bagefter, Cronenschiold, det véd jeg ikke, men han kaldte mig ned en Formiddag.

Hvor var du henne, dit Bæst, mens jeg var paa Trenø?

Maa jeg tillade mig at spørge Hr. Baronen, var jeg ikke paa Broen om Fredagen Kl. fire?

Ja, det manglede bare, at du ikke ha'de været der, saa sku' du ha' faaet dig en Omgang, saa du ku' ikke ha' kendt Forskel paa hva' der var Ben og hva' der var Arme paa dig. Men du ka' tro, jeg véd, hvor du var henne, og jeg har stejle, rive og pine mig aldrig hørt saa galt. Understaar du dig i at sidde i *mit* Liberi og sone dine svinagtige Bidrag af! Er du gal, forrykt, bestialsk? Hvor meget er det om Maaneden?

Det er fem Kroner, Hr. Baron; det er mange Penge for en fattig Tjener ...

Fattig Tjener! Det er jo ikke mer, end du drikker op hver Maanedsdag, du er i Byen. Dér ... Og saa bladrede han i Tegnebogen: 1, 2, 3 Sedler. Dér har du 30 Kroner! Det er til 6 Maaneder. Men Gud naade og styrke dig, dersom du bruger dem til noget andet ...

— Naa, to Maaneder efter tjente jeg ham ikke mere, det ku' ikke b'ie ved at gaa med Kusken og mig, jeg ku' ikke finde mig i alle hans Sjikaneringer baade med Pigerne og Herren og Forvalteren og hele Re'ligheden. Og saa altsammen bare, fordi han sku' ha' fedet sig no'en Penge til paa en Liberifrakke. Det var *mig*, Baronen sagde til om naar jeg sku' til Byen at bestille en Liberifrakke og Vest til mig selv og en til Kusken med, og jeg gaar jo saa til Skræderen, og det var fem Kroner paa hver Frakke til mig, som kom med Bestillingen. Men da jeg kommer hjem, saa er'et, Kusken vil ha' de 5 Kroner for *hans* Frakke; ellers gik han til Baronen og fortalte, at der var sat 10 Kroner for meget paa Regningen. Men der maa jeg sige, mine Medtjenere, de holdt med mig, og den første Kokkepige, det *var* nu osse en lille dejlig frisk Pige, og hun ku' klemme løs paa Kusken: Ja, du ka' bare vove paa, sa' hun, og la' Husaren vide no'et om Hans her, saa ka' du tro, at jeg er Veninde til Furasjehandlerens Kone inde i Byen,

og vi ska' ta' og gi' ham lidt Furasjehistorier med at tygge paa ......

Saa b'e der jo ikke Bukser af det Skind, men han sjenerte mig paa alle Maader, saa jeg rejste — Cronenschiold, han var lynende gal og bandede, saa Huset stod paa fire Støtter. —

Naa, der var nu no'et godt ved Cronenschiold, alligevel, jeg si'er ikke andet; men udspekuleret ku' han være, en rigtig durkdreven Rad. Jeg tjente ham i fire Maaneder, førend jeg opdagede, hvor det var, han gemte sine fine Cigarer. Og det var rent Tilfældighed. Jeg ku' være gaaet i min Grav og ikke ha' opdaget det. Men det var en Eftermiddag, han var ude, og jeg sku' gøre i Orden inde i hans eget Værelse, saa ha'de jeg taget en af Hundene paa Gaarden med, og bedst som det er jeg vil jage den væk fra noget inde i Stuen, saa kommer jeg til at vælte en af Lænestolene. God Morgen, Hr. Fischer, hvad springer der ud af Ryggen? Den var hul, forstaar De. Mavebæltecigarerne! — Dér havde han en lille Fjer, han trykkede paa, ganske spidsfindigt. Saa kendte jeg den jo til en anden Gang.

Det er nu alligevel lidt lumskagtigt med saadan no'et. Og hva' hjælper det til? B'i'er det ikke opdaget paa den ene Maade, saa b'i'er det paa den anden. Men han var mistroisk, Husaren, det var en Fejler ved ham. —

— Det ku' man nu ikke si'e om den gamle Enkegrevinde, som jeg kom til bagefter. Det var en ganske herlig Dame, en rigtig behagelig Dame. Jeg tog det gamle Liv ved Krydset og ku' ligefrem *sætte* hende ind i Vognen, og jeg kan sige, jeg *bar* hende ganske regulert op paa første Sal inde i København, naar vi ha'de været ude at køre.

Du er saa god til at hjælpe mig, Hans, sa' hun alle Tider, naar du bare ikke ha'de den Mund, du har — og saa peb

hun i saadan rigtig høje Toner og rystede med Kæberne, for hun var morderlig gammel.

Min Mund, Deres Naade, sa' jeg, den har jeg faaet af Vorherre til at forsvare mig med mod dem, der vil bagtale mig og aflægge Vidnesbyrd imod mig, sa' jeg ... For de ha'de lige fra det første a' ha't Kig paa mig i Huset, baade Komtessen, som var der til Stadighed, og hendes Broder i Garden og den unge Komtesse, saa galt Kandidaten med Guldbrillerne, der læste højt for den gamle, jeg kan sige dem allesammen, som gik omkring og bare spekulerede paa, den gamle skulde ligge med Næsen i Vejret, saa de ku' begynde at arve.

Bare man ku' sidde ude i en af Pigernes Værelser paa den anden Side Køkkenet og man spiste lidt ordentlig tykt smurt Smørrebrød med Laks paa og lignende og ku' drikke et Glas Rødvin til, saa stod Komtessen der lige paa en Gang.

Om vi ikke var bleven mæt af den Mad, der var sat ud til os?

Nej, vi er ikke, ellers spiste vi ikke!

Ja, hun vidste nok Besked, for den gode jævne Mad, vi fik, den bare ga' vi væk.

Og det er vist mere end som *De* gør, sa' jeg en Novemberaften, for om osse alle Københavns fattige Folk, de stod paa Trapperne, saa ga' De vist ingen Ting væk, men bare, om De ka' knibe paa Smør og Sul og alting, for at der ikke ska' gaa no'et fra Dem og Deres Plante af en Bro'er i Livgarden, naar at Hendes Naade engang lukker hendes Øjne, hvad jeg vil be' Vorherre bevare hende for saa længe som muligt! Men det er D e r e s Kristelighed og Gudelighed, som De kører til Kirke med hver Søndag og kører hjem med igen ... Og hist op og her ned — det var en ordentlig støt Salut, jeg læste hende, ka' De tro, og der

b'e' jo en Fest af den anden Verden. Den gamle, hun peb i de høje Toner: Du *har* været uforskammet, Hans, meget uforskammet, det maa du virkelig indrømme!

Jamen ikke mod Dem, Deres Naade, det ku' aldrig indfalde mig at tænke mig ......

Saa kom han, Sabelslugeren fra Garden, Broderen: Og jeg havde været saa grænseløs uforskammet mod hans Søster, og han antog dog nok, sa' han til den gamle, at jeg ha'de at lystre ......

Jamen ikke Dem, sa' jeg, for jeg er ikke fæstet til at være Drengs Dreng, og saa gik jeg paa Grevinden igen: Om hun nogen Sinde ha'de ha't noget at klage paa, som jeg hjalp hende ...

Det varede en hel halv Time, til den gamle var ganske rundkulret, og hun fik sin Hovedpine, og jeg maatte bære hende hen paa Sofaen.

Gaa med Jer, sa' hun, gaa allesammen, I ta'er Livet af mig, gør I, men du ska' bli'e Hans og hjælpe mig med de Puder først ... ja, og saa ska' du *osse* gaa, det ska' du virkelig, for du *har* været uforskammet ... Hun var fær'ig ved at græde.

Siden efter maatte jeg gi' Komtessen en lille Undskyldning, og saa for Resten tog vi Nøglen af Pigernes Værelser, naar vi sad der om Aftenen. —

Tilsidst fik de nu alligevel smidt mig fra Pladsen, for de ligefrem lurede og gik og lumskede efter en. Og Gud give, jeg ha'de ha't en Daler for hver Gang, Komtessen har staaet ude paa Tørrestuen paa Loftet, for om hun ku' ha' opdaget noget med mig og den nye Stuepige! Men den gik ikke, og jeg spændte den gamle ud og ind a' Vognen, det gik storartet lige til en Søndagaften, hvor vi ha'de været ude sammen, Stuepigen og jeg, og hun var gaaet op naturligvis lidt før mig, og jeg ventede henne paa Hjørnet. Saa

kom jeg hjem og sku' over i den anden Fløj. Jeg hørte ikke no'en; det var li'saa stille som i de dødes Gemmer, og jeg tænkte: Skidt være me'et! Dette lumske Væsen, det har nu aldrig været noget, der laa for mig, jeg har ikke holdt af at liste rundt paa Rævekløer, saa jeg uden videre masede op i Pigernes Fløj; ikke saa meget, som at jeg ha'de Støvlerne i Haanden, ganske frimodig; drukket lidt om Aftenen ha'de man jo naturligvis.

Saa Klokken fem om Morgenen vaagner jeg og hører Komtessen, den Sanglærke, hun dundrer paa Døren og raaber: Vil du lukke op, Sofie, vil du lukke op og det straks!

Pigebarnet hun ku' jo hverken gø eller gabe, men der var ingen Vinduer til at komme ud a', saa jeg raaber bare ud igen: Her i Huset staar vi paa denne Tid af Aaret op Klokken halvsyv!

Nej Gud, det er for galt, sa' hun derudenfor; jeg ku' godt høre, hun ha'de ham, Kandidaten med.

Ja, det finder jeg med, svarte jeg, li' saa højt, jeg kunde, at man b'i'er forstyrret i sin Nattero, som man haardt kan tiltrænge.

Pigebarnet hun lavede en lang Fiasko, om at jeg var et skrækkeligt Menneske, og jeg gjorde hende ulykkelig ... men det har vi vel nok været to om, sa' jeg li' saadan, og om Du saa var en ligefrem Mutter Madonna, saa kom du ud af Huset ovenpaa den Historie og jeg med, saa ta' du 'en med Ro og faa en lille en paa Øjet, til Klokken er halv syv; bedre Raad kan jeg ikke gi' dig, min Tøs, for denne Gang — og saa faldt jeg i Søvn igen.

Naa, da jeg vaagnede, var der saa underligt stille i hele Huset, Klokken ku' være saadan en otte, ni Stykker, og jeg klædte mig flot paa, li'som jeg var kommen hjem om Aftenen: lille silkeforet fransk Frakke og Neglemansjetter, saa vilde jeg med det samme over til den gamle

og se at hugge mig Resten af Maanedslønnen med, vi var daarlig kommen ud over Midten a'en ...

Men li'som jeg drejer om nede i Hovedgangen, saa har de staaet paa Lur i Anretterværelset, for saa kommer Komtessen frem med sin Kandidat a' en Brilleslange, og Broderen ha'de de hentet fra Kasernen; han var i Uniform.

Hvor skal De hen? spurgte han, og saa stillede han sig i Vejen for mig.

Jeg ska' ind til Hendes Naade, sa' jeg, med Deres Tilladelse.

Ja, de gik med, sa' de alle tre i Munden paa hinanden.

Gør de bare det! Og sku' de ønske et lidt større Ligfølge, saa maa de gerne for mig samle no'en flere sammen.

Om jeg vilde holde Mund!

Jeg er ikke Rekrut for Dem ...

Saa kom vi brasende ind til den gamle, hun ha'de lige drukket sin Morgenthe.

Gud Fader bevares, lille Hans, hvad er der nu i Vejen med dig?

Hun peb li' saa højt hun pibe kunde, og Kæberne de var fær'ig ved at slaa over hinanden.

Ingenting, Deres Naade, af Betydenhed ...

Naa, de begyndte, alle tre tilsammen, den ene højere end den anden, men den gamle, hun ku' aldrig fordrage, Folk talte mere end en ad Gangen til hende: Jeg kan ikke forstaa hvad det er, I si'er, sagde hun.

Nej, Deres Naade, sa' jeg saa, li' saa højt og tydeligt jeg kunde, det sku' der vist osse en meget lært Professor til at gøre. Men maaske jeg maa fortælle Deres Naade ...

„Ja, la' mig høre, Hans, hva' er'et, Hans?

Det er Sofie, der har været letsindig, Deres Naade. Og en anden har maaske heller ikke været som man burde være. Men derfor vil jeg osse hellere rejse, end jeg vil ha',

at Deres Naade ska' b'ie sjeneret i Deres eget Hus for min Skyld af Komtessen og Hr. Kammerjunkeren ...

Saa tog de fat igen: Ja, de blev ikke saa meget som et Minut, hvis jeg ikke straks kom ud af Huset ...

Jamen, du gode Gud, Hans, saa maa du virkelig ogsaa rejse, Hans ...

Det vil jeg ogsaa, Deres Naade, fordi De befaler mig det, men De vil da ikke berøve mig Resten af min fattige Maanedsløn, for jeg har dog hjulpet Deres Naade godt ...

Ja, jeg fortjente rigtignok Løn, begyndte de saa igen ...

Ja, og Kostpenge med, sagde jeg ...

Kostpenge, nej, det kunde der da aldrig være Tale om. Men saa b'e den gamle gal: Ja, jeg er osse ked af alt det Vrøvleri, sa' hun, og nu ska' han komme ud a' Huset. — Men Løn og Kostpenge ska' han ha', det ka' jeg si'e Jer. Og saa gumlede hun over med Underkæben, saa hun nær ha'de ta'et Næsen med. —

— — Det b'e ikke de sidste Penge, at jeg saà fra hende. Det var mange Gange siden efter, jeg ku' ramme hende no'et ud om en Forlegenhed og det ene med det andet; jeg b'e ved at rende, lige til de lod mig komme ind til hende. Saa stak hun mig ti Kroner.

Du hjalp mig alligevel godt ud og ind a' Vognen, Hans, sa' hun altid, men du var jo ikke til at ha' i Huset.

Nej, Deres Naade, svarte jeg saa og sa', for det er ikke godt og ska' tjene mer end én Herre ...

Tys, tys! Hun ku' helt se sig om: Vil du bare tie stille, vil du bare tie stille, — for hun var saa bange for Komtessen og denne Thevandsjunker ... Saadan no'en Arvepersjonasjer som aldrig saà paa saadan en ældre Dames Fordel, men bare at de ku' faa drevet en Bunke Penge ud af hende!

— — —

Ja, saadan gaar 'et. Det er altid det i en tjenende

Stilling, enten er der no'et i Vejen med ens Medtjenere eller ogsaa kommer det fra Herskabet og lignende. Det sidste Sted, jeg tjente for Tjener, der var det nu Fruen, hun ku' aldrig faa gjort nok. Hun var selv kommen a' ingenting og ha'de været Guvernante, saa de *ska'* jo være tossede.

Men saa kalder Herren mig ind en Dag, der havde netop været saadan en Fest med Fruen, og jeg tror ikke, sa' han, at De egner Dem rigtig for en tjenende Stilling.

Nej, Hr. Konferensraad, sa' jeg, for jeg er ikke i Stand til og ka' indta' de rigtige Slavebevægelser ...

Naa, sagde han, og saa trippede han lidt omkring paa Gulvet, det er nu maaske ikke saa meget det, min gode!

Han ha'de altid saadan en maadeholdende Maade at udtale sig paa. Det er nu ikke værd, vi kommer nærmere ind paa det, min gode, sa' han, men jeg tror hellere, jeg vil skifte Dem i Utide; naturligvis skal De faa alt hvad der tilkommer Dem.

Det har jeg aldrig været tvivlende om, Hr. Konferensraad, overfor en Mand som Dem, sa' jeg, men saa maa jeg osse ha' no'en civile Klæder, for jeg ejer ikke andet end Deres Liberi, jeg staar og gaar i, det andet har jeg maattet la'et sprunget ...

Saa maatte Sønnen til, ham passede jeg Klæ'er med.

Og gi' ham bare et Sæt af dine, sa' Fa'ren ...

... Ja, og en civil Hat, Hr. Konferensraad.

Den fik jeg og Penge og det hele, men det sa' jeg ogsaa til ham, at jeg takker Dem, Hr. Konferensraad for Deres Optræden og Værdighed overfor en tjenende underordnet — — —

Og saa smækkede jeg mig ned ad Strandvejen i Sønnens de stortærnede og med Fyr paa Cigaren, saa jeg ka'

ikke si'e andet, end min sidste Kondition, den kom jeg fra paa en pæn og human Maade.

IDYL

(Af „Udenfor Rangklasserne", 1896.)

Det er dog li'som lidt Sommer endnu,
om osse Luften er kold;
saa la' os sidde en Kende, du,
oppe paa Kresj'nshavnsvold.

Je' har en Pibe Tobak igen
a' den fra min Fødselsda',
den tænder jeg mig, og min lille Ven,
hun nøj's med Lugten der a'.

Men siden, hos mig, ska' vi begge to
drikke Kaffe, a' samme Kop.
Og saa er 'et Mørkning og Søndagsro,
og du løser Haaret op.

Marie! Det ska' du nu love mig,
a' hvor sløjt det saa osse gaar,
og hvor meget Frisøren, han plager dig:
du maa aldrig sælge det Haar.

H. C. BERING LIISBERG

[f. 1854. Udgivet: „Christian IV" (1889) — „Søfolk" (1891) — „Napoleon I" (1894, 2. Oplag 1895) — „General-Kaptajnen, eller en Konge til Søs", historisk Roman (1896) — „Den store franske Revolution" (1897) — „Kgl. Majestæts Skib Havmanden", historisk Roman (1900) — „Fra gamle Dage" (1900) — „København i gamle Dage" (1901) — „Mads Ravn" (1901) — „Trange Tider", historisk Roman (1901).

„Et Besøg paa Rosenborg" (Musæumsskrift) (1895) — „Kunstkammeret, dets Stiftelse og ældste Historie" (1897) — „Det XIX Aarhundredes Historie I" (Vore Bedsteforældres Tid) (1897)].

DEN 23. AUGUST 1658

(Af „Trange Tider", historisk Roman, 1901.)

Gyldenløves Dragoner holdt paa Reberbanen mellem Møllebækken og Volden. Et Kommandoord faldt, man hørte en Raslen og saa' Klingerne lyne i Luften.

„Reiters!" raabte Ulrik Christian og red et Stykke ned langs Fronten. „Fodfolk, Købmandssvende og Studenter vil i Lag med Fjenden, — de skal ej være ene om den Dyst! Gyldenløves Dragoner og Gøngerne vil og have deres Del af Byttet. Nur brav dreinhauen, — kein Quartier wird gegeben, es geht wir ein Höllenbrand! Kerls, — verstanden?"

Gyldenløve rejste sig i Sadlen, holdt sin Pallask højt i Vejret og saa' med sine store, funklende Øjne ned over Rækkerne. Saa svingede han sit Værge over Hovedet.

„Avanti!" kommanderede han og satte sin Hest i Trav.

„Avancirt!" raabte Oberst Eiler Holck, der førte Gyldenløves eget Regiment.

Langt tilbage hørte man Kommandoen „Avancirt!", og Hovslagene drønede i Broen over Stadsgraven. Nu var det første Kompagni kommet over paa Vejen gennem Dronningens Have. Ulrik Christian saa' tilbage. Holger Rosenkrantz, der som hans Ordonnans red lige ved hans Side, glemte aldrig hans store, straalende Smil, da han vendte sig i Sadlen, bøjede sig frem over Hestens Hals, strakte sin Klinge ret ud og raabte:

„Charr-gez!"

Holger Rosenkrantz kendte fra Krigen i Frankrig dette Raabs kildrende, æggende Magt. Fremad, kun frem! Det susede for Ørene, glimtede for Øjnene. Med opspilede Næsebor, sammenbidte Tænder og Næven klemt om Hjaltet paa sin Klinge jog han frem. Dèr til højre var Løbegravene, fulde af Folk — de mylrer op — hej, op over Skansen — Skuddene knalder — den hvide Røg driver i Lag hen imod ham, den pirrer i Hjernen, virker som hed, berusende Vin ...

„Charr-gez!"

Fremad over Stok og Sten og Mennesker — levende og døde .... Hestenes Hovslag lyder ikke mere, de tramper paa noget blødt .... Klingerne hvine gennem Luften, de farves røde, dryppe af Blod. Et Stød mod den Djævel med Pistolen dèr — for Helvede! Klingen sidder fast. Ha, dèr peger en Musket imod ham.

Kornetten ser et Glimt lige foran sig, hører med det samme et skarpt Knald tæt ved og styrter med sin Hest.

Var han saaret eller ej? Han vidste det ikke. Noget værkede i ham et eller andet Sted, — han laa med Hesten over sig. Bare han kunde faa Benet fri, men der var det

nok, det sad; det var lammet, og den ene Arm sad som i en Skruestik.

Han søgte atter at komme fri af Hesten, men forgæves. Skammeligt, at skulle ligge her! Derhenne jog Dragonerne over Marken. Skud og Raab, Skrig og Hestetrampen lød imellem hinanden. Og paa den anden Side, indad Byen til, var Frederik Ahlefeldts Fodfolk i fuld Kamp med Mandskabet i Skanserne. Her styrtede de Kanonerne ned, rykkede Palisader op og sløjfede Skanserne, dèr trak de af med de erobrede Stykker, og længere henne drev de en stor Flok Fanger ind til Byen. Lige ved Siden af ham kløvede en Baadsmand Hovedet paa en Svensker med sin Bredøkse.

Hesten begyndte pludseligt at sprælle og prøve paa at komme paa Benene. Hurtig greb Kornetten fast om de lave Grene paa en Busk, og med et voldsomt Ryk halede han sig fri af Dyret, der stak Mulen ret op i Vejret, gispede og faldt død tilbage. Han prøvede at rejse sig, — det lykkedes lige saa lidt for ham som for hans Hest. Det var, som om det højre Ben var tynget til Jorden med Lænker af Jern.

Kampens Larm og Tummel trak sig ind ad Byen til, og Holger Rosenkrantz tænkte alt med Bitterhed paa, at han laa saa langt ude, at han sikkert maatte blive taget af de svenske Tropper, der snart vilde komme deres Kammerater til Hjælp.

Det drønede i Jorden til den anden Side. Kornetten vendte sig og saa' — et Par Hundrede Alen fra sig — en Afdeling svenske Soldater i fuldt Løb imod et Kompagni af Niels Rosenkrantz' Regiment. Han kendte de Danske paa Felttegnet, et rødt og gult Bind om den venstre Arm. De havde lige under Hurraraab fornaglet en Kanon og væltet den i Graven og stillede sig nu op for at tage mod Sven-

sken. Foran højre Fløj saa' han sin Frænde, den høje, magre, blonde Niels Rosenkrantz.

Atter knaldede Skuddene. De kom fra Svensken. Han saa' de Danskes Økser, Høleer og Morgenstjerner løftes i Vejret og drives ned paa Fjenden. De var hinanden saa tæt paa Livet, at der ikke var Tale om at skyde mere. Men de Svenskes Bøssekolber kunde ikke holde mod de vældige Økser. Vilde Hyl blandedes med Vaabnenes raslende Slag og Hamren imod Stormhuer og Brystharnisker.

„Du Hund, habest Du nicht genug?" lød en Stemme tæt ved ham. „Bist Du da, der uns fixiren will?"

Kornetten behøvede blot at dreje Hovedet for at se, — ikke tyve Skridt bag sig — en svensk Officer med sit mægtige Slagsværd styrte frem mod Niels Rosenkrantz, der var kommet et langt Stykke frem foran sine Folk, og som, skrævende over en pyntelig Svensker, rev sin Klinge ud af hans Bryst.

Niels var næppe til at kende igen. Blodet løb ham ud af et Saar i venstre Arm, og af et andet i Kinden drev det ned i hans lange gule Skæg.

„Du Hund!" lød hans kendte Røst til Svar. „Er det Dig, som vil gøre det store Miraculum? Kom an!"

Gnisterne fløj af Klingerne. Kornetten havde i stor Bevægelse rejst sig paa Albuen og saa' til sin Fryd Niels hugge sin Modstanders Parader igennem og ramme ham to Gange i Stormhuen, saa det drønede. Den sank ned i Panden paa ham, men den holdt. Ej, der fik han en i den højre Arm.

Svenskeren brummede som en tirret Tyr og skiftede Sværdet over i venstre Haand.

Aa, der huggede han Niels's svage Klinge midt over og gav ham en Flænge under Panden, saa det højre Øje hang ned paa Kinden. Men Niels drev ham Stumpen af sin

Klinge med Hæftet i Ansigtet, greb ham med venstre Haand i Halsen og med højre om venstre Haand, der førte Sværdet, og holdt ham fast.

Holger Rosenkrantz anede ikke siden, hvorledes han var kommet op; gaa kunde han ikke, men op kom han, sigtede med sin Pistol lige efter Svenskerens Bryst, tæt forbi Niels's venstre Arm, og gav Ild. Han drog et Lettelsens Suk, da han saa' Svenskeren styrte om.

Danske Musketerer kom løbende til. Felttegnet var stødt af Niels Rosenkrantz's Arm, og han var ukendelig af Blod og Smuds.

„Har Du intet faaet nok, din Helvedeshund!" raabte en og stødte ham med Musketten, saa han faldt. To andre begyndte straks at rive Tøjet af ham. Kornettens Raab og Forbandelser fik dem til at se op.

„Guds Død, det er vor egen Oberst! — Ak gode Herre, det var bar Iver!"

Der lød Signal til Tilbagetog. Officererne samlede deres Folk. Det gik ej saa let, thi de var alt i fuld Gang med at plyndre de Faldne. Seks Soldater stak deres Bøsser og Piquer ind under deres Oberst, og løftede ham op paa Skuldrene; to andre løftede Kornetten op og bar ham i Guldstol, og tilbage gik det til de andre Afdelinger, der under Sang, Fløjter og Trommer marcherede ind mod Byen.

Holger Rosenkrantz havde aldrig følt sit Hjerte svulme af Stolthed og Lykke, som da de kom igennem Vesterport og han saa' Pladsen inden for Voldbakken og alle Vinduer og Tage stuvende fulde af Mennesker, der jublede dem i Møde, viftede til dem og raabte Hurra. Foran Vandmøllen holdt Kongen og Dronningen til Hest. Hans Skak, Aksel Urup og flere af Rigsraaderne ved Siden af ham.

„Der kommer Studenterne og Haandværks- og Køb-

mandssvendene, — de har holdt sig brav," sagde Hans Skak. „Og der er Niels Juel med sine Baadsmænd. Eders Naade vil ikke tro, som det Folk gik frem med sine Bredøkser. Carolus Gustavus kan dyrt sværge, at han ingen Sinde før saa' sligt!"

Kongen tog sin Hat af og svingede den, og Dronningen viftede med sit lange Silkeskærf imod Niels Juel og hans Folk, der rykkede frem af Vesterports Hvælving, og fik et dundrende Hurra til Svar.

I fine Klæder og lurvede, lasede og forrevne, nogle i Støvler eller Sko, de fleste i Træsko og mange med bare Ben drog Kongens Stridsmænd forbi. Skæggede Karle med filtret Haar og Skæg og vilde Øjne, blege Studenter med bløde Træk og Barnesmil. Nogle med deres Haandpiquer og halve Leblade paa Skaft, som de bar ret op som Landser, andre med Bredøkser og Buløkser eller Morgenstjerner paa Nakken. Men alle løftede de de blodige Vaaben, naar de kom forbi kongelig Majestæt, og rystede dem i Luften med senestærke, haarede Arme, med tindrende Øjne og vilde, jublende Hurraraab. Tilsmudsede af Blod og Støv, nogle med Halskluden som Bind om Panden, andre med oprevet Trøje og et aabent Saar i Brystet, — en enkelt rakte den blodige Armstump omsnøret med Hyssing ret i Vejret og satte et Grin op, nogle hinkende og haltende, støttende sig paa Kammerater for at vinde med, — men alle med dette vilde, trodsige Blik.

„Kampens Vildskab er i dem endnu!" sagde Kongen halvhøjt til sig selv. „Om Carolus Gustavus saa' disse Folk, fattige og ringe som de er, der har kastet hans berømmelige Krigere, — det vilde give ham sære Tanker!"

Livregimentet rykkede frem i ret Soldaterudrustning under Frederik Ahlefeldt. Fornyet Hurraraaben. Kongen

vinkede Obersten op til sig og omfavnede ham, og Dronningen rakte ham sin Haand til Kys.

„Det var en varm Dyst, men den var herlig!" sagde han, idet han rykkede sin Hest ind ved Siden af Hans Skaks. „Der kommer de med Niels Rosenkrantz! Han er bleven pyntet, saa hans egen Moder skal have ondt ved at kende ham igen. Han ser ræddelig ud med det Øje!"

Hurraraabene og Jubelen forstummede med et, da Niels Rosenkrantz blev baaret frem fra den mørke Porthvælving paa Skuldrene af sine seks Soldater. Og i den dybe Stilhed hørtes hans Navn blive hvisket fra Mund til Mund. Levede han endnu? — eller var det Dødens Smil, der sad paa denne halvaabne, blodskummende Mund, paa dette matblaa stirrende Øje?

Aandeløse stod Folk, de strakte Hals og rakte sig for bedre at se.

Kongen tog sin Hat af, drog sin Kaarde og holdt den op foran sig til Parade med Hjaltet i Højde med Panden, medens Niels Rosenkrantz blev baaret forbi.

Dronningens Kinder blussede. Hun trak Vejret dybt, hendes Øjne funklede. Der kom et eget Smil, et dybt Smil om hendes Mund, — et Smil af Stolthed og Henrykkelse, af Grusomhed og Had. Hun aabnede Læberne og viste sine store hvide Tænder, som hun bed tæt sammen. Da Helten var ret ud for hende, bøjede hun Hovedet dybt, — det saa' ud, som om hun nejede med Hesten.

Stilheden brødes af skingrende Jubelraab. Trommer og Fløjter gik. Det var de seks erobrede Kanoner, der blev ført ind. Fangerne maatte trække dem, og efter dem kom Gyldenløves Dragoner.

„Leve Gyldenløv! Leve den tapre Gyldenløv!" raabte Folk. Jorden syntes at ryste under Jublen.

„Fanden tage det!" sagde Frederik Ahlefeld. „Om Fod-

folket saa gør det aldrig saa godt, er det dog altid Rytteriet, der skummer Fløden. Men Holger Rosenkrantz gjorde en furieux Attaque, — jeg saa' det aldrig bedre."

Kongen havde vinket Gyldenløve op til sig. Han omfavnede og kyssede ham paa begge Kinder. Dronningen rakte ham begge sine Hænder og sagde med et pludseligt Udbrud:

„Ach Gyldenleu, ach Gyldenleu, ach wär ich nur ein Mann! — Und dieser?"

Hun saa' paa Gyldenløve med et spørgende Udtryk, idet hun pegede paa Holger Rosenkrantz, der blev baaret frem mellem de andre Saarede af Gyldenløves Folk.

„Det er Holger Rosenkrantz, min Kornet, eders Naade. Han var første Mand i Attaquen, og første Mand paa Fjendens Skanse, og han har staaet sin Frænde saa godt bi, at jeg tænker, han har vundet sin Løjtnants Charge i Dag."

„Ach Gyldenleu! Ach wär ich nur ein Mann!" Hun kaldte paa Kammertjeneren, der holdt bag hende, og gav ham Ordre til ufortøvet at lade Niels og Holger Rosenkrantz bringe hen til Mester Daniel Aspach, Stadens berømmeligste Badskær og første Vinhandler, og bede ham tage imod dem og yde dem sin Hjælp.

Saa vinkede hun med et stort Smil til Kornetten og de andre Saarede, der førtes forbi.

Holger Rosenkrantz kunde have favnet den ganske Jord, skønt det gjorde fordømt ondt at røre sig det mindste.

„Forgangen Dag gav vi Københavns Borgere Løfte paa Adelsbrev," sagde Kongen alvorligt. „I Dag har de selv skrevet det med deres Blod."

OSCAR MADSEN

[f. 1866. Udgivet: „Noveller" (1887) — „En Vaage og andre Fortællinger" (1890) — „Den vilde Vin" (1891) — „Glade Ungdom", Roman (1892) — „Decemberdrømme" (1892) — „Den flyvende Hollænder", Dramatisk Digtning i 5 Handlinger (1893) — „Inga", Roman (1894) — „Frøken Vandas Roman" (1896) — „Lysets Børn" (1897) — „Grænsefolk", Skuespil i 3 Akter (1897) — „Lokes Hustru", Afsnit af et Skuespillerliv (1900) — „Fru Pilatus", Fortælling (1901) — „Systemskifte", Fortælling (1901)].

GLADE UNGDOM!

(Af „Decemberdrømme", 1892.)

Hvad blev igen, af hvad der svandt
og ødtes langs min Ungdoms Vej?
Hvad blev der af min Elskovs Gant,
mit Hjærtes første, kaade Leg?
Og Venners Vid i lystigt Lag,
de lette, lyse Dages Dans,
mit første ærligt mente Nag,
og Æresdrømmens vage Glans?
Glade Ungdom! Bort du strøg paa snare Trækfuglsvinger,
og lige kaad jeg Livets Dans med Graad i Hjærtet springer.

Jeg spredte ud for Vindens Drys
de Ord, jeg skulde samlet paa.
Jeg sløsed bort i Smil og Kys
den Skat, som i mit Hjærte laa.

Jeg gav mit Guld, min Ungdoms Ret
paa Døgnets Afgudsalter hen,
til jeg en Morgen vaagned brat —
en Nar, i Tiggerpjalter end.
Spildte Ungdom! Sonebod for dig hver Dag jeg bringer,
mens lige kaad jeg Livets Dans med Graad i Hjærtet springer.

Og se, min Ven en Fremmed blev
og husked ej, han var min Ven.
Glemt var hvert Ord, jeg talte, skrev,
og knapt nok var jeg selv igen.
I Glasset blev mig Vinen bedsk,
saa sød, som jeg den mindes før,
min Kærest svigefuld og slesk
og lukt min Elskerindes Dør.
Løse Ungdom! Vemod kun og Savn i Mindet klinger,
skønt lige kaad jeg Livets Dans med Graad i Hjærtet springer.

Det kommer alt igen en Kvæld,
en Kvæld i silde, sludfuld Høst,
naar slukt er Solens klare Væld
ud i et Graahvælv uden Trøst.
Det slaar sig ved mit Leje ned
og ser mig stift i Øjet ind,
og hvisker: baade Kærlighed
og Had kom fra et løjet Sind.
Gyldne Ungdom! Fra din Blomst en Braad saa giftig stinger,
naar lige kaad jeg Livets Dans med Graad i Hjærtet springer.

Hvad blev igen, af hvad der svandt?
En bitter Tungsinds-Lære kun
af hvert et Ord, hvert Venskabs-Pant
og hvert et Kys af Pigemund.
Jeg véd, med Nag og Vé og Spot
skal købes hver en Glædesfart.
Og hvert et Trin, jeg frem har traadt,
tilbage skal jeg træde snart.
Glade Ungdom! Kun min Drøm tilbage nu dig bringer —
men lige kaad jeg Livets Dans med Død i Hjærtet springer.

FLYVENDE SOMMER

(Af „Decemberdrømme", 1892.)

Jeg standses i min Gang af et dalende Spind
af de fineste Traade, der strejfer min Kind
og flyr fra mig med den Luftning, der saa kommer
— hej, det var nok en flyvende Sommer.

Den skal jo bringe Lykke, vil man vide og tro,
saadan farende en Rejsende paa Sommervindens Bro,
der er borte, saa hastig som den kommer,
og som man kalder flyvende Sommer.

Kan du gribe den i Flugten, kan du holde den fast,
før det lette Spind flyr fra dig for næste Vindpusts Kast?
Aa nej, hvem er vel Sommervindens Dommer?
Og hvad er vel en flyvende Sommer?

Kan du fange i Flugten hver berusende en Stund,
hvert bange Kys af Pigens undsélige Mund,
hver Duft fra alle yndelige Blommer,
— ak Herregud — kun flyvende Sommer.

Men kan du lé ad Lykken, om den flyver dig forbi,
og give den paa Farten med en munter Melodi,
saa har du den jo selv i begge Lommer,
for Lykken er kun flyvende Sommer.

VILH. MALLING

[f. 1846. Udgivet: „Dagny", et Livsbillede i dramatisk Form (1880) — „Fra Købstadlivet i gamle Dage" (1882) — „En af Folket", Skuespil i 3 Handlinger (1885) — „På Herregården", Skuespil i 3 Akter (1887) — „En Frivillig", Fortælling fra Skolen (1889) — „Formaaende Venner", Lystspil i 4 Akter (1892) — „I Sommerferien", Lystsp'l i 4 Akter (1894) — „Bodil", Skuespil i 4 Akter (1898) — „Fra Holberg til Richardt" (I 1900 II 1901) — „Hugenotterne", et kirkehistorisk Tidsbillede (1901) — „Blændværk og andre Fortællinger og Skitser" (1902) — „Alexander Vinet", en Levnedstegning (1905)].

ANDREAS ALPLANDALP

(Af „Blændværk og andre Fortællinger og Skitser", 1902.)

Han var høj, noget mager, men knokkelstærk, havde et temmelig kraftigt, lysblondt Fuldskæg; Haaret var mørkere. Ansigtsfarven — hvor Skægget tillod den at aabenbare sig — var lidt graaliggul og tydede ikke paa kraftig Ernæring. Jeg erfarede ogsaa senere, at Andreas Alplandalp var en fattig Mand. Han var godmodig, i høj Grad meddelsom og gemytlig, men med et beregnende, snu Blink i de smaa Øjne. Han saa paa mig — første Gang vi mødtes — som om han tog Maal af, hvor meget der kunde tjenes paa mig. Ret en Type paa en schweisisk Fører var han. I 20 Aar havde han været Fører og havde aldrig haft Uheld. Dette glemte han ikke at fortælle, med det samme

han viste sin Bog med Anbefalingsskrivelser. Det maatte jo gøre den Rejsende tryg, at Andreas Alplandalp endnu aldrig havde set nogen styrte ned, der havde betroet sig til hans Førerskab.

Han var bjærgsom. Da vi en Dag fulgtes ad ind fra Meiringen i Berner Oberland, hvor jeg for en lille Tid i Sommeren 1895 havde slaaet mig ned, mødte vi en Turist, der med Randselen paa Ryggen og med Stok i Haand travede ad Byen til. Vi hilste, og min Fører standsede og indlod sig i Samtale med den fremmede, spurgte, hvorfra han kom — og gættede paa — hvad der ikke var meget vanskeligt —, at han agtede sig til Meiringen. Den Rejsende bekræftede dette. „Om han da havde bestemt sig for noget af Hotellerne," spurgte min Fører.

„Nej."

„Saa kan jeg anbefale Dem et udmærket Hotel, som er billigt, og hvor man dog bliver brillant behandlet og spiser godt. Er det ikke sandt?"

Nu vendte Andreas Alplandalp sig til mig, eftersom det var det Hotel, hvor jeg var i Pension. Jo, jeg maatte indrømme, at Hotel Brünig virkelig fortjente den bedste Anbefaling. Turisten takkede for Oplysningen og fortsatte sin Vej.

„Hør, Papa!" sagde min Fører — da han havde faaet at vide, at jeg var Præst, kaldte han mig al Tid „Papa", skønt han var over 60 og jeg endnu ikke 50 Aar — „naar De nu i Aften kommer hjem, lad saa et Ord falde om, at jeg har vist en Rejsende til Hotellet. Værten er en god Mand —"

„Jeg forstaar, Alplandalp!" afbrød jeg ham leende.

„Ikke sandt, Papa! Den ene Haand vadsker den anden."

En Morgenstund Kl. 7 mødte han i Hotellet med Mad-

pose og Alpestok; vi skulde den Dag en Tur op paa Rosenlauigletscheren, berømt for sin rene Is. Min Fører passiarede uafbrudt, mens vi vandrede ud af Byen og langsomt begyndte Stigningen. Jeg behøvede ikke at sige ret meget for at holde Samtalen vedlige.

„Vi skal have en gemytlig Dag, vi to," sagde han.

„Ja vel," svarede jeg, „men den bliver vel nok lidt stræng."

„Stræng! Papa løber jo som en Gemse."

Vi nærmede os Reichenbachfaldet, der fra en Højde af 240 Fod sender umaadelige Vandmasser ned i Dybet. Flere Hundrede Alen derfra var Stien vaad, og nu vandrede vi i den fineste Støvregn, indtil vi naaede Faldet. Solens Straaler brødes i dets Vandmasser og malede de dejligste Regnbuer paa Bjergvæggen bagved. Vi naaede op til Zwirgi, hvor der var et lille Værtshus. Her kunde vi læske os med en halv Liter Vin, hvad nok kunde behøves, for det var en varm Dag i August. Herfra kunde vi overse det lige over for liggende Hasleberg med Golderen og den endnu højere oppe liggende Landsby Hohfluh, hvor jeg havde været Dagen i Forvejen. Her havde min Fører meget at fortælle om Svenskerne, som havde nedsat sig paa Hasleberg, hvorfor Pigernes Dragt endnu den Dag i Dag minder om Sverige. „Ja," sluttede han; „vi er Landsmænd, Papa!"

Vi steg højere; Andreas Alplandalp forklarede: „Der ser De Wetterhorn, Wellhorn, Engelhorn og Rosenlauigletscher; der skal vi op, Papa!" Over en Schlucht, en Kløvning i Bjerget, førte en smal Træbro, 5 à 6 Alen lang. Jeg lagde mig ned paa Broen og stirrede ned i Dybet, men kunde intet se; men høre kunde jeg, hvorledes Vandet 5 til 600 Fod nede i Bunden af Revnen brusede, sydede og kogte.

Vi steg højere og højere; der var hverken Vej eller Sti;

over nøgne og stejle Klipper gik vi, somme Steder med den umaadelige Afgrund lige ved Siden af den smalle Sti.

„Kom Papa!" Jeg følte hans Haand, der tog fast om min. „Giv nu Agt!" Nu mærkede jeg Føreren, for nu passiarede han ikke, nu kommanderede han. Han gik langsomt og forsigtigt foran, jeg fulgte efter, stadig ført af hans senestærke Haand, der klemte om min. Stien var for smal til at vi kunde gaa Side om Side; til venstre Afgrunden og til højre hævede Bjergsiden sig stejlt. Hvert Øjeblik gentog Føreren sit: „Giv Agt!" — Hele denne Vandring varede kun nogle Minutter — over en Strækning paa et Par Hundrede Alen —. Da var vi atter paa den flade Højslette, og godt var det, for der trimlede jeg og slog Benene fra min Fører, saa han faldt ovenpaa; men han slap ikke min Haand.

Efter ca. 6 Timers Vandring var vi ved Maalet, ved Begyndelsen af Ismarken, 7000 Fod over Havet. Med min Pigkæp stødte jeg i Isen og stod nu med de fineste Krystaller i Haanden. Der var dejligt deroppe, Luften let og mild, bedre end nede i Dalen, hvor Thermometret viste mellem 20 og 30 Graders Varme.

Da den første og vanskelige Del af Nedstigningen, hvor det gælder om Forsigtighed og med Sikkerhed at bruge sin Pigkæp, var overstaaet, og vi vel var slupne forbi Afgrunden, fulgtes vi Side om Side, og min Fører fik Munden paa Gang.

„I Dag har vi haft det rigtig gemytligt og fornøjeligt med hinanden."

„Det er sandt," indrømmede jeg.

„I Morgen skal vi have en lige saa fornøjelig, men ikke saa anstrængende Dag til Aareschluchten og Urbachdalen."

„Jeg er vist for træt i Morgen."

„Nej, Papa! Gnid bare Benene, især Knæene, med et

Glas Kirschwein (Brændevin), og saa gaar De i Seng og sover til i Morgen Klokken otte eller halvni, saa kommer jeg og henter Dem."

„Men jeg har ikke Raad til det; det har været en dyr Dag i Dag."

„Jamen i Morgen billigere, og giver De en fattig Mand noget at fortjene, saa har De mere Lykke, ikke sandt, Papa?"

„Det bliver for dyrt."

„Aa nej, 7 à 8 Fr. med Drikkepenge og alt."

Jeg rystede paa Hovedet og afbrød Samtalen; men han kom senere igen tilbage til samme Emne. Min Fører kunde skære i Træ, han vilde absolut prakke mig en Gemse paa.

„Hvad koster saa en saadan Gemse?" spurgte jeg."

„Atten Francs."

„Hvor vil De hen, jeg skal jo videre og kan derfor ikke bruge alle mine Penge her."

„Jamen Gemsen kommer ogsaa først til Jul, og Pengene skal ikke sendes, før Gemsen kommer. En Erindring fra Engelhorn for hele Deres Liv, Papa!"

„Ja, jeg maa betænke mig."

„Saa lægger jeg en anden lille Gjenstand ved Siden ganske gratis som Drikkepenge."

„Drikkepenge? Hvad mener De med det?"

„Som Drikkepenge til Deres Frue, Papa!"

Jeg maatte love ham at tænke paa det og saa skrive til ham, hvis jeg vilde have Gemsen. Da vi havde gaaet lidt, begyndte han igen:

„Hør, Papa! Vi to skulde egentlig fotograferes."

„Ja, det kunde jo være ganske morsomt; vi to med hinanden under Armen og Piberne i Munden."

„Ja, og saa tager De to Billeder, et til Dem og et til mig, og naar De ser paa Billedet, saa tænker De paa mig,

og naar jeg ser paa Billedet, saa tænker jeg paa Papa. En fornøjelig Dag har vi haft sammen."

„Hm! ja," spørger jeg, „hvad vil det koste?"

„En 7 à 8 Fr., naar det skal være gode Billeder og ikke Øjebliksfotografier, for de duer ikke."

„Nej, det bliver ogsaa for dyrt."

„Javel, saa lader vi Fotograferingen fare og bruger de 8 Francs til en dejlig Tur i Morgen."

Nu var han der igen; jeg kunde ikke lade være at more mig over hans Ihærdighed og lo. Det tog han som et godt Varsel, klappede mig paa Skulderen og sagde:

„Ikke sandt, en fornøjelig Tur skal vi have."

„Nej, Aareschluchten kan jeg jo godt se uden Fører, og jeg er maaske ogsaa for træt i Morgen."

„Ja, ja, Papa! Men saa til Jul sender jeg Gemsen."

„Aldeles ikke," skyndte jeg mig at svare; vi var jo enige om, at jeg skulde betænke mig."

Vi talte nu om andre Ting; jeg maatte fortælle ham om Danmark og om Landvæsenet der. Vi kom nemlig forbi en stor Flok Kvæg, der gik løse om og græssede paa Højsletten. Hvis bare ikke Danmark laa saa langt borte, vilde han rejse med, forsikrede han, og være min „Hausknecht".

Vi var nu nede i Dalen, og til sidst maatte jeg agere fornærmet for at blive fri for hans Paahæng om Turen næste Dag. Han fulgte med til Hotellet, hvor han højtideligt afleverede mig som betroet Gods til Værten, der spurgte mig, om jeg havde været tilfreds med Førerskabet. Jeg svarede, at jeg havde været meget tilfreds, og efter at min Fører og jeg havde slukket vor Tørst med et Par Glas Øl, skiltes vi som gode Venner.

Næste Formiddag tilbragte jeg en Del af Tiden med at skrive Breve. Da jeg var færdig, og Vejret var smukt, og jeg slet ikke følte mig træt, besluttede jeg at bese Aareschluchten. Jeg afleverede mine Breve og gik nynnende med min Pigkæp i Haanden ad Schluchten til. Men hvo skildrer min Forbavselse, da jeg, hvor Vejen drejer ind til Schluchten, — ser Andreas Alplandalp. Hele hans Ansigt lyste i et bredt Grin, da han saa mig:

„Jeg tænkte nok, De vilde komme, Papa!"

I Dag var han billigere. For 2 Fr. vilde han føre mig.

„Ja, men jeg behøver ingen Fører."

„Vi havde det jo saa fornøjeligt sammen i Gaar. Vi gør en lille Omvej og kommer forbi mit Hus. Der bygger jeg en Stue, og naar De igen kommer til Schweiz, saa bor De hos mig meget billigere. Hva'? Bare for gode Drikkepenge vil jeg føre Dem, fordi vi er Venner."

„Jeg fandt mig i Skæbnen, slog til, „men paa en Betingelse." sagde jeg. „Naar jeg siger, at jeg vil være ene, saa skal De gaa, Alplandalp!"

„Det er et Ord."

Saa fulgtes vi ad. Jeg besaa hans fattige Hytte, hilste paa hans Kone og Børn, snavsede i en uhyggelig Grad. Han viste mig Bænken, hvor han skulde udskære Gemsen, som jeg skulde have til Jul, samt en Del udskaarne Sager, som var færdige, og som jeg naturligvis maatte købe. — Derefter gik Turen til Aareschluchten, hvor Natur og Kultur i Forening har frembragt noget vidunderligt, som nok kan bringe en Sletteboer til at spile Øjnene op.

Vi fulgtes ad et Stykke, saa følte jeg Trang til at være ene og vendte mig til min Fører og sagde: „Nu vil jeg sige Dem Farvel og Tak for disse Dage." Han gjorde ingen Indvendinger; han forstod vel, at han nu havde presset

den Citron til sidste Draabe. Han tog Afsked, ønskede mig Lykke og Held paa min Rejse og en lykkelig Hjemkomst, og slentrede saa tilbage. Jeg stod et Øjeblik og saa efter ham, ikke uden Vemod; saa drejede han til højre, og Klippen skjulte nu helt for mit Blik — Andreas Alplandalp.

AAGE MATTHISON-HANSEN

[f. 1864. Udgivet: „Unge Sange" (1890) — „Blaalys" (1890) — „Nye Digte" (1893) — „Sange og Sonetter" (1894) — „Stjernerne" (1896) — „Blaaklokke" (1897) — „Venusspejlet og andre Digte" (1899) — „Nutidslyrik", en dansk Antologi" (1900) — „Roserne" (1900) — „Tusmørkesange" (1901) — „Efteraar i Uanpaladset", et kinesisk Sørgespil (1902) — „Bølgegang" (1903) — „Vandliljerne", kinesiske Digte (1903)].

JEG VED —

(Af „Sange og Sonetter", 1894.)

Jeg véd, at du en Anden ægte vil,
men takker for de Blik, som du mig sendte,
for al den Elskov, du i Sjælen tændte
og som beviste mig, at jeg var til.

Jeg takker dig, fordi jeg maatte græde,
da du som ingen Andre blev mig kær,
jeg takker dig for al den indre Glæde,
jeg følte spire, hvergang du var nær;

thi du har vist mig, hvad jeg selv ej véd,
at Livet er en stor og sælsom Gave,
hvor Blomster spire af de sunkne Grave —

hvor du gaar hen, forgæves Sorgen stred,
der synger Lærken med sin friske Stemme
og Crocus titte frem af Jordens Gemme.

BØRN

(Af „Venusspejlet og andre Digte", 1899.)

Hver Barnesjæl er en sejlende Drøm,
et Digt om den kommende Vaar,
et Frø, der vugges paa Tidens Strøm
af Bølger, der kommer og gaar.

Det er kun et sejlende Blomsterfrø,
der kan fæste sig hvorsomhelst,
saa lad det ikke paa Stengrund dø,
men spire i Muldjorden frelst.

Og naar det vugges paa Bølgernes Bryst
imellem de hviskende Siv,
saa drag det ind paa den faste Kyst
— hold Vagt over Børnenes Liv!

VENUSSPEJLET

(Fantasi over et Billede af Burne-Jones.)

(Af „Venusspejlet og andre Digte", 1899.)

Hesperien, hvis Haver er berømte,
har fagre Lunde, skyggefulde Gange,
hvor glade Kvinder gaa med gyldne Spange
og dybe Blik, som om de stadig drømte.

I denne Have, skønnere end andre,
er der en Sø, hvis Spejl har ofte trukket
med mystisk Magt og i sin Flade drukket
de fagre Træk af Kvinderne, der vandre.

Paa Søen sejler Skovens faldne Blade,
den kaldes Venusspejlet og den truer
med Pest og Undergang, hver der beskuer
sit eget Billed i dens blanke Flade.

Ved Bredden ses et dyrket Bed af Liljer,
der vugger sig som hvide Kvindebarme,
en Skare unge Kvinder, vege Viljer,
hvis Længslers Maal er Mandens stærke Arme.

De var en Gang som hine unge Kvinder,
vi nylig saa i Havens dunkle Gange;
men bidte af Forfængeligheds Slange
dem nu en Trolddom fast til Bredden binder.

De kom herhid med deres vege Viljer
og bøjed deres Hoved dybt og spejled
sig i det blanke Vand, hvor Skyer sejled,
da stivned de og bleve kun til Liljer.

Thi Hjærtet brast og dræbte deres Sanser,
— der stiger Dunst fra Søens stille Vande,
og op og ned i store Krese danser
en Skare Myg langs Breddens Ukrudtsrande.

Højest en Lilje ranked sig mod Solen,
saa hvidt var Bægret som en Jomfrustrube;
der byggede en Edderkop sin Grube
og spandt sit Væv henover Silkekjolen.

Da sænked den sit Hoved ned og spejled
sig i det dybe Vand, hvor Skyer sejled,
der hang et Sørgeslør om Blomstens Pande,
et visnet Hoved over Spejlets Vande.

SOPHUS MICHAËLIS

[f. 1865. Udgivet: „Digte" (1888) — „Synd", to Fortællinger (1891) — „Vanemennesker", Roman (1892) „Aucassin og Nicolete", en oldfransk Kærlighedsroman (1893) „Æbelø" (1895) — „Sirener", Digte (1898) — „Dødedansen" (1900) — „Livets Fest", Digte (1900) — „Giovanna", en Historie fra Staden med de skønne Taarne (1901) — „Solblomster", Digte (1893, 2. Udgave 1901) — „Palmerne", Digte (1904)].

BONDEN

(Af „Dødedansen", 1900.)

I

Slaget randt ud med Dagen.

Himlen havde ingen Aftenrøde. Solen gik ned uden Skyer som et skinnende og stikkende Lueskær over et blankt poleret Skjold. Men Slagrødmen laa spredt over Marken i talløse blodsivende Saar.

De Kejserlige marscherede bort og overlod Valpladsen til dens Skæbne. Netop ved Solfald rejste sig en skarp Østenvind, der strøg gennem Dalen, fik Træerne til at suse og Fanerne til at smælde. De Kejserlige gik mod Vinden, saa hørte de ikke Skrigene, som fejedes bort bag efter dem i en hvinende Luftbølge. Tilmed slog Pavkerne Generalmarsch, og til den buldrende Kedelklang bevægede sig alt,

hvad der kunde krybe og gaa, paa Vej til den nærliggende frie Rigsstad for at finde Pleje og Søvn.

Men der blev meget tilbage, som kun krøb med Sneglefart. Kroppe løftede sig fra Jorden paa Knæ og Albuer, Øjne stirrede efter Solnedgangen, til der dansede gule Glorier for Synet. Vinden ruskede i svedklistret Haar og i daskende Hestehaler og bortførte i sit Sus de utallige Slakker af Skrig og Støn, af hæse Klager og Hestevrinsken. Bryster reves op, og Stødsaar og Hugflænger blottedes for Stormpustet, der aandede Svaling som kølige Kys paa de gabende Saarmunde.

Men da Vinden voksede til et isnende Sug gennem Dalkløfterne, kom mange til at fryse og begyndte at krybe i Læ af de høje Høstakke, der stod stablede i spidse Former som Uld paa en Ten. Nogle tyggede i Febertørst paa det saftige Hø, andre laa og lyttede med Øret paa Jorden efter den fine Sølvstrengeklang af smaa græsskjulte Vandløb, og de krøb efter Lyden og laa med Hovederne over Vandaaren og sugede som Rovdyr i Byttets Strube. Andre kravlede i Retning af Landsbyen ind under Bjergskrænterne, hvor de hvide Bindingslænger endnu lyste under høje mosgrønne Tage, og hvorfra endnu Svinene gryntede over de rygende Møddinger.

Alt som Natten tætnede sig over Dalen, syntes Lydene at vokse i alskens sære Former. Vinden fejede dem alle i Dynge: Rallen og Smasken, Gurglen og Skuren af Tænder, hist og her et hidsigt, knivskarpt Skrig eller et langtrukkent Brøl af Lunger, der ikke vilde slippe Livet.

Valpladsen var endnu levende. Gennem Græsset sled og bugtede sig uformelige Legemer, med knækkede Ledemod, ofte med afhuggede Lemmer. De famlede sig som i Blinde, gled og skubbede sig efter alle Saarfeberens og Tørstens nagende Impulser. Strittende Fingre stødte paa fremmed Kød, der var koldt og klamt eller brændende hedt.

Eder veksledes, eller genkendende Ord slog sammen i fælles Forbandelse over Hjælpeløsheden.

Blandt alt, hvad der saaledes gled over Valpladsen, var der Skikkelser, som flyttede sig rapt paa sunde Ben, men alligevel paa Hug bøjet over Jorden, som for at føle sig frem i Mørket. Nu og da blev de liggende længe — der hørtes kvalte Skrig eller sære plaskende Lyde, og naar Skikkelsen paany rettede sig halvt, krøb den langsommere som en tung, formløs Bylt over Jorden.

De døde Legemer mærkede ikke Besøget af disse plumpe, knivvæbnede Hænder, hvis første Tag gjaldt Struben, og som derefter flaaede og skar Tøj og Vaaben af de stive Lemmer. Den Døende vækkedes af det kvælende Halsspænd og rallede sin sidste Forbandelse i Ligrøverens Ansigt. Saarede, som endnu havde klar Hjerne, laa beredt og ventede, huggede og stak den snigende Gæst i Benene og tog et forbitret Livtag med ham, om han snublede til Jorden.

Natten skjulte disse Akssamlere paa den mejede Mark. Ingen saa, hvor mange der listede om, eller hvor ofte de gik Stubmarken efter. Hist og her gled en Blindlygte over Græsset. Men da det begyndte at lysne, blev Akssamlerne borte som Myrer i Jorden. Omkring i Huse og Skure stuvedes Godset bort, medens Valpladsen laa med nøgne Lig.

II

Bonden Lukas holdt længere ud end alle andre. Jo lysere det blev, des mere saa han ligge tæt udenfor sin Gaard, ja endog paa sin egen Grund. Han gik til og fra sin Kælder og tog sin Ret for alt, hvad han selv havde mistet: Køerne paa hans Græsgange var tagne, hans Lader tømte, Hestene revne af hans Stald, Faarene drevne

bort, Svinene stegt paa Spid i hans egen Gaard, hans Huskone rømt med det kejserlige Tros.

Nu gik han og bar ind og tog Efterslet til sine tomme Forraadskamre.

Som han med Favnen fuld af Lædersager og broget Bytte af Vadmel og flandersk Klæde, Fløjl og Linned skulde til at stige ned gennem Kælderlemmen, fik han Øje paa et Hoved, der ragede frem over Brøndkanten og betragtede ham stift.

Han slap alt Tøjet, der dryssede ned i det sorte Kældergab, og gik henimod Brønden. Der laa en ridderklædt Mand med begge sine pansrede Arme langs Kanten. Mellem Skuldrenes høje Jærnkamme sad Hovedet sunket dybt ned som uden Hals, Hjelmen var skudt langt tilbage fra den tætklippede Isse, men sad dog med den brede Nakkeskærm klemt fast om Halsen. Det skægløse, gulgraa Ansigt saa paa ham med store skarpe, blodskudte Øjne.

Lukas standsede uvilkaarligt og krængede Skyggen paa sin Læderkabuds, der omsluttede hele Hovedet i eet Stykke med den tungede Skulderkappe, fremover Øjnene — som for at værge sig mod dette stive Blik, der faldt paa ham samtidig med den første stikkende Straale af den opgaaende Sol. Saa var han dog bleven set af et Par ransagende Øjne, der havde iagttaget ham, maaske længe, medens han slæbte Ligran til sin Kælder. I Skærfet og den udskaarne Køllert over Brystpanseret genkendte han de kejserlige Farver, og han skjalv med eet, som stod han for en uforsonlig Krigsret i disse stive Øjne. Hans Hænder famlede om den klodsede, blodsmurte Kniv i Bælteskeden.

Dog stod han kun for en sølle knust Ridder, der laa med sønderhugget Hofte og favnede Brønden som Moses det forjættede Land. En hel Nat havde han været om at slæbe sig nogle Hundrede Skridt imod dette Vand, som

han brændte efter. Og nu laa det dèr nedenfor hans Mund. Naar han stirrede ned i Brønden, saa han sit eget Hoved afspejlet i Hjelmgabet — rugende som en Drage over Skatten i Brøndens Dyb. Kæden hang ned for hans Ansigt, men han mægtede ikke at rejse sig for at dreje Vinden og drage Spanden op. Han havde kun Lugten af det kolde, ferske Vand lige for sin Mund.

Der kom ingen Ord over hans Gane, der kun slubrede Luften bovnende som en Fiskegælle. Men hans Blik sved i Bondens sure Øjne, saa han krængede Skyggen endnu dybere ned over sit sortskjoldede, stubbede Fjæs.

Alligevel slap han ikke de blodskudte Øjne af Syne. De hvilede tiggende paa ham. De krøb ud af deres Huler som to runde slimede Dyr, der bad hver for sig. Den højre Panserhaand rokkede sig løs fra Brøndkanten og faldt klirrende langs Siden, Fingrene vrikkede kraftløst ved Bæltetasken — Lukas begreb, at det var Penge, han tilbød, medens den vidtaabne Mund tiggede med krummet Tunge og slubrende Aandestøn.

Da Bonden drejede Vippen, slap Ridderens Øjne hans for at følge Spandens Gang fra Brøndspejlet opefter. Spillet skreg og Spandkæden skrattede. Han stirrede paa det skvalpende Vand, der kom nærmere og nærmere. Endnu nogle pibende Omdrejninger, Lænken blev kort, og Spanden gled op foran hans Ansigt, medens Vandet skvættede over Randen kun en Haandsbred fra hans brændende Læber.

Lukas bøjede med sin ene Haand Spanden ind imod hans Mund og hældede den, men idet den Saarede slog Læberne sammen over Kanten, drev Bonden Spanden mod hans Ansigt med et saa voldsomt Hug, at han segnede bag over og laa halvkvalt prustende under Vandets Styrt.

Et Øjeblik efter havde Lukas plantet sin Kniv i hans

Strube, hvorefter han begyndte at afføre ham Køllert og Skinner. Læderstropperne brast for hans kraftige Snit, Jærnleddene knækkedes og vredes itu. Han pillede ham som et stort Krebsdyr og kastede alle Skallerne ned ad Kælderlugen. Alene Hjelmen lod sig ikke løsne — den var hugget sønder i Nakken og havde haget sig fast bag Kæberne.

Saa lod han Hjelmen sidde og slæbte den plyndrede Krop ud af Gaarden.

III

Nogle Dage efter, da Vinden havde vendt sig, kom de Kejserlige tilbage.

Nu laa Valpladsen rolig. Kun Ravne og Krager havde travlt.

Der søgtes efter en Feltoberst, som savnedes, og som var glemt Slag-Aftenen. Da han ikke fandtes ude, blev alle Gaarde og Huse afsøgte, og da der heller ikke dèr noget Spor kom til Syne, stak man Ild i Straatagene.

Lukas havde holdt sig skjult i sin Kælder, hvis dybe Stige han havde væltet. Men lige efter Branden krøb han frem og fandt alting jævnet med Jorden. Mellem halvforkullede Gløder og røgstinkende Straa ledte han efter Stedet, hvor hans Seng havde staaet. Han kendte det paa det endnu dampende Brandaadsel af den gamle Plag, der havde været opstaldet i samme Rum. Benene var helt forkullede og Mulen brændt bort fra de grinende Tandrækker.

I flere Dage veg Lukas ikke fra Brandstedet. Han rodede i Halmdyngen med Forke og tilsidst med Armen, saa den sad i Brandsaar til Skulderen. Han maalte fra Plagen, hvor Sengen havde staaet, og han vendte de dampende Straarester, hvis buldnende Røg sved hans Øjne. Han

ledte og ledte, thi paa Bunden af sin Seng havde han haft sine Penge gemt, og selv om Sølvet var smeltet, maatte Klumpen kunne findes.

Imidlertid fandt nogle Landsknægte hans rovfyldte Kælder og kom for at slæbe ham for Standretten. Han agtede ikke paa Faren, men blev ved at søge. Han havde ikke Tanke for andet end at finde en Klump smeltet Metal; han tryglede dem om Lov til blot at lede saa længe, til han fandt, saa kunde de siden gøre med ham, hvad de vilde.

Men Justitsen var kort. Han blev trukket til Galgen uden at have fundet sine Penge.

Galgen var en kroget Eg, der strakte sig ud fra Klippesiden, næsten bladløs og udgaaet, men med talrige Sidegrene, der allerede var tæt behængte, som med Olden en Høstdag. Kroppene hang stive og langstrakte som flakte Fisk til Tørre i Røgen fra den brændte Landsby.

Da Lukas stod under Galge-Egen og hørte de vindtørre Kroppe knirke over sit Hoved, vaagnede han til Besindelse. Han saa sig om og kendte Stedet. Han skuttede sin Ryg og rystede Haarmanken fra sin sodede Pande. Saa bad han Føreren for de fem—seks Landsknægte, der fulgte ham til hans sidste Hvilested, om Lov til at leve mod at tjene under Fanen. Men Knægtene grinte og slog Løkke paa Rebet, idet de forsikrede ham, at den kejserlige Generalissimus straks kunde lugte en Ligrøver blandt sine Knægte og vilde lade ham ryge ind i det hede Helvede.

Leve vilde Lukas. Da Løkken skulde slaas om hans Hals, hvoraf Læderkappen allerede var flaaet, rendte han sit Hoved ind i Brystet paa Knægten og stak i Løb ind mellem Underskoven — han vidste, hvor han vilde hen, og han vilde friste den sidste Udvej før Galgen.

Løvet raslede omkring ham. Vogterne gad ikke løbe efter ham. Han var sikker nok. Om da ikke Klippen skulde aabne sig og sluge ham.

De gik sindigt efter Lyden, til den hørte op. De saa ham staa ubevægelig og spejde tilbage. Men da de skulde gribe ham, skete det vidunderlige virkelig, at han sank i Jorden. De stod og gabede over et sort Hul, hvori han var forsvundet uden Plump.

Lukas havde rigtig fundet det berygtede „Djævlehul", som endnu ingen havde vovet at udforske.

Da han sank gennem Hullet, befalede han ikke sin Sjæl Gud i Vold. Han tvivlede ikke paa, at han sank ned i Helvedes Afgrund. Han kneb Øjnene til og dukkede Hovedet ned mellem Skuldrene. Halsen var frelst, men Luerne ventede. Han følte Faldets Sus i sine Knogler, som blev Marven til Is. Det peb i hans Øren. Hans bagbundne Hænder rykkede i Rebet, og han mærkede til sin Forundring, at det gled op, saa han kunde stoppe Fingrene i Øret. Saa tørnede han, det raslede omkring ham, han troede, det var slikkende Luer, der slog op om ham. Men de brændte ikke, de krilrede ham paa Halsen. Faldet var til Ende — han stod, han sad — han greb med Hænderne for sig og fik dem fyldt med smulrende Blade — han mærkede med eet, at han stak til Hovedet i en dyb Dynge vissent Løv.

Fjernt oppe over hans Hoved halsede nogle Hunde. Der fløjtedes og raabtes. Hundenes Gøen klang gennem Hullet som ind i en kæmpemæssig Raaber, der øste Glammene forstærket ud over hans Hoved og dunkede dem til Siderne bort under Jorden i underlige hoppende Klask, der sang som Ekko rundt i usynlige Gange og Kroge.

Da han endelig aabnede Øjnene, saa han kun Mørket omkring sig, men højt oppe over sit Hoved øjnede han det frygtelige „Djævlehul" som en stærkt lysende grøn Runding, hvorigennem Dagen sivede ned som en blaalig Røg, der hurtig slugtes op af Mulmet. Han kunde knap skelne sine Hænder.

Forfølgerne stod deroppe paa Randen og drøftede hans Forsvinden. De kigede ned i Hullet med fremstrakte Hoveder som over en Brønd. Hundene hylede — Stemmer syntes at jage dem bort. Paa een Gang formørkedes Aabningen, og et eller andet susede ned ovenfra — var det en Sten, et Klippestykke? — det slog raslende ned i Løvbunken lige foran ham, Bladene lukkede sig over det. Men straks efter mærkede Lukas noget levende, der borede sig frem i Løvet, det rørte ved hans Ben, det krøb op ad ham, det naaede hans Ansigt, der følte en slikkende varm Tunge. Den nys saa rasende Hund laa ind til ham og skjalv som et Lam. Men de andre Hunde blev ved at halse deroppe omkring Hullet, og af og til raabte en Stemme Navnet paa den forsvundne Hund: „Treu!" — „Treu!", der sang saa underlig bort som en lang Fløjten i de usynlige Dybder. Saa lettede Hunden Hovedet og svarede med et lille hæst Glam for straks efter at slikke den Forfulgte paa Hagen.

IV

Lukas begyndte at aande op efter sin Skræk. Hundens Selskab gav ham Tryghed. Han var ikke sprunget i noget Helvede, men sad frelst i en Klippehule. Han vadede med Hunden ud af den fugtige Løvbunke og fandt snart ru og fast Stengrund under sine Fødder.

Hunden var mere angst end han selv. Den svarede endnu kort paa Tilraabene, men slikkede straks efter Lukas' Hænder, som bad den ham og det evige Mørke om Tilgivelse, fordi den overhovedet turde bruge sin Stemme paa dette uhyggelige Sted.

De maatte have skiftet Taktik deroppe. En Tid lang forstummede alle Røster. Saa glammede Hundene igen, og noget mørkt blev kastet ned. En Søjle af Røg steg efter

i Faldet, og idet det slog mod Bunden, fløj Luerne ud, og det brændende Risknippe tændte Bladebunken, hvor det faldt.

Et stærkt Ildskær gjorde Rummet synligt som med et Trylleslag. Til den ene Side glimtede Klippevæggen som af Glimmer, og funklende Aarer skar sig gennem den tunge Fjældkappe. Det var Vand, som silede ned. Til den anden Side løb Ildlyset frem, som om det snublede i Mørket over bratte Fremspring i Bunden. Det løb gennem Tunneler af Mulm, sprang over Afgrundsskakter, luetændte underlige Drapperier som af stivnet Is, gled gennem Svælg, besatte med uhyre Tandtapper, der løb mod hinanden fra oven og fra neden som fra vældige Dragekæber, sugedes op af sære riflede Gab, der saa ud som Ganen af en Kæmpehval med Barde siddende bag Barde. Og for hver Gang Risknippets Luer flakkede, afsløredes nye Dybder, snart som af taarnhøje Spidsbuehvælv, snart som af Kæmpeorgler med talløse Hære af Piber og Rør; blinkende Søjler tabte sig i skumle Højder, overspundne af størknede, ishvide Spindelvæv; rislende Vandfald gled som smeltede Guldfloder frem under sønderknuste Krystalgitre og Glasflor. Forrevne og forvitrede Porte sprang op til fantastiske Tryllehuler, hvor Tilfældigheden laa indkapslet i de besynderligste Former. Og for hver Gang Luen slog i Vejret, slog den Gnister af de fjerneste Vægge, og Vanddraaber gled som tændte Diamanter fra Drypsten til Drypsten.

Havde Forfølgerne tænkt at ryge Lukas ud som Ræven af dens Hule, forregnede de sig. I et susende Træk fra usynlige Luftsprækker sendte Ilden sin Røgsøjle op gennem Hullet som gennem en Skorsten. Ubesværet af Røgen gik Lukas om i den uhyre Grotte efter Lysets lunefulde Kast. Han rørte ved Drypstenskapper, der snart skinnede gennemsigtigt som Is, snart gulnede som Elfenbensspyd,

snart buklede sig i store, buldne, grønne Klaser. Han famlede sig frem med de ujævne Veje, medens Hunden pibende fulgte i hans Hæle. Han fandt den skyllende underjordiske Bæk og drak af dens ferske Vand. Han knækkede med Besvær en Stump af en Drypsten og drev den mod Væggen, saa det sang højt tonende gennem de fjerne Haller. Han sparkede mod noget ramlende løst for sine Fødder og greb i en Bunke Knogler — store plumpe Bjørneknogler var det — han væbnede sig med en stor, tandbesat Kæbe, der vejede i Haanden, som var den af Sten.

Iøvrigt tænkte han ikke dybere, end hans Øjne saa. Og da Luerne sluktes, forsvandt ogsaa Eventyrgnisterne af hans Hjerne. Han blev tilbage i Mørket, og hans eget Sind var lige saa dunkelt. Men udmattet af flere Dages Søvnløshed fandt han Stunden og Mørket egnet til Hvile, lagde sig op ad det forkullede Risbaal og sov ind med Hundens Snude i sin Haand.

Han vaktes ved at høre Hunden gø. Han frøs paa den klamme Klippegrund. Det blaa, stille Lysslør hang endnu deroppe under Aabningen. Der var en, som atter raabte Hunden an, og Gang paa Gang svarede den sit Navn.

Straks efter slog en Sten haardt mod Bunden. Man lyttede deroppe og prøvede igen. Hunden vedblev at glamme Svar paa Tilraabene, som vilde den sige: Jeg er her, men det nytter ikke at kalde, thi jeg kan ikke komme op.

Der blev kastet flere Sten. Klaskene blev lydeligere. Dybden blev aabenbart udregnet deroppe. En sort Skygge gled for Lyset, men der fulgte intet Fald efter, derimod saa Lukas Skyggen svæve langsomt ned gennem Lystragten. Den sidste Sten maatte have været bundet til et Reb, og nu kom en Skikkelse langsomt krybende ned langs

Rebet. Den kom nærmere og nærmere, Lukas følte det, skønt Skikkelsen allerede var opslugt af Bundmørket. Hunden stod og skrabede i Grunden og snøftede af Forventning.

Da fattede Lukas sit eneste Vaaben og beredte sig til det sidste Nødværge. Krøb nu Fjenderne ned i hans Fristed, vilde han sælge dem sit Liv saa dyrt som muligt. Han ventede rolig, til Skikkelsen kom glidende ganske nær. Stemmen kaldte „Treu!" og Hunden sprang i Vejret som til Modtagelse. Da løftede han den tunge Bjørneknokkel og svang den som et Hjul i Luften, han ramte i Mørket, der lød et Skrig, og den Klatrende faldt fra Tovet. Lukas styrtede til og blev sanseløs ved at føre sit tunge Vaaben, til Skriget forstummede i en halvkvalt Rallen og i Hundens klynkende Hyl.

Saa satte Lukas sig paa Hug med sit Vaaben over sine Knæ og ventede paa den næste.

Men Tiden gik, og der kom ingen flere. Lukas tænkte sig da, at det kun var Hundens Herre, der alene havde vovet sig ned i Hulen for at bjerge Dyret. Han beføIte den Døde og kendte paa Hoserne og den opslidsede Læderkøllert, at det var en Landsknægt; der stak Kniv i hans Bælte. Men de øvrige Vaaben maatte ligge ovenfor.

Lukas vilde redde sig. Skønt Hunden snærrede ad ham, var den dog for mørkeræd til at bide. Han trak Køllert og Bælte af den Døde. Saa krøb han langsomt op af Tovet og steg op til Oververdenen til fornyet Liv.

Som ventet fandt han Landsknægtens øvrige Vaaben.

Han tog dem og slentrede i Kølvandet paa de kejserlige Faner, til han en Dag drev ind i en sammenløbet Trup og fandt sig en Plads blandt de andre.

V

I mange Aar øvede Lukas Bonde Krigens Haandværk. Han førte sit Værktøj efter højere Ordre, slog, hvor der skulde slaas, brugte sine Arme som Tærskeren paa et Logulv og fik sin Sold i slidt Skillemønt. Haandværket var lystigt med mange Vagabond-Dage, med raa Skæmt i Lejren, med Alverdens løse Pigebørn til fælles Gammen og med Part i Prisepenge.

Alligevel, da han en Dag gensaa sin Fødeegn, blev han greben af Hjemve paa selve Stedet. Bjergene saa ud som i hans Barndom. Dalen aabnede sig for ham som en Favn. Jorden lugtede af Moderskød. Han fandt endnu Brandtomten af sit Hus. Ingen havde søgt til Bunds i den brændte Sengehalm — det var det eneste jomfruelige Sted, han havde truffet i den vide Verden. I denne Brandtomt laa hans eneste faste Tilknytningspunkt til Fortid og Moderjord.

Han blev. Han fordybede sig i sit gamle Liv og den gammelkendte Egn og sad fast som en Skrue i en Møttrik.

Han flikkede sig et lille Skur sammen paa sin gamle Boplads. Ingen gjorde ham den stridig. Den halve Landsby laa øde. Han rensede efterhaanden sit Jordtilliggende for Snyltere af Dyr og Mennesker. Hans barske Hug-af-Væsen gjorde ham det let. Med det løsgaaende Kvæg, han traf paa Marken, gjorde han kort Proces. Han staldede nogle Køer op, slagtede et Par Svin til Husbehov og drejede Halsen om paa hver Gaas eller And, som drev paa hans gamle Hjemmemark.

Fra det første Spadestik havde Jorden en underlig æggende Virkning paa ham. Efter saa længe at have været Høstkarl følte han en stærk Kriblen efter at saa. Det gamle Bondeblod flød ham i Aarerne, han vilde se Mulden givtig

og atter hjælpe den til at føde, efter at den saa længe havde ligget ufrugtbar og brak.

Jo ældre han blev, des ivrigere Agerdyrker. Han lugede bestandig mere Jord og bragte større og større Mark under Ploven. Der var i hans Haand en sær gammelkendt Glæde ved at føle det tørre, glatte Saakorn knitre og i hans Øje en sær gammelkendt Lyst ved at se det flyve over Mulden for at befrugte den. Han, som længe havde været vant til at meje Sæden halvmoden for at smide den for Hestene eller at koge den til en slatten Masksuppe, indsugede nu i sin Næse det vellugtende Behag af fuldmodne, solhærdede Kerner. Over de gule, bugnende Marker stod der for ham en svovlet moden Em, en pirrende Krudtlugt, der fik Soldaterblodet til at vælde i hans Aarer. Og naar Seglen skar i de mandshøje Straa, syntes han at fuldbyrde sit egenlige Mejerkald, at fuldbringe den Høst, hvortil alt i Verden er bestemt. Der var Krigerglæde i hans Arbejde. Om Vinteren stod han og tærskede paa Lopladsen og svang sin Plejl som et Stridsvaaben. Og han saa den røde Vin gære plumret i Persen som Blod, men Blod, der skulde ildne og kvæge og ikke gaa til Spilde.

Langsom voksede hans Drift og Brug. Hans Skur blev større. Dyrene formerede sig under hans Tag. Han rev ikke sine Lader ned, men øgede dem som Bien sit Cellebyggeri.

Han førte Krig med Stenene paa sin Ager. De troppede op af Fureme som hele Hære. Men han blev ikke træt af at slaas med dem. Han rokkede hver enkelt op af dens hævdvundne Leje og smed dem paa den store Vragdynge, hvoraf han siden stensatte sine Markskel, som var det med Pandeskaller af fældede Fjender.

Solen blev hans Krigsøverste. Med den stod han i

Marken, under dens Øje stred han Dagen til Ende, og med den trak han sig tilbage.

Dag ind og Dag ud kunde han gaa bag sin lavhjulede Plov, som Hestene slæbte gennem den genstridige Jord. Han skar sin Fjende op, han væltede dens Indvolde frem i Solskinnet. Det lillebitte Plovjærn glimtede som en tynd Ægg indfattet i det lange Plovtræ, som hans egne Hænder havde snittet og dannet til at gaa Plovfurens lige Bane.

En tidlig Efteraarsaften gik han og styrede sine fire Krikker uden Tømmer, blot med sin vejrrustne Stemmes sejge „Hallo-hyp!" og med sine halvnøgne Armes kraftige Stem paa Plovstjertens Gaffelgren. Hele sit Legemes Vægt lagde han i Skaaret.

Ageren ligger afstukket for ham i lange snorlige Linier. Den stramme Sidefure giver hvert nyt Skaar det rette, lige Snit. I hver opridset Kam staar Jorden som strittende Rand i en Fanefylking. Han skærer Rækkerne frem af Jorden. Mulden vælter sig med tungt og friskt Velbehag. Det er, som selv Ormene synger i Plovskaaret. Han føler i sig Kræfter og Drift til at drage Skaaret videre som en Hærvej over alle Grænser, til at pløje alle Riger og Lande igennem — ud efter den synkende Sol, der spreder sin røde Varme over den blaasorte Muld.

Brrr—rr! vend og drej! — det er, som han pløjer lige ind i den blussende Sol. Hestene vifter med de knyttede Haler — der sidder en Krage og skræpper paa det forreste Aag. En Trækfuglekile slaar ned mod Solen og bliver borte i dens Baal. Fremad! hyp! Han ligger over Plovstjerten af al sin Vægt, hans nøgne Fødder glider over Jorden, der er glat som en Dejg.

Hallo — hyp! hiv op! — Hvad er det, som rykker i Grunden? Hiv op! — dèr kommer det — en lang glat Knokkel, som slænges til Side af Plovtræet. Hoho! — hvad

skader en Knokkel — det er Krigsgødning, som har gjort Jorden godt.

Der vendes, og Furen lægges tilbage. Igen et Ryk, og et stort nyt Knokkelben hives frem for Dagen. Der er fler, bestandig fler. Men Ben er ikke det samme som Sten.

For hver Gang Ploven skærer paa det samme Sted, pløjes nye Knokler frem. Lukas gaar mod Solen, graa og hidsig og med Sliddets kaade Munterhed i sit Sind. Han sparker en hel Dynge Ribben til Side: „Stat op, du Knokkelmand, og gør lidt Gavn, og lang mig til den forrest Fjermer!"

Det er, som Hestene tager Fart og render fra ham. De vender og gaar tilbage i halv Galop. Ploven skærer sit knasende Snit. Hoho! — saa standser den med et Knæk. „Hiv op!" synger Lukas. Hestene rykker, men kan ikke ase sig af Pletten. Herre Jemini! — hvad er det for en stenhaard Skalle, der ikke vil flytte sig!

Lukas bøjer sig og roder med Hænderne i Mulden. Han faar fat og hiver en Hovedskal frem ved Næsehullet. En rusten Hjelm følger med. Den er klemt sammen om Nakkebenet og hugget fast i Underkæben.

Nu er Knokkelmanden hel, tænker Lukas og slænger Hovedet til Bendyngen.

Men medens det endnu flyver i Luften, genkender han denne Hjelm, der er hamret sammen med Hovedskallen, og idet den rasler ned i den oppløjede Bunke Knokler, skratter hele Benranglen højt op, og han ser den rejse sig fuldrustet, svingende de lange Arme.

Med et Vræl slipper han Ploven og vender sig bort for at flygte. Han styrter over Marken og tror at høre Døden klapre i sine Hæle. Det er, som en Le hugger efter hans Ryg, hver Gang for kort, men han hører det hvinende Svup i Luften og føler det svide i sin Rygmarv.

Gennem Landsbyen tørner han, ind under Galge-Egen, videre i den raslende Underskov, sanseløst jagende bort fra det frygtelige Hug. Med halvlukte Øjne finder han Vejen. Idet han synker under Jorden, er det, som hans Hjerneskal spaltes, og hans Legeme knuses mod Drypstenshulens Bund.

NIELS MØLLER

[f. 1859. Udgivet: „Efteraar", Digte (1888) — „Hændelser" (1890) — „Koglerier" (1895) — „Røster", Digte" (1897). — Oversættelser: Aiskylos: „Agamemnon" (1891) — Sofokles: „Antigone" (1894) — Robert Browning: „Granatæbler" (1894) — W. Shakespeare: „Kong Henrik IV", „Købmanden i Venedig", „Hamlet" (1901)].

GÆSTER

(Af „Koglerier", 1895.)

Det var efter kokkens mening roligere at ligge på søen end i havnen. Derude gik vandet sin jævne og sindige gang op og ned, og livet var ordentligt som et uhr. Men idag havde alting haft bisselæder i sålerne. Strax om morgenen, da han vågnede, skar han ilde ved, at skibet ikke mer svingede på sine gamle vuggegænger; det dirrede løjerlig under hans fødder, og da han kom på dækket, så' han, at der var spændt damper for: en hæsblæsende grøn tingest, som plaskede i søen, så der bagud fra hjulkasserne stod brede veje af snurrende hvidt skum; og ovenud af skorstenen væltede tykke indvolde af Røg, der drev ned gennem rigningen, så ingen skulde tro, den blanke sol var på himlen. Og så blev de rykkede ind mod det disede land; lodsen pludrede på sit mål og spyttede hen ad dækket; alle vegne fra mylrede fartøjer og

dampere, små hidsige knægte og store karle, der pumpede vand ud af siden, sorte lastede kulslæbere og høje kolosser, grå som elefanter. Ind forbi fyrtårn, op gennem broer; kulrøgen lagde sig som tåge og dryssede sod ned; det pustede og fløjtede og hvæsede rundt om, hamrede på jærnplader og klingrede mod sten: der var en hurlumhej af hovslag og skrig og skrål, så det var meget, ens ører blev siddende. Og da de endelig var vel fortøjede her midt i strømmen, gik det løs med arbejde ombord. Tov, der havde hængt i ro og var vaskede blege af søvandet, lå fortrampede og spegede og skulde skydes op; så var der sejl at gøre fast og kæde at føre hen til bøjerne for og agter, så ind og ud med jollen, så kom der folk, som vilde snakke med skipperen, så skulde der laves mad og koges og brases; så skulde han vaske op og skældes ud. Det var til at blive ør af.

Nu havde han det ellers fredeligt nok. Da der var kommet skik på Skibet, gad kaptejnen ikke blive ombord; han fik varmt vand ned, trak i stadsklæderne og lod sig sætte iland; så skulde de hente ham igen kl. 11. Styrmanden fik pålæg om at passe fartøjet imens; det lovede han højt og hellig; men lidt efter kom der bud fra et andet skib, om han ikke vilde se hen og smage et lille glas med nogle gode venner. Han svor en umådelig masse eder på, at det var ham plat umuligt; men da han var færdig med at bande og havde fået sit vejr igen, sagde han, at han vilde dog svippe lige en vending derover for at stikke dem på næven; så kunde kokken imens dække bord og koge tevand. Dermed pilede han ned i den fremmede jolle og blev borte oppe ad floden. De andre folk mente, at kokken såmænd gærne kunde spare sig at lave bordet til; de skulde tage meget fejl, om styrmanden lod sig se på denne side midnat; han var en rigtig skikkelig kegle og havde altid

de bedste forsætter, men en grusomt dårlig hukommelse. — Det turde kokken dog ikke løbe an på; de andre kunde sagtens; men hvis styrmanden nu kom og bordet stod bart, var det ham, der fik kløene. — Da deres egen jolle vendte hjem, drev folkene rundt og mulede over, at de var nødt til at blive ombord; men så viste det sig, at letmatrosen ejede en guldskilling, og nu blev de aldeles ustyrlige. De skulde dog alligevel ind efter den gamle; de kunde gå ud fra, at han ikke mødte før kl. 12; de havde altså adskillige timer at muntre sig i. De gik på hovedet i pøsene, rev klæderne af og på, lovede kokken de forfærdeligste tamp, hvis han ikke passede skibet godt, og væk var de. Og sådan var han i løbet af en lille time rykket op til kaptejn på skuden.

Det var ingen svær bestilling; han skulde blot sørge for, at tekedlen ikke gik af kog. Men han vilde nok ønske, at mindst en af de andre var bleven hos ham. Det sted, de lå, var ikke morsomt ved højlys dag: en gul, grumset strøm mellem skallede fabriksmure, som snese af sodede kæmpeskorstene havde sværtet med deres evige kulrøg. Og nu, da mørket tætnedes, blev her dobbelt skummelt; murene langs bredden var sorte som blæk; men skorstenene rakte røde flammetunger frem; de lagde funklende urolige blodstriber over det dunkle vand, så han kunde se, hvor de små strømbølger løb og løb med deres onde samvittighed. — Han fik hjemve og brugte et par af styrmandens mindste eder til at bande ham, at han ikke kom; han var træt og frøs, men turde ikke sætte sig ind i den varme kabys; der vilde han strax falde hen, og han skulde jo holde vagt; så gav han sig til at trippe rundt om dækket og kiggede sky og søvnig mod det fæle, fremmede land med de gloende skorsten og det malabariske sprog.

Da han engang drejede om fokkemasten for at drive agter efter, så' han pludselig to mænd midtskibs; den ene var ved at gøre fangelinen til en båd fast, den anden stod med hovedet inde i kabysen. Nå, så havde Styrmanden da endelig vendt næsen hjemad. Han skyndte sig derhen, men standsede så hurtig, at han nær var gået bagover, da mennesket trak sig ud af kabysdøren, og han skelnede en lang, tynd mand med en høj hat på hovedet. I et nu var han klar over, at han ikke kendte nogen af dem; og han følte, hvor det kriblede koldt ned ad hans nakke, og hans ben blev ganske tunge.

Den tynde fremmede kom hen mod ham og tog til hatten: „G'aften, unge mand! tør jeg ærbødigst spørge, om hr. kaptejnen er tilstede?"

Kokken blev så sjæleglad ved at høre sit eget modersmål, at han gærne kunde have kysset den høflige mand ubeset.

„Nej, kaptejnen er gået iland," svarede han rask og lettet.

„Ak so! men måske vi kan komme til at tale med styrmanden?"

„Nej, jeg er ganske alene ombord," sagde kokken en lille smule ynkelig; han mindedes, hvor han havde følt sig forladt før.

„Så —? Er du ene mand for butikken, min kylling? Ser man det!"

Han snakkede noget med den anden i det fremmede mål; det gik som kæp i hjul, og kokken forstod ikke et muk deraf; men han kunde ikke lide at høre det.

„Nå, så du er muttersalene, lille? Hum! det var kedeligt — meget! Vi skulde nemlig haft en besked hos kaptejnen, — til havnevæsenet, at du véd det. Sig mig, hvad er det han hedder, din kaptejn?"

„Skov hedder han."

„Det var pudsigt: det gør jeg med."

„Jamen, han hedder Peter Abraham Skov."

„Hvad for noget? Peter A—, Peter Abraham Skov, siger du? Hvad behager? Det skulde da vel ikke være Diomedes denne skonnert her?"

Jo, det var det da rigtignok.

„Nej, det er da min salighed dog storartet! Det kan man kalde et svinetræf! Her går jeg hen i bælgmørke og rager uforvarende ombord i min egen kødelige fætters fartøj!"

Han knebrede atter lidt til sin ledsager, der svarede med behagelig overraskede grynt, og vimsede derpå med lange skridt op og ned ad dækket.

„Grumme kedeligt, at jeg ikke traf ham — nå, og han kommer vel ikke igen for det første? — Jaså, kl. 11 skulde han hentes — det er lidt længe at vente — — men hvad koger du da det vand for der?"

„Jo, det var styrmanden, som sagde, at jeg skulde dække bord og koge tevand, mens han tog over på et andet skib for at drikke et glas med nogle venner. Men det er nok et svært stort glas det, tænker jeg."

„Sikken en rad! Meget vel. Tevand? Hoho!" — han kørte rundt på sin mave med den flade hånd — „der falder mig noget ind. Mens vi venter på fætter, kan vi for tidsfordriv spise aftensmaden fra din styrmand og drikke al hans te. Så vil han nok slikke sig om munden med begærlighed, når han kommer, hihihi! Men det har han godt af, hvad? Gå du nu ned, ungersvend, og sæt blus på vægen, så fører vi vores jolle agterud imens." Og han klappede kokken faderlig paa ryggen.

Kokken tænkte, at styrmanden næppe kom nødlidende hjem, så straffen vilde ikke batte synderlig; men det var

jo så rimeligt, at kaptejnens fætter ikke skulde sidde tørmundet og vente. Han rutschede ned i kahytten, fik i en fart tændt lys og dækket til to, og hoppede op igen med tepotten og tedåsen.

„Flink gut! jeg skal huske dig på din bryllupsdag," skæmtede fætteren, „men sørg nu bare for, at teen trækker rigtig godt, min sveske."

Så dukkede han ned gennem kahytskappen med sin følgesvend.

Da teen var trukket rigtig godt og Kokken bragte den ned, sad fætteren og blinkede inderlig fornøjet til ham over sit fulde snapseglas. De havde åbenbart bestræbt sig hæderlig for, at styrmanden kunde gaa sulten i seng. Kokken blev ganske betænkelig ved at se, hvor det var svundet i den røgede makrel, osten var tynd som en nymåne, og den fremmede fyr sad med næsen i sin tallerken og skovlede stegt flæsk i sig.

Kokken skænkede te og satte sig ud på trappen for at være til rede, om de ønskede noget. Der kunde han i ro og mag mønstre sine gæster. Fætteren var en helt pæn mand med lange barter, men noget tjavset i toppen, lovlig stubbet om hagen, og ikke egenlig ren; hans ansigt og hænder så' mildest talt grumsede ud, og hans håndlinned var allenfals ikke hvidt. Men hvor pokker skulde også et anstændigt menneske kunne hæge sig bare nogenledes i dette svinske kulrøgsland? Og forresten havde han et kønt, rødt silketørklæde om halsen, og den brune frakke var vel en kende for stor, men ellers ligefrem net. — Den fremmede derimod lignede rent ud en sjover i klæderne, og så den nøgne mund med de tykke, blå læber midt i en bunke mørkt skæg! — nå, de af landets folk, kokken hidtil havde set, var for den sags skyld ikke stort kønnere. Sådan en ubehøvlet karl! Nu, da han ikke

orkede at proppe sig mere, skød han uden videre tallerkenerne til side, smed sig bagover i sofaen og lagde sine gamle, skidne, sømbeslåede støvler op på dugen! Gudskelov, at den Bondetamp ikke kom alene ombord; hvem véd, hvad han kunde have hittet på? Nu havde kaptejnens fætter ham nok dog heldigvis i lommen. Men at han gav ham lov til at sidde sådan og svine! Nå, måske det også var landets skik.

„Se så," sagde fætteren og tændte sig en cigar fra kaptejnens kasse, „nu tror jeg nok, jeg kan klare mig en lille halv time, om den går aldrig så hurtig. Skænk os nu bare en dryp te på bunden af kruset, til at slukke efter med. Mangfoldig tak! Skal det være en anden gang, så værsågod at se indenfor. Men hvor er den vestindiske fløde, unge Petersen?"

Den stod i hjørneskabet bag sofaen. Da fætteren tog romflasken ud, fik han fingre i kaptejnens sølvske, som hang derinde.

„Aha! vil man bare se! Ja, fætter er en holden mand, det har jeg altid sagt. Det er dukketøj!" Han vuggede den i hånden og gav den til sin sidemand, der strax tog den stumpede kridtpibe ud af sin blåblege mund, lod skeen klingre mod bordet, vippede den på sin sorte tommelfinger og bekiggede den så andægtig som en neger en glasperle. Kokken kunde næppe bare sig for at le ham op i øjnene; den fyr havde nok aldrig set sådan en kostbarhed før.

„Hvad er derinde?" spurgte fætteren og bankede på sidedøren. „Nå, så det er vor ven, styrmandens kahyt? Den må jeg skam se; jeg er så storartet nysgærrig, skal jeg betro dig." Han støttede ved dørkarmen med begge hænder og bøjede sig forover. „Ej, ej!" udbrød han pludselig glad, „hvad er det, jeg hører? Dikkedik, din

strik! hvor er du henne?" Han stak hovedet ind i køjen og kom ud i triumf med løftet hånd. „Det er altså den brave styrmands sejrværk?" spurgte han og lod det svinge i kæden. „Han er nok heller ikke tabt bag af en vogn. Ok! det er jo et rigtig nydeligt spilleværk. Det må jeg forstå mig på. Gud ja, jeg har haft mange rare uhre i min tid; men jeg har så skammelig ondt ved at holde dem ret længe, lille Petersen. De løber for stærkt, de små djævle, lige lukt ud af mine hænder." Han lagde uhret på bordet foran sig og snurrede det sagte rundt med kæden. „Jeg vil beholde det bitte tiktak hos mig en lille stund, tror jeg, for at tælle minuterne til min elskede fætters hjemkomst, hi hi!"

Kokken tvivlede i sit stille sind på, om styrmanden vilde finde det morsomt, at fætteren sad og legede med hans dyrebare øjesten. Men det led vel ingen overlast deraf. Han begyndte at klippe med øjnene mod tobaksrøgen og romdunsterne og agtede kun halvt på fætteren, der drak og sludrede snart med sin lurvede kammerat, snart til ham. Men pludselig fór han sammen og blev lysvågen. Det var et ord af fætteren, der havde svømmet dødt om i hans hoved, men nu med ét bed sig fast, levende som en sprællende fisk. Manden med bakkenbarterne havde lidt før sagt noget om alle de mange gange, han i tidligere tid havde siddet her i denne kahyt med sin kære fætter. I samme nu disse ord stod klare for kokken, følte han sit hår rejse sig, og han frøs over hele kroppen. Han kunde ikke være bleven mere forfærdet, om de to gæster på en gang havde forvandlet sig til varulve. For det var løgn; kaptejnen havde ikke sejlet med dette skib før iår. Men hvordan hang det da sammen med fætterskabet? Han kiggede stjålent på de to mænd og gøs ind til marven af skræk; han behøvede ikke at spørge videre

om, i hvad selskab han var; for skaftet af kaptejnens ske stak op af den sorte karls frakkelomme, og styrmandens uhr lå ikke længer på bordet. — Han slap af angest fødderne ned fra trinet og måtte tage i trappen med begge hænder for ikke at styrte.

„Nå, nu falder den små Petersen nok i søvn," sagde den tynde mand; „det bliver jo også snart sent. Det er nok bedst, lille Petersen lufter sig en smule på dækket; så kan han også se ud og varsko os, hvis fætter er i farvandet, for at vi kan tage mod den søde sjæl med sang og klang. Imens vil jeg så med din tilladelse, lille P., kaste et blik ind i fætters allerhelligste. Jeg håber ikke, han tager mig det fortrydelig op."

I al sin rædsel var kokken den fremmede slubbert halvvejs taknemlig, fordi han gav ham lejlighed til at slippe fra dem. Skulde han være bleven der længere, havde han skreget. På en eller anden ubegribelig måde dinglede han op ad trappen, støttede sig et øjeblik til kahytskappen og stirrede forvildet mod den sorte nat og de røde skorstensluer; så slog pludselig en tanke ned i ham, smal og klar som et lyn, og han gik hen agter. Det kostede ham usigelig møje ikke at løbe, men han tvang sig og gik sendrægtig skridt for skridt, til han nåede hækken. Med rystende hænder løsnede han den fremmede båds fangeline, kastede den langt fra sig og hørte den plaske ned i vandet; vendte sig strax og gik sendrægtig hen til kabysen, stak hånden ind og greb sin brændeøxe. Men længere kunde han ikke styre sig, han stormede i fuld Fart forefter, sprang op i fokkevantet og pilede som et egern op på mærset.

Lyden af hans rungende træsko var bleven hørt. Endnu inden han nåede mærset, kom der fra kahytskappen et halvhøjt: „Hallo, Petersen!" Fætteren måtte

have set ham i vantet mod den røde himmel og anet uråd; for just som kokken svang sig op, hørte han ham fare agterud på sine lange ben, og lidt efter lød der et mægtigt brøl derhenne.

Det faldt kokken ind, da han var kommet til sæde, at egentlig var det dumt, han ikke havde ladet sig glide ned i båden og var roet efter hjælp. Skøndt, hvordan skulde han have gjort sig forståelig, hvis han ingen landsmænd havde truffet? Nu var det i hvert fald for sent at ærgre sig; desuden var det bedre, han blev og kunde gøre anskrig, når hans egne folk kom. De to dernede var sikre nok. Om han selv var det? Der kriblede noget i ham, men det var lige saa meget spænding som frygt; og han vogtede nysgærrig gysende på, hvad de vilde gøre.

Den sortskæggede var kommen bulrende op; de stod begge to ved huset agter, brugte mund og pegede ud over vandet. Det kunde de have stor fornøjelse af; med den strøm, der satte ind mod boven, var jollen nok snart en halv fjerdingvej borte. Nu gik de hen for og kiggede ud ved sprydet. Mon de troede, de havde taget fejl af, i hvilken ende af skibet de havde gjort båden fast? Nej, nu forstod han hvad de vilde: de begyndte at stikke ud på ankerkæden, der var ført hen til bøjen forude. Den morskab undte kokken dem med al sindsro; det blev et sent slid, før den line var firet ud! Kæden rutschede gennem klydset med korte rusk, efterhånds som de slængte den frem over spillet; men der var kun lidt kæde på dækket, og da de måtte til at hale mere op fra kættingkamret, hørte han dem stønne og puste; kort efter sparkede de til kæden og bandede: nu havde de altså fået nok af det arbejde. Lyset fra ankerlanternen faldt over dem; han så', hvor de stod og tørrede panden med trøjeærmet, og han satte sit bredeste grin op indvendig.

Der kom en båd forbi; de to gavtyve fløj hen til skanseklædningen og råbte den an; kokken blev hed i hovedet, men folkene i jollen svarede studst og roede videre. Han tænkte på, at hvis de var standsede, kunde han have smidt sin ene træsko i hovedet på dem; når der vankede den konfekt, skøttede de næppe om at færge folk fra skibet.

Fætteren sendte en ladning eder og skældsord efter jollen; men den anden truede pludselig med knytnæve mod mærset og begyndte at kravle op i vantet. Der gik et sæt gennem kokken og blodet jog ham til ansigtet; han greb fat i et tov, knugede brændeøxen i sin hårde Drengehånd og skreg ned: „Kommer han herop, hugger jeg til ham med min øxe!"

Fætteren dansede rundt og råbte; den sorte bandit knurrede og rev i vantet, men luskede ned igen, og kokken satte sig og trak vejret meget dybt. Han måtte lægge øxen, sådan rystede hans fingre.

De to fanger sprang nu op i storbåden, der stod over storlugen mellem masterne, og gav sig til at tømme den. De sled ærlig for den føde, de havde fået. Tov og tønder, korkfinter og baljer og træstumper fløj hen over dækket. Og vips! var de ude igen og satte ryggen mod båden. Det skulde hjælpe fedt; den rørte sig ikke af pletten. De grundede lidt over sagen, så fór fætteren hen og rumsterede i huset, mens hans kammerat løb ned i kahytten. Derfra kom han hurtig tilbage; han stillede sig op ved kabysen og løftede noget op mod ansigtet med den ene hånd. Det krøb i kokken: skulde han have fundet kaptejnens revolver? Men da han hørte ham sige ah! og smaske velbehagelig, blev han beroliget. Ovenpå det slid kunde de såmænd også nok have en hjærtestyrkning nødig. Agter fra lød et glædeshyl; fætteren kom benende forud og hoppede lige op i fokkevantet. Kokken løftede

atter sin øxe; men den tynde mand havde bare fundet en talje og vilde gøre den fast i vantet. Det kan nok hænde sig, han havde travlt. Som en kakerlak var han nede igen, fik redt linerne ud og huggede den anden blok i storbåden. Han tog sig en slurk af kammeratens flaske, og nu skulde der hales. De istemte et magert ohoj! og hængte i af alle kræfter. Men båden lettede sig ikke en smule.

Det undrede ikke kokken; han vidste, den var surret til lugekarmen med en god ende skibmandsgarn, som de to syndere åbenbart ikke havde set.

„Vil du skruppe ned og hale med, din skarns dreng," råbte fætteren, „kom ned og hjælp os, lille Petermand!"

Kokken svarede ikke et muk, men han tænkte noget meget uartigt noget.

De ihærdige mennesker lod sig dog ikke forbløffe; taljerebet blev lagt om varpspillet; fætteren holdt i snoren, og den sortskæggede hev i svinget og masede på, så han peb ved det. Men der var ikke tale om, at båden vilde flytte sig. Derimod viste det sig, at fætteren i skyndingen næppe havde gjort taljen rigtig fast i vantet; den faldt ned med stort rabalder, og begge sliderne vendte benene i vejret, idet taljerebet slappedes og svinget slog rundt. Og en bedrøvelig glasklirren tydede på, at der var flere end dem, der havde stødt sig.

Tabet af flasken var måske ikke det, der sved mindst; ovenpå sådan en kuldbøtte måtte de trænge til lidt styrkende. Det syntes de nok også selv, for de gik i broderlig forening ned i kahytten, og enten var de nu blevne klare på, hvor unyttigt det var at sætte sig yderligere op mod skæbnen, eller også var kaptejnens drikkevarer for liflige til, at de kunde løsrive sig: de blev dernede.

En stund efter at de var forsvundne, sad kokken og

lo ad dem, helt frisk og fornøjet. Men lidt efter lidt sank spændingen, og indtrykket af deres tummel på dækket ebbede bort. Istedetfor søgte en skare andre gæster til ham, mindre støjende end de to i kahytten, men ikke mere hyggelige: strømmen løb og gav ondt af sig; luerne fra skorstenene slikkede til vejrs så grådigt fornøjede, som om de åd al jordens afskum; over byen lå himlen brandrød, det snurrede og snærrede ustandselig derinde, en gang imellem rev et højt råb sig ud af den evige mumlen; det var som en sjæl i helvede, der fik en dobbelt portion gloende kul på sin tallerken. Kokken skøttede aldeles ikke om at være i helvede; men han kunde for tiden nok ønske sig en lille smule af varmen dernede. Nattevinden friskede op og skar ham gennem den tynde trøje helt ind i sjælen. Han spejdede langelig, om jollen ikke kom; det var ikke morsomt at sidde søvnig og forfrossen og forladt på mærset i den døde nat. Men der var stadig ingen at se eller høre. Han fortrød bitterlig, at han ikke havde taget sine pibegrejer med, da han snappede øxen i kabysen. Bare han kunde få sig et lille puf tobak, så vilde tiden ikke falde så dræbende lang. Skulde det ikke kunne lade sig gøre at liste ned og tage piben? Men sæt, at de kom bag på ham! Å, det havde ingen nød; de sad godt bænkede, hvor de var; de var nu også begyndt at synge og skråle; de lavede nok en ren Jerusalems forstyrrelse dernede, han hørte dem af og til slå glas istykker eller klaske tallerkener i gulvet. Jo, det var ligefrem fornuftigst, han fik sin tobak fat; ellers endte det med, han faldt i søvn, og så kunde han gærne komme ned lidt vel hastig.

Han satte træskoene, lod sig glide ned ad bardunen og sneg sig som en mus hen til kabysen, stak hånden ind på hylden og fik piben, men rev i sin ivrighed tobaks-

kardusen ned på gulvet. Han bandede indvendig og bøjede sig for at rode efter den. Bump! sagde det idetsamme bag ham på dækket. Han fór op som en fjeder og omkring og så' til sin rædsel en mand for sig. Hans hjærte stod næsten stille, han sank i knæene og holdt armen afværgende op for ansigtet.

„Hvad pokker går der af dig, kok? Hvad er det for et uryd her på dækket?"

Å gudskelov! det var bare kaptejnen. Og kokken stak i med at græde.

„Hvorfor fanden brøler du, dreng?"

„Jo—o, for der — er — tyve — i kahytten."

„Hvad for noget? Hvor er styrmanden?"

Ja, han var for længe siden taget over på et andet fartøj for at drikke et glas med nogle gode venner.

„Og hvor er folkene henne?"

Kokken blev først nu forundret over, at de ikke var med.

„De tog iland i mørkningen for at hente kaptejnen."

Skipperen rokkede med hovedet og mumlede: „De sataner! De kan bare vente sig, til jeg får dem i rum sø igen. Hvormange?" knurrede han mellem tænderne og pegede mod kahytten, hvorfra skrålet steg gladelig uforstyrret op i mørket.

„To — og de er fulde."

„Vel!" Den svære mand fór som en bold over dækket, trak et tov frem af en vagtsbænk og var i et spring nede i kahytten. Kokken smuttede bagefter på hosesokkerne og satte sig oppe på trappen for at være ved hånden.

Sangerne brød pludselig af midt i et nummer: den sortskæggede rejste sig ravende; han spærrede gabet op, som han vilde sluge skipperen i én mundfuld, og greb efter

brødkniven, men fik en knytnæve for brystet, så han satte sig med et klask som en brolæggerjomfru.

Den tynde mand stod og smilede huldsalig.

„Ok! skulde det måske være den højtelskede fætter? Spar dine små hænder, kære fætter. Bare gemytlig! Vi er så fredelige som bælam, Bob og jeg, det ved gud vi er."

Skipperen målte ham med øjnene op og ned: „Det fætterskab er nok langt ude. Men det får politiet sagtens redelighed på." Han så' hen over ødelæggelsens vederstyggelighed:

„De herrer har nok ikke nægtet sig noget."

„Nej, vi har haft en rigtig lun lille basseralle, — det ved den søde grød vi har."

„Jaja, nu kan I belave jer på den sure svie. Frem med poterne, dromedar!" råbte han til den sorte, der sad og hikkede stærkt. Han knyede ikke mere, og skipperen gav sig i lag med sindig og forsvarlig at binde og baste ham.

Kokken mærkede pludselig en vammel strøm af spiritusdunst om sig, og en røst hviskede hæst bagved ham:

„Kok! kok! hvad er det for et halløj dernede?"

Han svarede højt: „Å, det er bare en tyv, som har taget Deres uhr, styrmand."

Der lød et vræl af forfærdelse, og kokken var ved at blive revet med, idet styrmanden tumlede ned forbi ham.

Han svingede ind ad døren og hen mod den evigglade fætter. „Er det dit forbandede øg af en hund, der har stjålet mit kostbare uhr?"

„Sssssy, ssssy! ikke så hidsig, ærede fyldebøtte; det var bare et lille venskabeligt lån, det véd Petersen."

„Jeg skal — som han kunde bande — „låne dig sådan en i synet, at du ikke skal se sol eller måne de første fjorten dage."

„Når uhret var sådan et klenodie — hvorfor blev De ikke ombord og passede på det, gamle svamp?"

Styrmanden frådede: „Mukker du ovenikøbet, din tyveknægt!"

„Tja! lejlighed — højstærede Pimpenberg! — gør — det, som De så smagfuldt bemærkede."

Styrmanden var for rasende til, at han kunde mæle et ord; han stod og stak ud efter fætteren; men da han måtte støtte sig ved væggen for ikke at svingle om, kunde han ikke nær nåe sin fjende, og slagene fik kun tobaksrøgen til at danse.

„Ja, svar ham på det," sagde kaptejnen, som imidlertid havde surret bælammet Bob ind i et helt svøb af hampereb. „Jeg skulde ikke haft så synderligt mod, om den forløbne diskenspringer dér, eller hvad han er, var stukket af med mit tørklæde og min trøje, som han har siddet her og spildt ned ad, — hvis han også kunde have bedrøvet Dem for Deres koøje af et uhr. Så måske De havde lært at blive ved Deres vagt en anden gang. — Er det folkene deroppe?" råbte han til kokken, „å, sig til dem, de behøver ikke at luske til køjs endnu. Siden de så gærne vil iland, er det bedst, de får sig en tur til iaften."

Folkene var ved at liste forsigtig forefter, da kokken standsede dem og berettede, hvad der var sket. De blev sprængfærdige af forbitrelse. Det var storartet, at man ikke kunde gå et halvt minut væk, uden at sådannogen skurke og lurendrejere strax skulde komme og overfalde fartøjet. Det var ikke med blide hænder, de hev gavtyvene op af kahytten, og da fætteren tillod sig den spøgefulde bemærkning: „Nå, landsmænd! I har nok også været ude på en lille skærts iaften!" — var der stor stemning for

at lade ham prøve, hvordan en ende af hans fødelands tovværk smagte.

Bob begyndte at skabe sig, da han skulde i båden; men blev skikkelig igen, da han havde fået adskillige knubs for og bag; han fik en line om livet og blev firet ned så varsomt, som om han var af glas.

Fætteren blev lidt søsyg, da han skulde gå fra borde, men det var blot et let anfald af svimmelhed, forsikrede han.

Skipperen og et par af folkene fulgte med, og så drog båden ind i mørket for at bringe synderne derhen, hvor retfærdigheden kunde slå sin straffende klo i dem.

Og da dyden bør have sin løn i denne verden, lovede styrmanden, der havde fået sit mæle igen og var rørt, at kokken skulde være fri for at gå vagt om natten, sålænge skibet lå i denne havn.

ØRNEN OG SKARNBASSEN

(Efter en aisopisk Fabel.)

(Af „Røster", Digte, 1897.)

I

Haren ræd over marken sprang;
der var ej ly af træ eller tjørn,
og nærmere, nærmere, nærmere svang
de susende vinger den sorte ørn.
Hvor fandtes en frelser nær eller fjærn?
Ikkun en skarnbasse var at se;
i hjælpeløs nød, forvildet af ve
trygled den ham om værn. —
Han sagde: vær bare ved trøstigt mod!

Ørnen slog ned som et brus af fjær;
skarnbassen løfted sig, der han stod:
vov ikke at komme min hare nær;
den sidder hos mig i lovens læ!
Ørnen gad ikke svare,
den så' til det uselig kræ
og hug sine klør i den bævende hare;
bort den fløj som et stormende vejr,
og bag den drypped der blod.

II

Ørnen har bygget sin rede
på højfjældets knejsende væg;
hvor aldrig sig fæster en springende hov,
der ruger den sine æg.
Men årle den flyver at lede
i grønne dale om rov;
tryg den drager på langvejs færd
og lader sit hjem alene:
hvor findes en fjende fjærn eller nær?

Da pusler det sagte i redens ris;
æggene røres på sælsom vis
ud mod de yderste grene;
langsomt vandrer de spand for spand,
mens timerne sniger sig sene;
så skubbes de over den lave rand,
der stryger et glimt i solens brand,
og de knuses mod dybets stene. —

Men skarnbassen sidder en stund i ro
og hviles i ørnens rede;
så sejler han hjem til sit ringe bo
og brummer af gammel vrede;

sin vinge han vel må spænde,
han haver så lang en vej ...
Men hele den tindrende nat til ende
fløj ørnen om fjældet og skreg.

III

Ørnen er bleven en jaget fugl,
kan ikke sin yngel værge;
i stejle skove den søgte skjul,
hvor nøgne fyrre rådner på rod,
bag øde, isnende bjærge;
den vogted sin rede i sol og slud
og gøs af kvide og hunger,
vilde ikke flyve om føde ud,
inden dens æg blev unger.

Men nødtes den dog af sin slunkne bug, —
hvor listig den drog, hvor snart den strøg
over dalens kedel og markens dug,
hvor vildt den jog, og hvor hårdt den fløj
tilbage mod redens dunede gem
og tænkte, at ingen det vidste:

hvor solen luned et hjem,
traf natten alene et leje af kviste.

IV

Zevs han sidder i himlens stol
og råder alverden vide;
hans hånd kan røre den blanke sol,
hans kåbe er blå som en vårviol
og falder i folder side.

Ørnen fløj til ham tung og mod,
og sene dens vinger skride;
begge dens øjne rinder af blod,
kun lidet de fjære prale;
den stedes for gudens hvide fod,
og så den føjer sin tale:

Er jeg din fugl, da vær mig vagt;
jeg drives fra bjærg og dale;
de fagre æg, jeg med ve har lagt,
når fjærnt jeg røgted den sure jagt,
en fjende isønder brød.
Giv mig, o gud! et sted, hvor tryg
jeg mægter at ruge de arme æg
og bjærge min slægt for død.

Da smiled Zevs i sit sorte skæg;
med løftet finger han mæled: byg
din rede her i mit skød!

V

Nu bruser ørnen i højen sky
og higer mod blodigt bytte;
dens hjærte skogrer af lyst.
Då og hare af vangen fly,
fuglene tier i løvets ly,
og lam hos hunden sig hytte. —

Skarnbassen kendte den stolte røst,
han roded i muld på hede;
han rulled en kugle af markens møg
og tog den ind til sit lådne bryst,
slog ud sin vinge og steg fra jord
og brummed af gammel vrede.

Hvem mærked det sorte fnug, der fløj?
Over de hegnede gårdes røg
svimlende stammer forbi han fór,
i dybet blåned den runde høj
og takkede tinder, hvide
af sneens stivnede klæde;
aldrig hans vinge hvile nød,
før solen stod ved hans side
og under ham Zevses sæde.
I luftens guldhav han stille flød,
og varlig han da lod falde
kuglen, han bar i sin kralle,
i gudens lysende skød.

Smuds er Zevs en usigelig gru;
op han sprang, som en bi ham stak.
og rysted sit purpur led i hu; —
da trillede ned i samme nu
ørnens æg af hans skød og knak.

Men skarnbassen stod i det dybe blå
så højt, som selv ikke Zevs kan nå. —

PEDER R. MØLLER

[f. 1848. Udgivet: „Mads Hansen", en Levnetstegning (1881) — „Under Hammeren", Skuespil i 3 Akter (1883, 2. Opl. 1903) — „En Vilje", fynsk Folkelivsbillede i 3 Handlinger (1885) — „En Skærsild", Skuespil i 5 Akter (1887) — „Isen brydes", Skuespil i 4 Akter (1891, 2. Opl. 1905) — „Fra det brede Lag", Fortællinger og Skildringer (1893) — „Ved Midsommertid", Folkelivsbillede i 4 Handlinger (1895) — „Dramatiske Smaating" (1896) — „Ude af Kurs", Skuespil i 3 Akter (1898) — „Mellem levende Hegn", Fortællinger og Skitser (1901) — „Sejr og Thora", Fortælling (1902)].

MIDSOMMERNATTEN

Purpurets Glød bag de dunkle Skove
lejrer sit Guldskær paa Himlens Rand;
gaaet til Ro er den lette Vove,
Sommernatssløret er bredt over Land.
Lydløst Naturens Hjerte banker,
Aande drager dens brede Bryst,
Pulsslaget skælver i Blade og Ranker,
Luften er svanger med Nattens Lyst.

Over de kendte Høje og Dale
breder sig dette dybe, dunkle;
tusinde Tunger synes at tale,
tusinde Øjne synes at funkle,

Stilheden er som et brusende Væld.
Taagens sølvhvide Væv over Enge
breder sit Bolster paa Blomstersenge,
snor sig i Bugtninger som en Slange
luftig og let over dugvaade Vange
i den dragende Sommerkvæld.

Blødt er hvert Omrids, hver Linje vegen
bort fra det faste, beregnelige,
Midsommernatten kun hylder sin egen
Arkitektur i Skønhedens Rige.
Elmens kuplede Silhouet,
Granens knejsende Minaret,
Slagskyggen under de store Skove,
Lysningen over den slumrende Vove,
Fiskerens blinkende Blus under Øen,
Landets Flyden-i-et med Søen
— alt smelter sammen i Harmoni,
alt er et eneste Trylleri.

Drømmenes Gud har sin Troldstav sænket
over den synlige Verden og lænket
al dens Travlhed i roligt Blund;
ikke en Lyd mit Øre fanger,
selv den aarvaagne Sommernatssanger
tier og slumrer i Midnattens Stund.
Dog er der ingen Røst saa mægtig,
intet Brus over Bjerg og Dale,
ingen Storm saa vild eller vægtig,
at den kan døve Tavshedens Tale.

Hvad vi i Dagens Solskin sanser
som et Stof, der kan gribes med Hænder,
et Stykke Land, hvis Omrids ender
der, hvor Synsranden Blikket standser —
det forvandles i Sommernatten
til et Ferige, som ej ænser
gængse Love og faste Grænser.
Tankerne, Dagslysets travle Bier,
summer ej her, hvor hver Attraa tier;
Sjælen kun føler, i Længsel den bæver,
mens i Halvlys sig Himlen hæver
dunkelblaa over Eventyrskatten.

Midsommernat, Poesiens Under,
Sommerens Dronning, ak, hvorfor stunder
du dig saa kort, hvi flyr du som Hinden
jaget af Jægeren, Morgenvinden!

— Alt det dages. Som Viftepalmer
skyder sig op de gyldne Strimer
over Synsranden højt mod Nord.
Morgenlærken sit Hoved hæver,
letter paa Vingen og slynger sin Trille
vækkende over den slumrende Jord.
Som en Løbeild Trillen tænder,
tusinde Struber i Lovsang mødes,
Blomster og Blade mod Lyset sig vender
— det er den unge Dag, der fødes.

PETER NANSEN

[f. 1861. Udgivet: „Unge Mennesker", Fortællinger (1883) — „Kammerater", dramatisk Situation (1884, 2. Oplag 1897) — „Lægekongressens Heroer" (1884, 2. Oplag 1884) — „Korte Veje", Scener og Smaahistorier (1890) — „Et Hjem", Fortælling (1891, 2. Oplag 1895) — „Fra Rusaaret", Breve til og fra stud. jur. Emil Holm (1892) — „Julies Dagbog" (1893, 3. Oplag 1900) — „Maria", en Bog om Kærlighed (1894, 5. Oplag 1902) — „Guds Fred" (1895, 3. Oplag 1902) — „Judiths Ægteskab" (1898, 3. Oplag 1898) — „Troskabsprøven", smaa Historier (1899, 2. Oplag 1899)].

OFFER OG ACCIDENSER

(Af „Korte Veje", Scener og Smaahistorier, 1890.)

Amtsfuldmægtigen havde en lille Stump Have med et Jordbærbed, der saa godt som aldrig gav Frugt.

Men en Sommer, da der var en Varme og Frugtbarhed, som intet kunde modstaa, spættedes Jordbærbedet med smaa røde Bær; ganske vist meget smaa Bær, men alligevel — Jordbær var det.

Amtsfuldmægtigens to Smaadrenge var henrykte. Hver Dag var de Snese Gange nede for at se, om Bærrene snart var rigtig røde, indtil endelig en hed Solformiddag Fruen sendte dem ned for at plukke. De fik hver en lille Spaankurv og mange Formaninger om ikke at spise af Bærrene. Det var ellers fristende nok, men — da de ikke var ældre

end at de endnu var artige, nøjedes de med at glæde sig til Middagen og arbejdede ihærdigt. Ikke det mindste forkrøblede Bær undgik deres Opmærksomhed; og da hver Plante var gennemsøgt, hvert Blad vendt, bragte de i Triumf den ene lille Spaankurv helt fyldt op til Moderen.

Hun gik ned i Haven, tog et Par store Blade og pyntede Kurven. Børnene stod og saá forundrede til.

Da hun var færdig, sagde hun:

„Gaa saa over til Amtmanden, Drenge, og bed ham ikke forsmaa disse Jordbær. Siig, at Mo'r tænkte, de maaske kunde kvæge ham lidt i hans Sygdom."

Drengene stod nogle Sekunder som om de ikke havde fattet Moderens Ord, men da hun tilføjede: „Naa, skynd Jer saa!" — tog den ældste af dem Kurven, og de traskede af, uden at tale et Ord.

— — Amtmanden sad magelig og forkælet i en Lænestol, mellem broderede Puder og Slumretæpper, Gaver fra Byens Damer under hans lange Sygdom. Paa et lille Bord ved Siden af stod fine Syltetøjer og en Opsats med dejlige Kæmpejordbær.

Børnene stammede deres Ærinde frem og den Syge strakte Haanden ud mod Kurven, hvis Indhold han mønstrede.

Saa smilede han blidt og sagde: „Hils Jeres kære Mo'r og siig Tak. Det var meget venligt af hende at tænke paa mig ..."

Men mens de endnu knap var ude af Døren, hørte de Amtmanden sige ind i et andet Værelse: „Lille Kone, kom og tag disse Jordbær, som Fuldmægtigens sender mig. De er saa ynkelig smaa — Du kan give dem til Pigerne."

De to Børn stod ude i Entréen og saá paa hinanden. Saa stak de pludselig begge i at græde.

AF „JULIES DAGBOG"

(1893.)

Nytaarsnat, Kl. 12½.

Hvor højtidelig en Tanke, at det gamle Aar nu er endt og et nyt rinder frem i Vinternattens Mulm og Mørke. Et Aar er atter svundet — hvad har det bragt mig? Et nyt begynder — hvad vil det bringe? Det første kan jeg besvare. Det gamle Aar har intet bragt. Naar jeg tænker tilbage paa det, ligger det for mig som en lang lige Landevej, uden Farver, uden Brydninger, uden Afveksling. En Række af stille Dagsmarcher, altid lige lange, altid i samme Retning og i samme tungsindige Omgivelser. Om Formiddagen følgende Billede: min søde lille Mo'r og jeg spadserer ned ad Gl. Kongevej, ind til Byen for at besørge Ærinder. Vi gaar hurtigt og glider gennem de mange Mennesker, ligesom vi ikke hørte til iblandt dem. Vi kender kun faa, og færre kender os. Alligevel kender vist alle os. Vi hører til Rutens faste Figurer. „Enken med sin Datter" kaldte engang en Herre os, idet vi gik forbi. Baade Moder og jeg kom til at smile ad Bemærkningen; den var virkelig rammende. Moder lille og spinkel, altid sortklædt; jeg høj og tynd — vistnok lidt ranglet, — desværre ikke særlig velklædt, dog, med faa Midler, net. Vi standser ikke paa vor Vej, vi gaar ufortrødent, som om det var en Forretning for os at gaa, og vi ser hverken til Højre eller til Venstre. Det sidste er forresten ikke fuldkommen sandfærdigt. D. v. s. Mo'r ser ret frem, men jeg kigger med Øjenkrogene til begge Sider.

... Vi kommer hjem, og Middagen oprinder. Familien samles. Hvor der er koldt i vor Spisestue — til Trods for de Rosenguirlander og Sydfrugter, hvormed Fader har de-

koreret Væggene. Først sætter Moder, Frantz (en lang opløben 16 Aars Dreng) og jeg os tilbords. Saa træder Fader ind fra sit Atelier. Han er meget høj og mager, er altid i graat Tøj med langskødet Frakke, han fryser altid og fejler altid et eller andet. Jeg tror, det er ham, der bringer Kulde med sig ind i Stuen. Fader ser skarpt paa os gennem sine Guldbriller, nikker og sætter sig uden at sige et Ord. Og vi spiser vor Mad, som om det var en tung Pligt, vi opfyldte. Vi spiser det mindst mulige for at blive færdige i en Fart. Derfor er vi alle saa tynde ligesom Planter, der vokser i Skygge. Det Billede faldt mig ind en Dag, vi rejste os fra Bordet. Som vi stod dér, tre lange og en lille, kom jeg pludselig til at huske paa en Kala, vi en Gang havde. Vi troede, den var gaaet ud, og havde stillet den til Side i et mørkt Gaardværelse. Saa en Formiddag kom jeg derind og saá, at den var skudt op igen med fire spinkle hvidlig-grønne Stilke, der paa Toppen bar smaabitte gennemsigtige Blade. — — Konversationen ved Middagsbordet kan just ikke kaldes animeret. Den indledes med, at Moder spørger Fader: „Hvordan har Du det idag, Holger? Har det været slemt med Hovedet?" Herpaa er Svaret: „Om det ikke var andet end Hovedet. Men de forbandede Rygsmerter piner Livet af mig." Næste Dag begynder Moder med Ryggen, og det slaar da ikke Fejl, at nu er det Hovedet, som er det mest pinagtige.

Resten af Middags-Underholdningen adresseres til den arme Mosjø Frantz, som har et righoldigt Synderegister. Frantz, der er i næstøverste Latinklasse, mistænkes stadig for Dovenskab og letsindigt Levned, saasom overdreven Nydelse af Tobak, Smug-Toddyer osv. Ogsaa vækker han min æstetiske Papas Ærgrelse ved et leddeløst labansagtigt Væsen, en smagløs Behandling af Kniv og Gaffel, Rokken

paa Stolen, usoignerede Negle m. m. Saaledes krydres vor Mad paa den lifligste Maade.

Aftenen er Døgnets Oase — naar Frantz er gaaet til sine Lektier eller sin Smugtoddy og Fader Kl. 10 har sagt Godnat. Da sidder Mo'r og jeg og taler fortroligt sammen. Vi aabner for Kakkelovnen, saa Ilden lyser ud gennem Risten, sætter rød Skærm over Lampen og gør os det mageligt i Sofaen. Hvad vi taler om? Om Alt og Intet, det højeste og det laveste; om hvad der har staaet i Bladene, om Bøger, vi har læst, om Livets store Problemer, om Familiebegivenheder baade nu og i gamle Dage, men mest taler vi om Kærlighed. At høre Mo'r tale om Kærlighed er saa smukt og rørende, at jeg altid ender med at græde. Stakkels lille Mo'r, som har et saa stort og varmt Hjærte og som er skabt til nænsom Behandling af Livet. Sikkert maa hun en Gang i sine unge Dage have oplevet en Roman. Det kan ikke være Minder fra hendes Ægteskab, der fylder hendes Sind med saamegen Poesi. Thi Fader tog hun først, da hun var 27 Aar og hendes Forældre var døde — uden at efterlade sig noget. Allerdejligst er det dog, naar Moder fortæller om sit Hjem, hvor det gik saa fornemt og lystigt til, med musikalske Soiréer, Baller og Kanefarter. Ak! Bedstefa'r, Bedstefa'r, hvor kunde Du ogsaa sætte alle dine Penge overstyr, saa der slet ingen Fornøjelser blev tilovers til din arme Datterdatter! Og Du skønne, Du vidunderlig dejlige Bedstemo'r, Du, om hvem Sagnet beretter saare smukke, men ikke ganske artige Æventyr — hvorfor har jeg dog ikke kendt Dig, Du brillante Kvindemenneske, der paa din Bryllupsdag lod Bedstefader bortføre Dig midt under Middagen og kørte med ham i Firspands Kane ud paa Landet til den festligt beredte Kro, hvor I to saa fortsatte Gildet, I to alene.

Om I fra Eders sikkert straalende og glade Himmel

følger Eders Slægts jordiske Færd, vil I have følt Sorg og Medynk over den Nytaarsaften, Moder og jeg har fejret. Nej, i vort Hus er ikke, som Skik var i Eders, det gamle Aar blevet hædret med rungende Skaaler om et bugnende Festbord, og ikke er det nye Aar hilst velkommen med Champagneproppers Salut.

Ganske alene har vi siddet, Moder og jeg, og ventet paa det nye Aar. Hver i sin Krog af Sofaen sad vi og krøb sammen, sad i to lange Timer, uden at have Humør til at begynde vor sædvanlige Passiar. Men da Taffelurets gamle slidte Klokkeværk med spinkle besværlige Toner begyndte sin Midnatskimen, rettede vi os op og lyttede, og en Angst paakom mig. Dumt var det, men jeg syntes, at nu slog Afgørelsens Stund for mig. Hvert af Urets Klokkeslag klang i mine Øren som et „Nu din Tid! Nu din Tid!" — indtil Værket endte med en klirrende Raslen, der lød som Kanebjælder.

Saa tog Mo'r mig i sine Arme, bøjede mit Hoved ned til sit og sagde, mens hun kyssede mig: „Du, min lange, kære, grimme Unge, Vorherre gøre det nye Aar lyst og lykkeligt for Dig." Og da jeg svarede: „Tak for det gamle, lille Mo'r!" — klappede hun mig paa Kinden og sagde: „Du har desværre saa lidt at takke for." Og lidt efter, med Taarer i Øjnene: „Min egen Unge, Du har det ikke godt herhjemme, jeg véd det. En anden Sag er det, naar man som jeg er færdig med Livet; men ungt Blod trænger til Sol og Lykke." „Jeg har jo Dig, lille Mo'r," hviskede jeg. Hun rejste sig, smilede og sagde saa pudsigt skælmsk, som hun undertiden kan være: „Er de unge Piger nuomstunder saa nøjsomme?" Saa sagde vi Godnat og gik hver til Sit.

Hvad hun mente, véd jeg. Hun mente Erik. Ja, Du kære Ven i det Fjærne, hvis faa og korte Breve har været de flygtige Stjærneskud i Aarets Mørke, Du skulde bare

ane, hvilke farlige Planer der her lægges mod din Frihed. Monstro Du da nogensinde vendte hjem? Aa jo, det gjorde Du dog vist. Men om Du anede, hvor stygt, hvor uflnt jeg egenlig spekulerer i Dig, da vilde Du med Rette foragte mig. Spørger jeg nemlig mig selv, om jeg elsker Dig, bliver Svaret: Nej. — Og alligevel, hvis Du i dette Øjeblik traadte ind ad Døren og spurgte, om jeg vilde gifte mig med Dig, svarede jeg uden Tøven: Ja. — Thi Du er den eneste Redningsplanke, jeg øjner — den eneste, der kan føre mig bort fra det triste Vrag, som Hjemmet her er: Og jeg skriger det ud i denne Nytaarsnat: Hjælp, Hjælp! ... Om Du hørte mit Nødraab og om Du kom til mig, jeg lover Dig, at jeg skulde blive Dig en god og trofast Hustru, altid holde af Dig og aldrig glemme, hvad jeg skyldte Dig. Jeg har lært at slaa af paa mine Fordringer til Livet. Nu er alt det, jeg beder om: Frihed. Ja, Moder, Du havde Ret, jeg har ikke haft det godt ... Jeg tørster efter at drikke Sol og Varme, jeg er en stakkels bleg Kalastilk i et koldt Gaardværelse.

— — — Jeg har nu læst igennem det, jeg har skrevet, og jeg skammer mig over mig selv. Her har jeg, Julie Magens, i Skolen Uglspil kaldet, siddet og ladet Blækket flyde som Taarer fra min Pen. Skam Dig, min gode Pige, tør dine Øjne og sæt et venligt Ansigt op til det nye Aar. Naturligvis har det noget godt med til dig — naar bare Du selv rækker Haanden frem. Maaske allerede nu til Morgen det bringer mig en Hilsen fra Erik. Men faar jeg imorgen — eller rettere idag — en Nytaarshilsen fra Erik ...

... da let paa Taa
I Piger smaa,
for da skal Dansen gaa
og Julies Bryllup staa.

Det Vers er af mig selv.

1ste Januar.

Altsaa har jeg Grund til at være i Perlehumør: der var Brev til mig fra Erik. Ovenikøbet et langt Brev med forelsket Længsel efter „Plejesøster" Julie. Erik har omtrent brugt de Penge, hans Fader gav ham til at studere for i Wien; han har tillige smigrende Tilbud om et Slags Kompagniskab med en af de mest ansete yngre Arkitekter her. Hvis nu bare hans Fader vilde forstrække ham med den fornødne Kapital, vender han hjem allerede om faa Uger, og „jeg har da" — skriver han — „noget meget vigtigt at tale med Dig om."

Med andre Ord: om en Maaned er jeg forlovet med Arkitekt Erik Glerup, og til April holder vi Bryllup. Vi flytter ind i en 5 Værelsers Lejlighed, vi faar Møbler efter de Tegninger, Erik lavede sidste Jul, da vi for Spøg talte om, hvordan vi helst vilde have en Lejlighed udstyret; vi faar det i alle Retninger smukt og behageligt; vi fører et maadeholdent selskabeligt Liv, vi gaar en Gang imellem i Teatret paa gode Pladser, vi bliver agtede og ansete, vi skylder ikke Nogen noget, vi lægger tværtimod lidt op hvert Aar, og for hvert ti Tusind, vi lægger op, tillader vi os en ny Komfort. Vi ender som Velhavere og Etatsraad, R. af D., p. p.

Og naar saa Etatsraadinde Julie Glerup, Formand i Foreningen „Pattebørns Ernæring", mæt af Dage og Menneskenes Agtelse indgaar til en salig Død, da vil hun med sit sidste Blik skue tilbage over et Liv, som er graat-graat, prosaisk-hæderligt, hæderligt-kedsommeligt, som er netop det, hun altid har hadet og afskyet mest.

Men skønt hun i dette Øjeblik, endnu hverken prosaisk eller hæderlig eller Etatsraadinde, véd paa en Prik, hvordan Fremtiden vil blive, naar hun gifter sig med den gode, den hæderlige og den dygtige Erik, saa gør hun det allige-

vel, gør det, fordi hun er en fejg Person, der, trods al sin kætterske Menen og Villen kryber i et Musehul for Folks Fordømmelse og kun i sine Tanker og Drømme vover sig væk fra den Muldklump, hvor hun finder en sikker Føde. Bevistes hendes Fejghed ikke tydeligt nok for 3 Aar siden, da hun forlod sine Forældres Hus med en heroisk Erklæring om, at nu holdt hun det ikke ud længer, og saa fem Timer efter vendte hjem som en uartig lille Pige til Faders Tugt og Moders Klage?

Naar jeg betænker, at denne latterlige Flugt er mit Livs „Stordaad", da erkender jeg rødmende, at jeg ikke er skabt til noget mere epokegørende end Etatsraadinde; at jeg tværtimod paa mine bare Knæ bør takke Himlen, om jeg naaer saa vidt.

Altsaa: Hurra for Eriks Brev! Det er mit Jule-Evangelium. Det lover mig, at jeg inden Sankte Hans skal blive Frue og Genstand for Kusinernes Misundelse. Hurra! Det er altid noget.

— — I Nytaarsdags højtidelige Anledning har vi været til Gala-Familie-Middag hos Bedstemoder. Af Faders Moder at være er Bedstemoder en mærkeligt elskelig Kone. I Grunden tror jeg, hun ærgrer sig lumsk over Fader, forsaavidt man tør bruge et saa stærkt Ord om Bedstemoders Følelsesliv. Hun sidder ubevægelig, plantet mellem Puder, i sin stive Mahognitræs Sofa, hvorover salig Farfaders Billede i Oliemaleri — Faders Debutarbejde — hænger, en stram, mager, asketisk Prælatskikkelse i biskoppeligt Silkeornat og med Ordensbaand om Halsen. Bedstemoder ligner en Voksfigur, ikke en Fiber sitrer i hendes store regelmæssige, af en pibet Kappestrimmel indrammede, hvide Ansigt, og i de sidste Par Aar har hun end ikke haft et Strikketøj mellem sine Hænder. Hun sidder som et Sindbilled paa den for al jordisk Bekymring og Uro lutrede Alderdom, og hun

taler med en Stemme, der har akkurat samme højtideligt dybe Klang, enten den udtrykker Glæde eller Sorg, og saa langsomt, som om hun for hvert Ord maatte huske sig om for at finde det. Men i det udslukte Ansigt lyser to store, rare, mørke Øjne med en underlig stærk Glød. De kan se saa fast og kærligt paa En, saa ransagende og mildt forstaaende, at man kunde faa Lyst til at kaste sig om Halsen paa hende og græde alle sine dumme Sorger ud ved hendes gamle rolige Hjærte.

Spisesedlen ved Bedstemoders Nytaarsmiddag er lige saa uforanderlig som hun selv: en rigtig Familie-Suppe, stærk, krydret og duftende, med mange Urter og Kødboller, kogt Rødspætte, en vældig saftig og rød Oksesteg samt hjemmebagt Æblekage. Dertil en Rødvin, som der ikke ødsles med, men som det ogsaa næsten er Synd at drikke, saa berusende dejligt lugter den — en Efterladenskab fra min for femten Aar siden afdøde højærværdige Bedstefader — og ved Desserten et Glas Madeira.

Egenlig morsomme er Bedstemoders Middage ikke. Og dog, hvor lunt, hvor hyggeligt er der ikke hos hende! Al Mislyd maa forstumme i hendes stille Gammelkone-Stuer; selv Fader gør sig Umage for at være i behageligt Humør. Og hvilken velsignet Appetit giver det ikke at se Bedstemoder med sine milde Øjne vaage over, at vi alle faar noget, der er rigtig godt og lækkert, og høre hendes gæstfri Opfordringer til at forsyne os. Jeg maa smile ved Tanken om, hvordan jeg propper mig ved disse Middage, hvor vi giver os god Tid, og hvor Retterne frembæres med festlig Værdighed af en gammel Pige med sirligt hvidt Smækkeforklæde. Jeg vil nu slet ikke tale om Frantz, for han hugger i sig med en ligefrem upassende Forslugenhed.

Ved Desserten løfter Bedstemoder sit Glas og siger — hvert Aar de samme Ord: „Saa drikker vi paa et glædeligt

Nytaar for os Alle, men mest for de Unge." Da jeg idag klinkede med hende — jeg sad ved Siden af hende — saá hun længe paa mig med sine store Øjne og sagde saa: „Din Skaal!" „Tak, Bedstemor." Hun saá længe paa mig og sagde omsider: „Har jeg maaske ikke Ret?" „I hvad, Bedstemo'r?" Hun rystede paa Hovedet: „Jeg siger ikke mere. Jeg spørger kun." Jeg blev rød, men de Andre lo.

Mon Nogen har talt til hende om Erik? Eller hvad mente hun?

Bedstemoder er ikke rig; hun har akkurat saa meget, at hun kan leve nogenlunde sorgfrit med sine smaa Fornødenheder, men ved at spare til daglig faar hun Raad til at stikke snart et, snart et andet til os, et Par Kroner til Teaterbilletter eller et Guldstykke til at købe noget nyttigt for. Hendes Gaver overrækkes os altid paa en fordulgt, hemmelighedsfuld Maade, og hun kan ikke lide, at vi taler om, hvad vi har faaet af hende. Da jeg f. Eks. idag efter Middagen sad i Sofaen hos hende, mærkede jeg, at hun trak sagte i min Kjole. Jeg kiggede ned og saá, at hun havde puffet noget hvidt over til mig. Det var 2 Tokronestykker, omhyggelig indsvøbte i Papir, og paa Papiret stod der: „Til Dig og Frantz, at se det nye Teaterstykke for."

Paa Onsdag — hvis vi kan faa Billetter — skal vi til Suleima. Jeg glæder mig forfærdeligt, Du kære, gode Bedstemoder.

HENRIK PONTOPPIDAN

[f. 1857. Udgivet: „Kirkeskuden" (1881, 2. Udgave 1897) — „Stækkede Vinger" (1881) — „Landsbybilleder" (1883) — „Sandinge Menighed", en Fortælling (1883) — „Ung Elskov", Idyl (1885) — „Mimoser", et Familjeliv (1886) — „Fra Hytterne", nye Landsbybilleder (1887, 2. Udgave 1905) — „Isbjørnen", et Portræt (1887) — „Spøgelser", en Historie (1888) — „Folkelivsskrildringer I—II" (1889) — „Krøniker" (1890) — „Natur", to smaa Romaner (1890) — „Skyer", Skildringer fra Provisoriernes Dage (1890) — „Muld", et Tidsbillede (1892, 2. Oplag 1896) — „Det forjættede Land", et Tidsbillede (1892, 3. Oplag 1898) — „Minder" (1893, 2. Oplag 1902) — „Nattevagt" (1894) — „Den gamle Adam" (1894, 2. Oplag 1895) — „Dommens Dag" (1895) — „Højsang" (1896) — „Lykke-Per I—VIII" (1898—1904) — „Vildt" (1899) — „Fortællinger I—II" (1899, 2. Oplag 1902) — „Lille Rødhætte", et Portræt (1900, 2. Oplag 1900) — „Det idea'e Hjem" (1900, 2. Oplag 1900) — „De vilde Fugle", et Skuespil (1902)].

NAADSENSBRØD

(Af „Fra Hytterne. Skyggerids fra Landsbyen". Fortællinger, I Bd., 1902.)

Der stod en Eftermiddag et stort Spektakel omme i Smøgen bag Gadekæret, hvor fire-fem sorte Indsidder-Rønner ligger sammenbyltede under Skolebakken.

Anledningen var vægtig nok; det var Stine Bødkers, der skulde paa „Kassen".

Dette er den folkelige Betegnelse for Herredets store,

nyopførte Fattig- eller Arbejdshus, der er Egnens Stolthed og Pryd. Nu skal man i Sandhed ogsaa vanskeligt kunne tænke sig noget, der saa lidt minder om de gamle, smudsige og stinkende Sogne-Fattiggaarde, hvor man i gamle Dage stuvede Folk sammen paa maa og faa og lod dem leve efter eget Forgodtbefindende. Helt kongeligt ligger „Anstalten" paa Toppen af en kratbevokset Banke ud mod Fjorden — muret i rødt og graat, med Spir paa Gavlene og Majestætens Navnetræk funklende i Guld paa blaa Grund over Indgangsdøren.

Fremmede, der kommer forbi paa Vejen, vil sikkert ikke anslaa det til mindre end et kgl. Tugthus el. lign.; og mere end een besindig Mand, der har vovet sig indenfor det jernbespigrede Plankeværk og betragtet de mægtige Trappegange, Varmeapparaterne og de dekorerede Lofter, har rystet betænkeligt paa Hovedet og ymtet om Overdrivelse.

Det skulde da netop være, at han er kommen op i en af de store Sale, hvor Lemmerne sidder rækkevis under Vinduerne og fletter Sivmaatter og binder Kurve — Mændene og Fruentimmerne hver i sin Fløj. Der er altid noget uhyggeligt ved Synet af en saadan Forsamling gamle, livstrætte Mennesker, hvem Tilværelsen intet længere har at byde — især, hvor Livets lange Kummer allerede har sat saa dybe Mærker af Tilintetgørelse som paa disse.

Det er de udslidte Kræfter, de forkomne Eksistenser fra Herredets Hytter og Huler, der samles herinde imellem disse Mure, naar Haanden bliver for svag og Ryggen for kroget til længere at bære Livets Byrder. De sidder nu her, ens i Dragt ligesom Søskende, med rent Linned og saa velkæmmede og renvaskede, som de næppe nogensinde har tænkt at skulle blive det i denne Verden — men tillige saa stille og underligt eftertænksomme, som var ogsaa allerede Evigheden begyndt for dem her i disse store, højtidelige

Rum, hvor Lyset fra de høje Vinduer falder ind som med en overjordisk Glans, og hvor den mindste Hosten eller Harken giver Genlyd under Loftet som i en Kirke.

Tavse og andægtige flytter de deres stive, krogede Fingre, fæster Simen i Halmen, knytter paa og trækker til, Time ud og Time ind med mekanisk Regelmæssighed — kun nu og da skræmmet op ved Lyden af Inspektørens knirkende Morgensko, naar han nærmer sig op ad Trapperne. Der gaar da et ængsteligt Sæt ned gennem Rækkerne. Og idet hans store Gud-Fader-Skikkelse viser sig i Døren, dukker de gamle Hoveder endnu en Tomme dybere ned over Maatterne.

Det eneste, der bringer lidt oplivende Afveksling i den lange Dags Ensformighed, er Madklokkens Klemten. Saa saare denne lyder, rejser alle sig op, børster omhyggeligt Halmstumperne fra Skødet ned i den reglementsmæssige lille Bunke paa Gulvet og begiver sig ud paa Trappegangen, hvor en Opsynsmand ordner dem i Rækker paa to og to. Ved et givet Tegn afmarscherer de derpaa ned til Køkkenlemmen, hvorfra de lidt efter stiger op, hver med en Krukke forsigtig mellem Hænderne og med de stivnede Træk ligesom optøede af den liflige Damp, der staar dem op om Næsen.

Om Morgenen bestaar Maaltidet af en halv Pot kogt, brunt Vand — Øl kaldes det officielt — og et Kvartpund tørt Rugbrød, hvilket sidste de ihærdigt og begærligt sutter i sig med de tandløse Gummer, idet de flittigt bløder det i Vandet. Til Middag er det Vælling og en Sild, eller grøn Søbekaal med Roer og Kartofler — samt Duften af Inspektørens Bøf, naar de paa deres Krukke-Marsch stjæler sig til et Øjeblik at standse ud for Døren til det private Køkken. Flæsket serveres til Midaftensmaalet sammen med endnu en Skive tørt Rugbrød og en halv Krukke Mælkevand, hvor-

paa. Opsynet gør en Ronde gennem Stuerne for at paase, at intet overflødigt bortspildes eller forputtes.

Overhovedet gaar alt for sig med en Nøjagtighed og Orden, der maa kaldes mønsterværdig. Fra Lemmerne om Morgenen Klokken fire purres op af Sengene og indtil den reglementerede Aftenmønstring, hvor blandt andet Dagsarbejdet udmaales og bedømmes, hersker der en Punktlighed og Disciplin, der ikke kan være bedre paa nogen Rekrutkaserne. Det er helt forbavsende, med hvilken Adræthed disse gamle, skørhovede Mennesker overalt og ved enhver Lejlighed veed at finde deres Pladser og kende deres Pligter. Selv de genstridigste Gemytter og urimeligste Særlinge — og hvor findes de hyppigere end blandt skrøbelige gamle! — slibes i Løbet af en fjorten Dages Tid til de føjeligste Led i Mekanismen og fremstiller sig straks den første Udgangssøndag for Omverdenen med dette ugengivelige Fællespræg af slunken og renvasket Tamhed, der karakteriserer dem alle fuldt saa vel som selve den graa Vadmelsuniform.

Nu maa det ogsaa af alle erkendes, at man i den nuværende Inspektør har fundet en Mand, der i en sjælden Grad er som skabt til den Stilling, han er sat til at beklæde. Stor og frygtindgydende, saa endog Gulvene skælver under hans Trin, med en gammel Underofficers hele fugtige Majestæt og upaavirkelige Koldblodighed, fører han fast og myndig Styret. Med en Holdning, som om han havde slugt et Spanskrør eller i det mindste holdt et saadant skjult under sin tæt tilknappede Frakke, vandrer han sine Rundture op gennem Trapperne og hen igennem Stuerne for med sin enestaaende Evne til at opdage hver mindste Uregelmæssighed eller ringeste Forsømmelse at udøve Anstaltens reglementsmæssige Justits.

Til den Ende findes nede i Kælderen en Række smaa, mørke, vel aflaasede Rum — „Brummerne" — hvor Syn-

derne sættes ind til en Træbriks, en Halmsæk og et nyt Testamente for d e r et Par Dages Tid i Ro at overveje og angre deres Brøde ... en Straf, for hvilken Inspektøren som gammel Militær har en naturlig Forkærlighed, og til hvilken han af egen krænket Pligtfølelse endnu føjer Afknapning paa Mad-Rationerne ... til Fordel for sin navnkundige Præmieso „Gine".

Det kan nu efter alt dette umuligt vække Forbavselse, at Anstalten fra alle Sider berømmes som en virkelig Mønsteranstalt. Det er slet ikke Skryderi, naar Inspektøren med Selvfølelse betror den interesserede fremmede, som han forekommende viser rundt i den vidtløftige Bygning, at denne har dannet Forbilledet for adskillige lignende Barmhjertighedsasyler i de omliggende Herreder. Ja, rundt om i Landet ligger der Broder- og Søsteranstalter, der ikke i noget Punkt staar væsentlig tilbage, men Træk for Træk viser Oprindelsens Fællesskab — lige til dette med Majestætens Navneslyng som et betryggende Segl over Indgangsdøren.

Besynderligt nok synes nu Herredets Fattigfolk slet ikke taknemlige for dette Palads, hvormed man saa rundhaandet har betænkt deres gamle Dage. Det er endda næppe for meget sagt, at dets blotte Nævnelse kan faa den stærkeste Pundtærsker til at blegne af Skræk.

Hellerikke havde Stine Bødkers rettelig forstaaet at skatte dets sindrige Ventileringssystem og smukke arkitektoniske Linjer; og da man hin Eftermiddag kom for at afhente hende, og den enspændige Fjællevogn, der var tilsagt til at foretage Flytningen, holdt udenfor hendes Dør, var hun paa ingen Maade at formaa til at følge; og da man vilde bruge Magt, satte hun sig til Modværge med en saa-

dan Lidenskab, at hendes Skrig kaldte Folk til overalt fra Byen.

Der blev et frygteligt Røre. Den halve Smøge stod tilsidst fuld af alle Slags tililende; og igennem Tilraab, Latter, Hundegøen og de netop hjemslupne Skolebørns Jubel hørte man Stine skælde, bande og skrige inde i sin Stue, saadan som kun en drukken og splittergal Kælling har Vejr til det.

En brøstfældig Slagbænk, en ormegnavet Kiste og forskelligt gammelt Smaaskrammel — hendes samlede Bohave — havde man med Møje faaet fravristet hende og praktiseret ud af Vinduerne. Man kunde udefra tydeligt se, hvorledes hun med truende Fagter skridtede frem og tilbage inde i det tomme Rum.

Det havde forøvrigt i den senere Tid ikke været noget usædvanligt for Byens Folk at se Stine i en saadan Ophidselse. Hun havde forhen været en skikkelig og stræbsom Kone, der efter sin Mands Død havde ernæret sig selv og mange Børn ved redeligt Arbejde i Roe- og Kartoffelmarkerne og overhovedet overalt, hvor man havde Brug for en bred Ryg og et Par rappe Næver. Men siden hun forgangen Høst kvæstede sin Haand i et Damptærskeværk, var hun under den fortvivlede Kamp for Tilværelsen bestandig oftere tyet til Fattigfolks store Trøster, til Brændevinens Barmhjærtighed. Fra det Øjeblik, det blev hende klart, at hendes Modstand var forgæves, og at Arbejdsanstalten tidlig eller silde vilde blive hendes sidste Asyl, slap alle Tøjler hende afhænde; ... og nu gik hun derinde over Gulvet som et vildt Dyr, skrækkeligt tilredt, med Huen gleden bagad fra den halvskaldede Isse og oversmurt med Skarn.

En Flok støjende Mænd og Karle, der havde samlet sig i Døren, søgte paa gemytlig Vis at tale hende tilrette. Men hver Gang en af dem nærmede sig eller blot strakte Haanden ud imod hende, krummede hun sig sammen af Raseri

og stampede i Gulvet. Nu og da gik hun hen til Vinduet og spyttede ud paa Drengene, der skreg — og da vilde Skraalet ikke standse.

Endelig kom Sognefogden, som man havde skikket Bud efter.

Han kom lige fra Tærskeloen — hidsig og varm — med Avner hængende i Haaret og i hans nye graa Vadmelsbukser.

Hastig trængte han sig gennem Sværmen og gik ind i Stuen. Her blev han staaende midt paa Gulvet med skrævende Ben og de udspilede Hænder hvilende paa Hofterne.

Da det gik op for Stine, hvem hun havde for sig, blev hun med eet stum. Langsomt og med et skulende Blik trak hun sig tilbage over Gulvet og anbragte sig i den inderste Krog som i en Forsvarsstilling.

Sognefogden fulgte hende med tunge, skræmmende Træskotrin.

„Du vil vel ikke lægge Haand paa Fogden, Stine!" sagde han, idet han smilte i en behagelig Følelse af sin Magt.

Der var nu fuldkommen Stilhed ude og inde. Stine var sunken i Knæ. Hun holdt afværgende de jordsorte, magre og rystende Hænder frem foran sig, mens Underkæben bevægede sig op og ned som for at tale. Men der kom ingen Lyd. Kun Øjnene — smaa, sorte, rædselsslagne under den rødplettede Pande — hvor de bad!

Det var et ynkværdigt Syn.

Fogden traadte endnu et Skridt frem for at tage fat i hende. I det samme lød det med en rusten Stemme ude fra Mængden:

„Aa — lad hende være, du!"

Og straks efter med tre-fire forskellige Røster det samme Tilraab:

„Lad hende være lidt!"

Sognefogden vendte sig ikke. Han havde formodentlig genkendt lange Zacharias Smeds Stemme. Med et pludseligt Hastværk fik han ved Hjælp af et Par hosstaaende Karle Stines Hænder og Fødder bundet, hvorpaa hun af fire Mænd og under Skolebørnenes fornyede Skingren bares ud gennem Døren.

Der er intet Maal for, hvor hun skreg. Det var et Skrig, der syntes at maatte naa ud til Verdens Ende og helt ind i Himmelens Riger. I Døren brast Hyssingen om hendes Fødder, og hun begyndte rasende at sparke omkring sig. Da blev der Latter blandt de unge Karle, der stod hos. Men i en Fart fik Fogden hende smidt ned i Vognhalmen, et Par Mand sprang op, Kusken smækkede paa Hesten, ... og Vognen rumlede afsted.

Saa var det forbi, og Folk skiltes roligt.

Fogden og den lange Zacharias Smed vekslede blot i forbigaaende et Øjekast. Derpaa gik de hver til sit. — —

Lidt efter kom Provsten kørende gennem Byen i sin nye Landauer.

Formodentlig maa han have haft Fornemmelsen af noget usædvanligt; thi da han kom til Gadekæret, hvor Skolebørnene endnu stod forsamlede, lod han Vognen holde og spurgte, hvad der var paafærde.

Og som med een Mund og med Huerne i Hænderne svarede de smaa i deres Uskyldighed:

„Det var bare Stine Bødkers, der kom paa Kassen."

ØRNEFLUGT

(Af „Krøniker". Fortællinger, I Bd., 1902.)

Dette er Historien om den unge Ørn, der som gulnæbbet Unge blev funden af nogle Drenge og bragt ind i den gamle Præstegaard, hvor nænsomme Mennesker tog sig af den og fik den kær, saa man ikke senere formaaede at skille sig ved den. Ligesom Eventyrets „grimme Ælling" voksede den op her mellem skræppende Ænder og kaglende Høns og brægende Faar, og saa vel befandt den sig efterhaanden i disse Omgivelser, at den blev baade stor og bred, ja — som Præsten sagde — „formelig lagde sig Mave til."

Den havde sit Stade oppe paa et gammelt Plankeværk ved Svinehuset, hvor den sad og passede paa, naar Pigen kastede Affald ud fra Køkkenet. Saasnart den fik Øje paa den store Dorthe, kastede den sig ned paa Stenbroen og vraltede det fyldte Fad imøde i det burleske Sækkeløb, hvori Æterens Kongebørn bevæger sig paa Jorden.

Det kunde vel en og anden Gang hænde, især paa stormfulde Dage eller naar et Uvejr trak op, at der vaagnede en ubestemt Længsel, en taaget Hjemvefølelse i den fangne Himmelætlings Bryst. Den kunde da sidde i halve Døgn med Næbet trykket ned i Brystets smudsige Fjerklædning, uden at røre sig og uden at ville æde. Og pludselig kunde den da sprede Vingerne ligesom favnende ud i Luften og kækt svinge sig i Vejret, ... men det blev altid kun en stakket Flugt, Vingerne var forsvarlig stækkede; efter et Øjebliks ubehjælpsom Flagren faldt den ned paa Jorden, hvor den i sin Fortumlelse først gjorde et Par smaa sidelæns Hop og derpaa med fremstrakt Hals løb hen og forputtede sig i en mørk Krog ligesom for at skamme sig.

Paa denne Vis havde den levet i et Par Aar, da det

hændte, at den gamle Præst blev syg og døde; og i den Forvirring, som deraf opstod i Præstegaarden, glemte man efterhaanden at tage Vare paa den kongelige Fugl — „Klavs", som man ganske borgerligt havde døbt den. Den vraltede som sædvanlig omkring mellem de andre Husfugle, altid fredsommelig, næsten lidt ængstelig, fordi den var vant til at faa over Næbet af Præstedøtrene, naar den engang imellem fandt paa at gøre sin medfødte Overlegenhed gældende overfor Smaakravlet. Men saa hændte det en Dag, da en frisk Søndenvind blæste Foraar og Varme ind over Landet, at den pludselig befandt sig oppe paa Mønningen af den store Ladebygning, uden at den selv forstod, hvordan den var kommen derop.

Den havde — som saa ofte før — siddet og drømt vemodigt oppe paa sit Plankeværk og i et Anfald af ubestemt Frihedslængsel udbredt Vingerne til Flugt; men i Stedet for som ellers at dratte ned paa Stenbroen var den bleven løftet op i Luften med en saadan Fart, at den ganske forskrækket havde skyndt sig at finde Fodfæste.

Og nu sad den deroppe paa den høje Tagryg, aldeles fortumlet af, hvad der var sket. Aldrig før havde den set Verden fra saa højt et Stade. Ivrig drejede den Hovedet, nu til den ene Side, nu til den anden, indtil den — uimodstaaeligt draget af Himmelblaaet og de sejlende Skyer — paany bredte Vingerne ud og lod sig løfte, ... først forsigtigt prøvende, snart dristigere, sikrere, — hvorpaa den pludselig med et vildt Frydeskrig svang sig i en stor Bue højt op i Luften. Den følte med eet, at den var Ørn. —

Landsbyer, Skove og solbeskinnede Søer gled bort under den. Højere og højere steg den imod den klare Himmel, beruset af den vide Horisont og sine Vingers Styrke.

Men pludselig standsede den. Det store, tomme Rum omkring den gjorde den urolig, og den saae sig om efter et Hvilested.

Lykkeligt naaede den en fremspringende Fjældkant højt oppe over Floddalen. Men idet den her — endnu lidt svimmel — kiggede sig om efter Præstegaarden og Ladelængens høje Mønning, grebes den af en ny Bestyrtelse. Udover et fuldkommen fremmed Land svævede dens Blik til alle Sider. Ikke en kendt Plet, ikke en Tilflugt, saa langt dens Øje rakte.

Over dens Hoved løftede sig Fjæld bag Fjæld — bratte, nøgne Klippevægge uden et Plankeværk til Læ for Stormen. Og derude i Vest bag det aabne Land gik just Solen ned i blodrøde Aftenskyer, der varslede Uvejr og mørke Nætter.

En beklemmende Følelse af Forladthed sneg sig ind i den unge Kongeætlings Bryst, alt som Aftenens gulblege Taager indhyllede Dalen nedenunder. Ganske modløs stirrede den efter en Flok Krager, der drog skræppende forbi paa Vejen hjem til deres Reder dernede omkring de lune Menneskeboliger. Med Næbet trykket ned i Brystet, Vingerne tæt sammenfoldede sad den ensom og stille paa det øde, tavse Fjæld.

Da suser det med eet i Luften over dens Hoved. En hvidbrystet Hunørn kredser deroppe under den flammende Aftenhimmel.

En Stund sidder den med fremstrakt Hals og besinder sig paa dette fremmede Syn. Men pludselig er det forbi med al Raadvildhed. Under et mægtigt Brus af de udspændte Vinger svinger den sig i Vejret og er i næste Øjeblik oppe hos hende.

Og nu begynder en vild Jagt ind over Bjærgene ... Hunørnen bestandig forrest og højest til Vejrs, „Klavs" lidt anstrængt bagefter, gumpetung og stakaandet.

Snart er de oppe mellem Højfjældene. Endnu skinner Solen paa de højeste Toppe, mens de sejler frem over Bjærgenes Rygge i Aftenens Skumringstaager.

Klavs hører under sig det mørke Sus af store Skove og Drønet af Elvene i de dybe Slugter.

„Mon hun dog ikke vil sætte sig?" tænker han, uhyggelig tilmode ved dette uforklarlige Bulder. Hàn har næsten heller ingen Vejr mere og føler Vingerne saa matte, saa tunge.

Men højere og højere stiger Hunørnen, videre og videre sejler den frem over rødmende Bjærgrygge, — lokkende, kaldende.

De er kommen ud over en endeløs Stenørken, hvor mægtige Klippeblokke ligger kaotisk væltede over hinanden som Resterne af et omstyrtet Babelstaarn. Da aabner med eet Udsigten sig foran dem. Højt oppe over de drivende Skyer svæver som et Drømmesyn de evige Snetinders overjordiske Rige, ubesmudset af det levendes Færden, kun Ørnens og den store Stilheds Hjem. Det sidste Dagskær ligger og ligesom blunder deroppe paa den hvide Sne. Bagved staar den mørkeblaa Himmel fuld af rolige Stjerner.

Skrækslagen har Klavs standset sin Flugt og sat sig paa et Klippestykke. Rystende af Kulde og Uhygge sidder han der og stirrer op paa dette hvide Dødningeland, paa disse store Stjerner, der blinker ned til ham gennem Mørket ligesom onde Katteøjne.

Og atter vender hans Tanker vemodigt tilbage til det Hjem, han har forladt. Han tænker paa sin lune Plads paa Plankeværket og paa den hyggelige Andegaard, hvor hans smaa Venner nu sidder paa deres Rækker og sover sødt med Hovedet under Vingen. Han tænker paa de smaa, trinde Grise, der nu ligger i en Klynge hos Moderen og drømmer med Pattevorten i Munden, og paa den tykke Dorthe, der vil komme ud fra Køkkenet med det dampende Fad, naar Kirkeklokken har ringet Solen op.

Oppe fra den frostklare Luft bliver Hunørnen ved at

kalde. Men Klavs breder tyst Vingerne ud og lister bort den Vej, han er kommen, ... først nølende ... tvivlraadigt flakkende fra Klippeblok til Klippeblok ... men snart hurtigere, utaalmodigere, jaget af sin Skræk, sin Uro, sin søde Længsel — hjem — hjem — hjem!

Først den næste Morgen naaede den tilbage til Præstegaarden fra sin ubetænksomme Flugt. I nogle Øjeblikke holdt den sig svævende over det kære Barndomshjem, ligesom for at forvisse sig om, at alt dernede endnu var ved det gamle.

Saa dalede den langsomt ned.

Men en Ulykke skulde ske. Avlskarlen, som tilfældig havde faaet Øje paa den, og som endnu intet havde hørt om Klavs's Forsvinden, var hastig løbet ind efter sin Bøsse og havde stillet sig paa Lur bag en Træstamme for at fyre paa den formodede Hønserøver, saasnart den var dalet tilstrækkeligt langt ned.

Skuddet faldt.

Man saae nogle Fjer flyve ud i Luften, — og som en Sten sank den døde Klavs lige ned i Møddingpølen. —

For det hjælper alligevel ikke, at man har ligget i et Ørneæg, naar man er vokset op i Andegaarden.

P. FR. RIST

[f. 1844. Udgivet: „En Rekrut fra 1864" (1889, 7. Oplag 1899) — „Soldater", Fortællinger (1890) — „Efter Dybbøl" (1892, 2. Oplag 1893) — „Jonathan og andre Fortællinger" (1894) — „Pagebreve" (1898) — „Fortællinger og Typer" (1901) — „Lasse Månsson" (1903, 2, Oplag 1903)].

AF EN OFFICERSFRUES PAPIRER

(Pastiche 1800.)

(Af „Soldater", Fortællinger, 1890.)

Dagbog.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Den 12. Januar begyndte min Pige med mig at spinde paa 19½ Pd. Hør, som jeg havde.

13. hos Madam Ottesen med mine Børn.

14. drak Ammitzbølls fra Kjeldkiær The her.

17. var min Geburtsdag, saa og min Bryllupsdag med min kjære salig Mand; var buden hos Madam Ottesen, men Børnene gik alene med Johanne.

20. spiste jeg om Middagen hos Stiftamtmandens.

21. begyndte at brodere et Nettedugs Tørklæde til Salg.

22. bekom jeg 4 Favne Pindetræ, som skal koste 1 Rdlr. 8 Sk. pr. Favn, fik noget Garn fra Uldum.

24. skrevet til Christiansfeld efter 10 Lod rødt Bomulds-

garn og 1 Lod Tamburine til Fru Mutterspach og dertil sendt 1 Rdl. Var jeg hos Hjelm, drak Kaffe, The, samt spiste til Aften.

25. rejste min Svigerfader til Byen for at besøge sin tilkommende Kone, jeg besøgte ham hos Krafts om Morgenen Kl. 5½, før han rejste. Han mente ej, at jeg havde mit Udkomme, hvortil jeg svarte, at jeg ikke var for god til Arbejde for andre.

27. leveret Politi-Konen 2 Pd. Blaar at spinde. Laant hos Hjelm 1 Pd. Smør.

28. kom Gjordemoderen tilbage fra Uldum og bragte mig den glade Efterretning, at min Svigerinde den 25. var kommen i Barselseng og faaet 2 Sønner, en Geert opkaldt efter min salig Mand, og en Hans efter min Svigerindes afdøde Broder, samt at de alle vare vel.

31. faaet af Madame Ottesen til Foræring 1 Pd. Kaffebønner og 1 Pd. Sukker Candis.

Februar.

Den 1. var jeg med mine Børn buden hos Fru Mutterspach.

2. faaet de 2 Pd. Blaargarn fra Politi-Konen, men som vare maadelig spundne, derfor betalt 12 Sk. Var jeg til The hos Madame Ottesen, Johanne var og med.

3. Brev fra min Broder Jacob, at han var vel installeret ved Regimentet, men hvorved han er den yngste. Franco.

5. fik jeg af mine Børns Renter fra Ammitzbøll 15 Rdl., sendt samme Dag 4 Pd. Garn til Væveren og 4 Lod rødt Bomuldsgarn og leveret Sælgekonen det Tørklæde, jeg havde brodert.

7. rejste i Slæde med mine Børn til Kjeldkiær.

8. kommen tilbage i Gaar og faaet en kalkunsk Hane og en Pose Svesker fra Madame Ammitzbøll paa Faarup for et Hovedtøj, jeg skal sye hende.

9. var Lieutn. Krabbe hos mig, min salig Mands Kammerat i Regimentet, og gode Ven, skrev til Greve og Grevinde Sponeck, til min Søster Meyer og Wosemose og min Svigerinde i Kjøbenhavn, som (ɔ: Brevene) Lieut. Krabbe tog med sig dertil.

11. begyndt paa at brodere paa et Hovedtøj til Mdme Ottesen. Faaet mine Tørklæder fra Væveren, ialt 18, laant 5 Rdl. af Mdme Ottesen.

13. faaet 5 Pd. farvet Garn fra Horsens, samme Dag skaaret Mdme Ottesens broderte Kjole og hele Dagen syet derpaa.

15. drak Stiftamtmandinden The hos mig og medbragte Tøj til et Hovedtøj, som jeg for hende skulde forfærdige.

17. fik jeg Mdme Ottesens Hovedtøj færdig. Hun gav Johanne 2 Mrk. 8 Sk. i Drikkepenge.

22. fik Stiftamtmandindens Hovedtøj færdig, Johanne faaet en Mark i Drikkepenge. Faaet min Pension, ialt 32 Rdl. 3 Mrk. Skrev Gratulationsbrev til min Svigerfader og tilkommende Kone. Franko.

25. faaet Smør fra Taarup, faaet Byggryn fra Gjødinggaard, en Gris og en Høne fra Uldum.

28. var jeg til Bal paa Sophieminde. Oberstinde Krabbe blev heftig syg og kom der ikke. Vi kom ikke hjem før Kl. 4½ om Morgenen. Ved Midnat begyndte et meget haardt Vejr med Blæst og Snefog.

Martii.

Den 2. leveret Jep Postes Kone 8 Pd. Blaar at spinde. Skrevet til min Broder i Aalborg. Betalt.

4. begyndte jeg at informere 2 af Provstens Døttre, at sye, at brodeere etc. og skal have 4 Mark maanedlig for hver. Samme Dag begyndt at brodeere for Frøken Mutter-

spach. Vadsket en hvid Illystrings rund Kjole og et dito Skjørt for Frøken Kaas, Hofdame i Horsens, derfor faaet i Betaling 1 Rdl. 2 Mrk. for Kjolen og 5 Mrk. for Skjørtet.

7. vare Ohlgaards og Hjelms smaae Børn til The hos mig og var her stor Lystighed og Leeg. Mdme Ottesen var og her, hun meente, jeg var meest Barn af dem alle.

9. kom Grønlunds fra Kollerup her og medbragte Tøj til en Kjortel til deres Dattersøn, som jeg skulde sye. Samme Dag faaet 3 Rdl. 5 Mrk. 8 Sk., som jeg endnu havde tilgode for mit Uhr.

12. faaet et Hovedtøj færdig til Kjeldkiær.

14. var Ammitzbøll fra Taarup her, drak Caffe og Thee.

15. vadsket et paille Taftes Skjørt for Frøken Kaas i Horsens, faaet en Kjole at sye til Mdme Stalknegt, faaet en Hat og et Hovedtøj færdig til hende.

17. kom Lieuten. Nissen fra Kolding og Fredericia. Var til Selskab hos Stiftamtmandens. Lieuten. v. N. meente, at min Broder Jacobs Regiment skulde til Holsteen.

18. kom Kronprinsen med Gemalinde her igjennem. De spiste til Middag hos Stiftamtmandens. Jeg var hos Mdme Ottesen.

19. broderet Svikler i et Par Strømper for Provstinden, faaet en Kjole færdig, faaet 2 Skpr. Rug fra Uldum.

22. kom Kronprindsen med Gemalinde igjen her igjennem og spiste til Middag hos Stiftamtmanden. Samme Dag kom Ammitzbølls til mig. Hun havde Smør med, omtrent 8 Pd.

23. Brev fra min Broder Jacob, at han kom her igjennem med Kyradsererne, som bliver her nogle Dage. Faaet en Kjole færdig til Mdme Stalknegt. Sendt til Sølling 2 Ørreder til 3 Mrk., dem at røge 10 Sk.

24. faaet mine Børns Klæder færdig, faaet om Natten min egen Kaabe og Kjole færdig, skjøndt det var Helligdag.

25. laant af Mdme Ottesen 9 Rdl. Faaet en Hare fra Stiftamtmanden, et Sæt færdig til Mdme Hansen.

26. kom Regimentet om Aftenen Kl. 9 slet, og satte jeg og mange Lys i Vinduet, da de kom, da det var mørk og stærk Blæst. Da min Broder Jacob og Ritmesteren red forbi, gik min Hue løs og heele mit Haar faldt ud. Min Broder kom Kl. 11½, har Kvarter hos Fru Mutterspach. Han var stoer og stærk, meente, jeg var for bleg.

27. var Ritmester v. R. hos mig som gammel Bekjendter. De blive c. 8 Dage. Samme Dag holdt Præstens Børn op at gaae her i den Tid. Faaet af Mdme Ottesen i Foræring 1 Pd. Caffebønner og 6 Pd. Hvedemeel.

28. rejste jeg i Slæde med min Broder Jacob og Hr. v. R. til Bal paa Uldum, men da vi vare komne en Halvmiil bort, maatte vi formedelst haardt Vejr og Snefog vende tilbage. Vare de hos mig om Aftenen og vare vi meget glade og lystige.

29. Hr. v. R. tog hos mig tiltakke til Middag med min Broder. Om Aftenen var Ildebrand hos Stiftamtmandens i deres Lade i Hø. Mdme Ottesen fløttede med min Broder Jacobs Hjælp sit Guld, Sølv og Linned hen til mig, og selv kom hun og hendes Datter til mig og bleve om Natten og tog Guldet med sig hjem. Ritmesteren reddede Stiftamtmandens 3 Heste og sin Hoppe.

30. kom Hr. v. R. til mig paa Morgenen. Han er højere end min salig Mand. Samme Dag fik Mdme Ottesen sit Sølv hjem, som min Pige bragte hende. Om Aftenen var Selskab hos Stiftamtmandens, hvor jeg og var. Hr. v. R. fulgte mig til mit Hjem og spøgte med mit lange Haar.

31. var her Kanefart og dog sidste Dag i Martii Maaned. Hr. v. R. kjørte mig, og min Broder Jacob kjørte Frøken v. Mutterspach. Vi kom først hjem efter Midnat.

I Morgen marscherer Regimentet. Jeg sov ej om Natten og var meget slet.

April.

Den 1. Omtrent Kl. 9 paa Formiddagen kom de til mig og sagde Farvel, medens Mdme Ottesen var hos mig. Hr. v. R. sagde til mig, at hans Fornavn var Thuerecht. Om Middagen samme Dag rede de forbi mit Vindue i stort Slud og Regn, jeg stod der med Børnene. Om Aftenen vare begge (ɔ: Børnene) med min Pige hos Hjelms. Gud naade, som jeg var ene.

3. faaet Betaling af Provsten for hans 2de Døttres Underviisning, som var 1 Rdl. 2 Mrk. og som begyndte igjen. Syet 12 Tørklæder færdig til Baron Juel.

7. gjort Afregning med Hr. Sølling og beholdt han hos mig tilgode 4 Rdl. 2 Mrk.

5 Pd. Kjød à 6 Sk.	1 Mk.	14 Sk.	
1 Pd. Tælle	» —	6 —	
7 Pd. Oxekjød à 5 Sk.	2 —	3 —	
2 Pd. Hvedemeel à 10 Sk. . .	1 —	4 —	
En Ret Blomkaal	» —	15 —	

27. var Ammitzbølls her i Byen og tog Børnene hjem med i Vognen til paa Mandag. Samme Aften var stort Selskab hos Fru v. Mutterspach, jeg var hos Madame Ottesen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Breve.

Glückstadt. Den 3. Marts 1801.

Velædle og Velbyrdige Enkefrue Louise v. A.

Den 1. hujus modtog jeg Deres meget venskabelige

Brev, som jeg hermed snarest i Følge Deres Ønske besvarer, i det jeg iligemaade takker Dem for den viste Tillid. At De paa lang Tid ikke har modtaget Brev fra Deres Hr. Broder kan jeg kun forklare af nedenstaaende Grunde, idet han i sin øjeblikkelige mindre heldige Situation ikke har villet fremtræde for Dem med Forklaringer. Den endnu ikke helt opklarede Sag imellem Deres Hr. Broder og Ritmester v. R. har afstedkommen megen Sorg imellem Regiments-Officerer; ifølge Deres udtrykkelige Ønske og Forlangende skal jeg herved have den Ære at berette dens Natur og Beskaffenhed.

Den 28. Januar var Regimentets Officerer samlede hersteds i Anledning af hans Kongelige Højheds Cronprindsens Geburtsdag, og efter Dagens Festlighed begav Nogle sig til Postgaarden for at afslutte Dagen. Ankommen hertil vilde Hr. Ritmester v. R. ikke begive sig op med i Stuen, men vilde gaa hjem og vilde ogsaa have de andre Kammerater til at gaa hjem, hvorover Deres Hr. Broder lod til at blive vred og forespurgte Hr. v. R., om han ansaae ham for et Barn, hvorpaa Hr. v. R. svarede benægtende, idet han tilføjede, at det var hans Pligt som ældre Kammerat at strøe Dydens Sæd i de Unges Hjerter. Herover opkom en Disput imellem Ritmesteren og Deres Hr. Broder, der var i en saare opbragt Tilstand, saa at han foer op imod Hr. v. R. og forglemte sig saaledes, at han slog ham for Brystet og sagde, at han (Ritm.) ikke var den, han udgav sig for. Hr. Ritmesteren vendte sig strax om og begav sig til Alles Forundring hurtig bort. Det var for de tilstedeværende Herrer øjensynligt, at Deres Hr. Broder havde søgt Lejligheden til at fornærme Hr. v. R., og det har derfor vakt megen Forundring, at denne ikke har forlangt Satisfaction for bemeldte Fornærmelse. Den hele Sag, som er blevet meget omdebatteret i Garnisonen, staaer

endnu hen, idet Deres Hr. Broder tvende Dage efter, formeentlig paa Hr. v. R.'s Anstiftelse, er commanderet til Fouragemagazinet i Itzehoe, hvor han nu er. Jeg skylder Sandheden at bekjende, at Deres Hr. Broder ikke lod til at fortryde sin Adfærd, men kun var kummerfuld over i disse Krigens Tider at komme bort fra Regimentet. Hr. Ritmester v. R., uagtet han hidindtil har været i stor Agt som Cavaleer og en erfaren Officeer, hvorfor hans Opførsel i denne Sag i høj Grad maa beklages, har i en senere Samling af Regimentets Officerer under Major v. C.'s Præsidio, i hvilken der blev ham affordret Forklaring i hans Querelle med Sekondtlieutenanten og et Tilsvar, hvorfor han ej havde indgivet Klage over denne, der saa stærkt havde forbrudt sig imod Respecten, og hvorfor han ikke ved at sende denne sine Sekundanter, havde villet værne om sin Ære og sit Legeme, erklæret: 1. at han ikke havde klaget over Secondelieutenanten, da han ikke vilde føre en god Ven i Ulykke. 2. at det var en privat Sag, samt at i disse alvorlige Tider havde Hans Majestæt Kongen hans Palladsk behov til at værne om Landets Ære, saa at det maatte bero med hans egen. Hermed erklærede Dhrr. sig ikke at være tilfredse. Videre kan jeg ikke meddele min ærede Frue. Jeg har med første Lejlighed tilskrevet Deres Hr. Broder i Itzehoe og tilmeldt ham Modtagelsen af Deres ærede Brev, og ifølge det i dette udtalte Ønske bedet ham om snarligen at tilskrive Dem.

Jeg er med dybeste Ærbødighed min Frues underdanige Tjener.

Georg Siegismund v. B.

* * *

Itzehoe. Den 5. Marts 1801.

Gode Søster!

Jeg maa da nu bryde det Tausheds Baand, som jeg havde knyttet imellem dig og mig. Ikke vilde jeg, at du skulde vide, hvorledes din Broder havde handlet, førend Ærens Stempel prægede hans Handling. Men desværre har alt taget een for mig sørgelig Vending. Du skriver, at du nu har faaet hele Affairen med Hr. v. R. at vide, men da du taler mig saa haardeligen til, da skal du sandeligen ogsaa vide den hele Sandhed. Ofte har jeg havt Lyst til at sige ham min Mening, men den Respect, som man nærer ligeoverfor Foresatten og den saa meget Ældre holdt mig tilbage. Hin Aften, da mit Blod var varmt af den nydte Vin, uden at jeg, hvad mine Kammerater kunne bevidne, var beruset, sagde jeg ham den. Han forstod den vel og gik sin Vej uden at turde forsvare sig. I den Tid, som er gaaen, siden vi marscherede fra V., som vel nu er 11 Maaneder siden, har Hr. v. R. hver Dag havt dit Navn i sin Mund og med stor Enthousiasme hørt om dig, ja, har hyppigen læst dine Breve til mig. Meer end een Gang har han sagt mig, at han ønskede, at du var hans Brud, og at han intet Meere ønskede end at være en Fader for dine Børn og kalde mig sin Broder Jacob. Hvad maatte jeg tro Andet, end at han meente det ærligen. O! min kjære Søster, hvor gjerne havde jeg ikke seet Eder forenede i et lykkeligt Hjem! Hvor megen Glæde var det ikke for mig at tænke mig dig fri for Bekymringer for den daglige Nødtørft! Men ikke skulde det være saaledes. I den senere Tid har han holdt sig tilbage fra mig, ja hvad mere er, draget Cornet v. Schl. frem ved alle Lejligheder i Escadronen og ladet sig mærke med, at han ikke agtede at gifte sig. Nej! ikke vil jeg opregne for dig de Beviser paa, at

han ikke meere tænkte paa dig; thi de ere mange. Alt dette var ikke alene mig en Skuffelse, som jeg meget vel skulde forstaae at bære, men ogsaa for Escadronens Officerer en Kilde til Moroe, da de forlængst havde observeret vores Ritmesters Tilbøjelighed for min Søster, hvilket var ligeom der blev sat Plet paa hende. Men o! min elskede kjære Louise! meest meente jeg, at denne hans Troeløshed i Følelse maatte blive dig en skrækkelig og fornyet Gjenstand for Sorg; thi jeg meente at have bemærket at du, som jeg fandt forknyttet af det møjsommelige Haandarbejde, ligesom levede op igjen i en opblussende Kjærlighed til v. R., som bedre passede for dine unge Aar end at sidde Enke efter vor kjære! ak saa tidlig salige Geert. Alle disse smertelige Følelser blødte op i mig hin Aften paa Gaden, da jeg syntes, han talte til mig som til en Dreng, og glemte jeg min subalterne Stilling og tilføjede ham en haard Fornærmelse. Nu meente jeg, at han vilde udfordre mig, selv hævde sig som og behandle mig som det en Officer anstaaer, men med sand Foragt har han, som er gode Venner med Generalen, faaet mig bortskikket fra Garnisonen herhid. Ikke haaber jeg, du misskjønner mig. Thi selv om han ikke vil udkæmpe denne Æressag med Vaaben i Haand, men faae mig straffet med den mig tilkommende Straf og min Stillings Forliis, skal han ikke redde sin Ære derved; thi den har jeg i min Haand.

Da jeg ikke havde agtet at skrive dig om denne Affaire, førend den var forbi, har jeg tiet, og bedrøver det mig saare meget at volde min inderlig elskede Søster Sorg og Bekymring. Her lever jeg meget stille og har været hos Ingen. Min Tjeneste er paa Magazinet, hvor der er meget travlt.

Hils Børnene og Johanne. Iligemaade maa du ej glemme at hilse hos Stiftamtmanden og Muderspachs, som

vel ikke vide noget om dette. Hils ogsaa vore Cousins paa Uldum og dem paa Kjeldkjær.

Din hengivne Broder

Jacob.

* * *

Glückstadt. Den 13. Marts 1801.

Velædle og Velbyrdige Frue Louise Augusta v. A.

Til Igjensvar paa Deres Brev af 9. denne Maaned griber jeg strax Pennen for at betage Dem den Bekymring, hvorom dette vidner. Viid da, at De kan være ganske uden Frygt for Deres Broder. Selv om han vil søge at paatvinge mig den af Dem antydede Duel og endydermere søge Anledning til Strid med mig, vil jeg af forskjellige Grunde ikke modtage fra eller sende noget Cartel til Deres Hr. Broder, og skal jeg vel vide at undgaae en saadan uden at skade hans Navn og Rygte som ærekjær Officer. Jeg beder Dem tilgive, at jeg under disse urolige Tider er nødt til i al Skynding at affærdige disse Linier og udbeder mig Deres gunstige Tilladelse til i en senere Skrivelse at belyse denne for mig saa vanskelige Sag.

Deres meget ærbødige

Frederik Wilhelm Thuerecht v. R.

* * *

Glückstadt. Den 21. Marts 1801.

Min kjære Frue v. A.

Tilgiv, at jeg tilskriver Dem saa fortroligt. Deres Dem saa værdige Skrivelse af 17. ds. har jeg rigtigen modtaget og takker hjerteligen derfor. At De aldrig har tvivlet om

min Ære som Mand og Officer var mig en stor Trøst, og da der tilmed gik en saa venlig og oplivende Tone igjennem Deres Brev, har den anlediget mig til at tilskrive Deres Broder et Brev, hvori jeg fremsætter de Grunde til min Handlemaade, som han ikke hidindtil har vidst at forstaae.

Mit Liv tilhører mit Fædreland; først naar dette ikke behøver det mere, kan jeg selv raade derover, ikke for at spilde det i en Leg med en haabefuld og ædel Yngling, men for at hengive det til Opfyldelsen af eet Haab, som aldrig forlader mig. Jeg forbliver Deres meest hengivne

Frederik Wilhelm Thuerecht v. R.

* * *

Glückstadt. Den 22. Marts 1801.

Hr. Secondelieutenant Jacob v. A.

Det vil kanskee undre Dem at modtage en Skrivelse fra mig, Noget som De i Følge Deres ganske Opførsel ei bør have ventet, kuns Deres Ungdom, kuns Deres Søsters venlige Breve til mig har bevæget mig til at sende Dem nedenstaaende Promemoria. Jeg gav Dem fordum en ældre Broders Fortrolighel og drog mig kuns tilbage en Smule, da vores Kammerater begyndte at omtale mine Følelser for Deres Frue Søster som Anledningen til vort Venskab. Deres Frue Søster, min gode Jacob, skal ikke blandes ind i unge Officerers desværre ofte saare letfærdige Talemaader. Da den nu truende Krig begyndte at ansees for Alvor, meente jeg ikke Tiden at være god til at binde en allerede haardt prøvet Kvindes Liv til en Krigsmands ofte meget omskiftelige Omstændigheder; jeg vilde derfor vente til Krigens Udfald enten erklærede sig for eller imod min Fremtids Lykke; thi jeg er, som De veed, uden stor Formue og alle-

rede ikke hel ung mere. Hvad nu? Hendes Broder (hende, som jeg nødigst af Alle vil skaffe Sorg og Bekymring) tvinger mig ved sit utæmmelige og ungdommelige Sind til at optræde imod sig med Kaarden i Haanden og kanskee lade et Menneskeliv komme imellem hende og mig! hvad eller give min Ære til Priis for mine Kammerater. Haabende paa Lejlighed til paa Fienden at viise, at der ikke manglede mig Mod i Brystet, valgte jeg det Sidste, idet jeg ogsaa meente, at Tiden vilde klare Deres ungdommelige Syn og lade Dem indsee Deres Fejl imod mig, hvis De da ikke vedblivende vilde staa som den, der adskillede mig fra hende, som altid vil være min højeste jordiske Lykke. Og just hun sendte mig nu sine herlige Breve, hvori hun bad mig skaane hendes unge Broder. Noth hat kein Gesetz, min gode Jacob, og jeg har med denne Skrivelse just gjort, hvad jeg ikke vilde gjøre, jeg har for hendes Skyld skrevet Dem til; den almægtige Gud lede ham til at handle ret som en Æresmand, og han skal da, trods det som skeet er, i mig træffe sin gamle Ven og Foresat.

Frederik Wilhelm Thuerecht v. R.

* * *

Itzehoe. Den 27. Marts 1801.

Kjære gode Søster!

Jeg tilmelder dig i al Skynding at have modtaget dine tvende kjærlige Breve. Ikke vil jeg dvæle ved, med hvilke Følelser jeg læste dine bedende Ord, som lokkede Taarer af mine Øjne; thi jeg kunde dengang ikke handle saaledes, som du kjærligen bad. Men nu er det anderledes. Indlagte Brev fra Hr. v. R. vil nu forklare dig Alt. Du vil forstaae, med hvilke Følelser jeg læste hans mandige Ord. O! hvor

har jeg ikke mistaget mig i Bedømmelsen af denne saa ædle og herlige Mand! Hvor har jeg ikke ladet mig lede vild i min Ungdoms Blindhed! I Sandhed elskede Louise, Alt staaer i Dag for mig i det gladeste Lys. Jeg har strax skrevet til v. R. og udtrykt mig for ham, samt ligeledes til Majoren, som jeg meddeler at jeg nu skriftligen havde givet Ritmester v. R. Satisfaction, hvilket han vil sige Regimentets Officerer. Hvad vil du, at jeg mere skal gjøre? En anden behagelig Nyhed kan jeg melde dig, nemligen: at jeg er afgaaen fra Magazintjenesten og forflyttet til Livregimentet lette Dragoner hersteds, den 23. ds. Jeg meldte mig desaarsag strax til Generalmajoren, som modtog mig venligen og bad mig spise hos sig samme Dag. Han tog mig om Skulderen, da jeg gik, og sagde: I skal have et varmt Sind, Hr. v. A., det kan komme tilgode imod Fjenden, som vi nu gaaer tilmødes, men maa tvinges vel i Fredens Tid. Da jeg kom hjem, laa det lyksalige Brev fra den ædle v. R. til mig, min, din og dine Børns Fremtids Lykke! Man fortæller, at der i Dag er kommen Marscheordre til Grændsen, og at Kampen vil staae om Hamburg; kun een Sorg vil følge mig: at jeg ikke skal kjæmpe under v. R.'s Commando, hvorom han og jeg fordum saa hyppigen have talet. Nu àdieu min gode Søster for denne Gang, du skal snart høre meere fra mig.

Din Broder

Jacob.

Major Frederik Wilhelm Thuerecht von R. og Louise Augusta von A., Enke efter Premierlieutenant Geert von S., blev ægteviede i Uldum Sognekirke den 3. August 1802.

P. A. ROSENBERG

[f. 1858. Udgivet: „Af et Digterliv", Digtsamling (1881) — „Fantomer", Lystspil i 1 Handling (1883) — „Hjarne", Skuespil i 4 Handlinger (1883) — „Henning Tondorf", Skuespil i 4 Akter (1894) — „Erotiske Digte" (1896) — „Søren Kierkegaard", en Vejledning til Studiet af hans Værker (1898) — „Grækeraanden" (1903) — „Rasmus Nielsen", Nordens Filosof (1903) — „Hjælpen", Skuespil i 4 Akter (1904) — „Hyggeligheden", Lystspil i 2 Akter (1904) — „Romeraanden" (1905)].

SANKT SEBASTIAN

(Af „Erotiske Digte", 1896.)

Vi stod i Kirken Santa Croce sammen
For en af Florens' hundred Sebastianer.
Det var mod Aften, og en rødlig Flammen
Gled over Tavlen i to brede Baner.

Hun lo: „Hvor dog de Gamle var naive!
Dér lader de den Herre staa og smile,
Skøndt han med bundne Hænder staar til Skive
Og har i Brystet henved tyve Pile!"

Jeg svared ej. Paa hendes Mund jeg stirred.
Den lo saa glad, helt uden Tvivl og Tanke;
Og Kirkestøvet, som i Lyset dirred,
En Glorie blev om hendes Krop, den slanke.

Hvor klædte de hinanden smukt i Grunden:
Den malte Helgen, som forsvandt i Skyggen,
Og hun, med Sol om Gyldenhaaret spunden
Og begge Hænder barnekaad paa Ryggen.

Ak, gid du aldrig lære maa, du søde,
Den Livserfaring, jeg forlængst har høstet,
At man kan leve, smile og forbløde
Med mer end tyve Pile gjennem Brystet!

ALPEBLOMSTER!

(Af „Erotiske Digte", 1896.)

Alpeblomster! Alfeverdner,
Vuggende i Solskinsdrømme,
Kælet for af Morgenbrisens
Svale, gletscherfriske Strømme!
Har I Plads i Eders Rige
For en saaret Mand fra Dalen,
En, som kommer ubetvungen,
Men med mange Saar fra Valen?

Alpeblomster! Fredsapostle!
Hvert et giftigt Hug, som brænder,
Hvert et Nidskud, sendt i Mørket
Fra en Landsmands fejge Hænder,
Køles her af Eders Aande,
Læges her af Eders Stilhed,
Og de bitre Minder mildnes
Her hos Jer, hvor alt er Mildhed.

Alpeblomster! Millioner!
Midt i Eders tætte Trængsel
Har I kun den ene Vilje,
Kun den ene, fælles Længsel:
Luft og Regn og Sol at drikke,
Sprede Duft til alle Sider
Og tilsidst, før bort I visner,
Kaste Frø til nye Tider.

Alpeblomster! Barneøjne!
Foraarszarte, farveskære!
Jordens rene Førstefødte!
Her hos Jer er godt at være.
Dagens arbejdshede Tanker
Mattes, blegner og forsvinder.
Englen fra min Barndoms Lege
Kysser mig paa Mund og Kinder.

VILHELM RØSE

[f. 1863. Udgivet: „Rejsekammeraten", et lyrisk Æventyrdigt (1887) — „Mester Dubitans" (1891) — „Bygevejr", Digte (1892) — „Jul", Fortællinger (1894) — „Rosmer Havmand", lyrisk Æventyrdrama i 5 Akter (1897)].

KUKKERVISE

(Af „Bygevejr", Digte, 1892.)

Gjøgen kukked den Majdag lun,
og Bøgen havde saa fine Dun
og hvælved de høje Lofte;
Spætten hamred, og Bogfinken sang,
og Bierne summed den Dag saa lang
om Slaanbuskens hvide Kofte.
„Kukkuk," lo Gjøgen paa Tofte.

Der gik en Svend og en Ungermø,
og Svenden spurgte: „Hvornaar skal jeg dø?"
det spurgte saa listelig Svenden.
Og Gjøgen kukked og blev ikke træt,
og Svenden raabte: „Bliv ved! det var Ret;
huhej, der er langt til Enden!"
„Kukkuk," lo Gjøgen til Svenden.

Da tænkte den Jomfru saa fin og skær:
„Hvornaar skal jeg fange min Hjærtenskjær?"
Men kvær tav den Kukker i Skoven.
Da smilte Skjønjomfru og rødmed derved,
men Kukkeren, den fløj saa vide af Led
og lo saa skjælmsk og forvoven:
„Kukkuk," lo Gjøgen i Skoven.

Da lo med Liste den Ungersvend
og skotted med Smil til Skjønjomfru hen, —
men Blomsterne dufted i Lunden: —
„Og hør, Skjønjomfru, vil du som jeg,
saa vandrer vi sammen den lange Vej," —
da rakte Skjønjomfru ham Munden.
„Kukkuk," lo Gjøgen i Lunden.

ALLERKJÆRESTEN MIN

(Af „Bygevejr", Digte, 1892.)

Solen, den skrider i Gyldenskrud,
og Maanen, den danser i Lin,
alle smaa Stjærner, de titter ud
af Himlen prud
og ser til Allerkjæresten min.

For hun er den fineste, fejreste Rose.

Alle de Blomster i Enge staar
og dufter i Ager og Bed.
Dem gad jeg give min Kjærligheds Maar
til Krans om Haar,
at lifligt hun maa frydes derved.

For hun er den fineste, fejreste Rose.

Stedmoderblomsten med Fløjlslød,
som drømmer i Solens Skin,
er ikke Hælvten saa fin og blød
som Læben rød
og som min Allerkjærestes Kind.

For hun er den fineste, fejreste Rose.

Al den Sol og den Lykke fin,
der straaler i Verdens Rund,
den gad jeg skjænke som liflig Vin
for Kjæresten min,
at den maatte læske hendes Mund.

For hun er den fineste, fejreste Rose.

AMALIE SKRAM

[f. 1847. Udgivet: „Constance Ring", Roman (1885) — „Sjur Gabriel" (Hellemyrsfolket I), Fortælling (1887) — „To Venner" (Hellemyrsfolket II), Fortælling (1887) — „Lucie", Fortælling (1888, 2. Oplag 1899) — „Børnefortællinger" (1890) — „S. G. Myre" (Hellemyrsfolket III), Roman (1890, 2. Oplag 1904) — „Kjærlighed i Nord og Syd", Noveller (1891) — „Forraadt" (1892) — „Agnete", Drama i 3 Akter (1893) — „Professor Hieronimus" (1895, 2. Oplag 1895) — „På Sct. Jørgen" (1895) — „Afkom" (Hellemyrsfolket IV), Roman (1898, 2. Oplag 1898) „Sommer", Smaa Fortællinger (1898) — „Julehelg", Fortælling (1900, 2. Oplag 1900) — „Landsforrædere", et Forsvarsskrift (1901) — „Mennesker", Roman (ikke udkommet kplt.)].

Amalie Skram og Erik Skram: „Fjældmennesker", Lystspil i 4 Akter (1889).

DET RØDE GARDIN

(Af „Sommer", Smaa Fortællinger, 1898.)

Hvad skulde hun dog finde på at gjøre med dette frygtelige røde flor?

Hvordan gik det dog til, at man kjøbte slige ting?

Inde i butikken, da hun stod og spurgte om prisen på dette røde, klare stof, havde hun tænkt: Det er dog en giftig farve; hvad vil Du med det? Du får jo ondt af at se på det, og det er livagtigt, som det lugtede af lig.

Men hun havde måttet kjøbe det alligevel.

Hun trængte jo et stort, dækkende trækgardin for det

brede vindu i sin egen stue, når hun sad og arbejdede og vilde holde solskinnet og det alt for grelle lys ude. Og det skulde være gennemsigtigt. Rullegardinet gjorde det for mørkt. Når hun først fik det floret op, blev det nok pent. Et mildt, rødligt skjær vilde farve lyset i stuen.

Bare hendes mand nu ikke vilde sige: „Fy for pokker! Det har en djævelsk farve, det der; rent ud brandfarlig." Dette havde hun gået og tænkt på, mens hun bar pakken med det røde flor hjem.

Men det blev akkurat nøjagtig hendes mands udbrud, da han så hende i færd med at sømme det.

Det vilde netop blive nydeligt, havde hun påstået. Storartet, stemningsfuldt, varmt. Og mens hun ivrig forklarte, hvor henrivende det vilde komme til at virke, når det først kom på sin plads, havde hun atter kendt denne liglugt, der syntes at stige op fra det klare, brandrøde stof mellem hendes hænder.

Jo vist så! Det blev først rigtig djævelsk at se til, da det var hængt op for hendes vindu.

Så havde hun taget det ned igjen og havde forsøgsvis anbragt det i alle værelserne, det ene efter det andet. Men hver gang gik det ligedan. Det varede ikke længe, så måtte det atter ned og væk.

Ikke bare fordi hendes mand, hver gang han så det anvendt på et nyt sted og på en ny måde, fortvivlet lagde hovedet tilbage og krængede det hvide af øjnene ud, men også fordi hun selv fandt det hæsligt og umuligt.

Nu havde hun omsider opgivet det. Med bedrøvelse havde hun gjort det. For hun havde været så halsstarrig i at påstå og i at håbe, at hun nok skulde få noget udmærket ud af det, når hun blot i et lykkeligt øjeblik fik en lys idé.

Hun havde kastet det hen over kakkelovnsskærmen, med et svagt forsøg på at ordne det lidt dekorativt. For putte det ned i en skuffe nænned hun dog ikke.

Hendes mand havde leende lykønsket hende til, at hun endelig havde resigneret. Men hun havde nikket med trøstig mine og forsikret, at det kun var foreløbig. Det røde gardin skulde nok komme til at „gjøre sig" til sidst.

Et par dage senere lå hun død om morgenen i sin seng. Døden var kommen så stille og pludseligt, at hendes mand, der sov i sengen ved siden af, intet anede, da han stod op og klædte sig på.

Til sidst slog den absolute stilhed fra hans hustrus seng ham med undren. Han keg ind bag omhænget. ...

„Nu har vi vasket fruen. Hvad skal vi give hende på?" Det var den gamle pige, som spurgte. Hun kom stille ind i dagligstuen, hvor manden sad sammensunken i en lænestol.

„Ja, for siden fruen skal brændes, så synes jeg, at fruens natkjoler er for gode," vedblev den gamle pige. „Det var en anden sag, hvis fruen skulde begraves."

Han virrede svagt med hovedet og vinkede hende bort med hånden.

Den gamle pige blev stående og så uvis på ham.

„Ja, det kan nu ikke nytte noget, herre," sagde hun lidt efter. „Fruen må jo laves i stand."

Han rejste sig langsomt og så sig flygtigt om. Da faldt hans blik på det røde gardin, som hang over kakkelovnsskærmen.

„Svøb hende ind i det," sagde han med tykt mæle, og pegte på gardinet. Så sank han ned igjen i lænestolen.

„Vil herren ikke se fruen, før de kommer og tager hende?" Det var atter den gamle pige. „Nu er fruen færdig i Jesu navn."

Lidt efter stod han inde hos den døde.

Hun lå på sin hvide seng fra øverst til nederst indhyllet i det røde gardin, der sluttede om hendes slanke legeme som en rummelig, folderig sæk. Over hovedet og ved fødderne var det samlet sammen og omviklet med hvide silkebånd, bundne i små sirlige sløjfer. Hendes hoved lå lidt på skæve, og det brune hår var stramt flettet ved ørene og stukket ind bag nakken.

Han stod og betragtede hende. Aldrig havde han tænkt, at en død kunde se så skjøn ud. Hun lå der så fin og stille. Ansigtets udtryk var mildt og fredfuldt, og legemet syntes at rødme svagt af livets varme. Men det skyldtes vel det klare stofs stærke farve.

Så havde hun da fået ret. Det røde gardin var kommet til at „gjøre sig" til sidst.

Hulkende uden lyd stod han der. Pludselig opdagede han en mægtig stor, grønlig flue, der under det røde flor krøb om på hendes bryst. Den måtte fjernes. M å t t e. Hun, som havde haft denne levende afsky for fluer og alskens kryb. Men hvorledes skulde han få fat på fluen? Han kunde gribe om den med sine fingre og klemme den ihjel, men så vilde hun have dette ådsel på sit arme, kjære legeme. —

Men skære en flænge i floret — han tog op sin lommekniv, og bøjed sig over den døde.

Der steg liglugt op mellem folderne på det røde gardin.

AXEL STEENBUCH

[f. 1856. Udgivet: „Tre Fortællinger" (1885) — „Rektor Lassen", En Fortælling (1887) — „Om Godgørenhed" (1889) — „Skæbner", Smaa Skuespil (1900) — „Chefen", Skuespil i 4 Akter (1903). — Opførte Skuespil: „Mange Aar efter", 1 Akt (Kgl. Teater 1890) — „Grænsen", 1 Akt (Kgl. Teater 1891) — „Mazurka", 1 Akt (Dagmarteatret 1892) — „Byesbørnene", 4 Akter (Dagmarteatret 1894)].

ØSTENVIND

Klokken var otte, og det var en Aften i December.

Det blæste skarpt fra Øst. Der var Sne i Luften, sagde Folk. Det siger Folk i Reglen, naar det blæser skarpt, men der alligevel ikke kan komme Rødme i de blege københavnske Ansigter; saa menes der at maatte være en vis Falskhed ved Blæsten, noget lurende i dens Kulde.

Og lumsk var unægtelig denne Kulde. Man kunde ikke gaa sig varm i den. Det var saa koldt, at man ligesom fik et Pust af Kakkelovnsmildhed bare ved at sé en laadden Krave sluttende tæt og blødt om en Damehals, og at det kunde gyse i én, naar Bybudene viste sig paa Gadehjørnet i deres hvide Lærredstrøjer, skjønt man jo helt godt vidste, at dette Sommerkostume dækkede baade over Uldskjorte og Skindjakke.

En ung Læge kom gaaende om igjennem Smaagaderne.

Blæsten jog ikke her planmæssig frem som paa de brede Boulevarder. Men forvirret, i Stød, slog den mod de klaprende Skilte, tumlede om Gadehjørnerne ligesom ør af at være sluppen ind i denne Labyrinth af krumme, snævre Gader. Halvt i Hidsighed, halvt i Fortvivlelse slog den et Slag ind i den urene Luft og flygtede siden halvt kvalt og smaat pibende om næste Hjørne.

Folk, som lige var komne ud fra de varme Stuer, gik og rystede og snappede efter Vejret. En og anden foroverbøjet, hulbrystet Skikkelse sneg sig langs med Husrækken.

En ung Pige med store, klare — alt for store og alt for klare Øjne stod stille og hostede, mens hun krummede sig helt forover. Blæsten kom jagende og tog Lyden med sig og blandede den med sin egen Larm. En vilde maaske kalde det Sang; en anden vilde synes, det var Skrig nærmere.

Der var endnu en Lyd, som ikke kunde overdøves. Det var Lyden af rullende Børnevogne. Kjørte de m e d Vinden, jog Blæsten ind under den opslaaede Kalesche; hvad den gjorde derinde, kom for Dagen nogle Aar efter, om ikke før. Gik det m o d Vinden, slog den blot buldrende mod Vognen, splittedes og løb videre ved hver Side. Det syntes saa uskadeligt. Men ganske uhørligt lod den, idet den smuttede forbi, sin isnende Kulde sive ind og stikke de smaa Lungers fine, sarte Væv som med spidse Naale.

Doktoren hørte disse Lyde og gik videre i dybe Tanker. Uden at gjøre sig det klart lod han sig af Tankerne drive ud af sin Kurs, hen i en lidt bredere Gade, hvor han standsede og kiggede ned i en Kælder.

Paa hver Side af Døren var et stort Vindu. I det ene stod en Kurv med Æg og nogle Smørbøtter. I det andet

laa et Grisehoved, brunt, med de smaa Øjensprækker tæt sammenknebne.

Men Doktoren saa' ikke paa disse Ting. Det var Folkene bag Disken, som lagde Beslag paa hans Øjne: En bredskuldret, svær Mand, med Kasket paa Hovedet, og stort, hvidt Forklæde bundet med Bændler om Halsen og om Livet. Og en trivelig lille Kone, ogsaa med hvidt Forklæde, en Smæk op over Brystet, hvidt Lærreds Overtræk over Kjoleærmerne; sikker i sine Bevægelser, matroneagtig buttet; lidt graahaaret.

Han gik ned i Kælderen og sagde Godaften.

Manden lettede paa Kasketten og sendte Lægen et ganske venligt Øjekast, der dog ikke bragte nogen Forandring i de rolige Træk. Konens Ansigt derimod fik et helt nyt Liv af Venlighed og glade Miner.

„Maa jeg faa Nøglen til Kvisten!" bad Lægen.

Hun tog en Nøgle op af sin Lomme og rakte ham den. „Tak, fordi De kommer!" sagde hun. „Han har længtes saa meget efter Dem."

„Ja, der er gaaet nogle Dage længer, end der plejer. Jeg har haft meget at bestille."

„Det er jo rimeligt. Men nu vil han blive glad." Hun kastede et Blik til Siden og hviskede, for at Manden ikke skulde høre det: „Han bliver mattere, synes jeg." Vandet kom op i hendes Øjne.

Han trykkede hendes Haand, gik inden for Disken og kom ud paa en mørk Trappe, som han steg op ad. Og han gik saa højt op, som han kunde komme, helt op til Loftet. Deroppe var der smaa Døre, som førte ind til Kvistkamre. En af dem standsede han ved og satte Nøglen i Laasen.

Der var skraa Væg derinde. Og Værelset var lille.

Men der var i al Tarvelighed ofret en hel Del paa at gjøre det hyggeligt og varmt, kunde man se.

Næsten hele Ydervæggen var dækket af et Filttæppe, som var gjort fast til Væggen fra Loft til Gulv og sad i Folder. Til en Stang paa den øverste Kant af Indgangsdøren var ligeledes fastgjort et Filttæppe, som man skød ind i Stuen, naar man lukkede Døren op, men som var saa stort, at det, naar Døren var lukket, skjulte et Stykke af Væggen paa hver Side med det samme. En lille Dør paa den ene Sidevæg havde Portierer af det samme bløde, graa Filt.

Hele Gulvet over laa et tykt Tæppe, strikket sammen af Strimler og Lapper af forskjelligfarvet Klæde.

Omtrent midt for den ene Væg stod Kakkelovnen. Ilden i den kastede sit Skær hen over Kludetæppet og spillede især ind i Skyggen under Bordet, som stod ved Væggen lige overfor.

Længst borte snævredes Værelset ind til et smalt Rum, Væggene var her helt dækkede af Filt; og en Seng optog næsten hele Rummets Brede.

Skulde man tegne Stuen i en Stemning i Stedet for i en korrekt Beskrivelse, maatte man sige, at det var en Rede, en Spurverede oppe under Tagskjægget, foret ud af Spurvemo'er med fine Straa og bløde Smaadun.

Paa Bordet stod en Lampe med mørk Papirsskjærm over Kuppelen. Skjærmen tvang Lyset i en skarp Masse ned over Tæppet paa Bordfladen; men lidt af det slap ud til Siden og gød sig i mildt Skær over en Mand, som sad tæt ved i en stor, gammeldags Lænestol.

Han var klædt i Slobrok. Haaret var lyst, blødt og langt, saa det ikke manglede meget i at kunne lægge sig i Krøller ned paa Skulderen. Skjægget var ogsaa blødt, havde ingen bestemt Farve; kunde have lignet Hagedun

hos et ganske ungt Menneske, hvis det ikke havde været saa langt. Jævnt havde det groet, men ikke tæt; der var ingen bare Pletter, men hvid Hud skinnede frem mellem de enkelte Haar, som man kan se det paa Lig eller paa febertærede levende.

Ansigtstrækkene var fine, jomfruelige, saa Ansigtets Magerhed ikke mægtede at gjøre dem skarpe. Øjnene store og klare — altfor store og altfor klare.

Der laa en Bog paa Bordet. Han havde læst af og til. Nu sad han træt, med Ryggen lidt krummet, bøjet tilbage i Stolen; Hovedet dukkende for over, hvide, tynde Fingre med gjennemsigtig Hud lagte mat foran.

„Tak, fordi du kommer," sagde han. „Jeg har længtes meget efter dig."

Doktoren gav ham Haanden og satte sig siden og saa' hen for sig; fulgte Skæret fra Kakkelovnen paa dets Løb hen over det brogede Kludetæppe, indtil det lagde sig i Ro i Skyggen inde under Bordet.

Han faldt i Tanker; — han kunde aldrig komme ind i dette Værelse uden at gjøre det. Spurvereden heroppe, de fine Straa og de bløde Smaadun, fortalte ham hver Gang den samme Historie. Og hver Gang blev han grebet, saa han sad som nu og ikke kunde tale.

Historien var denne:

En lyshaaret, livsglad Dreng, sine jævne Forældres eneste Barn. Deres Stolthed, fordi han lærte at læse og skrive, noget, som de selv havde saa svært ved, og fordi han gik i en fin, lærd Skole, og havde dannede Folks Sønner til Kammerater. Deres Glæde, fordi han samtidig blev ved at hænge ved dem med hele sin Barnekjærlighed. — Saa en stolt Dag. En Sommerdag med Solskin paa Træerne og med Kokarde paa Kasketten over det lyse, krøllede Haar og det aabne Ansigt. En Sommerferie med

en lille Rejse, som var Kilde til megen Stolthed; mange Søndagsture i Skoven og Sommeraftener i Tivoli, altsammen med Kokarden paa Kasketten og et Fremtidsperspektiv for Øjet af Haab og Forventninger, saa lyse, at de fulgtes saa ypperlig med Solskinnet; saa varme, at de ligesom kom strygende ind med Aandedrættet i den milde Luft. — Atter igjen en Dag, en vigtig Dag: Indtoget i Studenterforeningen, det første Sold deroppe, Rusgildet, hvor de unge Øjne var saa store og straalende, at de troede at se Gjenskinnet af deres egen ægte Sundhed i de halvgamles forcerede Friskfyrvæsen og de gamles vanemæssige, noget vamle Koketteri med Ungdommeligheden. Og under alt dette Forældrene Arm i Arm nede paa Gaden, seende op til de oplyste Vinduer, hviskende til hinanden: „Aah, Herregud! vores Søn er med deroppe!" — Natten, som fulgte efter: En ung Student, gjort ør af at drikke Dus med den forcerede Friskhed, drukken fuld ved at skulle klinke med den koketterende Ungdommelighed; og saa endelig sluppen løs, overladt til Blæsten og Mørket. Ravende frem alene, uden at vide, hvor han var; stridende mod Stormen med Ben, som intet havde kunnet bære selv i Magsvejr; kæmpende mod Natten med Øjne, som vilde være blinde selv i Solskin. — Længere henne paa Natten: De gamle hjemme i deres Senge, sovende ind efter at have ligget lyttende og skæmtet om, at han holdt saa længe ud, talt sammen om Kokarden. Men samtidig oppe paa Torvet, paa en af Bænkene omkring Hesten, en sammensunken, tungt sovende Skikkelse; hængende ud over den ene Arm paa Bænken; med Hovedet sunken ned imod Jærnet; de unge Lemmer liggende tungt, hængende slapt. Og Kasketten med Kokarden et Øjeblik liggende paa Jorden foran, men saa af Blæsten med Hylen og Skrigen hvirvlet over Pladsen, trukken gjennem Snavset, løftet op og slynget

bort, langt bort til et skjult Sted for at raadne. Vinden fra Øst Time efter Time strygende omkring med sin hæse Piben, væltende sig ind med sine Brøl; legende saa uskyldig, saa barnlig med de gule Krøller; skærende ind mellem Læberne sine hvinende Knive. — Morgenen: De gamle vaagnede op af de lykkelige Drømme ...

„Du bliver al Tid tankefuld, naar du kommer herop," sagde den syge.

Doktoren blev vakt, søgte at samle sig og vilde sige noget.

Men Studenten nikkede hen med sit kærlige Smil og vedblev: „Jeg tror, jeg kan sige dig, hvad det er, du tænker paa."

„Det vilde du dog vistnok have svært ved at gætte."

„Aa nej, maaske ikke saa svært endda! Skal vi prøve?"

„Ja, men du maa kun gætte én Gang."

„Det er ogsaa mere end nok. Men du skal sige mig, om jeg har gættet rigtig."

Doktoren nikkede.

„Du tænkte paa, at mit Skæg er voxet heroppe," sagde den Syge saa.

„Dit Skæg?"

„Ja! Den Gang du ved nok, var jeg jo ganske glathaget, som Børn plejer at være. Men nu har jeg Skæg, langt Skæg endogsaa. Du synes, det er saa underligt at tænke paa, at den Gang hørte ellers alt i mig op at gro; jeg fik ikke Lov til at komme videre. Skæget er det eneste, som er voxet siden. Du forstaar nok, hvad jeg mener: Alle I andre er løbne mig forbi, I er blevne til noget. Det eneste Fremskridt, jeg har gjort, er, at jeg er bleven ældre. — Naa, var det saa ikke rigtig gættet?"

Doktoren saa forlegen til Siden og sagde intet.

„Jeg gætter altid rigtig," blev Studenten ved — „altid! Der er noget synt ved mig. — Jeg skal dog huske en Gang at spørge Moder, om jeg ikke er et Søndagsbarn."

Lægen vilde spøge med det. Men den anden afbrød ham alvorlig:

„Det er virkelig sandt!" sagde han, — „jeg har en urimelig Evne til at gætte." Han skottede hen til Vennen og sagde sagte: „Jeg har tidt tænkt paa, at jeg maatte kunne bruges til at spørge ud, hvis der var et eller andet skjult, som Folk gad vide."

„Tænker du paa Spaadomme?"

„Maaske noget hen i den Retning."

„Hør kjære! Du er jo overtroisk."

„Du maa kalde det, hvad du vil! Har du Lyst til at høre det sidste, jeg har gættet?"

„Naa?"

„Fader og Moder gaar og sparer Penge sammen!"

„Har de sagt dig det?"

„Nej, jeg har gættet det, siger jeg dig. Moder lægger op til Køreture for mig til Sommer. Fader sætter i en Begravelseskasse."

„Aah, hvad er det for Passiar?"

„Spørg dem om det, saa skal du høre, at jeg har Ret. Er det ikke rørende med de to gamle, du? — Saa' du dem nede i Butiken?"

„Ja!"

„Synes du ikke, Moder ser rask ud?"

„Jo meget rask!"

„Og ogsaa smilende?"

„Ja, meget smilende!"

„Altid smilende, naar hun smutter herop for at se til mig! Hun ryster Smil af sig hele Dagen igennem, men — om Natten — saa græder hun!"

„Er det ogsaa Gætning?"

„Nej," — han pegede hen mod den lille Dør med Portieren — „jeg kan høre det. Tænk dig: hver eneste Nat siden den Gang!"

„Stakkel, at du kan høre det!"

„Aah ja! hvis det var en bitter Graad, som tærede, saa vilde det pine mig. Men det er en velsignet Graad, som gjør hende godt, saa naar hun vaagner, er det ikke til at se paa hende, at hun har grædt. Derfor kan jeg godt lide at ligge og lytte efter den. Jeg synes, det er saa rørende, at Taarerne saadan hver Aften skyller bort, hvad der tynger, saa hun næste Morgen kan smile til mig igjen."

„Du skal se," afbrød Lægen ham — „din Moder faar Løn for sine Smil. Hun kommer nok til at kjøre ud med dig til Sommer."

„Jeg tænker det ogsaa selv. Man kan tæres længe, før man gaar helt bort. Jeg er jo heller ikke kommen saa vidt endnu, at jeg ligger til Stadighed, eller holdes oppe alene ved Morfin. Mine Ben er heller ikke begyndt at svulme op —"

„Hvordan har du faaet saadan noget at vide?"

Den syge pegede atter hen til den lille Dør. „De spørger vist alle mulige Mennesker ud; de har ogsaa kjøbt et Sundhedslexikon. Saa hvisker de sammen og tror ikke, jeg kan høre det. Men man bliver lydhør ved at sidde alene her oppe; og Faders Stemme er jo lidt haard. De gamle skulde spørge mig selv, saa fik de Sandheden at vide."

„Tror du, at du kunde sige det?"

„Jeg kunde maaske gætte det."

„Du med din Gætten!" Doktoren rejste sig og gik nogle Skridt. Stuen havde ikke Plads til, at man kunde gaa mange.

Studenten saa' ikke efter ham, men stirrede ind i Lampen. „Jeg vilde gjærne leve til Sommer!" sagde han sagte. „Sol, du! rigtig lyst og varmt Solskin — aah, det er dejligt! Og véd du, hvad jeg glæder mig allermest til?"

„Naa?"

„Til at kunne komme ud og se Mennesker! Her oppe fra kan jeg jo ikke se ned paa Gaden. Jeg maa nøjes med at tænke mig Folk gaa forbi. Du vil maaske le af mig, men jeg sidder virkelig af og til med lukkede Øjne og bilder mig ind, at jeg ser dem, — ogsaa — de smukke, unge Damer."

Lægen var bevæget, men stræbte at skjule det. Han bøjede sig ned over Bordet og stod i Tanker og drog Linjer med Haanden over Bordpladen.

Studenten fulgte disse Bevægelser af Haanden med mere og mere Opmærksomhed. „Ja, saadan! saadan!" sagde han paa én Gang og bøjede Ansigtet frem.

„Hvad mener du?" spurgte Lægen forundret.

„Jeg kom til at tænke paa noget. Det var en Gang i vore Skoledage, da jeg i en Ferie var med dig hjemme hos dine Forældre der ude paa Landet. Saa gik du en Aften ud i Hønsehuset og fangede en af Hønsene og bar den ind i Stuen. Du satte den paa Bordet, holdt dens Næb ned til Bordpladen og trak saa med et Stykke Kridt en Streg fra Spidsen af Næbet hen over Bordet. Kan du huske det?"

Doktoren nikkede. „Ja, det er en meget almindelig Drengestreg."

„Derefter tog du Hænderne bort. Men Dyret blev siddende, som du havde sat det, med Næbet trykket ned mod Bordpladen og med store, stive Øjne. Og du kunde gjøre ved det, hvad du vilde, slaa det, prikke det, trække i det

— det gjorde ikke en Bevægelse, rørte sig ikke af Pletten, førend du igjen slettede Kridtstregen ud."

„Hønen var bange."

„Du sagde, at du magnetiserede den. Det var første Gang, jeg hørte Tale om Magnetisme."

„Pyt! det var ikke andet end Angst."

„Det har du ikke ment før. Senere har du jo ogsaa givet dig mere af med Magnetisme. Det har altid interesseret mig at høre, naar du har fortalt mig om det. For nogle Aar siden var der en Tid, hvor du var meget ivrig."

„Man har jo allesammen sin Raptus af Ungdommelighed."

„Du kom nok endogsaa saa vidt, at du kunde faa enkelte Mennesker i magnetisk Søvn blot ved at stirre dem ind i Øjnene. Jeg kan huske, du sagde, at jeg vistnok var et godt Medium."

„Man siger meget Pjank i en vis Alder." Doktoren gik atter en Gang over Gulvet. Og denne Gang fulgte Studenten ham opmærksom med Øjnene.

Udenfor blæste Vinden stadig. Heroppe under Taget hørtes den særlig stærkt. Og hver Gang der kom en Standsning i Samtalen, udfyldte den Pavsen ved sit bragende Stormløb mod Kvistvinduets Ruder, sin hæse Hvislen, naar den sneg sig ind under Teglstenene paa Taget, eller sin hvinende Fløjten, naar den satte Fart paa og jog hen over Skorstenspiben. Saa knitrede ogsaa Flammen stærkere inde i Kakkelovnen.

Den syge fór sammen. „Det er vistnok koldt i Aften?"

„Bitterlig koldt!"

„Østenvind?"

Lægen nikkede.

„Sig mig" — spurgte Studenten — „tror du, det kan

have Rimelighed, eller har det været Indbildning, at jeg før hørte nogen hoste nede paa Gaden?"

„Du er vist noget for højt oppe til at kunne høre det."

„Jeg syntes, jeg hørte det saa tydelig. En stod stille og krummede sig helt forover i Hoste."

„Høre, at én krummede sig — hm!"

„Nej, du har Ret: det kunde vel i ethvert Tilfælde ikke høres. Det maa jeg saa have tænkt mig." Han faldt i Tanker en lille Stund, men fortsatte derefter: „Her er mange brystsyge i Byen, ikke sandt?"

„Jo, grumme mange!"

„Og I kan ikke hjælpe dem?"

„Naar det er kommen til et vist Punkt, saa — saa kan vi ikke hjælpe dem."

Og saa ligger de og tæres hen og gaar bort, halvvoxne Børn med klare Øjne, unge Kvinder med fin Hud og lange, lyse Krøller — ikke sandt?"

Doktoren svarede ikke.

„Og de gamle" — blev den anden ved — „sidder omkring og ser til og kan ikke hjælpe, sidder og gjør sig Umage for at smile og se glade ud og ligger saa og græder om Natten."

Atter stoppede Samtalen op. Den ene var optaget af sine egne Tanker, sad med bøjet Hoved, sammenknugede Hænder og saa' hen for sig. Den anden rørte sig lidt, var nervøs, saa' til Kakkelovnen, glattede paa en Fold af det graa Filttæppe, stadig med Ryggen til, som om han havde noget at skjule.

Lidt efter hævede Studenten Hovedet og saa' op med et klart, frejdigt Blik. „Jeg har en Bøn til dig," sagde han.

Doktoren vendte sig hurtig om imod ham. Der havde været noget eget inderligt i Tonen.

„Hvad er det for en Bøn?"

„Vil du opfylde den?"

„Lad mig høre, hvad det er!"

„Naa, du vil ikke?" Studentens Øjne sænkede sig som i Skuffelse og Bedrøvelse.

Lægen satte sig hen til ham. „Du véd jo godt, at jeg gjærne vil gjøre alt for dig, hvad jeg kan. Men det, som du nu vil bede om, maa jo være noget, som du véd, jeg vil nære Betænkeligheder ved, noget ufornuftigt eller urigtigt, siden du vil tage Løfte af mig forud, inden jeg faar at vide, hvad det er."

„Maaske du vil nære lidt Betænkelighed ved det, men — det er noget, som er nødvendigt for mig, noget, som jeg har tænkt saa meget og saa længe paa, at jeg ikke faar lukket et Øje nogen Nat, førend det er gjort, og at jeg kommer til at dø som et ulykkeligt Menneske, hvis det ikke skér." Han havde faaet Taarer i Øjnene.

„Er det sandt?"

„Ja, det er sandt!"

Doktoren sad stille lidt og betænkte sig, medens han saa' paa det foroverbøjede, bedrøvede Ansigt med de store, duggede Øjne og det bløde, lange Haar i Krans omkring. Saa strakte han Haanden ud. „Nu vel da! saa lover jeg dig det."

„Tak, Tak!" Den syge trykkede hans Haand hæftig. „Det nager mig saa meget, at jeg aldrig naaede at faa udrettet det allermindste. Mit Liv har ingen Nytte være til; jeg har ikke gjort noget godt for nogen, ikke hjulpet nogen, ikke skaffet nogen Glæde. Den Tanke giver en forfærdelig Tomhed, for jeg holder saa meget af Mennesker og vilde gjærne gjøre en lille Smule godt for en eller anden. Nu er det faldet mig ind, at hvis det kunde lykkes mig at gætte et Middel, som kunde hjælpe dér, hvor I Læger ikke kan hjælpe mere, hjælpe dem, der krummer sig sammen i

Hoste, du! eller som ligger og svinder hen, mens de gamle sidder omkring og tvinger sig til at smile, saa —"

Doktoren rejste sig og stod og saa' paa ham i Uro, mens han fortsatte.

„Ja, du maa ikke tro, at det er min egen Sygdom, jeg tænker paa; for jeg er dog maaské kommen f o r langt frem igjen, til at noget kan hjælpe. Men det gjør heller ikke noget. Men du forstaar mig nok: Kunde jeg hjælpe andre, saa havde jeg dog udrettet lidt, saa havde ikke mit Liv været saa helt til ingen Nytte, som det ellers vil være."

„Frits!" Doktoren lagde sin Haand paa hans Skulder og sagde bønlig: „Løs mig fra mit Løfte!"

„Hvorfor?"

„Det, du vil bede om, er Humbug."

„Det har du ikke ment før."

„Men det er det. Det er Humbug, naar man sætter Kræfter i Bevægelse, som man ikke kjender Maal og Grænse for."

„Skade kan det dog ikke."

„Jo! Jeg skal fortælle dig, at hvert Aar er der ikke en, men mange herhjemme, som giver Venner, der rejser til Paris, den Kommission at opsøge en Sonambule og spørge om Raad mod en eller anden haabløs Sygdom. Og véd du, hvorfor det altid er saadan en kostbar Historie? Det er, fordi det svækker. Sonambulen bliver aldrig gammel."

„Du mener, at det vilde tage paa mine Kræfter?"

„Ja!"

„Maaske gjøre mit Liv nogle Uger eller — Maaneder kortere?"

„Ja!"

„Maaske jeg ikke en Gang kom til at leve til Sommer?"

„Netop! — Du fik ikke Solskinnet og Menneskene at se. Og din Moder blev ikke lønnet for sine Smil."

„Kunde der være Tale om, at jeg allerede døde om — om nogle Dage?"

„Maaske!"

Længe hørte man Vinden og intet andet. Doktoren blev staaende op og saa' spændt paa Studenten, som havde lukket Øjnene. En Gang mumlede den syge: „Jeg vilde saa gjærne leve til Sommer, men —" hans Ansigtstræk vibrerede, men han gav ellers ingen Lyd fra sig.

„Nej, du!" sagde han endelig og aabnede de klare Øjne. „Det maa alligevel være saadan."

„Frits!"

„Jeg faar ikke Ro ellers; jeg vil ligge og være ulykkelig og pines og græde."

„Jeg beder dig."

Der fór en Skygge over den syges Træk, og han sagde med lidt haard Klang i Stemmen: „Du kan jo sige nej, hvis du ikke vil."

Lægen rettede sig i Vejret. „Jeg staar ved mit Ord. — Hvor naar skal det være?"

„Nu! — Behøver du stærk Belysning?"

„Nej!"

„Saa skru Lampen ned, saa her bliver halvmørkt!"

„Hvorfor?"

„Ja, du maa ikke le ad mig, men — jeg synes, det er saa højtideligt."

Doktoren lo ikke. Han var bleg. Hans Øjne vare strænge, næsten haarde i deres Udtryk.

Han skruede Lampen saa langt ned, som den kunde, uden at den slukkedes, og uden at der blev helt mørkt. Og han rullede den gamle Lænestol med den syge Student

hen i den fjærneste Krog af Spurvereden, hvor Sengen stod mellem de graa Filttæppers tunge, lune Folder.

Medens han gjorde dette, svandt det haarde atter bort af hans Miner; hans Kinder fik igjen deres Farve. Han syntes at blive smittet af Situationen. Der kom det samme optagne, interesserede, febrilske over ham, som der var over den syge.

„Tror du, at det vil gaa hurtig?" spurgte Studenten.

„Ja, som du er nu, vil det snart være gjort."

„Er det sandt, at jeg er et godt Medium?"

„Ypperligt!"

Uvilkaarlig hviskede de begge.

„Naar jeg er falden i Søvnen, gaa saa hen i den anden Ende af Stuen og spørg mig om det!"

„Ja!" Doktoren bøjede sig ned over ham.

„Vent lidt!" hviskede Studenten aandeløs — „hvis jeg nu slet ikke svarer dig?"

„Saa er der ingen Hjælp."

„Nej, rigtig! saa — saa er der ingen Hjælp."

Lægen bøjede sig nu helt ned og lagle sine Hænler paa hans Skuldre.

Blæsten syntes at være stilnet af for et Øjeblik. Den bankede ikke paa Ruden, raabte ikke ned gjennem Skorstenen. Lige som logrende kunde den blot høres at sno sig hen over Taget og kjælent at slikke Vinduet, naar den gled forbi. Ilden i Kakkelovnen gav sin hyggelige, snurrende Lyd til bedste; der var ingen Vildhed over Flammerne, som naar de blev jagede. Det hele var blot saa megen Lyd, at det netop fremhævede Tavsheden; det brød den ikke.

Doktoren tog Hænderne til sig, rettede sig i Vejret og gik hen i den modsatte Ende af Værelset. Han bøjede Hovedet frem og stirrede. Han bildte sig ind at kunne se de glansfulde, store Øjne, som hans Blik nys havde sluppet.

„Frits!" hviskede han. Han hviskede det en Gang til og stærkere og atter igjen stærkere, medens han lyttede aandeløs. Og han sagde Navnet højt ud. Til sidst raabte han det, fordi Blæsten igjen tog paa at larme.

Men der kom intet Svar.

„Er der nogen Hjælp?" raabte han. „Er der nogen Hjælp?" hvislede det ud gjennem hans Tænder. Vejret gik fra ham, saa han mistede Mælet.

Intet Svar, som kunde høres. Intet andet Svar end den haabløse, øde, fortvivlede Tavshed, gjennempløjet af Østenvindens hæse Stemme.

Hans Hænder, som havde knyttet sig, faldt slappe ned. Han rørte sig ikke af Stedet, men sank ligesom sammen, hvor han stod.

Da fór en Tanke igjennem ham. Og i et Spring var han henne ved Lænestolen igjen og stirrede ind, sitrende, vaklende, i et Par Øjne, ikke store og klare og stirrende, men store, stive, glansløse, — de var brustne.

Han vilde ikke tro det. Han sprang hen til Bordet og skruede Lampen op, saa Flammen stod osende op over Glasset.

Men det var sandt. Hænderne hang slappe ned. Hagen laa ind mod Brystet, Øjnene sad stive, vendte ud efter, med en fortvivlet Haabløsheds Billede i deres brudte Spejl. Rundt om det bøjede, hvide Ansigt hang det lyse Haar i sine bløde Bølger. —

En Stund efter hørte den lille vævre virksomme, smilende Kone nede i Butiken, at der var nogen ude paa Trappen. Hun skyndte sig hen at lukke op og stod og ventede. Det varede saa længe, inden han kom ned, syntes hun. Hun var ogsaa i Tvivl, om det virkelig var hans Skridt. Han syntes at vakle og bestandig at være ved at

snuble. Endelig naaede han da ned. Lyset fra Butiken faldt ud paa hans Ansigt.

Hun greb ham i Armen. „Han er død?" raabte hun.

Doktoren kunde ikke svare.

Hun snappede efter Vejret, stønnede, begyndte at gaa op ad Trappen, men kunde ikke; satte sig saa ned paa et af Trinene, slog det hvide Forklæde op over Ansigtet og græd.

Manden kom hen til Døren og saa' ud. Han stod der kun et Øjeblik. Der kom ingen Forandring i hans rolige Træk. Han gik tilbage sindig, som han var kommen, og hentede Skodderne til Butiksvinduerne.

Døren fra Gaden blev aabnet, og en lystig Tjenestepige var i Færd med nynnende at svinge sig ned ad Kælder-trappen.

Men Manden standsede hende.

„Vi sælger ikke mere," sagde han. „Nu lukker vi Butiken."

Østenvinden tog i hans hvidsprængte Haar, da han var ude paa Gaden at sætte Skodderne for. Den tvang sig hylende ned gjennem Døren, som han havde ladet staa aaben, jog igjennem Butiken og ud paa Trappen, hvor den mødtes med Moderens Hulken.

Saa lukkede den gamle og gik ud til sin Kone. Han talte ikke, men han løftede hende op, klappede hende paa Kinden og støttede hende, mens de gik op ad Trappen.

Lægen stod dernede og lyttede efter Trinene.

VIGGO STUCKENBERG

[f. 1863. Udgivet: „Digte" (1886) — „I Gennembrud", Fortælling (1888) — „Messias", Fortælling (1889) — „Den vilde Jæger", Dramatisk Digt (1894) — „Fagre Ord", Fortælling (1895) — „Romerske Scener" (1895) — „Valravn", to Fortællinger (1896) -- „Hjemfalden", Fortælling (1898) „Flyvende Sommer", Digte (1898) — „Vejbred", smaa Æventyr (1899) — „Asmodæus", Roman (1899) — „Sne", Digte (1901)].

MIN MODER

(Af „Sne", Det Nordiske Forlags smaa Digtsamlinger, 1901.)

I

Nu er det just den favre Tid,
du havde kær, du Sommersind!
Syringen blomstrer skær og blid,
den sidste Frugtblomst daler hvid
i Edderkoppens første Spind.

Jeg sanked i det lyse Hegn
til Krans dig Løv og Gran i Skud,
mens Solen tegned Vaarens Tegn
om Nattergalens Trilleregn,
og Gøgen gol sin Elskov ud.

Jeg tænkte paa hver Stund, jeg saa
som Barn din Lykke staa i Flor,
jeg hørte Gøgens Kukken gaa
og Nattergalens Trille slaa
imod mig som din Glædes Ord.

Jeg drømte, du var ikke død,
du, Moder, var hos mig, din Søn,
jeg blev om Kind saa barnerød,
og til din Krans en Kvist jeg brød
saa foraarsfrisk, saa foraarsgrøn.

II

Mit Liv er vokset fra dig længst,
det løber fort, og dit randt ud,
det er saa længe siden
min Tanke bar din Tankes Skrud.

Men vandred min sin egen Vej
og havde alt for liden Ro
til helt paa din at bie,
jeg følte din dybt i mig gro.

Og hvad vi aldrig talte om,
hvad paa min Vej jeg ensom led,
det dulmer du, nu du er død,
— fordi jeg tror, du alting ved.

Og om hvert Saar, jeg bærer med,
og som for dig jeg dybt har gemt,
jeg føler nu din Moderhaand
mildt som om Barnets Bistik stemt.

III

Nu, Moder, hvor du stedes,
Gud lad dit Hjærte glædes
saa inderligt, saa moderhuldt,
som da af Lykke det stod fuldt!

Jeg voksed fra din Moderfavn,
jeg vandt mig selv et Fadernavn,
ak, Moder, nu, du ligger død,
jeg græder som et Barn i Nød.

Jeg var din førstefødte Dreng,
min Sjæl din egens første Streng,
og naar du græd, og naar du lo,
da lo og græd vi begge to.

Det er saa milde Minder,
der til dit Skød mig binder,
saa milde, at jeg først forstaar,
nu, du er død, forgik min Vaar.

Nu klapper jeg din kolde Kind,
nu sover dybt dit Modersind,
jeg kan dig ikke vække,
kun ømt din Pande dække.

Men hvad jeg vandt i Lykkens Stund,
hvert Glædesglimt, hvert Smil om Mund,
jeg sanker dem langs Livets Vej
og giver alle dem til dig.

O, Moder, tag dem alle med,
bevar hvert et i Sønnested,

da ved jeg, du vil glædes
evigt, hvor du saa stedes.

Og ser du mig og er mig nær,
o Moder, lad i al min Færd
mit Hjærte stille bløde
saa mildt, som da du døde.

IV

Nu synker Sommerdagens Sol,
og Høduft stiger fra Stænge,
Vandmøllen brummer sin sagte Sang
vidt over slagne Enge.

Jeg ser dig sidde paa din Bænk
og lytte til Duernes Kurren
og drømme din Lykkes beskedne Drøm
til Møllehjulenes Surren.

Mild og stille som Aftnens Fred
glædes du uden Lige,
aldrig vil skærere Fryd end din
mod Sommerhimmelen stige.

Storken deroppe, som højt i Kreds
blandt kvidrende Svaler sejler,
Hylden ved Broen, hvis Blomstersne
den blanke Mølledam spejler,

Køernes Brølen langt ude i Eng,
Ændernes Rappen i Dammen,
Solnedgang, Sommer, Lyksalighed
spinder dit Hjærteslag sammen.

... Og gaar min Vej forbi en Eng,
hvor Høet staar i Stakke,
og synker Sommerdagens Sol
ned bag en Kløverbakke,

da fyldes jeg som du af Fryd,
da er vi atter sammen, —
jeg ser dig sidde paa din Bænk,
min Mor ved Mølledammen.

V

Du elskede den stille Sang,
... min Arv fra dig er bleven
en Drømmers aldrig vegne Hang
til larmløs, ensom Leven.

Som du jeg graver tavs mig ned
i Glæden som i Sorgen
og elsker Solnedgangens Fred
fremfor den kaade Morgen.

Hver Gang en Soldag gaar til Ro
og Aftenklokken ringer,
dens Nynnen til mit stille Bo
dig, Moder, atter bringer.

Tog Døden om din Moderhaand
midt i den lyse Sommer,
til mig din milde Moderaand
hver Sommeraften kommer.

VI

Det er saa tungt at tænke,
hvor lidet jeg fik lønnet dig

for, hvad dit Moderhjærte
glad vidste mig at skænke.

Og staar jeg ved din friske Grav,
saa nær dig og saa iskoldt fjern,
og prøver paa at takke
i Stilhed dig for, hvad du gav,

da fryser mine Tanker
i ensom, bitter Fattigdom,
min Tak er kun lidt Blomster,
jeg dig ved Vejen sanker.

Og hvad er Blomster nu for dig,
som havde alle Blomster kær,
hvad er for dig din egen Søn,
hvad er de Blomster, hvad er jeg — —

VII

Min Færd kan gaa saa vide,
den hele Verden rundt,
mit Liv kan stille glide
her ved min Haves blide
beskedne Blomsterbundt,

jeg skal dig aldrig møde,
jeg skal dig aldrig se,
du sover blandt de døde,
ser ej min Glædes Grøde,
ser ej mit Tungsinds Ve.

Du, som mig gladest mødte,
naar Skæbnen var mig god,
hvis Hjærte hedest blødte,
naar Lykken mig forstødte
og slog i Knæ mit Mod.

Nu sidder jeg alene
med Mindet paa mit Fang,
og rundt fra Havens Grene
slaar mod mig Somrens rene
sollyse Fuglesang.

Og jeg skal leve Livet,
som du har levet dit,
og jeg vil leve Livet,
fordi det blev mig givet
at leve dit i mit.

Saa længe som jeg æder
af Menneskenes Brød,
saa længe som jeg træder
min Sti og Solen glæder
min Sjæl, er du ej død.

Det er den bitre Viden,
som følger mig paa Vej,
at naar jeg slutter Striden,
træt af min Fryd, min Liden,
dør evig du med mig,

at som et Blink paa Kæret,
et flygtigt Solskinsspil,
skal alt, hvad du har været,
staa vejret hen, fortæret,
som var du aldrig til.

GUSTAV WIED

[f. 1858. Udgivet: „En Hjemkomst", Sørgespil i 4 Akter (1889) — „Silhuetter", Fortællinger (1891) — „En Bryllupsnat", Skuespil i 1 Akt (1892) — „Barnlige Sjæle", Fortællinger (1893) — „Menneskenes Børn I—II", Novelletter (1894) — „Ungdomshistorier", en Fortælling (1895) — „Lystige Historier" (1896) — „Erotik", Satyrspil i 3 Akter (1896) — „Bedstemoders Manuskript", spredte Billeder af Livet i Aarhundredets Midte (1897) — „H. C. Andersen", Stemninger og Æventyr, med Tegninger af Viggo Pedersen (1897) -- „Adel, Gejstlighed, Borger og Bonde", 4 Satyrspil (1897, 2. Oplag 1899) — „Slægten", Roman (1898, 3. Oplag 1898) — „Livsens Ondskab", Billeder fra Gammelkøbing (1899, 3. Oplag 1903) — „Det svage Køn", 4 Satyrspil (1900, 5. Oplag 1901) — „To Kroner og Halvtreds", Fortællinger (1901) — „Thummelumsen", Komedie i 5 Billeder (1901) — „Knagsted", Billeder fra Ind- og Udland (1902, 2. Oplag 1902) — „Den gamle Pavillon", Skuespil i 3 Akter (1902) — „Hendes gamle Naade", Skuespil i 5 Akter (1904) — „Et Opgør", en lille Komedie i 1 Akt (1904) — „Byens Stolthed", Komedie i 5 Akter (1905) — „Dansemus", et Satyrspil (1905)].

Gustav Wied og Jens Petersen: „Første Violin", Komedie i 4 Akter (1898) — „Atalanta eller Naar Piger har Penge", Komedie (1901).

DØREN

(Af „To Kroner og Halvtreds og andre Skærmydsler", 1901.)

AGERENDE

Lars — Mariane — Nikolaj, Henrik, Karoline, Lille Mariane, deres Børn — Smeden — Smedekonen — Mejeristen — Forkarlen — Marie Vævers — Stine Hvedebrød — Marius Træskomand.

FØRSTE AFDELING

Tidlig Sommermorgen. — Søndag.

I den store „Tospænder"-Seng ligger Lars Konradsen med Kone, Mariane Hendriksdatter, og slumrer.

Foran Sengen ude paa Gulvet en rødmalet Trævugge, hvori Lille-Mariane (5 Mdr.).

Under Vinduerne en ligeledes rødmalet „Slagbænk" med Nikolaj (4 Aar), Henrik (3 Aar) og Karoline (2 Aar).

De sover alle til den store Guldmedalje. —

Solen begynder at titte frem mellem Genbohusene paa den anden Side af Landevejen; og Blomsterpotterne i Vindueskarmene tegner sig som mørke Silhuetter bag de grønstribede Forhæng. —

En Bræddevogn larmer forbi ude paa Vejen, og en Hund gør rasende.

Lars

rejser sig med et pludseligt Ryk over Ende i Sengen; stirrer forvildet hen mod de sollyse Ruder og tumler søvndrukken tværs over Konen og ud paa Gulvet.

Mariane

gnikker Øjnene

Men Lars dow ... Hvor skal Du hen, Lars ... Det er jo Søndag!

Lars

der skynder sig i Klæderne

Det er Døren, Mariane! — Jeg skal jo hente Døren!

Mariane

lysvaagen; smiler glad

Ja, Døren! Ja, det er jo sandt! — Men ska' jeg ikke lave Dig en Taar Kaffe først?

Lars

Næi — den ta'er jeg, naar jeg kommer igen! — Farvel saa længe!

Tænder Piben og forsvinder.

Mariane

sidder et Øjeblik tankefuld og missende. Hun burde maaske staa op med det samme, nu hun er vaagen. — Men det var jo ogsaa yndigt at „slibe" en lille halv Time endnu ... særlig da hun har hele Sengen for sig selv! — Hun titter hen til Børnene i Slagbænken og ned til Lille-

Mariane i Vuggen: De sover, som de var i Paradis! — Saa lader hun sig dumpe om i Dynerne, breder Krop og Lemmer rigtig bekvemt ud og daaner hen. —

Pause
med stille Snorken og Blæsen.

Saa rejser

Nikolaj
der har hele den ene Ende af Slagbænken for sig selv, sig op paa Albuen og gnikker Øjnene

Mutter ... Mutter ... Mutter!

Mariane
i Halv-Søvne

Ja, hva' skader Dig, Dreng?

Nikolaj

Er Fatter kørt efter Døren?

Mariane

Ja—a, han er! — Sov Du kun!

Men saa vaagner

Henrik
der, ligesom han slaar Øjnene op, bare siger det ene Ord:

Kaffe!

Mariane
staar med et Spring midt ude paa Gulvet

Ih, Guforbarmese, ja det har Du da ri'nok Ret i, Dreng! Og her ligger jeg og snuer endnu!

Hiver en Klokke om sig og farer ud i Køkkenet.

Nikolaj
stirrer stift hen paa Broderen

Fatter er kørt efter den nye Dør!

Henrik
ælter med begge Hænder rundt i sine Øjne

Naa ...

Kigger derpaa ned mod Søsteren, der ligger sprutrød og snorkende ved Siden af ham.

Taroline sover!

Nikolaj

Spark til hende!

Henrik

borer øjeblikkelig meget energisk sine smaa tykke Tæer ind i Karolines Kød.

Karoline

kravler fortumlet over Ende. — Haaret staar om hende som en Kragerede. — Naar hun har sundet sig lidt, langer hun Henrik en knyttet Næve lige midt i Ansigtet og siger:

'a være, din Pejs!

Henrik

hyler og slaar løs paa hende.

Nikolaj

melder hen mod Køkkendøren

Mutter, di smaa slaas!

Mariane

fra Køkkenet

Vil I se, I dyer Jer!

Nu vaagner

Lille-Mariane

i Vuggen og sætter i med et hvinende

U—væ—æ—æ ...!

Karoline

snøftende

Nu ... straaler ... Lille-Majane ... osse ...

Store-Mariane

fra Køkkenet

Vug hende, Nikolaj!

Nikolaj

kravler ud af Slagbænken og giver sig til at vugge.

Henrik

til Søsteren

Fatter er tørt efter den nye Dør!

Karoline

energisk

Nej!

Henrik

Jo!

Karoline

Nej—i—i!

Haandgemæng.

Nikolaj

lakonisk mod Køkkendøren

Mutter, nu slaas di smaa igen!

Store-Mariane

hurtig ind fra Køkkenet

Ka' I forli'es!

Griber med et kraftigt Tag Karoline i Skulderen og sætter hende hen i Nikolajs Ende af Slagbænken.

Nu bli'er Du der!

Karoline

stikker i Hyl og roder sig i sin Fortvivlelse hele Kragereden ned i Øjnene.

Samtidig stemmer

Lille-Mariane

Tonen betydeligt op, skønt

Nikolaj

vugger hende, saa at hun skvulper rundt i Dynerne som en Pølse i Kattegattet.

Henrik

filosofisk

Lille-Majane ta' straale højere end Taroline!

Karoline

dybt forurettet

I—nej—i—i!

Lille-Mariane

er nu blaa af Skrig.

Store-Mariane

haler hende op af Vuggen

Men Tøs dow! Er Du da rent fra Snøvsen!

Trækker sin Særk ned og lægger Barnet til Brystet.

Æd saa, din Igle!

Lille-Mariane

borer Munden til

Mum—mum—mum ...

Nikolaj

er gaaet hen til Forstuedøren og staar nu og tripper og vrikker paa Laasen.

Store-Mariane

Nu skal jeg!

Gaar med Iglen paa sig hen og aabner.

Skrub ud I andre med det samme!

Henrik og Karoline

kravler hurtig ned af Slagbænken og hjuler sammen med Nikolaj ud gennem Forstuen og om bag Husets Gavl. — Alle er de i stumpede Skjorter og paa bare Fødder. — Og alle hjuler de af i det samme Ærinde.

Tæppe.

ANDEN AFDELING

Uden for Huset.

Store-Mariane

kommer farende ud af Døren. — Hun har gennem Vinduet set Børnene løbe alt, hvad Remmer og Tøj kan holde ned ad Landevejen

Herrejøsses render di ikke der alle tre midt ude paa Vejen, som Vorherre har gjort dem!

Raaber.

Henrik, Nikolaj og Karoline, hvor ska' I ...

Opdager Lars, der kommer noget borte med Døren paa en Trillevogn. — Da Børnene naar ham, standser han og sætter dem alle tre op paa Vognen.

Nikolaj

opdager Moderen. — Klapper i Hænderne og sparker ud med Benene

Mutter, Mutter, her er Fatter med Døren!

Store-Mariane

gaar Toget i Møde. — Da hun ser Døren, der er hvidlakeret med forgyldte Lister og Hornhaandgreb, slaar hun Hænderne sammen, betaget af dens Skønhed

Nej, men Lars dow!

Lars
nikker fornøjet

Ja, hva', Mutter! — Det er Kram, hva'?
Slaar en Næve ned i Pragtstykket.

Dukketøj!

Store-Mariane
føler paa Døren

Og saa glat den er!

Lars
lader Haandgrebet smække

Og hør Laasen! Den ligefrem synger! — Ska' vi sætte den i straks?

Store-Mariane

Næi, kom nu først ind og faa den Taar Kaffe! — Kom Unger!

Men Ungerne erklærer, at de er ikke sultne. De vil blive udenfor og passe paa Døren.

Lars og Mariane
gaar ind i Huset.
Der bliver Røre i alle Nabo- og Genbohusene. — Først stikker

Smeden
Hovedet ud af Vinduet ligeoverfor paa den anden Side af Vejen og raaber:

Er 'et Døren?

Da ingen svarer, forsvinder han fra Vinduet og kommer lidt efter ud af sit Hus og skraaer tværs over Landevejen med lang Søndagspibe paa.

Ja, det er Fandengaleme Dør!
siger han og standser op ved Vognen.

Saa kommer

Mejeristen
halsende fra Fællesmejeriet. — Han er i grønne broderede Morgensko.

Naabel!

Smeden

Ja, hva'!

Mejeristen

Naabel!

Saa kommer den fede

Smedekone

der altid er bedrøvet, fordi hun ingen Børn faar. — Hun ser bebrejdende paa sin Mand og siger:

Aa, Herregu', Jens, saadan en Dør ku' Du da osse gerne faa fat i!

Smeden

Tror Du, det ku' hjælpe, Mor?

Saa kommer Jeppe Henriksens langbenede

Forkarl

han har Harmonika med, thi han er al Tid ulykkelig forelsket. — Han tager et Par dystre Toner oppe i Bassen og sukker:

Det er en hel Brudedør!

Og den skæve, ondskabsfulde Marie Vævers kommer løbende. Og Stine Hvedebrødskone og Lars Træskomand.

Lars og Mariane

er færdig med Kaffen og kommer ud igen.

Børnene

stimler sammen om dem.

Marie Vævers

der altid skal blande sig op i andres Sager, peger paa Ungerne og siger:

Ska' di'nne klæ'es paa i Daw, det er Søndaw?

Mariane

Hva' rager det Dig! Du ka' vel ellers passe Dig sæl, ka' Du!

Og

Karoline

gaar pludselig hen og stikker sin Næse lige op i Ansigtet paa Væverkonen

Du ta' vel passe Dig sæl, dit Stidt!

Nikolaj og Henrik

i Kor

Du ka' vel passe Dig sæl, dit Skidt!

Mariane
strengt

Naa, Unger!

Lars
hvem Smeden hjælper med at hugge den gamle Dør ud af Karmhullet, driver af al Kraft til med Buløksen

Det raadne Møj!

Hvedebrøds-Stine
samler omhyggelig Træstumperne op og putter dem i sit Forklæde

Dem faar jæ vel ta'?

Lars
flot

Væ'sgod!

Forkarlen
sidder paa Grøftekanten og trækker elegisk paa Harmonikaen.

Mejeristen
tænder en Tre-Øres Cigar

Det er rigtig, Jørgen! La' wos faa en Overtyre!

Forkarlen
intonerer: To Drosler sad paa Bøgekvist ...
Pludselig bryder det ud af

Træsko-Lars
som hidtil har forholdt sig tavs:

Satans osse, a' ma'nne sæl var paa den A'ksjon i Torsdaw!

Lars
klukker fornøjet. (Det var nemlig paa denne Auktion, at han erhvervede Døren for ni Kroner med Kredit til Mikkelsdag)

Du ka' bidde Dig i Næsen, ka' Du!

Væver-Marie
hvis Høge-Øjne har opdaget et Par Steder paa Døren, hvor Malingen er skrabet af

Der er da nu li'godt Huller i 'en!

Smeden
rolig

Skjøt Du dine egne Huller, Kesten Springgaas!

Væver-Marie

Lars sku' sgu heller ha' købt no'en Klæ'er til Ungerne!

Mariane

river hurtig en Kæp ud af Gærdet og vil gaa løs paa Marie

Din Ædderkasse!

Lars

beroligende

Naanaa, Mutter! La' hinde bare tømme sig! Hva' vil Du bry'e Dig om det! — Ta' heller et Taw med her!

Mariane

lader trevent Kæppen falde og gaar hen og hjælper Lars og Smeden med at sætte den nye Dør ind i Karmhullet.

Henrik

peger paa en af Hængslerne

Det er Duld!

Karoline

bestemt

Nej, det er Søl'!

Henrik

Nej, stu' er det Duld!

Karoline

farer ham i Haaret

Nej—i—i, det er Søl'!

Nikolaj

melder pligtskyldigst

Mutter, di smaa slaas!

Smeden, Lars og Mariane

bakser med Døren og hører ikke Drengen.

Træsko-Lars og Stine Hvedebrød

staar med foldede Hænder, spændt paa, hvordan Døren vil tage sig ud, naar den kommer paa Plads.

Smedekonen og Forkarlen

sidder Side om Side paa Grøftekanten.

Marie Vævers

staar andagtsfuld ude paa Landevejen.

Og

Mejeristen

sidder overskrævs paa en Huggeblok og damper paa Cigaren

Mer Mosik, Spellekant!

Forkarlen

intonerer: Bag grønklædte Bakke sad Hjalmar og græd ...

Døren er faldet til paa Hængslerne.

Lars

med lysende Øjne

Nu sidder han!

Mariane

Ja, nu sidder han!

Smeden

Ka' han osse gaa?

Prøver.

Mejeristen

Gu' ka' han gaa!

Træsko-Lars

pludselig

Gi's der 'ne en Snaps? — Jeg mener, vi sku' drikke en paa ham!

Stine-Hvedebrød

smiler bredt

Ja—a, en Sønda'ssnaps!

Lars

flot

Skidt! — Har vi Drikkendes, Mutter?

Mariane

lidt uvilligt

Ja—a, en Kende har vi da ...

Lars

Saa hent det! — Vi faar sgu'nne saaden en Dør hvert Aar!

Mariane
gaar ind i Huset og kommer tilbage med Glas og Flaske.

Smeden
tørrer sig om Munden

Finkeljokum!

Lars
holder Flasken op mod Lyset

Der er to til hver og tre til vos andre!

Skænker og gaar rundt med Glasset til baade Mandfolk og Fruentimmer.

Smeden

Skaal for Døren! — Og gid der til næste Aar maa være Tvillinger bag ham!

Mariane

Tak, Jens; men vi er da ellers snart nøjt!

Smedekonen
klynkende

Du er altid saa flot ved andre, Jens!

Lars
til Forkarlen

Drik, Jørgen! Der er sgu Fruentimmer nok!

Mejeristen
der har fem Piger i Geschäften

Gu' er der saa!

Forkarlen
tømmer elegisk Glasset og intonerer derpaa: Det er saa yndigt at fø-ølges ad ...

Men ude paa Landevejen staar

Marie Vævers
tørmundet og dirrende af Arrigskab.

Lars
der selv har stukket tre Snapse under Vesten

Kongen sæl har ikke saadan en Dør!

Smeden
haanligt

Han ka' rende og hoppe!

Hvedebrøds-Stine
slikker sig om Munden

Nu ku' en Kop Kaffe ellers sma'e!

Lars

Skidt! — Er der flere Bønner, Mutter?

Mariane

Ja—a ...

Lars

Saa gaa ind og lav!

Smedekonen
opildnet

Jæ gi'er Fløde!

Smeden

Og jæ gi'er Vand!

Lars
slaar Døren op paa vid Gab

Væ'sgod! Kongeporten er aaben!

Mejeristen
ned fra Huggeblokken. — Ivrig:

Nej, vi marchere! — Stil Jer op! — Jørgen, Du er Mosikken!

Forkarlen
kravler op af Grøften.

Mejeristen

Ta' Damer!

Byder Mariane Armen

Ta' Du Nikoline, Lars!

Lars
byder Smedekonen Armen.

Smeden
tager Stine-Hvedebrød.

Træsko-Lars

Hvem ska' jæ ha? Der er jo ingen til mig!

Lars

Hæ, hæ! Du ka' ta' Karoline! I er jo ungefær li'e gamle!

Træsko-Lars

tager grinende en Unge paa hver Arm

Du ka' holde mig i Frakken, Nikolaj! Saa faar jæ Slæw!

Nikolaj

lader sig ikke dette sige to Gange.

Mejeristen

raaber:

Spil op, Mosik!

Og

Forkarlen

giver sig til at harmonikae: Den Gang jeg drog af Sted — den Gang jeg drog af Sted ...

Toget sætter sig i Bevægelse.

Men pludselig standser

Hvedebrøds-Stine

Jæ gi'er Brø'!

Lars

Gi'er Du Brø'?

Stine

Ja, jæ gi'er Brø', hvis jæ maa ha' den gamle Dør!

Lars

Hov, hov! Du gaver stort, Bolle-Stine! — Hvor meget Brø' gi'er Du saa?

Stine

En Basse til hver.

Lars

Det er for lidt! — To Basser!

Mariane

hurtig

Osse til Børnene!

Lars

Natyrlig! Osse til Børnene!

Mejeristen

der er en Regnemester

Det bli'er 22 Basser!

Lars

der heller ikke stikker op

24! — Lille-Mariane er sgu da osse et Menneske!

Stine

overvejer lidt

Jæ gi'er dem!

Træsko-Lars

misundelig

Det er sgu billigt for en Dør! — Men di ska' vel være friske?

Lars

Natyrlig!

Stine

Næi, det gaar jæ 'nte ind paa.

Lars

Friske, eller niks!

Stine

vrider sig. — Hun har netop noget gammelt Hvedebrød liggende.

Lars

gentager

Friske eller niks?

Stine

arrig

I Gu's Navn, saa si'er vi friske da!

Slaar til Træskomanden.

Din Træskolort!

Lars

stikker en Næve frem

Døren er din, Stine!

Stine

lægger sin Haand i hans, og

Smeden

„slaar af".

Stine

Saa løver jeg over og henter dem!

Humper af Sted ved sin Stok.

Forkarlen

spiller op igen. Og

Toget

forsvinder i Huset.

Men ude paa Landevejen staar stadig

Marie Vævers

Hun er ædende arrig. — Hun hører Selskabet le og støje inde i Huset. — Tørverøgen begynder at bølge op gennem Skorstenen. — Hun kan ligefrem lugte Kaffen. — Og nu synger de! — Og Gu'minsalighed om de ikke ogsaa giver sig til at danse! — Hun ser tænderskærende ind mod Vinduerne

Det Kryv!

mumler hun og spytter:

Di Fjolreho'der! At skave sig grasat for en sølle Dørs Skyld! — Li'som den ku' gøre det ...!

Det mumler hun, Marie-Vævers — og hun har jo naturligvis Ret! — — Men hun gav dog vist gerne en nyslaaet Tiøre til, at hun havde været med indenfor samme Dør!

Tæppe.

INDHOLD